

LUBOMÍR STANČEK

***BUDETE
MOJIMI SVĚDKAMI***

I. PREDNÁŠKA

KREŠŤANSKÉ SVEDECTVO AKO ODPOVEĎ

"Keď zostúpi na vás Svätý Duch, dostanete silu a budete mi svedkami... až po samý kraj zeme" (Sk 1, 8).

Svätý Otče!

Prvé slová adresujem tvojej otihodnej osobe. Sú to slová vrúcnej lásky, holdu a vďačnosti za to, že si mi zveril veľkopôstnu službu slova vo Vatikáne. Začínam túto čestnú službu "s bázňou a chvením" (Flp 2, 12). Odvahu mi dodáva, Svätý Otče, tvoja dobrota a pochopenie, ktoré som zakúsil počas sedemnástich rokov, ako jeden z biskupov krakovskej metropole. Veď pre tú metropolu si bol dobrým a chápaným otcom, ktorý nedostatky svojej rodiny si doplňoval modlitbou na jej úmysel. Moju odvahu posilňuje vedomie, že v dňoch týchto exercícií vo Vatikáne, zvláštnym spôsobom ma bude podporovať modlitba Cirkvi v Poľsku, a zvlášť modlitba jej synov a dcér v Krakove a Tarnove, ktorá neustále sprevádza tvoju osobu.

Dovoľ, Svätý Otče, aby som na začiatku týchto exercícií, úctivo pozdravil v Kristovi účastníkov tohto veľkopôstneho sústreďenia a tvojich spolupracovníkov, otihodných kardinálov Svätej Rímskej Cirkvi a všetkých tu prítomných bratov v biskupstve a kňazstve.

Potreba reflexie

Čo najviac potrebuje dnešný človek?

Reflexiu, čiže zamyslenie a rozjímanie o sebe samom, o hodnote a ciele svojho života, ktorý ďaleko presahuje zem.

Veľký prorok Jeremiáš videl príčinu nešťastia človeka na zemi v nedostatku reflexie. Preto takto predstavuje Boží žalospev: "Mnohí pastieri mi spustošili vinohrad, pošliapali mi dedičstvo, obrátili moju nivu rozkošnú na znivočenú púšť. Obrátili na púšť, smúti spustošená predomnou; celá krajina je zničená... Siali pšenicu, no žali tŕnie, namáhali sa bez výsledku." Prečo? Preto, že "si to nik k srdcu neberie" (Jer 12, 10-13). Nedostatok reflexie je príčinou spustošenia celej krajiny.

Nie je tento obraz zem, ktorý vykreslil Jeremiáš pred 2600 rokmi, obrazom aj dnešnej zeme, spustošenej duchovne i materiálne, plnej napätí a nepokojov?

Dvadsiateho decembra 1929 pápež Pius XI., v deň svojho zlatého kňazského jubilea, ohlásil encykliku o exercíciách "*Mens nostra*". Na stránkach tejto encykliky nachádzame diagnózu najťažšej choroby dnešnej doby. Pius XI. v nej povedal, že "najťažšou chorobou našej doby je nedostatok reflexie". Táto choroba sa prejavuje v tom, že "človek sa stále a násilne vylieva navonok", vedený "nenásytnou túžbou po bohatstve a rozkošiach". Človek, strhnutý "vonkajšími a pomínuteľnými vecami", nepozera do svojho vnútra a nemyslí na Boha, ktorý je Počiatok i Koniec.¹

Diagnóza Píia XI., ktorú určil pred päťdesiatimi rokmi, je platná aj dnes, ba dokonca ešte viac sa ukazuje správnu v súčasnej chvíli. Teraz totiž, viac než kedykoľvek, sú ľudia strhávaní vonkajším svetom a zabúdajú na svoje vnútro, ktoré si Boh zvolil, aby bolo jeho príbytkom a katedrou náuky. Ako často dnešní ľudia, celkom zaujatí vonkajšími vecami, započúvajú do hlasu rádia či zahľadení na obrazy v televízii, nenachádzajú čas na to, aby sa pozreli do svojho vnútra a započúvali do Božieho hlasu, ktorý v ňom zaznieva. Ale vnútro človeka sa nedá nahradiť televíziou. Obrazovku svedomia, na ktorej človek vidí seba samého, nikdy nenahradi televízna obrazovka. Boží hlas, ktorý prinášajú vlny nesmrteľnej ľudskej duše, nedokážu nahradiť

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

telekomunikačné drôty. Preto súčasný človek je chorý na nedostatok reflexie, ktorý podľa slov Pia XI. je "bohatým prameňom zla"².

Pociťujú to po svojom aj neveriaci ľudia. Keď pred rokmi ľudská noha po prvý raz sa postavila na Mesiaci, jeden zo známych filozofov poslednej doby, Bertrand Russell, zvolal: "Je zle, pretože sa nás zmocňuje horúčka činnosti, a ľudstvo potrebuje predovšetkým ticho, reflexiu a rozjímanie."

Choroba nedostatku reflexie ohrozuje tiež kňaza a biskupa dnešnej doby. Každý z nás je vystavený nebezpečenstvu, "stáleho a násilného vylievania sa navonok", možno povedať strateniu sa v "exteriorizácii" so zanedbaním pohľadu do svojho vnútra. Avšak od nášho vnútra naplneného Bohom závisí dokonalosť našich vonkajších skutkov.

V Apokalypse nachádzame stále aktuálnu výstrahu: "Anjelovi sardskej cirkvi napíš: (...) Poznám tvoje skutky; že máš meno, akoby si žil, ale si mŕtvy. Lebo tvoje skutky nenachádzam dokonalé pred mojím Bohom. Preto si spomeň, ako si prijal a počul, zachovávaj to a rob pokánie" (Zjv 3, 1-3).

Pamätaj, zamysli sa, rozmyšľaj nad tým, čo si počul a vzal od Boha a rob pokánie, alebo skôr, denne sa obracaj k Bohu.

My všetci potrebujeme reflexiu. Preto potrebujeme exercície. Exercície nás totiž odtrhávajú od vonkajšieho sveta, a podľa slov Pia XI. "povzbudzujú k vnútornej duchovnej práci". Vďaka tejto exercičnej práci "duša sa dvíha do výšin vrodenej šlachetnosti a veľkosti".³ Preto Pius XI. rozhodol, aby sa každý rok vo Vatikáne konali "Posvätné duchovné cvičenia", na ktorých sa zúčastní pápež a jeho spolupracovníci v Rímskej kúrii. Pius XI. chcel, aby počas dní týchto exercícií "vznešené sály Vatikánu sa zmenili na Večeradlo rozjímania a modlitby"⁴.

Na základe Božej milosti znova sme sa zišli v tomto vatikánskom "Večeradle rozjímania a modlitby", aby sme sa ešte raz zamysleli nad tým, čo sme "prijali a počuli" od Boha.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Homo testis - človek svedok

"Preto si spomeň, ako si prijal a počul " (Zjv 3, 3). Nielen apoštoli, ale aj my s nimi, ako ich nástupcovia, sme počuli a prijali Kristovo odporúčanie, ktoré nám dal pred nanebovstúpením: "Budete mi svedkami... až po samý kraj zeme" (Sk 1, 8).

Tieto slová povedal Kristus apoštolom, ktorí sa pýtali na politické osudy Izraela: "Pane, už v tomto čase obnovíš kráľovstvo Izraela?" (Sk 1, 6).

Takto Spasiteľ poučil apoštolov, že znalosť politickej budúcnosti Izraela nemá byť pre nich najdôležitejšou vecou. Najdôležitejšou vecou totiž je svedectvo, aké majú vydávať Kristovi "v Jeruzaleme i v celej Judei aj v Samárii až po samý kraj zeme" (Sk 1, 8).

"Budete mi svedkami... až po samý kraj zeme" (Sk 1, 8). Tieto slová Kristus adresuje aj nám, pretože my, kňazi a biskupi XX. storočia, kladieme si toľko otázok, čo sa týka osobnej budúcnosti, budúcnosti národov, Európy, ľudstva. Takto Spasiteľ nám hovorí, že dôležitejšie ako tieto otázky je, aby sme boli jeho svedkami "až po samý kraj zeme". Svedectvo o Kristovi je najdôležitejšou vecou.

"Vám neprislúcha poznať časy alebo chvíle, ktoré Otec určil svojou mocou, ale... budete mi svedkami" (Sk 1, 7-8).

Pred rokmi v jedných z poľských kúpeľov istý sochár vystavil svoju sochu, ktorá predstavovala dnešného človeka.

Táto socha, ktorá predstavuje súčasného človeka, má veľmi veľké oči, ohromný nos, široké a hrubé pery, veľké uši, a v jeho lebke miesto mozgu sa nachádza zvitok rádiových, telefonických a televíznych drôtov.

Ako často, dnešný, zmaterializovaný a pozbavený reflexie, človek je predovšetkým svedkom vonkajších obrazov, vôní, chutí a zvukov, ale svedectvo, aké vydáva vo svojom živote, zdá sa, že mechanicky formujú hromadné oznamovacie prostriedky.

Boží Syn sa stal človekom a prišiel na svet, aby zdokonalil a prebožstvil prirodzenosť človeka, ktorý musí o niečom a o niekom svedčiť. Preto Ježiš chce urobiť človeka predovšetkým svedkom Boha a Božích hodnôt.

Najdôležitejšia odpoveď

V čom spočíva svedectvo o Kristovi?

Má akoby dve etapy. Kristus totiž sám sa stal svedkom pre nás a nás chce urobiť svojimi svedkami.

Byť Kristovým svedkom znamená predovšetkým prijať v duchu viery to svedectvo, aké vydal Bohu sám Kristus. Kristus totiž nás poučil, aký je Boh. Sv. Ján vo svojom Evanjeliu, ktoré je typickým Evanjeliom svedectva, píše: "Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodený Boh, ktorý je v lone Otca, ten o ňom priniesol zvesť" (Jn 1, 18).

Kristus nám zjavil Otca. Preto, aby sme boli svedkami Krista, treba najprv prijať ako pravdu to, čo nás On naučil o Bohu. Aby sme boli Kristovými svedkami, treba najprv prijať, použijúc reč Apokalypsy, **"Ježišovo svedectvo"** (Zjv 6, 9; 12, 17; 19, 10).

Prijať **"Ježišovo svedectvo"** znamená prijať Zjavenie, ktoré Ježiš Kristus "uskutočňuje a tým aj završuje"⁵.

Ale svedectvo o Kristovi nespočíva jedine v trpnom prijatí jeho svedectva. Byť Kristovým svedkom znamená pretvoriť jeho svedectvo na svoje vlastné. Byť Kristovým svedkom znamená konečné a dokonalé Zjavenie, aké On priniesol človeku, znamená odpovedať životom podľa Kristovho Zjavenia. Až život podľa Kristovho Zjavenia nás robí Kristovými svedkami. Až odpoveď života, akú dávame Kristovi na jeho učenie, si zasluhuje meno "kresťanského svedectva".

Svedectvo je odpoveďou. Boh vo svojej nekonečnej múdrosti a добрôte čaká na našu odpoveď. To Božie očakávanie dramaticky predstavil prorok Micheáš v 6. kapitole svojej knihy: "Ľud môj, ... Odpovedz mi!" (Mich 6, 3). To Božie volanie zaznieva v priebehu celých dejín spásy človeka.

Milovaní! Sv. Ján opísal v Apokalypse radostné Aleluja, ktoré spievajú naši spasení bratia, pretože "majú Ježišovo svedectvo" (Zjv 19, 10). Aj my, už tu na zemi, máme spievať radostné Aleluja, máme totiž Ježišovo svedectvo, jeho Zjavenie. Nebeský Otec vo svojom Synovi nám ukázal a vydal svedectvo, aký je Boh a čo od nás žiada, zvlášť od nás biskupov a kňazov. Ale Boh očakáva, aby sme na toto svedectvo jeho Syna, Ježiša Krista, o ňom, odpovedali svedectvom nášho kresťanského života.

"Ako ste teda prijali Krista Ježiša, Pána, v ňom žíte:

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

v ňom zakorenení a na ňom postavení... Veď v ňom telesne prebýva celá plnosť božstva" (Kol 2, 6.7.9).

Poznáme slávne oratórium Krzysztofa Pendereckého "*Passio et mors Domini nostri Jesu Christi secundum Lucam*". Otriasajúci dojem vyvoláva II. časť týchto Pašií, v ktorej chór s neobyčajnou expresiou opakuje slová: "Popule meus responde mihi, popule meus responde mihi" - "Tud môj, odpovedz mi!"

Nie je to nič divné. Totiž odpoveď, akú dávame Ježišovi na jeho svedectvo kresťanským svedectvom nášho života, je najdôležitejšou, na všetky "**časy a chvíle**". "Vám neprislúcha poznať časy alebo chvíle, ktoré Otec určil svojou mocou... budete mi svedkami" (Sk 1, 7.8). Na všetky časy a chvíle našou najdôležitejšou úlohou má byť vydávanie svedectva Kristovi.

Sv. Augustín napísal, že ľudia sa sťažujú na "zlé časy" (mala tempora), ale veď "my sme časmi" (nos sumus tempora), "akými sme my, také sú časy. Žíme dobre, a dobré budú časy".⁶

"My sme časmi." Máme tie časy, hoci aj najhoršie, formovať a meniť na lepšie prostredníctvom svedectva o Kristovi. To je misia Cirkvi.

Misia a svedectvo sa úzko navzájom spájajú, a sú základom obohacovania viery, ako to predstavil kardinál Karol Wojtyła vo svojej štúdii o realizácii Vaticanum II.⁷

Autentická služba Cirkvi spočíva vo vydávaní svedectva o Kristovi v každom čase a v každej chvíli. Autentická služba Svätej Stolicy nie je ničím iným ako svedectvom o Kristovi v každom čase a v každej chvíli.

Nebojme sa časov a chvíľ. Bojme sa, že môžeme v týchto časoch a chvíľach ne byť Kristovými svedkami. Sv. Bernadeta Soubirousová hovorila, že sa nebojí pruských vojsk, ale má strach len pred zlými katolíkmi, to znamená takými, ktorí nie sú Kristovými svedkami.

Od toho, či budeme Kristovými svedkami, závisí náš prínos pre rozvoj Cirkvi, čiže naše budovanie mystického Kristovho tela.

Na škodu Cirkvi, čiže mystického Kristovho tela, konajú tí, ktorí patria k Cirkvi, ale sú v nej svedkami vlastného egoizmu, sveta či satana.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Od toho, či sme Kristovými svedkami, závisí náš osobný vnútorný pokoj počas pozemského putovania a večné šťastie po smrti. Človek musí byť svedkom. Ale len ten človek je šťastný, ktorý je svedkom Boha. Zvlášť len ten kňaz a biskup oplýva pokojom a s nádejou môže pozerieť do večnosti, ktorý je Kristovým svedkom.

Poslušnosť Kristovmu mandátu

Svedectvo o Kristovi rozhoduje o hodnote nášho života, o splnení nášho kňazského povolania, o našom prínose pre všeobecné dobro. Preto neudivuje, že sv. Ján, "ktorého Ježiš miloval, ten, čo sa pri večeri naklonil k jeho hrudi" (Jn 21, 20) a z tej hrude čerpal predivnú múdrosť, až tridsaťkrát vo svojom Evanjeliu používa slovo "martyria" - "svedectvo", a jeho Evanjelium si zasluhuje meno "Evanjelium svedectva".

Preto predmetom našej reflexie na exercíciach má byť predovšetkým **"svedectvo"**. Prišli sme dnes do tohto vatikánskeho "Večeradla rozjímania a modlitby", aby sme rozjímali o odporúčaní, aké sme počuli a prijali od Krista: **"Budete mi svedkami"**.

K tejto reflexii nech nás povzbudí príklad Pia XI., zvlášť v posledných dňoch jeho života. Bol totiž predovšetkým pápežom svedectva a zároveň si zaslúžil meno pápeža duchovných cvičení, ktoré ducha tohto svedectva obnovujú a umocňujú.

Na začiatku roku 1939 sa zdravotný stav Pia XI. zhoršil a vzbudzoval vážne obavy. Napriek rastúcej slabosti pápež pripravoval príhovor k talianskym biskupom z príležitosti 10. výročia Lateránskych, zmlúv uzavretých 11. februára 1929, čiže tzv. "Zmierenia".

Počas týchto desiatich rokov vzťahy medzi talianskou vládou a Svätou Stolicou boli napäté.

Pius XI., "pápež svedectva", bol prinútený odsúdiť vo svojich encyklikách *"Non abbiamo bisogno"* (23. VI. 1931) a *"Mit brennender Sorge"* (14. III. 1937) chybné kroky fašizmu a rasizmu.

Teraz chcel konečne prehovoriť k talianskym biskupom, ktorých zvolal do Ríma na 11. februára. Všetci

s pochopiteľným napätím očakávali tento prejav. Niektorí radili pápežovi, aby s ohľadom na zdravotný stav ho odložil na neskôr. Pápež odpovedal, že to nemôže urobiť. Povedal: "Ak nebudem môcť zísť do Vatikánskej baziliky, poviem, aby ma zanesli na "sedia gestatoria" do Auly blahoslavenstiev; a ak ani tam nebudem schopný prísť, zavolám biskupov tu do môjho súkromného apartmánu; a keby som nemohol ani hovoriť, prikážem prečítať niekomu môj prejav." Kardinál Antonio Bacci k tomu dodáva, že Pius XI. "bol neústupný: frangar, non flectar".⁸

S najväčším vypätím vôle Pius XI. dokončil redakciu svojho príhovoru. Nepredniesol ho, lebo ráno 10. februára odišiel do večnosti, ale "možno povedať, že pápež zomrel na hradbách, na stráži; na stráži, vykonávajúc svoju povinnosť, až hrdinsky".⁹

Do posledných chvíľ života Pius XI. chcel byť Kristovým svedkom. Pre vydávanie svedectva o Kristovi sa posilňoval duchovnými cvičeniami v tomto "Vatikánskom večeradle". Zaiste bol pápežom svedectva a exercícií.

Kresťanské svedectvo, svedectvo, aké máme vydávať o Kristovi, nech bude základným predmetom našej reflexie na exercíciách. Nech tu, v tomto vatikánskom "Večeradle rozjímania a modlitby", sprevádza nás najdôležitejšia otázka: **Som Kristovým svedkom?**

Poznámky ku textu:

¹ PIUS XI., *Encyklika Mens nostra*, AAS, 21 (1929!), s. 691-692.

² *Tamže*, s. 691.

³ *Tamže*, s. 692.

⁴ *Tamže*, s. 698-699.

⁵ II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Božom zjavení*, 4.

⁶ SV. AUGUSTÍN, *In Math. Evang. tractus*, 80, 8 (PL 38, 494).

⁷ K. WOJTYŁA, *U podstaw odnowy*, Kraków 1972, s. 199.

⁸ A. BACCI, *Con il latino a servizio di quattro Papi*, Rím 1964, s. 44-47.

⁹ *Tamže*, s. 48

II. PREDNÁŠKA

DUCH SVEDECTVA

"Lebo kto nemá Kristovho Ducha, ten nie je jeho" (Rim 8, 9).

V Evanjeliu sv. Lukáša čítame, že Ježiš "prišiel do Nazareta, kde vyrástol"; a "podľa svojho zvyku vošiel v sobotu do synagógy"; tam "vstal, aby čítal"; "Podali mu knihu proroka Izaiáša"; On, "keď knihu rozvinul, našiel miesto, kde bolo napísané: *Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným. Poslal ma oznámiť zajatým, že budú prepustení, a slepým, že budú vidieť; utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť Pánov milostivý rok. Potom knihu zvinul, vrátil ju sluhovi a sadol si. Oči všetkých v synagóge sa upreli na neho*" (Lk 4, 16-20). Vtedy Kristus slávnostne vyhlásil, že Izaiáš prorokoval o Ňom, Ježišovi z Nazareta, ich rodákovi. "A on im začal hovoriť: »Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli«" (Lk 4, 21).

Kristov duch

"Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal... Poslal" (Lk 4, 18).

Tieto Izaiášove slová sa splnili na Ježišovi z Nazareta. Nepomýlil sa Izaiáš, veľký "evanjelista Starého zákona". Ježiš totiž, vtelený Boží Syn, hlásal evanjelium, úzko spojený s Duchom Sv., v tajomstve jednoty troch Božských Osôb, jediného a trojjediného Boha. Duch Sv. je "**Kristov Duch**" podľa slov sv. Pavla z Listu Rimanom.

Duch Sv. utvoril telo a človečenstvo Božieho Syna v lone Kristovej Matky, Márie. Anjel jej to predpovedal slovami: "Duch Svätý zostúpi na teba" (Lk 1, 35).

Inaugurácia Kristovej verejnej činnosti nesie na sebe znamenie holubice, podobne ako neskôr inaugurácia činnosti

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Cirkvi bude poznačená ohnivými jazykmi. "Keď bol pokrstený aj Ježiš a modlil sa, otvorilo sa nebo, zostúpil na neho Duch Svätý v telesnej podobe ako holubica..." (Lk 3, 21-22).

"Potom Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal" (Mt 4, 1).

Sv. Lukáš zdôrazňuje, že Ježiš "plný Ducha Svätého" a v "Duchu (Svätom)" (Lk 4, 1) po štyridsať dní bol vystavený pokúšaniam diabla. Takto Kristus, zjednotený s Duchom Svätým, vybojoval prvú, rozhodujúcu bitku s diablom.

Sila Ducha Sv. sprevádzala Krista v čase jeho misijného putovania. Evanjelium nás učí, že v "sile Ducha" Ježiš prechádzal z Judey do Galiley, pričom "chýr o ňom sa rozniesol po celom kraji" (Lk 4, 14) a to, čo učil v synagógach, sa stretávalo s "všeobecným uznaním a aplauzom" (por. Lk 4, 15).

Kristus sám osobne slávnostne vyhlásil, že účinkuje s mocou Ducha Sv. Toto vyhlásenie nachádzame v dvanástej kapitole Evanjelia sv. Matúša. Spasiteľ uzdravil "posadnutého zlým duchom, ktorý bol slepý a nemý. On ho uzdravil a nemý rozprával a videl. Zástupy žasli a vraveli: »Nie je to syn Dávidov?«" (Mt 12, 22-23).

Vtedy sa farizejov zmocnila zúrivá závisť, najhlúpejšia chyba, lebo trápí človeka, a nič mu nedáva. Farizeji plní závisť začali hovoriť: "Tento len mocou Belzebula, kniežata zlých duchov, vyháňa zlých duchov." Na to Kristus odpovedal s mocou: "Ja Božím Duchom vyhánam zlých duchov" (Mt 12, 24.28).

Ježiš nezostal pri slávnostnom vyhlásení, že účinkuje a robí zázraky mocou Ducha Sv. Povedal tiež, že kto, vedený falošnosťou a zatvrdilosťou, nechce uznať moc Ducha Sv. v Kristovi a popiera ju, dopúšťa sa hriechu rúhania proti Duchu Sv., ktorý "sa neodpustí ani v tomto veku, ani v budúcom" (Mt 12, 32).

Duch Sv. zaviedol Krista na kríž. Na kríži totiž Kristus "skrže večného Ducha sám seba priniesol Bohu na obeť bez poškvrny, [ktorá] očistí nám svedomie" (Hebr 9, 14).

Otcovia nazvali krv Krista "Vozidlom Ducha Sv." (Vehiculum Spiritus Sancti). Duch Sv. totiž rozdeľuje dušiam

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

milosti, aké nám zaslúžil Kristus skrze svoju krv preliatu na dreve kríža.

Pri sviatosti birmovania pomazávame čelá birmovancov krizmou v tvare kríža. Pomazanie krizmou predstavuje viditeľný znak Ducha Sv., ktorý je Kristovým darom. Ale musíme pamätať, že za krizmou sa skrýva Kristova krv. Pomazávame birmovancov nie natoľko olejom krizmy, ako skôr Kristovou krvou. Kristus totiž urobil svoju krv "vozidlom Ducha Sv." Odtiaľ pochádza udivujúca moc sviatosti birmovania.

V roku 1964 sa ukázala kniha, ktorá obsahuje 350 výpovedí kňazov o cestách ich povolania ku kňazstvu¹. Jeden z nich, ktorý má 56 rokov a je 30 rokov kňazom, píše: "V deň birmovky, keď som mal 11 rokov, biskup povedal vo svojom príhovore: "Chlapci tu prítomní, možno sú medzi vami takí, na ktorých budem môcť vložiť svoje ruky po druhýkrát, keď vám budem udeľovať sviatosť kňazstva." Ďalej tento kňaz píše: "Oslovili ma tieto biskupove slová, ktoré pre mňa predstavovali Kristov hlas. Táto veta, vyslovená ústami biskupa, ma nikdy neopustila.

Popoludní toho istého dňa, v ktorom som prijal sviatosť birmovania, nachádzal som sa na poli, kde som pásol kravy. Ešte dnes by som mohol ukázať miesto, kde sa ma znova oslovil ten hlas, ktorý som počul ráno." Tento kňaz končí svoju výpoveď vyznaním: "Oslovil sa ma Kristov hlas. Ten istý biskup skutočne vložil ruky po druhý raz na moju hlavu, udeľujúc mi sviatosť kňazstva. Bola to posledná sviatosť kňazstva, akú tento biskup udelil pred svojou smrťou."²

Hľa, sila sviatosti birmovania, plynúca z Kristovej krvi, ktorá je "Vozidlom Ducha Sv."

Duch Sv. je **"Duchom zmŕtvychvstaleho Krista"** a skrze to **"Duchom nášho zmŕtvychvstania"**.

Naše telá vstanú z hrobov na spôsob Kristovho tela mocou Ducha Sv., ktorý v nich prebýva. Aká presvedčivá je v tomto ohľade teológia sv. Pavla z Listu Rimanom: "A keď vo vás prebýva Duch toho, ktorý vzkriesil Ježiša z mŕtvych, potom ten, čo vzkriesil z mŕtvych Krista, oživí aj vaše smrteľné telá skrze svojho Ducha, ktorý prebýva vo vás" (Rim 8, 11).

Duch Sv. sprevádza Krista, keď opúšťa zem, aby sa

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

vrátil do neba. Sv. Lukáš píše v Skutkoch apoštolov, že v deň svojho nanebovstúpenia "Ježiš... dal skrze Ducha Svätého príkazy apoštolom, ktorých si vyvolil, a vzatý bol do neba" (Sk 1, 2).

Duch Sv. to je "Kristov Duch". On totiž privádza každý deň Krista na naše oltáre. On je tvorcom Eucharistie. Duch Sv. to je "Duch eucharistického Krista". Ako jasne nás o tom poučujú eucharistické modlitby, zvlášť vo svojich epiklázach. Pripomeňme si jednu z týchto epikláz z III. eucharistickej modlitby:

"Preto ťa, Otče, pokorne prosíme, láskavo posväť svojím Duchom tieto dary, ktoré sme ti priniesli na obeť, aby sa stali telom a krvou Ježiša Krista, tvojho Syna a nášho Pána, ktorý nám prikázal sláviť tieto tajomstvá."

To skrze Ducha Sv. chlieb a víno sa stávajú Kristovým telom a krvou. Z oltárov, bohostánkov, monštrancií Kristus volá ako kedysi: "Ja Božím Duchom toto robím" (Mt por. 12, 28).

"Calor Verbi" - Žiar lásky vteleného Slova

Duch Sv. je "Kristovým Duchom". Bez neho nemožno pochopiť Kristovu činnosť. Svedčí o tom reč sv. Petra, ktorú povedal v dome stotníka Kornélia a ktorá predstavuje nádhernú ranokresťanskú katechézu. Túto základnú katechézu Peter začína od tvrdenia, že "Boh pomazal Ježiša z Nazareta Duchom Svätým a mocou". Mocou toho pomazania "chodil, dobre robil" (Sk 10, 38).

Preto pomazanie Krista Duchom Sv. sa stalo dôležitou teologickou otázkou, ktorou sa živo zaoberajú súčasní teológovia pod vplyvom patristickej teológie.³ Kristológia totiž má hlboký pneumatologický obsah, a pneumatológia má kristologickú hôbku. Aj učenie o Eucharistii má pneumatologický charakter. Epikléza, v ktorej vzývame ducha Sv., aby prostredníctvom Neho chlieb a víno sa stali Kristovým telom a krvou, je "štruktúrou Cirkvi základného významu".⁴

V tichu exercícií zvelebujme "Kristovho Ducha".

Duch Sv. je "Kristovým Duchom". On utvoril jeho srdce

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

v Máriinom lone. Oprávnené sa v Litániach o najsvätejšom Srdci Ježišovom modlíme: *"Srdce Ježišovo, v lone panenskej Matky Duchom Svätým utvorené."* Preto naša liturgia nazvala Ducha Sv. *"Calor Verbi"*, *"Teplom vteleného Slova"*. V hymne na slávnosť Zoslania Ducha Sv. hovoríme:

*"De Patris ergo lumine,
decorus ignis almus est,
qui fidia Christi pectora
calore Verbi compleat."*

Duch Sv. rozohrieval Srdce večného Slova v lone Matky Márie, v Betleheme, na cestách Palestíny, na Golgote a rozohrieva ho neustále na oltároch celého sveta.

V dnešných časoch sa veľa kontestuje. Pomerne málo sa kontestuje samotná osoba Krista. Dobro totiž vo svojej podstate je tekuté, rozlieva sa, aj teplo sa rozlieva. Teplo lásky, akým planie Ježišovo Srdce, utvorené Duchom Sv., vždy priťahuje ľudí, alebo aspoň ich núti pokorne mlčať a zanechať kontestáciu. Ťažko totiž kontestovať **Žiar Lásky**.

Duch Sv. je *"Kristovým Duchom"*, jeho Teplom a Žiarom. Preto *"lebo kto nemá Kristovho Ducha, ten nie je jeho"* (Rim 8, 9). Kristovi patrí len ten, kto nosí v sebe Ducha Svätého. Kristovým svedkom je len ten, kto nosí v sebe Teplo, Žiar vteleného Slova.

"Budete mi svedkami" (Sk 1, 8). Prv než Kristus vyslovil tieto slová pred apoštolmi, *"prikázal im, aby neodchádzali z Jeruzalema, ale aby očakávali Otcovo prisľúbenie"*, to znamená Ducha Sv. Vtedy Ježiš povedal apoštolom: *"O ktorom (prisľúbení) ste počuli odo mňa, že Ján krstil vodou, ale vy budete o niekoľko dní pokrstení Duchom Svätým... ale keď zostúpi na vás Svätý Duch, dostanete silu a budete mi svedkami"* (Sk 1, 4-8).

Z Božích rúk dostávame rozličné dary. Ale *"prvým darom veriacim"*, ako vyznávame v IV. eucharistickej modlitbe, ktorý sme s apoštolmi dostali od Krista, je Duch Svätý.

Duch Sv. rozohrieval Kristovo srdce počas jeho pozemskej púte, keď sa stal jeho Teplom a Žiarom. Ten istý Duch sv. rozohrieval srdcia apoštolov a rozohrieva naše srdcia, keď sa stal Teplom a Žiarom našich duší. Je to *"prvý, základný Boží dar"*, pretože len vďaka Duchu môžeme

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

vykonávať "prvú a základnú" úlohu nášho života, akým je vydávanie svedectva Kristovi.

Mám úprimnú vôľu počas týchto duchovných cvičení ešte raz otvoriť svoje srdce účinkovaniu Žiaru Ducha Sv.?

Duch Svätý sa modlí v nás

Duch Sv. nám pomáha byť Kristovými svedkami predovšetkým tým, že nás učí modlitbe.

Dvadsiateho druhého augusta 1973 Pavol VI. počas generálnej audiencie povedal, že "modlitba je dýchaním mystického Kristovho Tela".⁵ A zvlášť je duchovným dýchaním každého skutočného Kristovho svedka. Kresťanské svedectvo bez modlitby slabne a odumiera. Ale počas tej istej audiencie Pavol VI. povedal, že "modlitba je kvetom, ktorý vyrastá z dvojakého koreňa: z náboženského zmyslu, ktorý je jej prirodzeným koreňom a z milosti Ducha Sv., ktorá je pre ňu nadprirodzeným koreňom".⁶

Modlitbu nemožno pochopiť a vysvetliť bez milosti Ducha Sv., ktorý účinkuje v duši človeka, hýbe ňou a rozhrieva Teplom večného vteleného Slova. Sv. Pavol slávnostne hovorí pred Korintanmi: "Nik nemôže povedať: »Ježiš je Pán, iba ak v Duchu Svätom«" (1 Kor 12, 3).

Len skrze Ducha Sv. môžeme byť Kristovými svedkami. Skrze Ducha Sv. totiž vstupujeme do modlitbovej, mystickej dôvernosti s našim Spasiteľom, o ktorom máme svedčiť. Jaroslaw Iwaszkiewicz v knihe "Podrože do Wloch" podáva, že bol v Ríme tridsaťkrát, v Taliansku bez Ríma šesťkrát a trinásťkrát na Sicílii.⁷ Medzi iným opisuje ako navštívil baziliku Santa Maria Maggiore v spoločnosti sovietskej poetky Viery Michajlovny Inbierovej. Píše:

"Samozrejme vstupujem z času načas do kostolov, do múzeí, do galérií - ale neplánujete a l'improvvisate. Niekedy sprevádzam neočakávané osoby. V Santa Maria Maggiore bol som s Vierou Inbierovou.

Viera Inbierová bola veľmi citlivou poetkou. Jej leningradské básne dosiahli vysokú umeleckú úroveň". Iwaszkiewicz ďalej hovorí:

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

"V Santa Maria Maggiore, v tej nádhernej bočnej sixtínskej kaplnke, celej pozlátenej, kde sú pochovaní pápeži: Pius V. a Sixtus V., na kľakadle vidno postavu mladého človeka celkom pohrúženého do modlitby. Mal extatický výzor.

Viera Inbierová povedala: Dala by som neviem čo, aby som vedela, čo sa deje v duši toho človeka. Usmial som sa.
- Nikdy ste sa nemodlili v Leningrade?

- Nie, povedala - písala som básne".⁸

"Dala by som neviem čo, aby som vedela, čo sa deje v duši toho človeka" ponoreného do modlitby.

Modlitba je tajomstvo. Znepokojuje aj tých, ktorí neveria a nemodlia sa. Ale do tajomstva modlitby možno preniknúť len skrze Duchu Sv. Modlitba je totiž jeho tajomstvom. To Duch Sv. nás učí modliť sa prostredníctvom vnuknutí, aké nám dáva a skrze Žiar a Teplo večného vteleného Slova, akým rozpaľuje našu dušu.

V duši človeka, ktorý sa modlí, odohrávajú sa Turíce čiže Zoslanie Ducha Sv. To On prostredníctvom žil našich duší rozvádza spasiteľnú Kristovú krv a skrze to nás dvíha do výšin obšťastňujúceho ponorenia sa do Boha a dáva nám to, čo Iwaskiewicz nazval extatickým výzorom.

Vzdelaná ignorancia

Zvláštnym spôsobom Duch Sv. prichádza na pomoc našej slabosti vtedy, keď modlitba sa stáva pre nás ťažkou.

"Nevieme ani to, za čo sa máme modliť, ako treba; a sám Duch sa prihovára za nás nevysloviteľnými vzdychmi" (Rim 8, 26).

Kolko povzbudení pre každého z nás obsahujú tieto slová apoštola národov. Hoci nejednakrát sa nevieme modliť, Duch Sv. sa však modlí v nás. Hoci často nie sme schopní prihovárať sa Bohu tak, ako po tom túžime, predsa sa mu prihovára v našom mene Duch Sv. "nevysloviteľnými vzdychmi". Abp Fulton J. Sheen poznamenáva, že "orodovanie Ducha Sv. v nás je nemenej božské než orodovanie Krista na nebeských výšinách".⁹ Duch Sv. oživuje naše modlitby, ktoré sú často "nemé"¹⁰ a robí ich neobyčajne výrečnými.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Cirkevní Otcovia sa hlboko zamýšľali nad slovami sv. Pavla, že Duch Sv. pomáha našej slabosti, a keď sa nevieme modliť - vtedy sa On modlí za nás nevysloviteľnými vzdychmi. Sv. Augustín, keď komentoval tieto slová, napísal so sebe vlastnou finesou: "Je v nás akási - že tak poviem - vzdelaná ignorancia (docta ignorantia), ale vzdelaná Duchom Sv., ktorý nám pomáha v našich slabostiach."¹¹

Počas týchto duchovných cvičení Duch Sv. chce moju ignoranciu osvietiť, aby bola vzdelaná. Som na to pripravený?

Otvorenie sa na Ducha Svätého

Možno povedať, že modlitba je otvorením sa na Ducha Sv., na jeho dar a silu.

Od čias apoštolských Otcov sa prijala definícia modlitby ako rozhovor s Bohom, a s menom sv. Jána Damascénskeho, posledného z gréckych cirkevných Otcov, je spojená definícia modlitby, označujúca ju ako pozdvihnutie duše k Bohu.

Ale rozhovor s Bohom a pozdvihnutie duše k Bohu nastáva skrze Ducha Sv. Pretože "poslal Boh do našich sŕdc Ducha svojho Syna a on volá: »Abba, Otče!« (Gal 4, 6), ako nás učí sv. Pavol v Liste Galaťanom. To Duch Sv. volá v nás k Bohu "Otče!". Vďaka Duchu Sv. sa rozprávame s nebeským Otcom a pozdvihujeme k Nemu naše duše ako Božie deti. "Sám Duch spolu s našim duchom dosvedčuje, že sme Božie deti" (Rim 8, 16). Svedectvo Ducha Sv. v našich srdciach, v našom vnútri, je základom našich modlitieb.

V "Nasledování Krista" Tomáša Kempenského nachádzame jednoduchú definíciu modlitby ako "veľké umenie vedieť obcovať s Ježišom" (por. II., 8 kap. 13). Ale vlastne Duch Sv. nás učí tomuto obcovaniu a k nemu vedie. On totiž vlieva do našich sŕdc Teplo večného Slova, Žiar lásky Ježišovho Srdca.

Sv. Irenej dôrazne povedal: "Bez Ducha Sv. nemožno vidieť Slovo Boha. Poznanie Božieho Syna sa dosahuje prostredníctvom Ducha Sv."¹² Duch Sv. nám dáva mystické oči

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

lásky, ktorými môžeme vidieť Ježiša a nadviazať s Ním dôvernosť v modlitbe.

Modlitba je otvorením sa na Ducha Sv. Toto otvorenie sa má nastávať nielen počas určených duchovných cvičení, Liturgie hodín, rozjímania, spytovania svedomia, ruženca či návštevy Najsvätejšej Sviatosti. Otvorenie sa Duchu Sv. má nastávať v každej chvíli našej existencie.

Kristus Pán povedal, že "sa treba stále modliť a neochabovať" (Lk 18, 1).

Treba sa vždy modliť, aby sme vždy mali silu svedčiť o Kristovi.

Ale, čo robiť, aby sme sa vždy modlili? Aby sme sa vždy modlili, treba byť vždy otvorený na Ducha Sv. Každá chvíľa nášho života má mať aspoň habituálnu stigmú volania: "Veni Sancte Spiritus". Duch Sv. v tých, v ktorých žije a sa modlí, vedie do výšin "ustavičnej modlitby" (orationis continuæ), "stavu modlitby" (status orationis), povediac dnešnou rečou "existenciálnej modlitby".

Otvorenie sa na Ducha Sv. potrebujeme tým viac, čím viac máme úloh, ktoré pohlcujú náš čas a sily. Všetko, čo robíme, každé slovo, ktoré vyslovujeme, každý rozhovor, ktorý vedieme, každý dokument, ktorý čítame či redigujeme, má mať na sebe stigmú aspoň habituálneho volania "Veni Sancte Spiritus". Služba Cirkvi, Svätej Stolicy, prináša ovocie vtedy, keď je zároveň ustavičnou modlitbou, stavom modlitby, existenciálnou modlitbou v Duchu Sv.

Uvedomím si, že na takúto modlitbu ma majú pripraviť, na takúto modlitbu ma majú naladiť, exercície, ktoré začínam.

Tajomstvo duchovnej mladosti

Vo vieroučnej konštitúcii o Cirkvi čítame, že "Duch Svätý... omladzuje Cirkev..., stále ju obnovuje a vedie k dokonalej jednotě s jej Ženichom" (č. 4). On nám dáva mladosť tým, že nás zjednocuje s Kristom a do našich sŕdc vlieva Teplo, Žiar vteleného Slova.

"Srdce nestarne" - hovorí talianske príslovie. Avšak nejednakrát srdce je vystavené veľkým skúškam a predčasne

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

fyzicky starne, slabne a prestane biť.

V roku 1962 zomrel arcibiskup Lvovský metropolita a neskôr arcibiskup krakovský metropolita Eugeniusz Baziak, svätiteľ terajšieho Sv. Otca, ktorý musel veľa vytrpieť na biskupskom stolci v Ilove a Krakove. Zomrel na srdce. Lekár, ktorý ho liečil, zistil na jeho srdci 17 zahojených rán.

Nejedenkrát srdce človeka musí veľa vytrpieť až do krvi a rán. Ale napriek tomu môže zostať duchovne vždy mladé.

Ludské srdce duchovne nestarne, ak ho formuje Duch Sv. a vlieva do neho "Calorem Verbi" - "Teplo večného Slova".

Pred dvoma rokmi, keď som čakal v jednej z rímskych kongregácií na rozhovor, prezeral som albumy, ktoré ležali na stole. V jednom z nich som našiel lístok s modlitbou, ktorá zaujala moju pozornosť. Bola to modlitba "tretieho veku": "Pane, nauč ma starnúť. Presvedč ma, že spoločenstvo mi nekrivdí, ak ma odvoláva zo zodpovedného úradu, keď sa ma viac nepýta na mienku, ak určuje iných na moje miesto. Oddiaľ odo mňa pýchu nadobudnutej skúsenosti a pocit o mojej nenahraditeľnosti... Kiežby môj odchod z pôsobiska bol prostý a prirodzený, ako je šťastný západ slnka. Pane, nauč ma takto starnúť. Amen."¹³

Duch Sv. nás učí, ako postupujúc v rokoch, môžeme si zachovávať duchovnú mladosť. Zachováme si ju, ak On, "Teplo večného Slova" bude "Teplom našich srdc".

"Keď zostúpi na vás Svätý Duch... budete mi svedkami" (Sk 1, 8).

Naše kresťanské svedectvo má byť vždy mladé. Skutočný Kristov svedok nestarne.

Kristus totiž nestarne, ale je ten istý "včera i dnes a naveky!" (Hebr 13, 8).

Preto Kristus nám dáva Ducha Sv., ktorý nás duchovne omladzuje a udržiava Cirkev v stálej mladosti.

Otvorme sa na prijatie "Kristovho Ducha", "Tepla večného Slova".

Poznámky ku textu:

¹ F. LOUVEL, *Pour moi vivre c'est le Christ (Le témoignage des prêtres)*, Les Editions du Cerf, Paris 1964 (prekl. tal. Torino 1968).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

- 2 F. LOUVEL, *cit dielo*, s. 47-48.
- 3 Por. W. BREUNING, *Pneumatologia* (v:) *Bilancio della Theologia del XX secolo*, Roma 1972, vol. 3, s. 132-133).
- 4 W. BREUNING, *cit. dielo*, s. 133.
- 5 Encicliche e discorsi di Paolo VI, vol 24, s. 248.
- 6 *Tamže*, s. 249.
- 7 Warszawa 1977 s. 9.
- 8 J. IWASZKIEWICZ, *cit. dielo*, s. 106-107.
- 9 F. J. SHEEN, *Il sacerdote non s'appartiene*, Torino 1964, s. 144.
- 10 *Tamže*, s. 143.
- 11 SV. AUGUSTÍN, *Epistolae* 130, 14,27-15,28; (CSEL 44, 71-73).
- 12 SV. IRENEJ, *Dimonstrazione della predicazione apostolica*, 1,1,6 n.
- 13 G. PERICO SJ, *Preghiera della terza età*.

III. PREDNÁŠKA

SVEDECKÝ LIST

Vy ste... Kristov list, napísaný nie atramentom, ale Duchom živého Boha, nie na kamenných tabuliach, ale na živých tabuliach srdca..., ktorý čítajú a poznajú všetci ľudia" (2 Kor 3, 2-3).

Prenesme sa v mysli do jedného z rímskych väzení okolo roku 63. Prebýva v ňom sv. Pavol a začína písať okružný list, určený veriacim v Efeze a iným cirkvám v Malej Ázii. V tomto liste sv. Pavol robí, poslednú v svojom živote, veľkú "peknú" teologickú syntézu (P. Benoit), ktorú nazvali tiež "Sumarium Pavlovho evanjelia" (H. Schlier).

Túto syntézu začína od základného tvrdenia, že "Nech je zvelebený Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ... v ňom (v Kristovi) si nás ešte pred stvorením sveta vyvolil, aby sme boli pred jeho tvárou svätí a nepoškvrnení" (Ef 1, 3-4).

Vyvolenie od vekov

Pred stvorením sveta Boh nám jasne určil cieľ života: Žijeme kvôli tomu, aby sme boli svätí, nepoškvrnení, dokonalí.

V čom spočíva táto dokonalosť, pre ktorú nás vyvolil Boh? Spočíva v nasledovaní samého Boha. Poučil nás o tom Kristus v reči na vrchu, keď povedal: "Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec" (Mt 5, 48).

Túto základnú vetu vyslovil Ježiš ako záver svojej reči o láske k nepriateľom. Kristus povedal: "Počuli ste, že bolo povedané: »Milovať budeš svojho bližneho a nenávidieť svojho nepriateľa.« Ale ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú" (Mt 5, 43-45).

Spasiteľ cítil, že jeho poslucháčom, ktorí boli vychovaní podľa zásady "Oko za oko a zub za zub" (Mt 5, 38), bude ťažko prijať príkaz lásky k nepriateľom. Preto im dal za príklad samého Boha, ktorý životodarné slnečné lúče

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

zosiela nielen na dobrých, ale aj na zlých, a oživujúcimi kvapkami dažďa obdarúva nielen spravodlivých, ale aj nespravodlivých. "Milujte svojich nepriateľov... aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je na nebesiach. Veď on dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých a posielá dažď na spravodlivých i nespravodlivých" (Mt 5, 44-45).

"Milujte svojich nepriateľov". Podľa sv. Hieronyma, keď čítame tieto slová, "treba vedieť, že Kristus neprikazuje nám nemožné veci, ale dokonalé". Vzorom tejto dokonalosti má byť sám Boh, Otec milosrdenstva.

"Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!" (Lk 6, 36).

Obraz neviditeľného Boha

Človek, ktorý pochybuje, mohol by namietat, že nemôže nasledovať Boha, pretože Boh je skrytý jeho očiam, a Božia dokonalosť je neprístupná ľudskému poznaniu.

Boh sa však vo svojej múdrosti a добрote rozhodol vyjsť v ústrety tejto námietke. Preto dal našim ľudským očiam svoj najvernejší Obraz, svoj najdokonalejší Portrét. Tým Obrazom a Portrétom sa stal jeho Syn, vtelený Boží Syn, Ježiš Kristus. Preto sv. Pavol napísal o Kristovi, že "On je obraz neviditeľného Boha" (Kol 1, 15). Túto základnú pravdu pripomenul Pavol Kolosanom, keď ho v rímskom väzení bolelo to, že hrozia im omyly, namierené proti Kristovmu Božstvu a jeho vykupiteľskému dielu.

Boh nám chcel dať svojho Svedka. Tým Svedkom je jeho vtelený Syn, Ježiš Kristus. Ježiš Kristus je svedkom svojho nebeského Otca pred ľuďmi. Ježiš Kristus nás učí celým svojím životom, slovom a skutkom, aký je Boh a aké sú Božie dokonalosti, ktoré máme nasledovať. Svedectvo, ktoré vydáva Bohu Otcovi v Duchu Sv. obsahuje v sebe celú Kristovu činnosť.

Preto sv. Ján evanjelista pri adresovaní svojej Apokalypsy chce odovzdať siedmim cirkvám v Ázii milosť a pokoj od Ježiša, verného svedka. "Ján siedmim ázijským cirkvám: Milosť vám a pokoj (...) od Ježiša Krista, verného svedka" (Zjv 1, 4-5). Kristus sa stal verným svedkom Otca,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

pretože svoje svedectvo o Otcovi potvrdil smrťou.

"Ja a Otec sme jedno" (Jn 10, 30) - tieto slová, možno povedať, sú svetlom Ježišovho ohlasovania a života, jeho svedectva. Kristus ich vyslovil vo "Sviatok svetla", akým boli "sviatky Posvätenia chrámu v Jeruzaleme" (Jn 10, 22). Tieto sviatky sa slávili v zime na pamiatku obnovenia kultu a "znovuzapálenia svietnika v chráme po jeho očistení Júdum Machabejským a jeho bratmi" (por. 1 Mach 4, 50). Na sviatky Posvätenia chrámu každý Izraelita mal vo svojom dome svetlo. V tento "Sviatok svetla" Kristus "sa prechádzal v chráme v Šalamúnovom stôporadí. Obstúpili ho Židia a hovorili mu: »Dokedy nás chceš držať v neistote?! Ak si Mesiáš, povedz nám to otvorene.« Ježiš im odvetil: »Už som vám povedal, a neveríte. Svedčia o mne skutky, ktoré konám v mene svojho Otca... Ja a Otec sme jedno.«" (Jn 10, 23-30).

V tento machabejský "Sviatok svetla" Spasiteľ chcel svetlom svojho božského svedectva naplniť domy a srdcia Izraelitov. Ale oni sa zatvrdili a "zdvihli kamene a chceli ho kameňovať" (Jn 10, 31), "za rúhanie, preto, že hoci je človekom, robí sa Bohom" (por. Jn 10, 33).

Ježiš do konca chcel byť svedkom Otca. Preto Židom, ktorí držali kamene v rukách, ešte raz povedal: "Som Boží Syn"; "vo mne je Otec a ja v Otcovi"; "verte tým skutkom" (Jn 10, 36.38).

Židia neprijímali "svedectvo skutkov, aké konal Ježiš v Otcovom mene" (por. Jn 10, 25). Ale apoštoli si nejedynkrát neuvedomovali, že Ježiš je živým ontologickým obrazom, portrétom neviditeľného Boha, nebeského Otca. Preto Kristus smútil, tak ako smúti učiteľ, ktorého nechápu jeho žiaci. Smútil tým viac, čím dlhšie pracoval na nich vo svojom prvom kňazskom seminári a čím viac sa blížila jeho rozlúčka s nimi, ktorú veľmi prežíval. Počas Poslednej večere Kristus povedal apoštolom, že zakrátko sa vráti do Otcovho domu, aby im tam pripravil miesto.

"Nech sa vám srdce nevzrušuje!... V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. ... vám idem pripraviť miesto... A cestu, kam idem, poznáte" (Jn 14, 1-4).

Ako na toto Kristovo svedectvo o dome Otca zareagovali apoštoli?

Tomáš povedal s podmanivou jednoduchosťou: "Pane,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

nevieme, kam ideš. Akože môžeme poznať cestu?!" (Jn 14, 5).

A Filip zasa predniesol Kristovi prosbu plnú nevedomosti: "Pane, ukáž nám Otca a to nám postačí." (Jn 14, 8).

Tomášovi Ježiš odpovedal:

"Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa." (Jn 14, 6).

A nechápavému Filipovi Kristus s lútosťou povedal:

"Filip, tolký čas som s vami a nepoznáš ma?! Kto vidí mňa, vidí Otca. Ako môžeš hovoriť: »Ukáž nám Otca?!« ... Verte mi, že ja som v Otcovi a Otec vo mne. Otec, ktorý ostáva vo mne, koná svoje skutky... aspoň pre tie skutky verte!" (Jn 14, 9-11).

Počas týchto dní exercícií mám so zveľebovaním hľadiť na viditeľný Oblasť neviditeľného Boha, akým je Kristus.

V Kristovej škole

Kto vidí Krista, vidí aj Otca. Kristus totiž, ako svedok Otca, nám odpovedal a ukázal na seba samom, aký je Boh, ktorého len On videl, pretože je jeho jednorodeným Synom (por. Jn 1, 18). Evanjelium sv. Jána rozvíja teológiu svedectva (martyria), aké vydal Kristus Bohu Otcovi svojimi skutkami.

Druhý vatikánsky koncil vo Vieroučnej konštitúcii o Božom zjavení "Dei Verbum" hneď v prvej kapitole zdôrazňuje, že Kristus svojím "Božím svedectvom" je motívom a formálnou príčinou našej viery. V Kristovi totiž, ktorý "završuje zjavenie", poznávame Boha (č. 2-4).

Ale Kristus, so svojím "Božím svedectvom" o Otcovi je nielen formálnou príčinou našej viery. On je tiež formálnou príčinou našej svätosti. V Ježišovi Kristovi totiž Boh nám zjavil svoje dokonalosti, ktoré máme nasledovať. Od času Kristovho príchodu na svet, nikto nemá právo povedať, že nevie, aké sú Božie dokonalosti, ktoré treba zaštepovať do ľudského života.

Preto Kristus nielen povedal: "Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec" (Mt 5, 48), ale tiež vyzýval: "Poď za mnou" (Mt 8, 22). Preto Ježiš s mocou

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

povedal: "Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života" (Jn 8, 12). "Kto neberie svoj kríž a nenasleduje ma, nie je ma hoden" (Mt 10, 38).

Tomášovi, ktorý po troch rokoch štúdia v Kristovej kňazskej škole preukazoval také veľké nedostatky v teologických vedomostiach, Kristus Pán jasne povedal: **"Ja som cesta, pravda a život"** (Jn 14, 6).

Svedectvo, aké Kristus vydával Bohu Otcovi, bolo zároveň autosvedectvom, svedectvom o samom sebe.

Preto svätosť spočíva v nasledovaní Krista.

Naša viera spočíva vo vnútornom a vonkajšom prijatí svedectva Krista, ktorý nám odhalil tajomstvo Boha.

Naša svätosť spočíva v nasledovaní života Krista v našom živote. Keď nasledujeme Krista, stávame sa jeho svedkami a skrze to svedkami Boha. Takto svätosť je kresťanským svedectvom.

Byť svätým, znamená snažiť sa tak myslieť, ako myslel Kristus, túžiť tak, ako túžil Kristus, hovoriť tak, ako hovoril Kristus, konať tak, ako konal Kristus, stať sa "druhým Kristom" (alter Christus) a skrze to autentickým svedkom Krista a skutočným kresťanom.

Svätosť vyžaduje, aby sme si stále kládli otázku: Ako by na mojom mieste v tejto chvíli konal Kristus?

K o. Petrovi Faberovi istého dňa prišiel muž a pýtal sa, čo má robiť, aby žil dobre. Dostal jednoduchú odpoveď: "Keď sa dnes vrátite domov a sadnete si k stolu, aby ste sa najedli, položte si otázku: "Ako by na mojom mieste, pri stole, by sa správal Kristus?"

Všetci sme maliarmi

"Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista... v ňom (v Kristovi) si nás ešte pred stvorením sveta vyvolil, aby sme boli... svätí a nepoškvrnení" (Ef 1, 3-4).

Keď sv. Pavol vo svojich listoch predstavuje Boží plán posvätenia človeka, veľakrát opakuje zvrat "v ňom" "v Kristovi Ježišovi" - tento zvrat opakuje až 164 krát.

Kristus Pán totiž, vtelený Boží Syn, je "obraz

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

neviditeľného Boha" (Kol 1, 15). Preto Boh chce, aby sme žili podľa Kristovho vzoru. Boh nás od vekov predurčil, aby sme boli "podobnými obrazu jeho Syna" (Rim 8, 29).

"Podobní obrazu jeho Syna" - túto pravdu hlboko prežil sv. Gregor Naziánsky. Tento veľký kapadocijský cirkevný Otec bol zahľadený na Ježiša Krista ako na "*Verbum abbreviatum*", na "večné Slovo, ktoré sa zmenšilo na ľudské rozmery", "stalo sa telom a prebývalo medzi nami" (Jn 1, 14). Večné Slovo sa stalo "*Verbum abbreviatum*", aby v ľudskom tele ukázalo našim očiam Boha, ktorého máme nasledovať. Sv. Gregor napísal, že každý človek má byť maliarom, ktorý maľuje obraz svätého života štetcom pevnej vôle a farbami čností Krista, čností vteleného Slova.

Na začiatku týchto exercícií, v prvej meditácii, sme rozjímali, že vydávať také či onaké svedectvo, sa nerozlučiteľne spája s ľudským životom. "Homo testis"... Človek musí byť svedkom. Podobne človek musí byť maliarom, ktorý chvíľu po chvíli, deň po dni maľuje obraz svojho života. Človek môže maľovať obraz svojho života farbami Kristových čností, predovšetkým "Otcovej lásky" (1 Jn 2, 15). Vtedy je Kristovým svedkom. Ale človek môže, žiaľ, maľovať obraz svojho života aj farbami "žiadostivosti tela, žiadostivosti očí, honosenia sa bohatstvom" (1 Jn 2, 16). Vtedy je svedkom hriešneho sveta. Prvý obraz "ostáva naveky" - ako nás uistuje sv. Ján - druhý "sa pomíňa" (1 Jn 2, 17), má zvodcovskú, pomínutelnú hodnotu.

Počas exercícií si treba položiť otázku: Akým som maliarom? Maľujem obraz svojho života farbami Kristovej lásky, horlivosti, pokory, poslušnosti, čistoty, chudoby? Nie som maliarom toho - podľa slov evanjelistu svedectva - čo "nie je z Otca, ale zo sveta" (1 Jn 2, 16)? Netrápi ma choroba sekularizácie?

Prenesme sa teraz v mysli neďaleko odtiaľto, do rímskeho kostola S. Maria dei Monti, kde odpočívajú dočasné pozostatky sv. Benedikta Jozefa Labreho. Našli ho umierajúceho na schodoch tohto kostola; zomrel 16. apríla 1783. Bol synom zámožného francúzskeho kupca z Amettes. Hlásil sa do rôznych prísnych reholí s prosbou o prijatie, ale všade ho odmietli. Vtedy začal putovať ako žobrák do

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

rôznych posvätných miest vo Francúzsku, Španielsku, Švajčiarsku a Taliansku. Jedenástkrát navštívil Loreto. Posledných trinásť rokov strávil v Ríme, kde bol známy ako "svätý žobrák" a "mučeník pokánia". Dni trávil na modlitbe v kostoloch, a noci uprostred ruín Kolosea.

Hovorila, že istý rímsky maliar hľadal model pre namalovanie Kristovej tváre počas Poslednej večere. Ľudské tváre, aké stretával, zdali sa mu príliš prozaické, aby podľa nich mohol namalovať tvár Vykupiteľa. Istého dňa nadabil na žobráka, ktorým bol Benedikt Labre. Jeho tvár, predívne zduchovnená, sa mu zdala zodpovedajúcim modelom pre tvár Krista. Podľa tváre žobráka namaloval tvár Bohočloveka.

Keď sv. žobrák Benedikt Labre zomrel v chýre svätosti, hľadali jeho podobizňu. Ale kde nájsť portrét žobráka. Prozreteľnosť však pomohla. Pripomenuli si a našli ten obraz Ježišovej tváre, pre ktorý Benedikt kedysi pozoval. A podľa Ježišovej tváre namalovali tvár svätého žobráka.

Počas exercícií sa musíme pýtať sami seba: Podobá sa moja tvár duchovne tvári Spasiteľa? Má môj život črty Kristovho života?

Rozhodujúca konfrontácia

Všetci budem stát před Božím soudem. "Je ustanovené, že Ľudia raz zomrú" (Hebr 9, 27)

V čom bude spočívať Boží súd? V konfrontácii každého z nás s Kristom. Boží súd bude konfrontáciou našej tváre s Kristovou tvárou, nášho života s Kristovým životom, nášho srdca s Kristovým Srdcom.

Kristus tým, ktorí Ho nasledovali, a neboli jeho svedkami, povie: "Ja neviem, odkiaľ ste; odíďte odo mňa všetci, čo pášete nepravosť!" a "zatvorí dvere" (Lk 13, 27. 25).

A tým, ktorí maľovali obraz svojho života farbami jeho čností, a tak svedčili o Ňom, Kristus povie: "Podťe, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta" (Mt 25, 34).

"Ja neviem, odkiaľ ste"; "Podťe, požehnaní" - na Božom

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

súde na prahu večnosti nastane konfrontácia každého z nás s Kristom. Ale už tu na zemi ľudia, ktorí na nás pozerajú, konfrontujú náš život s jeho životom.

Ľudia chcú vidieť Ježiša. Na Kvetnú nedeľu, počas Kristovho slávnostného vstupu do Jeruzalema, "niektorí Gréci pristúpili k Filipovi, ktorý bol z galilejskej Betsaidy a prosili ho: »Pane, chceli by sme vidieť Ježiša«" (por. Jn 12, 21).

"Chceli by sme vidieť Ježiša." Ľudia chcú vidieť Ježiša, lebo Ježiš ich strháva ako viditeľný **"Obraz neviditeľného Boha."**

Ruský spisovateľ Fjodor Michajlovič Dostojevskij vyjadril túžbu vidieť Ježiša priam paradoxnými slovami: "Keby mi povedali, že Kristus je mimo pravdy, zavrhol by som pravdu a išiel by som za Kristom."

Poľský marxista, neveriaci Leszek Kolakowski, chce vidieť za každú cenu Ježiša Krista v našej kultúre. "Osoba a učenie Ježiša Krista - píše - nemôžu byť odstránené z našej kultúry ani popreté, ak táto kultúra má existovať a ďalej sa tvoriť."

Kristus totiž počas stáročí bol nielen učiteľom dogiem, ale "vzorom najvyšších ľudských hodnôt". Bol "vzorom radikálnej autenticity", brániac pravdu "do konca a bez výhovoriek"¹. Tak píše Kolakowski.

"Chceli by sme vidieť Ježiša" - volajú ľudia. Ale ľudia chcú vidieť Ježiša nielen na obrazoch a ako sochy v našich kostoloch, v spisoch, v knihách a v prednáškach na našich vysokých školách, v umení a katolíckom učení. Chcú ho vidieť predovšetkým v nás, v našom kňazskom, rehoľnom a biskupskom živote, vo farských kanceláriách, na biskupských úradoch a v kongregáciách Svätej Stolice.

Všetci ľudia majú na to právo, pretože apoštoli, a s nimi my všetci: kňazi a biskupi, sme dostali zvláštnu "silu Ducha Svätého, aby sme boli Kristovými svedkami až po samý kraj zeme" (por. Sk 1, 8).

Máme byť "Kristov list, ktorý sme my vyhotovili, napísaný nie atramentom, ale Duchom živého Boha, nie na kamenných tabuliach, ale na živých tabuliach srdca, ktorý poznajú a čítajú všetci ľudia" (2 Kor 3,2).

Naša činnosť je listom, ktorý poznajú a čítajú všetci.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Nemá byť len naším osobným, súkromným listom, napísaným atramentom tohto sveta na ľahko zničiteľnom pozemskom papieri. Naša činnosť má byť vždy listom samého Krista, listom kresťanského svedectva.

Sme Kristovým listom? - to je základná otázka počas vatikánskych exercícií.

Čas exercícií to je čas najdôležitejšej konfrontácie, konfrontácie každého z nás s Kristom.

Poznámky ku textu:

¹ L. KOLAKOWSKI, *Jezus Christus, prorok i reformator*, "Argumenty" 51/52 (1965), s. 7

IV. PREDNÁŠKA

SVEDECTVO KŇAZSKÉHO ZNAKU

"Toto robte na moju pamiatku" (Lk 22, 19).

Každý skutočný kresťan je Kristovým svedkom, "Kristovým listom", ktorý čítajú ľudia. Ale zvláštnym spôsobom Kristovým svedkom je každý kňaz. Je ním už na základe sviatosti kňazstva. Kristus na každého kňaza vylieva svoju kňazskú moc a skrze to ho robí ontologickým svedkom svojho kňazstva. Služobné kňazstvo, ktoré vykonávame, je ontologickým svedectvom jediného Kristovho kňazstva, lebo "jeden (je) prostredník medzi Bohom a ľuďmi - človek Kristus Ježiš, ktorý vydal seba samého ako výkupné za všetkých, ako svedectvo v pravom čase" (1 Tim 2, 5-6).

Alter Christus

Kristus sa veľmi chcel podeliť s ľuďmi so svojím jediným kňazstvom. Preto, keď si sadol k Poslednej večeri, povedal apoštolom: "Veľmi som túžil jesť s vami tohto veľkonočného baránka skôr, ako budem trpieť."

Po vyjadrení tejto veľkej túžby "vzal chlieb a vzdával vďaky, lámal ho a dával im, hovoriac: »Toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku.«" (Lk 22, 15.19).

"Na moju pamiatku" - tieto slová v hebrejskom jazyku (*zikkaron*) a v aramejskom majú oveľa bohatší význam než v našom slovníku.

"Pamätať" (*zakar*) v hebrejskom jazyku znamená nielen spomínať si na nejakú udalosť, ale urobiť, že spomínaná udalosť je aktuálna, opakuje sa a sprítomňuje, ožíva.

"Pamiatka" v hebrejskom a aramejskom jazyku, ktorý používal Kristus, "vytvára a nielen vyvoláva spomienku" (*creat non solum evocat*).

"Toto robte na moju pamiatku"- tieto slová v Kristových

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ústach znamenajú, že dáva moc a ukladá povinnosť opakovať a sprítomňovať udalosť, ktorú dokonal vo Večeradle so všetkými jej následkami.

Takto "Kristus je stále prítomný vo svojej Cirkvi"¹ skrze svojich kňazov.

V mystickom Kristovom tele "všetky údy nekonajú tú istú činnosť" (Rim 12, 4), ako píše sv. Pavol a za ním to opakuje II. vatikánsky koncil. V spoločenstve veriacich niektorí spomedzi nich dostali od Boha "posvätnú kňazskú moc prinášať obetu a odpúšťať hriechy, aby úradne v Kristovom mene vykonávali pre dobro ľudí kňazskú funkciu".²

Kňaz "zastupuje samého Krista"³.

Kto hlása evanjelium? Kňaz, sám? Nie. Kristus ústami kňaza. Pretože ústa kňaza to sú "os Christi", Kristove ústa. Preto sv. Augustín povedal, že "Kristus hlása Krista". A posledný koncil nás poučil, že "on (Kristus) sám hovorí, keď sa v Cirkvi číta sväté Písmo"⁴.

Kto slávi Eucharistiu? Kňaz, sám? Nie. Kristus skrze kňaza. Kristus, "ten istý, ktorý sa kedysi obetoval na kríži, teraz sa obetuje skrze službu kňazov"⁵. Toto tvrdenie Tridentského koncilu z roku 1562 po štyristo rokoch dôrazne zopakoval II. vatikánsky koncil⁶.

Preto sv. Gregor Veľký volal, že počas sv. omše nad oltárom vidno nie natoľko ruky kňaza, ako skôr vystretú pravicu Krista.

Kto udeľuje sviatosťné rozhrešenie od previnení? Kňaz, sám? Nie. Kristus skrze kňaza. "Sviatosti sú totiž činnosťami samého Krista", ako nás učí Pius XII. v encyklike *Mediator Dei* z 2. XII. 1947.⁷ Kristus je prítomný vo sviatosťiach a "každý deň nám, to znamená údom mystického Tela, ktorého je Hlavou, prináša v nich milosť"⁸.

Sv. Ambróz bol nadšený tou pravdou, že Kristus v skutočnosti len jedenkrát zomrel za hriechy ľudí, ale kvôli tomu, aby tieto hriechy odpúšťal každý deň"⁹. Využíva prítom kňazov, ako "správcov Božích tajomstiev" (1 Kor 4, 1).

Sviatosť je tajomstvo, ktorého tvorcom je Kristus, a kňaz len jeho správcom. Dobre to vycítil maliar Vlastimil Hoffman. Namaľoval dedinčana ako v poli kľačí pri mriežke

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

spovednice, v ktorej sedí Kristus s trňovou korunou.

Kto vysväčuje na kňazov? Biskup, sám? Nie. Kristus prostredníctvom biskupových rúk. "Kristus je totiž prvý pastier a biskup našich duší" (por. 1 Pt 2, 25). Ale biskup je "živým znakom Krista, prítomného v Cirkvi" a Kristus využíva službu biskupov, aby "prinášali život prostredníctvom sviatostí" - ako nás poučá "Direktórium o pastorálnej službe biskupov" (č. 16).

Kto mocou kľúčov zväzuje a rozväzuje zároveň na zemi i v nebi? (por. Mt 16, 19). Pápež, sám? Nie. Kristus skrze ruky pápeža, v ktorom On žije a účinkuje. Pretože v Cirkvi nie sú dve Hlavy, "Kristus a jeho zástupca (pápež) predstavujú len jednu Hlavu" - ako hovorí encyklika *"O mystickom Kristovom Tele"*¹⁰.

Kňaz je "druhým Kristom". "Alter Christus". "Druhým Kristom" je tým viac biskup s ohľadom na plnosť kňazstva, akú má. Ten výraz "druhý Kristus" nie je nejakou metaforou, ale mystickou skutočnosťou.

Kňaz na základe sviatosti kňazstva je ontologickým svedkom Krista, a jeho služba slova a sviatostí ontologickým svedectvom Krista, jediného Kňaza.

Biskup na základe svojej vysviacky je ontologicky plným svedkom Krista a jeho služba ontologicky plným svedectvom Krista, jediného Kňaza.

Skrze sviatosť kňazstva sa v kňazovi odohráva ontologická transformácia. Vo chvíli vysviacky dostáva "nový" kňazský "spôsob života", novú kňazskú existenciu, mystického typu.

Pečať Boha

Mocou sviatosti kňazstva kňaz je poznačený znakom kňazstva, ktorý je skutočným a nezničiteľným duchovným znakom. Započúvajme sa do výrečných slov koncilového "Dekrétu o kňazskom účinkovaní a živote": "Kňazstvo z povolania... sa udeľuje zvláštnou sviatosťou, ktorou sa kňazi pomazaní Duchom Svätým poznačujú osobitným znakom, a tak sa stávajú podobnými Kristovi Kňazovi, takže majú moc konať v zastúpení Krista ako Hlavy" (č. 2).

Znak kňazstva nás pripodobňuje Kristovi Kňazovi,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ktorého zastupujeme.

Pripomeňme si Ježišovu reč o eucharistickom chlebe, zapísanú na stránkach Evanjelia svedectva sv. Jána. Ježiš v nej predpovedal, že urobí "chlieb svojím telom, ktoré vydá za hriechy sveta" (por. Jn 6, 51). Ale Kristus pritom poznamenal, že bude to robiť mocou pečate, akou Ho označil Otec, Boh. Spasiteľ povedal prekvapeným Židom: "Nezháňajte sa pominuteľným pokrmom, ale za pokrmom, ktorý ostáva pre večný život, a ten vám dá Syn človeka. Lebo jeho označil Otec, Boh, svojou pečaťou" (Jn 6, 27).

Otec, Boh, označil Krista eucharistickou pečaťou - pečaťou eucharistického kňazstva. S tou pečaťou sa Kristus podelil s nami, vtlačajúc do našich duší znak kňazstva.

Mocou znaku kňazstva každý z nás, skrze svoj kňazský spôsob života, je "druhým Kristom", je ex opere operato, ontologickým svedkom Krista, jediného Kňaza.

Učenie o znaku kňazstva bolo zvlášť kritizované v poslednej dobe. Táto kritika chce zotrieť rozdiel medzi služobným kňazstvom a všeobecným kňazstvom veriacich, ktoré sa predsa líšia "od seba podstatne, a nie iba stupňom"¹¹.

Pre nás kňazov pravda znaku kňazstva je to, že "sme poznačení osobitným znakom, a tak sa stávame podobnými Kristovi Kňazovi, takže máme moc konať v zastúpení Krista ako Hlavy" ¹² Cirkvi, má základný význam.

My, kňazi, musíme veriť v znak kňazstva, aby sme boli sebou, zachovali svoju identitu, nestratili svoj osobný preukaz, ak ho stratíme, aby sme ho vedeli znova nájsť.

"Verím v Ježiša Krista, ktorý sa narodil mocou Ducha Svätého". Verím v Ježiša Krista, ktorý sa mocou Ducha Svätého vtelil do mňa mystickým spôsobom, aby som mal účasť na jeho jedinom kňazstve.

Verím v skutočnú, mystickú inkarnáciu Krista Kňaza do mňa mocou Ducha Sv. Verím v znak kňazstva, ktorý je a bude nezničiteľným, večným svedectvom tej inkarnácie, toho vtelenia.

Viera je buzolou ľudského života. Viera v znak kňazstva je buzolou života kňaza. Ona mu ukazuje jediný smer života, ten, ktorý Kristovi určil Otec, Boh, označiac Ho svojou pečaťou (por. Jn 6, 27).

Viera v znak kňazstva vedie k tomu, že kňaz sa ponára

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

do Ježiša Kňaza a skrze to zabúda na seba, na svoj osobný život, na svoje individuálne ašpirácie, "nemieša sa do záležitostí všedného života" (2 Tim 2, 4).

Desiateho apríla 1979 z príležitosti otvorenia Inštitútu Pavla VI. v Brescii prehovoril Jean Guittton. Povedal, že mal veľkú túžbu vytvoriť literárny portrét Pavla VI., "portrét jeho ducha" v podobe dialógov s ním. Istého dňa sa odvážil a obrátil sa s prosbou na Pavla VI., aby mohol o ňom napísať knihu. Na to Pavol VI. povedal: "Táto kniha nebude mať žiadny predmet, pretože Montini už viac neexistuje, existuje len Petrov nástupca. Ja vám neradím písať takú knihu, ktorá by bola, opakujem, bez predmetu."

Guittton začal Pavlovi VI. vysvetľovať, že je kniha, ktorá opisuje osobu Petra, jeho vnútorný život, jeho veľkosti a slabosti". Je ňou Evanjelium. Nakoniec pápež ustúpil a dal mu "zelené svetlo"¹³.

"Montini n'existe plus", "Montini už viac neexistuje" - tieto slová Pavla VI. svedčia, ako hlboko prežíval svoj znak kňazstva, znak najvyššieho kňaza, nástupcu Petra a zástupcu Krista, a zároveň "sladkého Krista na zemi" podľa definície sv. Kataríny zo Sieny.

Pred rokmi krakovský metropolita mi povedal po návrate z Ríma: "Pavol VI. je neobyčajne stíšeným (?) človekom." Odkiaľ pochádzalo to stíšenie Pavla VI.? Určite jeho prameňom bola živá viera v znak kňazstva. Toto stíšenie Pavla VI. bolo svedectvom jeho sviatostného zjednotenia s Kristom Veľkým.

Dnešný svet je plný hluku. Ľudia totiž stále hovoria a kričia o sebe. Nejednakrát "hovoria a hovoria, a nehovoria, čo hovoria", ako sa vyjadril jeden z publicistov. Tento hluk sveta sa zmocňuje aj Cirkvi. Aj dnešná Cirkev je plná hluku. Vyvolávajú ho neraz kňazi, ktorí nadmerne hovoria a kričia o sebe, o svojom postavení, o svojich právach. "Montini n'existe plus" - mohol o sebe povedať Pavol VI. Oni však existujú tak, akoby v nich neexistoval Kristus Kňaz. Chýba im hlboká živá viera v znak kňazstva, skrze ktorý "boli sformovaní podľa Kristovho vzoru"¹⁴.

Atmosférou dobrých kňazských exercícií je ticho. Toto ticho nepochádza len zo zatvorených úst. Toto ticho má

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

prameň v reflexii o znaku kňazstva, o osobnom preukaze kňaza, ktorého všetky rubriky sú zhrnuté do dvoch slov "Alter Christus".

Potrebuje hlbokú vieru v spoločenský rozmer nášho znaku kňazstva. Musíme veriť, že skrze náš znak kňazstva slúžime ľuďom a v tom nás nikto nemôže zastúpiť. Nikto totiž nemôže zastúpiť Ježiša Krista, ktorý je jediným Prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi, jediným Kňazom a nás vyvolil, aby sme boli správcami jeho tajomstiev. Kristus totiž prostredníctvom našej kňazskej služby, ktorú vykonávame ako "jeho zástupcovia", chce obnoviť ľudí a uvádzať ich do výšin Božieho človečenstva.

Vo väzení vo Wadowiciach na trest smrti čakal smutne preslávený veliteľ osviečimského tábora Rudolf Hess. Dvanásteho apríla 1947 napísal v mimovoľnom, spontánnom vyhlásení: "Svedomie ma núti urobiť ešte toto nasledujúce vyhlásenie: Ako veliteľ vyhladzovacieho tábora v Osvienčime... spôsobil som ľudstvu a človečenstvu najťažšie škody... Až v poľských väzeniach som spoznal, čo je to človečenstvo. Napriek tomu, čo sa stalo, zaobchádzali so mnou ľudsky." V duši Hessa za sprievodu zvonov wadowických kostolov sa zrodila túžba po Božom človečenstve. Poprosil o kňaza. Z Krakova prišiel o. Lohn, jezuita, bývalý profesor na Gregoriánskej univerzite v Ríme a vyspovedal ho. Po spovedi sa rozprávali. Pri rozlúčke sa Hess postavil do pozornosti pred o. Lohnom a povedal: "Ďakujem vám za to, že ste mi pomohli nájsť stratené človečenstvo."¹⁵

Viera nás núti k veľkej úcte voči znaku kňazstva. Pretože na základe znaku kňazstva plynú do ľudských duší odpustenie a milosť, vďaka ktorej sa hriešnik opäť stáva Božím človekom a dokáže zotrvať vo výšinách skutočného Božieho človečenstva.

Znak kňazstva to je nádherná služba človečenstvu a ľudstvu. Cirkev pracuje pre ľudstvo. Je totiž "všeobecnou sviatosťou spásy"¹⁶. Je ňou predovšetkým prostredníctvom kňazskej služby, a zvlášť skrze sv. omšu, počas ktorej Kristus vylieva svoju krv "za všetkých na odpustenie hriechov" (Mt 26, 28). Akým veľkým dobrom pre ľudstvo je každá sv. omša, hoci aj len jedna. Nekonečné je jej ovocie. Nekonečný je spoločenský rozmer pečate eucharistického

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

kňazstva, akým označil Boh Krista a v ňom nás kňazov. Až raz vo večnosti, Boh dá, že spoznáme, ako veľa dobra pre ľudí všetkých čias, pokolení a rás, spôsobilo svedectvo sviatostného Kristovho kňazstva, aké vydávajú kňazi, ktorých On vyvolil a do nich vtelil svoju kňazskú moc.

Kňaz, ktorý verí v znak kňazstva, sa bude vždy cítiť potrebný ľuďom, bude pamätať, že je nielen "spomedzi ľudí, ale aj pre ľudí" (por. Hebr 5,1). Nikdy sa nebude cítiť osamelý, sfrustrovaný, odsunutý na okraj ľudstva.

Znak kňazstva nás neposúva na okraj ľudstva, ale naopak, stavia nás do jeho stredu. Znak kňazstva nás totiž zapája do kňazstva Krista, ktorý je "kľúčom, stredobodom a cieľom celej ľudskej histórie"¹⁷, "Alfou a Omegou"¹⁸.

Skutočne v to verím? Viera v znak kňazstva je všade potrebná, ale zvlášť na Vatikánskom pahorku, ktorý je stredom Cirkvi.

Tri nebezpečenstvá

Viera v znak kňazstva nás chráni pred troma veľkými nebezpečenstvami, ktorými sú svätokrádež, pokrytectvo a svojvôľa kňazského života.

S vierou v znak kňazstva sa rodí predovšetkým prežívanie "sacrum", to znamená posvätnosť úradu, aký koná kňaz "zastupujúc Krista", Najsvätejšieho Bohočloveka. Oči kňaza zahľadené s vierou na sviatostnú pečať Kristovho kňazstva, akým ho označil Boh, sa nezhmlia desakralizáciou.

V úvode náuky som poznamenal, že slová "Toto robte na moju pamiatku" (Lk 22, 19) v aramejskom jazyku, v akom ich vyslovil Ježiš, majú hlbší význam než v gréckom jazyku Evanjelia sv. Lukáša a Listu Korinťanom, v latinskom jazyku i našich jazykoch.

"Pamätať", po hebrejsky "zakar", v jazyku Ježiša, značilo urobiť, že táto udalosť, ktorú spomíname, sa aktuálne koná a osoba, ktorú spomíname, žije. Vo sviatostiach žije a účinkuje Najsvätejší Kristus. Ony sú osobnými intervenciami samého Krista, Plnosti Svätosti, ktorý je samotnou Svätosťou. Preto sú "Sacrum".

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Sviatosti nie sú len históriou, archívom či múzeom. Vo sviatostiach žije a účinkuje Najsvätejší Kristus. Používa kňaza, ako vysluhovateľa, správcu (oikonomos), to znamená ako toho, ktorý spravuje nie vlastné dobré, ale Kristovo vlastníctvo. Preto, ako píše sv. Pavol, "A od správcov sa už vyžaduje, aby bol každý verný" (1 Kor 4, 2). Z toho dôvodu sv. Pavol sa bojí zodpovednosti za verné správcovstvo a volá: "Pán je môj sudca" (1 Kor 4, 4).

Naším sudcom bude Kristus. Budeme sa zodpovedať nielen pred Kristom, budem sa zodpovedať aj za Krista, za to, či spravujúc jeho sviatosťnú milosť, boli sme v stave milosti. Budeme sa zodpovedať za to, či náš znak kňazstva, prameň svätosti pre druhých, sa spájal s našou osobnou svätosťou. Budeme sa zodpovedať za to, či ontologicky sformovaní podľa Kristovho vzoru, boli sme Mu podobní skrze lásku k Bohu a ľuďom a tiež čistotu mravov.

Sv. omša je nielen históriou, múzeom, archívom. "Toto robte na moju pamiatku" (Lk 22, 19) - tieto slová v Kristových ústach znamenali, že skrze službu tých, ktorých označil znakom svojho kňazstva, On, Najsvätejší, Slnko Spravodlivosti, bude opakovať a sprítomňovať svoju smrť na kríži za hriešnikov. Preto nehodní kňazi, ktorí hriechom poškvrnenými ústami, vyslovujú tieto slová "križujú v sebe Božieho Syna a vystavujú ho na posmech" - ako čítame v Liste Hebrejom (Hebr 6, 6).

Opakované križovanie Ježiša v sebe a vydávanie Ho na posmech predstavuje hrozu atentátu na "eucharistické Sacrum" a veľkú vinu svätokrádežného slávenia Najsvätejšej obety.

Škoda, že zo sakristie našich kostolov sa stráca nápis: "*Quomodo tu Jesum tractabis in missae sacrificio, ita Jesus te tractabit in tui iudicacio.*" Tento nápis nám totiž pripomína zodpovednosť, akú máme na základe znaku kňazstva. Budeme sa zodpovedať nielen pred Kristom, ale aj za Krista, za spôsob, ako s Ním zaobchádzame pri našej kňazskej službe. "Toto robte na moju pamiatku." Viera v znak kňazstva nás chráni aj pred druhým nebezpečenstvom, akým je pokrytectvo.

Úprimný kňaz, "v ktorom niet lesti" (Jn 1, 47), "*agit, quod agit*", "*facit, quod facit*" - "robí to, čo robí, koná to, čo koná". Mocou znaku kňazstva koná to, čo Kristus, robí

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

to, čo robí Kristus, pretože je ontologickým svedkom jeho Kňazstva. Preto sa snaží "zmýšľať tak ako Kristus" (por. Flp 2, 5), Veľkňaz, mať tie isté túžby a kňazský postoj. Dáva Kristovi pery a srdce.

V úprimnom kňazovi s nezničiteľným ontologickým znakom kňazstva sa spája asketický znak, to znamená vernosť Kristovým zásadám.

Ale kňaz postihnutý pokrytectvom "*agit, quod non agit, facit, quod non facit*" - "koná to, čo nekoná", "robí to, čo nerobí" - ako zvykol hovoriť Pavol VI. Nekoná totiž v duchu Ježiša Krista. Dáva Kristovi pery, ktoré vyslovujú sviatosťné formuly, ale "jeho srdce je ďaleko od neho" (por. Mt 15, 8; Iz 29, 13), od jeho kňazského Srdca. Má síce spôsob života podľa znaku kňazstva, ktorý nikto a nič nemôže zničiť, ale tento znak neprežíva v duchu viery. Preto Kristovo Kňazstvo nenapôňa jeho vnútro, a stáva sa pre neho vonkajšou rutinou, periférnym úradom. Je ontologickým svedkom Kristovho Kňazstva, ale nie je jeho svedkom v pravde svojho svedomia. Je Svedkom Krista Kňaza "*ex opere operato*", ale nie je jeho svedkom "*ex opere operantis*".

Rutina, ba dokonca pokrytectvo, hrozí každému kňazovi. Preto sa mám pýtať samého seba, či denne ako kňaz "*ago, quod ago*", "*facio, quod facio*"; či svedectvo, ktoré vydávam Kristovi Kňazovi *ex opere operato* sa vo mne spája so svedectvom *ex opere operantis*?

Viera v znak kňazstva nás chráni ešte pred tretím nebezpečenstvom, akým je svojvôľa kňazského života, nezdravý individualizmus.

"Toto robte na moju pamiatku." Jeden je Kňaz, Ježiš Kristus. Jediné je Kristovo Kňazstvo, ktorého účastníkmi nás urobil. Znak kňazstva, aký máme, je ontologickým znakom jednoty Kristovho Kňazstva, spravovaného mnohými správcami, a výrazom tejto jednoty je obnovená koncelebrovaná sv. omša.

Pri jednom oltári stojí mnoho kňazov, aby koncelebrovali sv. omšu. Slávia ju v mene "jednoty obety križa", akú priniesol Kristus Veľkňaz, v mene "jednoty kňazstva", ktoré kňazi spravujú v "osobe Najvyššieho Kňaza Krista" a v mene jednoty Božieho ľudu, lebo sv. omša je "činnosťou celého svätého Božieho ľudu", ktorý zjednocuje eucharistický Kristus. Táto jednota je pri každej sv. omši,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ale - ako zdôraznil oficiálny dokument Cirkvi - "quasi ob oculos ponitur" - "akoby bije do očí" pri koncelebrácii¹⁹.

Preto v Cirkvi nie je miesto pre "súkromné" kňazstvo, spravované nezávisle od Krista, vedľa Krista. "Kto nie je so mnou je proti mne, a kto nezhrmažďuje so mnou, rozhadzuje" (Lk 11, 23).

Cirkev, ktorej Hlavou je Kristus v pápežovi, dostala charizmu jednoty a výlučnosti Kristovho Kňazstva. Preto Cirkvi a v nej pápežovi, prislúcha hodnotiť, či naše uskutočňovanie znaku kňazstva sa nelíši od Kristovho Kňazstva. "Petrovi všetkých čias" prislúcha preverovať kňazstvo, ktoré spravujeme. Len Cirkev v pápežovi môže "povedať", či naša kňazská služba "nebeží alebo nebežala nadarmo" (por. Gal 2, 2).

Cirkev vykonávajúc toto preverovanie, si váži zároveň zdravý pluralizmus myslenia a postojov, ktorý slúži budovaniu mystického Kristovho tela.

Zdravý pluralizmus nemožno stotožňovať s kňazskou svojvôľou a individualizmom, povýšeným do hodnosti zásady života.

Túto základnú pravdu prežil zvlášť hlboko sv. Pavol. Neudivuje to, lebo zvláštne prežil znak Kristovho Kňazstva, akým bol označený Bohom. Píše: "Bohu, ktoré si ma už v lone matky vybral a svojou milosťou povolal, (sa) zapáčilo zjaviť vo mne svojho Syna" (Gal 1, 15-16a). Boh zjavil v Pavlovi Krista, Kristovo Kňazstvo.

Ale už tri roky po tomto zjavení a obrátení, Pavol ide do Jeruzalema, "aby videl Kéfasa" (por. Gal 1, 18).

O. Max Terwick SJ vysvetľuje, že slovo "vidieť" (istoresai) znamená skúmať, objavovať, zakusovať, snažiť sa, aby na niekoho, koho je zvlášť hodno vidieť, sme sa pozerali a spoznávali²⁰.

Pavol chcel nielen vidieť Petra, ale túžil preskúmať a hlboko vniknúť do Petrovej osoby, postoja a učenia, aby v jeho svetle poznal, či cesta, ktorou ide, je správna. Preto "zostal u Petra pätnásť dní" (por. Gal 1, 18) a nehladal v Jeruzaleme iných apoštolov. Peter mu stačil. Pätnásť dní konfrontoval svoje kňazstvo s Petrovým kňazstvom, a skrze to s Kristovým Kňazstvom. Pavol nazýva Petra vždy Kéfasom. O Petra, ako o skalu opieral preverenie

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

svojho kňazstva.

Po štrnástich rokoch Pavol sa znova vydal s Barnabášom a Títom do Jeruzalema, aby tam "Jakub, Kéfas a Ján, ktorých pokladali za stôpy, povedali, či nebežal alebo nebeží nadarmo" (por. Gal 2, 9.2).

Peter, Jakub a Ján uznali milosť, ktorú dostal Pavol, to znamená Krista účinkujúceho v ňom, a "podali Pavlovi a Barnabášovi pravicu na znak spoločenstva" (Gal 2,9). Vtedy si bol Pavol istý, že správne uskutočňuje svoje kňazstvo.

Nechýbajú dnes kňazi, ktorí "bežia nadarmo", pretože nechcú, aby spôsob, akým uskutočňujú znak kňazstva, preverovala Cirkev. Nechcú "vidieť Kéfasa". Možnože chcú "vidieť" Petra, ale nechcú uznať tú cestu Kristovho Kňazstva, akú ukazuje Peter v dnešnej dobe.

Počas exercícií musím sa opýtať samého seba: Aké kňazstvo uskutočňujem, svoje súkromné či Kňazstvo Krista? Nenarúša moju realizáciu znaku kňazstva egoizmus a svojvôľa?

Nebežím neraz nadarmo, pretože podľa Pavlovho vzoru neusilujem sa "vidieť Kéfasa"?

"Nezháňajte sa za pominuteľným pokrmom, ale za pokrmom, ktorý ostáva pre večný život, a ten vám dá Syn človeka. Lebo jeho označil Otec, Boh, svojou pečaťou" (Jn 6, 27).

"Toto robte na moju pamiatku" (Lk 22, 19). Chcime očami viery vidieť a v duchu viery prežívať pečať, znak Kristovho Kňazstva, akým nás označil Boh. Budme vernými svedkami sviatostného Kristovho Kňazstva. "A budete mi svedkami" (Sk 1, 8) "*Homo testis*" - "*Sacerdos testis*."

Poznámky ku textu:

- 1 II. VAT. KONCIL, *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 7.
- 2 II. VAT. KONCIL, por. *Dekrét o kňazskom účinkovaní a živote*, č.2.
- 3 II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcie o Cirkvi*, č. 28.
- 4 II. VAT. KONCIL, *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 7.
- 5 TRIDENTSKÝ KONCIL, Sess. XXII. 17. IX. 1562, *Doct. de ss. Missae sacrificio*, c. 2, v: *Concilium tridentinum* (ed. Soc. Goerres), zv. VIII, *Actorum pars*, V, Friburgi Brisgoviae

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

1919, s. 960.

⁶ Por. *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 7.

⁷ AAS, 39 (1947), s. 593.

⁸ *Tamže*.

⁹ SV. AMBRÓZ, *Expositio Evang. secundum Lucam*, 10, 8 (PL 15, 1806).

¹⁰ PIUS XII. *Encyklika Mystici Corporis*, AAS, 25 (1943), s. 211.

¹¹ II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 10.

¹² II. VAT. KONCIL, *Dekrét o kňazskom účinkovaní a živote*, č. 2.

¹³ INSTITUTO PAOLO VI, *Notiziario* 1 (1980), s. 22.

¹⁴ Por. II. VAT. KONCIL, *Dekrét o kňazskej službe a živote*, č. 2.

¹⁵ O. W. KLUZ, *47 lat życia*, Kraków 1980, ss. 241-242.

¹⁶ II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 48.

¹⁷ II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 10.

¹⁸ *Tamže*, č. 45.

¹⁹ *Ritus servandus in concelebratione Missae et Ritus Communionis sub utraque specie*, Editio Typica, Roma 1965, s. 6.

²⁰ M. ZERVICK, *Analysis philologica Novi Testamenti Graeci*, Romae 1960, s. 417.

V. PREDNÁŠKA

MÁRIA, SVEDOK DOKONALEJ SLUŽBY BOHU

"Ako sa to stane, veď ja muža nepoznám?"
(Lk 1, 34).

"Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova" (Lk 1, 38) – dve prvé Máriine výpovede zapísané na stránkach Evanjelia.

Spomedzi všetkých ľudí najdokonalejším svedkom Boha na zemi bola Mária, Matka Ježiša Krista.

Mária bola Pannou mlčania. Na stránkach štyroch Evanjelií nachádzame sotva sedem Máriiných výpovedí. Tieto výpovede, hoci nepočtené a krátke, odhaľujú nám hĺbku a krásu svedectva, aké Mária vydala o Bohu.

Počas týchto duchovných cvičení štyri večery budeme venovať rozjímaniu o Máriiných svedectvách, ktoré zapísali evanjelisti. V dvoch prvých, ktoré podal sv. Lukáš, Najsvätejšia Panna sa ukazuje našim očiam ako svedok dokonalej služby Bohu.

Dve legitimácie

Pred nazaretské Dievča sa postavil anjel Gabriel a povedal jej slová: "Zdravas', milosti plná" (Lk 1, 28). Keď ju pozdravil, nevyslovil jej meno. Nepovedal: "Zdravas', Mária", ale len "Zdravas', milosti plná." Nie je to nič divného, poznamenávajú teológovia, pretože medzi ľuďmi len Mária bola "milosti plná", len Máriu Boh uchránil od každej poškvŕny hriechu. "Milosti plná", to je akoby vlastné meno Márie. "Milosti plná" to je legitimácia, osobný preukaz.

Potom anjel Gabriel, ktorého "poslal Boh", doplnil Máriinu legitimáciu. Predpovedal jej, že "počne a porodí syna Najvyššieho, ktorému Boh dá trón jeho otca Dávida a jeho kráľovstvu nebude konca" (por. Lk 1, 31-33). Do jej legitimácie, do osobného preukazu Márie, anjel Gabriel jasne

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

vpísal, že sa na nej a na jej Synovi splní proroctvo Nátana, ktorý predpovedal v Božom mene mesiášsku slávu Dávidovho domu a trónu "pevného naveky" a svojimi prorockými ústami položil základy pod kráľovský mesianizmus (por. 2 Sam 7, 1-5.8.11.16). Možno povedať, že Gabriel priniesol Márii kráľovský osobný preukaz, kráľovskú legitimáciu Matky Mesiáša - Kráľa.

V akom rozporení prijala Mária túto kráľovskú legitimáciu, ktorú jej vystavilo samo nebo? So strachom. Anjel bol nútený uspokojiť ju: "Neboj sa" (Lk 1, 31). Najsvätejšia Panna sa bála, že môže nezachovať to, čo Boh od nej žiada, a čo ona Bohu prisľúbila. Preto sa spýtala anjela: "Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám?" (Lk 1, 34).

Keď ju Gabriel uspokojil, že sa to stane mocou Ducha Sv. (por. Lk 1, 35), Mária jasne ukázala, za koho sa sama považuje, kým je a kým chce byť: "Hľa, služobnica Pána, nech sami stane podľa tvojho slova" (Lk 1, 38).

Na kráľovskú legitimáciu, ktorú jej odovzdal nebeský posol, Mária odpovedala osobným preukazom služobnice, ktorý sama vystavila.

Bol to osobný preukaz dokonalej služobnice Boha. Pred nebom i zemou Mária v Nazarete vydala svedectvo o dokonalej službe Bohu. O dokonalosti tejto služby nás pouča otázka, ktorú Mária dala anjelovi: "Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám?" Chcela totiž patriť výlučne Bohu.

Lukáš v opise zvestovania dvakrát nazýva Máriu pannou. A Mária pred anjelom vyjadruje vôľu ostať navždy pannou.

Sv. Augustín hovorí, že Mária by nebola vyslovila slová, "Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám?", keby sa už predtým nerozhodla sľubom panenstva odovzdať Bohu¹. Podľa mienky, ktorú všeobecne prijímajú katolícki exegeti, s M. J. Lagrangom, M. Zervickom, S. Lyonnetom na čele, Mária zložila sľub večného panenstva už pred zasnúbením s Jozefom².

Tento sľub bol výrazom, že chcela slúžiť Bohu dokonalým spôsobom, celkom Mu patriť.

"Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám?" - tieto slová nazaretskej Panny sú "hrdinskou odpoveďou", ako to povedal jeden z vynikajúcich exegetov³. Mária totiž chce byť pannou za každú cenu. Za každú cenu chce úplne patriť Bohu a vydať svedectvo o dokonalej službe.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Prvé svedectvo zapísané na stránkach Evanjelia: "Ako sa to stane, veď ja muža nepoznám?" - sa organicky spája s jej druhým svedectvom: "Hľa, služobnica Pána". Totiž svedectvo panenstva je svedectvom dokonalej služby Bohu, služby "s nerozdeleným srdcom".

Podľa starovekej gréckej filozofie človek nemá byť sluhom nikoho, dokonca ani Boha. Dôstojnosť človeka totiž a jeho šťastie spočíva v tom, že môže viesť život, ako sa mu páči. Platón učil, že nemôže byť šťastný ten, kto je sluhom (Gorgiáš).

Mária bola dcérou Biblie, v ktorej výraz "Pánov sluha" je skutočnou poctou. V ušiach a srdci Panny z Nazareta znela Izaiášova pieseň o Pánovom služobníkovi: "Hľa, môj služobník, priviniem si ho, vyvolený môj, mám v ňom zaľúbenie" (Iz 42, 1).

Preto Mária v dokonalej službe Bohu videla svoju dôstojnosť a šťastie.

"Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova" (Lk 1, 38). Boh chcel, aby svedectvo o dokonalej službe Bohu, ktoré vydala Mária v Nazarete, bolo pri začiatkoch spásy každého človeka, pri začiatkoch dôstojnosti a šťastia, ktoré človekovi mal prinavrátiť jej Syn na kríži.

Na toto svedectvo o službe zo strany Panny z Nazareta čakalo celé ľudstvo, obráté hriechom o dôstojnosť a šťastie Božích detí.

Toto očakávanie ľudstva dramaticky predstavil sv. Bernard. Píše: *"Počula si, Panna, že počneš a porodiš Syna... Očakáva anjel odpoveď... Očakávame aj my, ó Pani... Celý svet očakáva. Uver, vyznaj a prijmi... Otvor, blahoslavená Panna, srdce pre vieru, ústa na vyznanie, vnútro Stvoriteľovi"*⁴.

Celý svet očakával svedectvo o službe, aké vydala Mária, keď anjelovi odpovedala "Hľa, služobnica Pánova, nech sa mi stane podľa tvojho slova." Bola to totiž služba, ktorú ustanovil Boh na záchranu padlého ľudstva, jeho dôstojnosti a šťastia,

Ôsmeho septembra 1956 Ernest Hemingway obetoval, ako vótum pre kaplnku Panny Márie v Santiagu na Kube, diplom a medailu Nobelovej ceny. Mária si zaslúži všetky odmeny celého sveta, lebo jej *"Fiat"* sa stalo počiatkom jeho spásy.

Celý svet očakáva

Znakom dnešného sveta je očakávanie. Dnešný svet očakáva vládu, lebo bez nej mu hrozí anarchia. Očakáva však vládu, ktorá slúži, lebo bez nej mu hrozí tyrania. Ľudia nechcú a neočakávajú "vládcov národov" - ktorí podľa Kristových slov - "panujú nad nimi (národmi) a ich veľmoži majú nad nimi moc" (Mk 10, 42).

Preto Kristus, ktorý prenikal dušu človeka, ľudské snahy a dejiny, ustanovil v Cirkvi hierarchiu, aby vládla slúžiac a slúžila vládúc.

Čím vyšší stupeň hierarchie, tým väčšia povinnosť slúžiť, až po vrchol služby, akým je Petrova stolica, na ktorej sedí "*Servus servorum Dei*" - "Sluha sluhov Božích". Cirkev totiž je mystickým vtelením Krista, ktorý "neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil a položil svoj život ako výkupné za mnohých" (Mk 10, 45).

Kristus žiada od každého kňaza a biskupa taký život, aby mal právo opakovať za Ním ľuďom: "A ja som medzi vami ako ten, čo obsluhuje" (Lk 22, 27).

Na vládu, ktorá slúži, čakajú ľudia, a sú ochotní ju akceptovať. Pred rokmi v Poľsku, v Przemysle, pomaly umieral na tuberkulózu miestny socialistický vodca. Nechcel sa vyspovedať. Ale pred jeho domom chodil profesor miestneho kňazského seminára, Boží sluha o. Jan Balicki a čakal dni a týždne, keď ho bude môcť zmieriť s Bohom. Nakoniec prišla chvíľa, v ktorej umierajúci socialista pozval toho svätého kňaza, ktorý týždne zotrval pri jeho dome, aby ho pripravil na cestu do večnosti. Umieral povzbudivo zjednotený s Kristom. Dozvedel sa o tom slávny vodca vtedajších poľských socialistov Ignacy Daszyński. Povedal vtedy s dojatím: "Keby som stretol toho kňaza, pobozkal by som mu ruku."

Tomuto duchu služby Boží sluha Jan Balicki sa učil tu v Ríme. Často šiel do Casa do Ponte Rotto, kde v zbytkoch paláca Ponzianich o. Gioacchino Micheli, jeden z farárov na Zlatibří založil exercičný dom kvôli zamedzeniu morálnemu spustnutiu, ktoré začal napoleonsky vpád. V tomto exercičnom dome sa konali ľudové misie, ktoré pripravovali nábožensky zanedbaných mládencov k prvej spovedi a sv. prijímaniu. Na

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

zakončenie týchto ľudových misií sa chlapci po dvoch približovali k veľkému misijnému križu, ktorý bol opretý o oltár a bozkávali Kristove nohy, a potom direktor skupiny chlapcov, ktorá sa volala "una nuta", a kazateľ na ľudových misiách, bozkávali nohy chlapcom. V roku 1896 Boží sluha Jan Balicki na takúto slávnosť, ktorá bola lekciou služby a vháňala slzy do očí, priviedol kardinála Sapiehu.

Nepochybne svet čaká na svedectvo kňazskej služby.

Mária dostala z neba prostredníctvom anjela Gabriela kráľovskú legitimáciu milostiplnej Matky Mesiáša - Kráľa. Na túto legitimáciu odpovedala osobným preukazom Pánovej služobnice, ktorý si sama vystavila. Uvedomila si, že byť Matkou Mesiáša - Kráľa, znamená slúžiť Bohu a ľuďom dokonalým spôsobom.

My, kňazi, vo chvíli kňazskej vysviacky sme dostali kráľovskú legitimáciu Kristovho Kňazstva. Ale musíme na ňu odpovedať osobným preukazom, ktorý vystavíme našou každodennou službou Bohu a ľuďom, našim každodenným "Hľa, Pánov sluha". Pretože kňazská vysviacka konsekruje pre službu. "Každý veľkňaz, vybraný spomedzi ľudí, je ustanovený pre ľudí, aby ich zastupoval pred Bohom, aby prinášal dary a obety za hriechy" (Hebr 5, 1), pre službu Bohu v ľuďoch.

Najvyššia česť

"A ja som medzi vami ako ten, čo obsluhuje" (Lk 22, 27). Podľa správy sv. Lukáša tieto slová Kristus vyslovil, keď vo Večeradle počas Poslednej večere "vznikol medzi nimi aj spor, kto je z nich asi najväčší". Spasiteľ utíšil tento spor slovami: "Kto je medzi vami najväčší, nech je ako najmenší a vodca ako služobník. A ja som medzi vami ako ten, čo obsluhuje" (Lk 22, 24.26.27).

Podľa niektorých exegetov z psychologického hľadiska je ťažké pochopiť, že spor apoštolov o prvenstvo vypukol vo vážnej atmosfére Večeradla a Poslednej večere, kde ho umiestnil sv. Lukáš. Hľadali v Lukášovom Evanjeliu iné, príhodnejšie miesto, pre tento nemilý spor.

Vo vážnosti exercícií, aké si konáme, rozjímajme, že Cirkev je Večeradlom, v ktorom neraz povstali spory medzi

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

jej synmi, "kto z nich je väčší". Trápil sa preto sv. Bernard z Clairvaux, keď písal svojmu žiakovi, ktorý sa stal pápežom: "Z celého sveta prichádzali prehnane ambiciózní, nenásytní, úplatní a iného takého druhu netvori, aby na základe jeho apoštolskej autority alebo dostali nové, alebo si udržali cirkevné pocty, ktoré už mali"⁵. A veľký Učiteľ Cirkvi so smútkom končí: "Cirkev je plná ambícií..., viac než dúpa zbojníkov koristi zrabovanej pocestným"⁶.

Od čias Bernarda sa vzťahy vo svete a Cirkvi zmenili, ale nepochybne aj naďalej nám hrozí nebezpečenstvo nezdravých ambícií, nebezpečenstvo opakovania sa onoho sporu "kto z nás je väčší".

Preto musíme stále pamätať, že "niet väčšej cti, ako slúžiť Kristovi" - ako napísal sv. Ambróz⁷, že "slúžiť Bohu znamená kraľovať" ("*Deo servire, regnare est*") ako opakoval ten istý Ambróz⁸, Augustín⁹ a toľko iných.

Človek, ktorý slúži Bohu, dosahuje skutočnú veľkosť. Začína totiž mať akoby rozmery samého Boha, stáva sa veľkým akoby veľkosťou samého Boha.

Kristus s človekom, ktorý Mu slúži, sa akosi delí so svojou veľkosťou. Vo Večeradle Spasiteľ v modlitbe k Otcovi hovoril o svojich služobníkoch: "Ja v nich a ty vo mne... Otče, chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so mnou tam, kde som ja" (Jn 17, 23-24).

Veľkosť, ktorá vyplýva zo služby, dosiahla Mária, hoci pochádzala z Nazareta, neznámeho mestečka, ktorým pohrdali Židia z Jeruzalema. Nikodémovi, ktorý sa postavil na obranu Krista, nervózni farizeji povedali: "Nie si aj ty z Galiley?! Skúmaj a uvidíš, že z Galiley prorok nepovstane" (Jn 7, 52), a spravodlivý Izraelita Natanael sa pýtal Filipa, ktorý mu ukazoval Ježiša z Nazareta: "Môže byť z Nazareta niečo dobré?!" (Jn 1, 46).

A zatiaľ práve v tomto Nazarete vyrástol najväčší človek všetkých čias, Mária; veľká nie kvôli Nazaretu, ale veľká kvôli dokonalej službe Bohu a ľuďom.

Pozemské koruny sú diskutabilné a pomimuteľné, rýchlo a ľahko padajú z ľudských hláv.

Nediskutabilnou a nepomimuteľnou korunou je koruna, akú človek získava službou Bohu a ľuďom. Túto korunu uznajú skôr či neskôr "všetky pokolenia" (Lk 1, 48). Je to jediná

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

koruna, ktorá je preverená v dejinách človeka na zemi.

Právom na hrobe sv. Notburgy - slúžky, je umiestnený nápis: *"Ak máš čisté srdce a kryštálovú myseľ, môžeš sa zo slúžky stať kráľovnou."* Služba Bohu a ľuďom "s čistým srdcom a kryštálovou myslou" vkladá na naše hlavy korunu skutočnej veľkosti.

Prameň šťastia

Koruna služby je nielen korunou veľkosti, ale aj korunou šťastia. Totiž služba Bohu a ľuďom robí človeka šťastným.

Sv. Bernard sa pýta: *"Chceš kraľovať v šťastí?"* A odpovedá: *"Slúž tichému Ježišovi a budeš kraľovať"*¹⁰. Služba Ježišovi to je cesta ku kraľovaniu v šťastí.

Boh tak utvoril srdce človeka, že len vtedy môže byť šťastný, keď kráča cestou Pánovej Služobnice.

Možno povedať, že Boh má monopol na obšťastňovanie človeka prostredníctvom služby. Základným, priam jediným, liekom na naše smútky, sklamania a frustrácie v živote, je prestať slúžiť sebe a začať slúžiť Bohu a ľuďom.

Človek, ktorý slúži Bohu, začína tu na zemi mať účasť na šťastí samého Boha. Podobne ako Pánova služobnica z Nazareta, "blahoslavená, ktorá uverila" (por. Lk 1, 45), stáva sa tiež "beatus" - blahoslaveným, "makarios" - šťastným.

Kristove slová: "Správne, dobrý a verný sluha... vojdí do radosti svojho Pána" (Mt 25, 21) svedčia, že Kristus svoju radosť chce urobiť našou radosťou. Určite urobí svoju radosť našou radosťou, ak Mu slúžime dobre a verne, s "čistým srdcom a kryštálovou myslou".

Služba Bohu, a kvôli Bohu ľuďom, má takú veľkú moc, že dokáže aj najväčšie utrpenie premeniť na radosť. Cestou služby, cestou, ktorú vytýčila Pánova Služobnica, sa uskutočňuje jeden zo zdanlivých paradoxov katolicizmu: radosť v smútku, úsmev cez slzy, šťastie v nešťastí; overuje sa to paradoxné Pavlovo volanie: "Napôňa ma potecha a prekypujem radosťou pri všetkom našom súžení" (2 Kor 7, 4).

Z Jasnej hory Sv. Otec Ján Pavol II. počas svojej púte

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

do Poľska, 4. júna 1979, povedal chorým: "Hľa, Pánova služobnica, nech sa mi stane podľa tvojho slova" (Lk 1, 38) - to sú slová, ktoré vyslovuje Mária prostredníctvom toľkých ľudských perí: niekedy spálených od horúčky, stravovaných utrpením, niekedy skoro zúfalých. Tieto slová, ktoré ostávajú jediným zábleskom života, nech sa stanú pre vás všetkých stálym svetlom na vašej ťažkej ceste."¹¹

Služba podľa Máriinho vzoru - to je jediný záblesk v živote trpiaceho človeka, stále svetlo na našej ťažkej ceste životom.

V celom širom svete sa rozlieha dramatické volanie: šťastie, šťastie, šťastie. Toto volanie, aby neostalo bez účinku, treba nahradiť iným: služba, služba, služba. Len duch služby Bohu a ľuďom môže zaviesť dnešné ľudstvo na nové šťastné cesty. Preto dnešné ľudstvo očakáva od Cirkvi predovšetkým svedectvo služby.

*"Očakáva anjel odpoveď,
očekávame aj my,
celý svet očakáva."*

Svet očakáva, že my, biskupi a kňazi katolíckej Cirkvi, zjednotení okolo Petrovej stolice budeme vydávať svedectvo dokonalej služby, úplnej služby, celou dušou a celým telom, v panenskej čistote podľa Máriinho vzoru.

Svet, čím je skazenejší, tým viac očakáva, že Máriino svedectvo "Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám" urobíme každodenným svedectvom nášho kňazského nerozdeleného srdca.

Boh a ľudia majú právo na takéto svedectvo z našej strany, lebo vo sviatosti diakonátu, kňazstva a biskupstva sme dostali sviatostnú konsekráciu na dokonalú službu Bohu a ľuďom. Z toho vyplýva naša zodpovednosť za svedectvo tejto služby.

Otvorme Danteho "Božskú komédiu", ktorú by sme mohli nazvať poémou svedectva. Dante slovám Márie "Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám" dal zhodne s tradíciou význam sľubu panenstva a prikázal tieto slová opakovať dušiam, ktoré sa v očistci očisťujú z hriechov nečistoty. Píše:

*"Vykríknu »Virum non cognosco« pri mne,
keď skončia spev; a pri speve sa vedú*

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

zas ďalej, ticho pokračujú v hymne."

(Slov. prekl. V. Turčányiho a J. Felixa, vydané v Tatrane 1962)

*"Sotva výkrik žalostný ustane
Keď: Muža nepoznám, znejú hlasy ohnivé,
A po nich ticha predchádzajúci spev"¹²
(voľný prekl. z poľštiny)*

Hlas nášho svedectva dokonalej služby prostredníctvom kňazskej čistoty to je "spev" ("ohnivý hlas"). Je to totiž hlas priťahujúci za sebou našu pozemskú a nadpozemskú zodpovednosť voči Bohu a ľuďom.

Dnes budem rozjímať, že Boh vliel do môjho vnútra túžbu po veľkosti a šťastí a spýtam sa samého seba či hľadám uspokojenie tejto túžby na ceste Služobnice Pánovej? Či dávam do služby Bohu, Cirkvi a ľuďom svoju dokonalú každodennú kňazskú čistotu?

*Čaká anjel,
celý svet čaká.*

Nebo i zem očakávajú naše kňazské svedectvo služby podľa vzoru Služobnice Pánovej.

Poznámky ku textu:

¹ SV. AUGUSTÍN, *De sancta virginitate*, 4 (PL 40/41, 398).

² Por. C. STUHMUELLER, *Il vangelo secondo Luca*, v: *Grande commentario biblico*, Brescia 1973, s. 979.

³ A. NICOLAS, *Žycie Maryi Matki Bożej*, prel. E. Dabrowski, Warszawa 1954, s. 102.

⁴ *Hom.* 4, 8-9, v: *Opera omnia*, edit. Cisters. IV (1966), ss. 53-54.

⁵ SV. BERNARD, *De consideratione ad Eugenium*, (PL 182, 732).

⁶ *Tamže*, (PL 182, 741).

⁷ SV. AMBRÓZ, *Exhort virg.* (PL 16, 337).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

8 SV. AMBRÓZ, *Epistola* 84 *Ad Demetriadem*.

9 Por. SV. AUGUSTÍN, *Lib. medit.* 32 (PL 40/41, 925).

10 SV: BERNARD, *Sermo de verbis Psalm, XXII*.

11 *Jan Paweł II na ziemi polskiej*, ed. Vaticana 1979, s. 94.

12 DANTE ALIGHIERI, *Czyścić* XXV, 127-129, przekład E. Porebowicza, Warszawa 1899.

VI. PREDNÁŠKA

SVEDECTVO BOŽIEHO SLOVA

"Sláva tebe, Pane" (aklamácia pred Evanjeliom).

Sláva patrí Bohu za to, že stvoril ľudské slovo. Slovom totiž človek vyslovuje svoju myšlienku, ktorá ho vyvyšuje nad zvierací svet. Len človek hovorí.

Slovo je pre človeka nástrojom svedectva. Človek, ktorý je "hľbočinou a jeho srdce priepastou" (por. Ž 63, 7), prostredníctvom slova odhaľuje tajomstvo svojho vnútra a vydáva svedectvo o sebe samom, kým je. Prostredníctvom slova človek svedčí o svete, ktorý je okolo neho, o iných ľuďoch, kým sú.

Slovo je pre človeka nástrojom svedectva. Preto bol veľký ten deň, v ktorom človek po prvý raz prehovoril.

Aké bolo to prvé slovo, ktoré vyslovil človek? Národy sa preli medzi sebou, ktorý z nich je dedičom prvej ľudskej reči. Niektorí si myslia, že ľudským prajazykom bola modlitba, čiže slovo človeka k Bohu. Dante Alighieri v "*De vulgari eloquentia*" povedal, že prvým slovom, aké vyšlo z úst človeka, bolo slovo "Boh".

Vyššie uvedené bádania sú zaujímavé, ale nevedú k presným odpovediam. Néchajme ich radšej tak.

Boh prehovoril k človeku

Je isté, že človekovi nestačil ľudský jazyk. Človek vedený náboženským zmyslom akosi čakal na deň, v ktorom prehovorí k nemu sám Boh. A nadišiel ten deň, čo opisuje prológ Listu Hebrejom: "Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom skrze prorokov. V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého a skrze ktorého stvoril aj svet" (Hebr 1, 1-2).

Deň, v ktorom Boh skrze svojho Syna, večné vtelené

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Slovo, prehovoril k človeku, bol dňom najdôležitejšieho svedectva, aké sa odohralo na zemi. Boží Syn totiž skrze svoje božské slovo, adresované ľuďom, podal nám svedectvo o Bohu, akým je v Sebe a vo vzťahu k ľuďom.

Kristus, Boží Syn, vydal tiež svedectvo o samom človeku, akým človek je a akým má byť.

Toto svedectvo Ježiša Krista - večného vteleného Slova, je jediné svojho druhu. Totiž len Boží Syn pozná Boha Otca, ktorého "nikto nikdy nevidel" (Jn 1, 18) a len Boží Syn pozná úplne človeka. Sv. Ján vo svojom Evanjeliu svedectva píše, že "Ježiš... poznal každého a nepotreboval, aby mu niekto vydával svedectvo o človekovi. Sám totiž vedel, čo je v človeku" (Jn 2, 24-25).

Božiemu slovu patrí nekonečne väčšia chvála než ľudskému slovu. Veď Božie slovo je svedectvom nekonečnej Múdrosti, ktorá sa zjavila človekovi v Ježišovi Kristovi "vernom svedkovi" (por. Zjv 1, 5; 3, 14).

Božie slovo odhaľuje človekovi večnú pravdu, ktorá jedine môže uspokojiť jeho veľký hlad po poznaní.

Alchýmia Božieho slova

Boh sa prihovára, používajúc ľudský jazyk. "Prirodzené slovo človeka je prostriedkom, ktorý používa slovo Boha."¹

Ale za prirodzeným ľudským šatom Božieho slova sa skrýva moc Boha, ktorá ho formuje. Táto moc spôsobuje náboženské nadšenie u tých, ktorí počúvajú alebo čítajú Božie slovo.

Sv. Matúš píše, že keď Ježiš skončil reč na vrchu, "zástupy žasli nad jeho učením, lebo učil ako ten, čo má moc, a nie ako ich zákonníci" (Mt 7, 28-29).

"Zástupy žasli nad jeho učením." Sloveso "žasli" (*ekplessesthai*) znamená úžas spojený s náboženským obdivom.

Iný je úžas, ktorý zakusujeme pod vplyvom ľudského slova, než úžas, ktorý v nás vyvoláva Božie slovo.

Tento rozdiel hlboko precítil a predstavil nedávno zomrelý poľský spisovateľ Jan Parandowski, znalec klasickej grécko-rímskej kultúry. V roku 1951 vydal knihu pod názvom "Alchýmia slova". Názov nevyžaduje komentár. V tejto knihe

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Parandowski hovorí, že iná je alchýmia ľudského slova než alchýmia Božieho slova Starého a Nového zákona, slova prorokov a apoštolov. "Milosť totiž tvorí prorokov a apoštolov." Píše: "Prorocké knihy Starého zákona patria k najvyšším vzletom slova, nikomu však nepríde na myseľ, že Izaiáš a Jeremiáš získavali svoje umenie pri rozmyšľaní o spisovateľských prostriedkoch, že vybrali svoju formu po starostlivom uvažovaní o postavení, aké im môže zaistiť v literatúre. Tak isto listy sv. Pavla, uchvacujúce svojím štýlom, ktorý rozbíja tradíciu gréckej literatúry, sú násilným, zaťatým stretávaním sa myšlienky s neposlušným slovom - myšlienkou, ktorá musí byť vyslovená, hoci aj na spálenisku skladby.

Práve tento nátlak, uzatvára Parandowski, taký veľký, že ho nemožno vysvetliť inak, len ako inšpiráciou, milosťou, Božím príkazom, je tu základným prameňom tvorivosti, a ona sama len odbleskom veľkej duše."

Na konci Parandowski vyjadruje akoby ľútosť, že nežil v časoch Pavla, a osobne ho nemohol počúvať a stretnúť sa s jeho "živým ohňom". "Aký musel byť bezprostredný vplyv tej individuality, čím bolo stretnutie súčasníkov s týmto živým ohňom."²

Alchýmia ľudského slova spočíva v prirodzenom umeleckom majstrovstve človeka. Ale alchýmia Božieho slova spočíva v moci Boha, ktorý sa prihovára k človeku a skrze človeka. Takto Božia milosť, Božia inšpirácia a Boží príkaz pretvárajú ústa človeka - hlásateľa Božieho slova "na ústa Boha", podľa definície sv. Bonaventúru.³

Je významnou vecou, že apoštoli tú istú Božiu moc pripisujú tak hovorenému slovu, ako aj tomu, ktoré napísali, tak "živému slovu", ako aj slovu odovzdávanému prostredníctvom listov. Jedny i druhé tvoria tradíciu, ktorá obsahuje Božiu pravdu (por. 2 Sol 2, 2.15; 3, 14; 2 Kor 10, 11 n.; 1 Tim 3, 14 n.).

Božie slovo vyvoláva náboženský úžas, ktorý je ťažko pochopiť, keď myslíme jedine ľudsky, v čisto ľudských kategóriách. Preto, keď Ježiš v rodnej nazaretskej synagóge čítal proroka Izaiáša a vysvetľoval jeho prorocké, Židia "divili sa milým slovám, čo vychádzali z jeho úst a hovorili: »Vari to nie je Jozefov syn?«" (Lk 4, 22).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Božie slovo je milé a má náboženskú krásu⁴, ktorá prekvapuje ľudí. Prekvapovala Židov, ktorí počúvali Ježiša v Nazarete, pretože podľa ich presvedčenia bol synom obyčajného tesára.

Vlastnenie Boha

Vplyv Božieho slova sa nekončí pri náboženskom obdivu. Božie slovo tvorí náboženstvo nielen ako súbor práv, záväzkov a obradov, ale predovšetkým robí náboženstvo obsahom života jednotlivých ľudí.

Etymológia výrazu "náboženstvo" sa odvodzuje mimo iného podľa Lactantia od "religare" - "znova spájať", "pripojiť". Samotný výraz "religia - náboženstvo" privádza nás k myšlienke, že náboženstvo spočíva v spojení človeka s Bohom, na vlastní Boha človekom.

"Filozofia hľadá, teológia nachádza, náboženstvo vlastní" - napísal jeden z mysliteľov humanizmu Jan (Juan?) Pico della Mirandola.

Filozofia hľadá Boha, ale možno byť filozofom a nebyť nábožným človekom. Teológia nachádza Boha v prameňoch zjavenia, ale možno byť teológom a nebyť nábožným človekom. Jav nenábožného teológa sa opakuje nejednakrát.

Až prežitie náboženstva spôsobuje, že človek vlastní Boha. Ale nábožný človek vlastní Boha vďaka Božiemu slovu, ktoré "počúva a zachováva" (por. Lk 11, 28).

To nábožensko tvoriť účinkovanie Božieho slova, spájajúce človeka s Bohom a robiace ho nábožným človekom, predstavila úchvatnými slovami Konštitúcia o Božom zjavení "*Dei Verbum*". Čítame v nej: "Neviditeľný Boh vo svojej veľkej láske sa prihovára ľuďom ako priateľom a sa s nimi stýka, aby ich pozval a prijal do svojho spoločenstva" (2).

Zo slova Boha sa rodí priateľské spoločenstvo človeka s Bohom, vlastní Boha čiže náboženstvo.

Počas exercícií sme si zvykli klásť vznešenú otázku: Snažím sa o svätosť? Som kňazom - hostiou? atď.

Ale základom exercičnej reflexie má byť otázka: Som nábožným človekom? Som svedkom kresťanského náboženstva?

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Pretože len na náboženstve možno vybudovať vznešenú dokonalosť kňazského života.

Svetlo, ktoré neprestane svietiť

Čo rozhoduje o našej nábožnosti? Naš vzťah k Božiemu slovu. "Čistá a nepoškvrnená nábožnosť pred Bohom a Otcom" (Jak 1, 27), povediac jazykom sv. Jakuba, sa rodí zo **"svetla"** Božieho slova.

Svetlo Božieho slova v službe náboženstva neprestane svietiť. Je schopné osvecovať každého človeka, vždy, donekonečna čoraz viac.

Básnikom Božieho slova, ktoré neprestane svietiť, sa stal sv. Efrém. Napísal, že "Pán svoje slovo vymaloval mnohými farbami, aby každý našiel v ňom poučenie a videl v ňom to, čo sa mu bude páčiť."

"Boh vložil do svojho slova rozličné poklady - ako napísal tento veľký diakon a zároveň Učiteľ Cirkvi - aby sa každý z nás nimi obohacoval, keď bude o tom slove rozjímať."

"Božie slovo je stromom života, ktorý zo všetkých svojich častí ti ponúka blahoslavené plody."

"Božie slovo je prameňom, ktorý smädny človek pijúci z neho nemôže vyčerpať." Nemožno piť z prameňa Božieho slova jedným dúškom, ale máme z neho čerpať pomaly. Prameň Božieho slova zvíťazí nad našim smädom, ale "naš smäd nemôže zvíťaziť nad prameňom Božieho slova". "Raduj sa, že si premožený" - volá sv. Efrém.⁵

Radujme sa, že Božie slovo víťazí nad nami svojím svetlom. "Raduj sa, že si premožený." Radujme sa, že v Božom slove sa nám ukazuje čoraz novšie svetlo. Radujme sa, že nemôžeme skončiť čítanie Evanjelia a Sv. písma, lebo stále na jeho oblohe objavujeme nové hviezdy.

Som človekom XX. storočia, kňazom XX. storočia, biskupom XX. storočia tak veľmi citlivým na rozvoj, pokrok. Ale najdôležitejší rozvoj, to je rozvoj náboženstva vo mne a v mojom živote, najdôležitejší pokrok to je môj náboženský pokrok. Tento rozvoj náboženstva vo mne, tento môj náboženský pokrok nastáva vtedy, keď vidím čoraz novšie farby Božieho slova, keď objavujem nové poklady Božieho

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

slova, keď cítim, ako môj smäd nemôže vyčerpať prameň Božieho slova.

Z mojej diecézy, z Tarnova, pochádza Roman Brandstaetter, slávny spisovateľ, básnik, obrátený z judaizmu. V knihe *"Biblijny krag"* predstavil testament, ktorý mu niekoľko dní pred smrťou odovzdal jeho dedko M. B. Brandstaetter (1848), známy hebrejský prozaik. Dedko mu povedal:

"Budeš Bibliu neustále čítať. Budeš ju milovať viac než rodičov... Viac než mňa... Nikdy sa s ňou nerozlúčiš... A keď zostarneš, dôjdeš k presvedčeniu, že všetky knihy, aké si prečítal v živote, sú len nešikovnými komentármi k tejto jedinej Knihe..."⁶

Neoddávam sa čítaniu "nešikovných" ľudských "komentárov" miesto toho, aby som každý deň čoraz hlbšie vnikal do slov Sv. písma, ktorého svetlo nikdy neprestane svietiť?

Spasiteľná moc

Božie slovo je nielen svetlom. Je zároveň "Božou mocou na spásu každému, kto verí" (Rim 1, 16).

Božie slovo má vlastnú vnútornú spasiteľnú silu.

Sv. Pavol v Druhom liste Korinťanom Božie slovo, ktoré hlása, nazýva "slovom zmierenia" (5, 19). Forma druhého pádu neznamená tu len predmet Pavlovej nauky, akoby Pavol hovoril jedine o zmierení. Božie slovo je **"slovom zmierenia"**, pretože spôsobuje zmierenie človeka s Bohom, ktoré nám zaslúžil Kristus svojou obetou na kríži. Sv. Ján Chryzostom neváhal nazvať hlásanie Božieho slova "slovnou obetou".⁷ Božie slovo zmierenia svojou spasiteľnou mocou nás spája znova s Bohom a skrze to tvorí naše náboženstvo "čisté a nepoškvrnené" (Jak 1, 27).

Filozofia hľadá Boha, teológia nachádza, ale až náboženstvo vlastní. Vlastní prostredníctvom spasiteľnej sily Božieho slova.

Neznamená to, že Božie slovo je sviatosťou, ktorá udeľuje habituálnu milosť *"ex opere operato"*. Ale Božie

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

slovo čítané či počúvané prináša nám aktuálne milosti, ktoré nás spájajú s Bohom a vedú nás k zjednoteniu s Ním vo sviatostiach.

Preto počas sv. omše, keď bozkávame knihu Evanjelia, opakujeme - *"Slová svätého evanjelia nech zmyjú naše previnenia"*. Slová evanjelia sú "liekom na slabosť duše"⁸ - ako učí sv. Ján Chryzostom, "spasiteľným pokrmom" - ako píše sv. Augustín⁹, "ranným a večerným jedlom" - ako pripomína Bazil Veľký¹⁰.

"Pane, nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu, ale povedz iba slovo a môj sluha ozdravie" (Mt 8, 7) - hovorí stotník Kristovi. Stotník neprosí Ježiša, aby poctil jeho dom svojou prítomnosťou. Myslí si totiž, že Ježišovo slovo má takú istú moc ako jeho prítomnosť.

"Pane, povedz iba slovo" - Božie slovo má neobyčajnú terapeutickú silu pre dušu človeka, a zvlášť pre kňazskú dušu. S terapiou Božieho slova, nemožno porovnávať žiadne prirodzené terapie. Božie slovo totiž lieči náboženstvom, čiže vlastnením Boha, ktorý je samým Životom.

Meč ducha

"Čistá a nepoškvrnená nábožnosť... je:... zachovávať sa nepoškvrneným od tohto sveta" (Jak 1, 27). Nemožno sa ubrániť vplyvom sveta a zachovať puto s Bohom bez boja. Meč k tomuto boju nám dáva Božie slovo.

Božie slovo je "mečom Ducha". "Zoberte si... meč Ducha, ktorým je Božie slovo" (Ef 6, 17), vyzýva sv. Pavol. A List Hebrejom uistuje, že "živé je Božie slovo, účinné a ostrejšie ako každý dvojsečný meč; preniká až po oddelenie duše od ducha a kôbov od špiku a rozsudzuje myšlienky a úmysly srdca" (4, 12).

Zaiste Božie slovo preniká ako meč naše vnútra, očisťuje ich a spája s Bohom. Mečom Božieho slova sa človek bráni pred zlom, ktoré chce vtrhnúť do jeho života a odstrániť z neho Boha.

Božie slovo je veľakrát predstavované v Starom (por. Múdr 18, 15; Iz 11, 4; Oz 6, 5) a Novom zákone (por. Hebr 4, 12; Zjv 1, 16; 2, 12.16; 19, 15-21) ako zbraň pre boj.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Kristus bojoval s diablom na púšti zbraňou Božieho slova napísaného na stránkach Sv. písma.

"Ak si Boží Syn, povedz, nech sa z týchto kameňov stanú chleby" (Mt 4, 3) - pokúšal diabol. Toto prvé pokušenie Kristus premohol zbraňou Božieho slova, vzatého z knihy Deuteronómium (8, 3): "Napísané je: »Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst.«" (Mt 4, 4).

"Potom ho diabol vzal do svätého mesta, postavil ho na vrchol chrámu a vravel mu: »Ak si Boží Syn, vrhni sa dolu, veď je napísané: »Svojim anjelom dá príkaz o tebe a vezmú ťa na ruky, aby si si neuderil nohu o kameň.«" (Mt 4,5-6). Pri tomto pokúšaní diabol použil slová žalmu (91/90/11-12) o zvláštnej Božej starostlivosti o toho človeka, ktorý Mu dôveruje. A toto pokušenie "úskočnej exegézy" diabla Kristus premohol zbraňou Božieho slova z knihy Deuteronómium (6, 16): "Ale je aj napísané: »Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha.«" (Mt 4, 7).

Nakoniec "ho diabol vzal na veľmi vysoký vrch, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu a vravel mu: »Toto všetko ti dám, ak padneš pred mnou a budeš sa mi klaňať.«" (Mt 4, 8-9).

Aj toto tretie pokušenie Kristus premohol zbraňou Božieho slova vzatého z knihy Deuteronómium (6, 13): "Odíď, satan, lebo je napísané: »Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť.«" (Mt 4, 10).

Je významné, že Kristus bojoval s diablom slovami, akými sa Boh prihováral skrze Mojžiša Židom vystaveným skúške počas pochodu z Egypta do Zaslúbenej zeme.

Neustále sa vedie boj s diablom o zachovanie a rozvoj náboženstva na zemi, čiže o vlastnenie Boha nami a druhými. V tomto boji nenahraditeľnou zbraňou je Božie slovo. Predovšetkým je to zbraň Petra a Petrovej stolice.

V záhrade na Olivovom vrchu, keď Krista zajali zločinci, povedal Petrovi, ktorý sa postavil na jeho obranu: "Schovaj meč do pošvy!" (Jn 18, 11). Ale miesto materiálneho meča Kristus dal Petrovi iný meč, duchovný meč, meč Božieho slova, ktorý oddeľuje človeka od hriechu a spája s Bohom.

"Napísané je..."

Božie slovo zapísané na stránkach Sv. písma a prežité

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

v hôbke našich sŕdc predstavuje našu silu v boji s diablom o "čisté a nepoškvrnené" náboženstvo.

Tento boj nevyhráme samotným ľudským slovom, čerpaným dokonca z tých najlepších svetských knižníc. Boj o náboženstvo v sebe vyhráme, ak, podľa slov sv. Hieronyma, vytrvalým čítaním a stálym rozjímaním o Božom slove robíme "zo svojho srdca Kristovu knižnicu"¹¹. Srdce, ktoré je "knižnicou Kristovho slova" - to je tajomstvo kresťanského náboženstva. Srdce, ktoré je "Kristovou knižnicou" - to je tajomstvo života skutočne nábožného.

Je moje srdce "knižnicou sveta" či "Kristovou knižnicou" prostredníctvom každodennej vytrvalej meditácie Božieho slova? Akou, čou knižnicou je moje srdce?

Raj na zemi

Filozofia hľadá, teológia nachádza, náboženstvo vlastní. Božie slovo pretvorené na náboženstvo, na náboženské vlastníctvo Boha, je prameňom vnútornej radosti človeka. Srdce, ktoré je knižnicou Božieho slova - to je tajomstvo náboženského šťastia.

"Prehovoril Pán ku kňazovi Ezechielowi" (Ez 1, 3). Tajomná ruka podala Ezechielowi a rozvinula pred ním "zvitok knihy", v ktorom boli opísané "žalospevy a vzdychanie a beda". A povedal Boh Ezechielowi "Syn človeka, zjedz tento zvitok, potom choď a hovor k domu Izraela!... Nakým si vnútro a naplň si útroby týmto zvitkom, ktorý ti ja dávam."

"Zjedol som ho" - píše Ezechiel - "a bol mi v ústach sladký ako med" (Ez 3, 1-3).

Božie slovo prežité, osvojené dušou, ako pokrm pohltенý telom, dáva človekovi nevýslovnú vnútornú náboženskú sladkosť.

Prostredníctvom Božieho slova sa uskutočňuje jeden zo zdanlivých paradoxov katolicizmu.

Božie slovo prežité dáva človeku náboženskú radosť aj v pozemskom smútku, náboženský úsmev aj pri pozemských slzách, náboženské šťastie aj v pozemskom nešťastí.

Môže byť raj na zemi? Nech na túto otázku odpovie sv.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Ambróz. Píše: "Aj teraz sa Boh prechádza v raji, keď čítam Božie písma. Rajom je kniha Genezis, v ktorej sa začínajú rozvíjať čnosti patriarchov; rajom je kniha Deuteronomium, v ktorej sa rodia predpisy zákona; rajom je Evanjelium, v ktorom strom života prináša svoje dobré ovocie a šíri medzi všetkými ľuďmi slová večnej nádeje."¹²

Tento raj Božieho slova je otvorený pre nás vždy, a zvlášť počas exercícií.

Mám úprimnú vôľu do tohto exercičného raja Božieho slova vstúpiť **celý**, bez akýchkoľvek obmedzení, ostať v ňom **sám** a vyjsť z neho **iný**?

Chvála Tebe, Pane Ježišu Kriste, večné vtelené Božie Slovo.

Chvála Tebe, Božie slovo, ktoré vychádzaš z úst Najvyššieho, pretože nás vedieš k vlastneniu Boha a skrze to k "čistému a nepoškvrnenému" náboženstvu, ktoré nám dáva šťastie.

Chvála Tebe, Božie slovo, ktoré nás robíš svedkami kresťanského náboženstva.

Poznámky ku textu:

1 Por. *Sacramentum mundi*, v: *Enciclopedia Teologica* (a cura di Karl Rahner), zv. VI, s. 115.

2 J. PARANDOWSKI, *Alchemia słowa*, Warszawa 1951, ss. 7-8.

3 SV. BONAVENTÚRA, *Comm. Luc.*, c. 10.

4 Por. M. ZERWICK, cit. dielo, s. 141.

5 *Ex Commentario sancti Ephrem diaconi in Diatessaron*, 1, 18-19 (SC 121, 52-53).

6 R. BRANDSTAETTER, *Krag Biblijny*, Warszawa 1975, s. 10.

7 SV. JÁN CHRYSOSTOM, *Sermo cum presbytero*, 1.

8 SV. JÁN CHRYSOSTOM, *Hom. "In Lazarum"* 3, 1 (PG 48, 992).

9 SV. AUGUSTÍN, *Tract. VII in Jo.* 7, 24 ((PL 35, 1450).

10 SV. BAZIL, *"In Hexaemeron"* Hom. VIII, 8 (PG 29, 187).

11 SV. HIERONYM, *Epistolae*, 60, 10 (PL 22, 589).

12 SV. AMBRÓZ, *Epistola ad Sabinum*, 3 (PL 16, 1142).

VII. PREDNÁŠKA

SVEDKOVIA OTCA

"Toto nepíšem, aby som vás zahanbil, ale aby som vás napomenul ako svoje milované deti. Veď keby ste mali hoc aj desaťtisíc vychovávateľov v Kristovi, otcov nemáte mnoho, lebo v Kristovi Ježišovi ja som vás splodil skrze evanjelium. Prosím vás teda, napodobňujte ma!" (1 Kor 4, 14-16).

"Môj Otec" (Jn 8, 54), "tvoj Otec" (Mt 6, 4), "Otče náš" (Mt 6, 9), "váš Otec" (Mt 6, 8). Kto vyslovil tieto slová? Boží Syn, Ježiš Kristus. O kom? O Bohu. Komu? Nám ľuďom.

Zem je plná svedectiev. Nie je to nič divné. Žije totiž na nej človek-svedok, ku ktorého podstate patrí svedčiť a prijímať svedectvo.

Kristove slová: "Môj Otec, tvoj Otec, náš Otec, váš Otec" - predstavujú najradostnejšie svedectvo, aké kedykoľvek dostal človek, aké kedykoľvek zaznelo na zemi. Týmito slovami totiž Boží Syn veľakrát svedčil, že jeho nebeský Otec je zároveň Otcom každého človeka.

Slová "môj Otec, "váš Otec", aké máme právo povedať Bohu, rozjasňujú mraky nášho rozumu, vlievajú do srdca nádej a posilňujú našu vôľu prekonať rozličné ťažkosti na ceste životom.

Abba - najdôležitejšie volanie

Ježiš Kristus je Synom Boha "na základe podstaty". Má tú istú podstatu čo Otec. Je Bohom rovným Otcovi, "Boh z Boha, Svetlo zo Svetla" (Credo).

My sme synmi Boha nie na základe prirodzenosti, ale skrze milosť¹, vďaka ktorej sa stávame "účastnými na Božej prirodzenosti" (2 Pt 1, 4). Neznamená to však, že naše Božie synovstvo je len názvom, a nie skutočnosťou.

"Pozrite, akú veľkú lásku nám daroval Otec: voláme sa Božím deťmi a nimi aj sme" (1 Jn 3, 1).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Skutočne sme Božími synmi, s Kristom, našim Bratom, máme spoločného Otca. V tom je naša nevyčerpatelná sila. Koľko sily v sebe obsahujú Kristove slová, ktoré povedal Márii po zmŕtvychvstaní: "Choď k mojim bratom a povedz im: Vystupujem k môjmu Otcovi a vášmu Otcovi, k môjmu Bohu a vášmu Bohu" (Jn 20, 17).

Toto "nadprirodzené príbuzenstvo" je našou silou vo chvíľach utrpenia, podobne ako pre Božieho Syna v tŕache Getsemanskej záhrady bolo radosťou jeho zjednotenie s Otcom. Sv. Marek píše, že keď na Krista v záhrade na Olivovej hore, v Getsemani, "doľahla na neho hrôza a úzkosť... padol na zem... hovoril: »Abba«" (Mk 14, 32-37).

"Abba" v aramejskom jazyku znamená to, čo "Otecko". "Abba" to je výraz detskej reči v zdrobnejšej forme. "Abba", ako nám vysvetľuje biblická teológia, znamená "dôvernosť", ktorej príklady nemáme pred Ježišom a ktorá ukazuje intímnosť, ktorá nemá seba rovnú".²

Boh Otec chcel, aby sme aj my, prežívajúc svoju Getsemanskú záhradu, mohli volať ako jeho Syn k Nemu nielen "Otče", ale "Abba". Preto, ako píše sv. Pavol v Liste Galatánom, "keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna, narodeného zo ženy,... aby sme dostali adoptívne synovstvo. Pretože ste synmi, poslal Boh do našich sŕdc Ducha svojho Syna a on volá: "Abba, Otče!" (Gal 4, 5-6).

Duch Sv., ktorého nám posla Otec skrze Syna, spôsobuje v nás Božie synovstvo. Duch Sv. volá v nás "Abba". Duch Sv. spôsobuje, že tak, ako Boží Syn v Getsemani, my, v našej Getsemanskej záhrade XX. storočia, môžeme volať nielen "Otče", ale s bezhraničnou dôverou trpiaceho dieťaťa "Abba" - "Otecko".

"Abba" - to jedno aramejské slovo, aké vyslovili Ježišove ústa, obsahuje v sebe podľa mienky exegétov celý obsah kresťanskej modlitby (Schlier) a dokonca celého náboženstva (Lyonnet).

Filozofia totiž hľadá, teológia nachádza, ale náboženstvo vlastní Boha ako Otca. Sv. Terézia z Ávilly v "Ceste ku dokonalosti" hovorí, že na "Otče náš" "buduje všetko"³. Píše svojim sestrám: "Hoci by vám vzali všetky knihy, vždy budete mať "Otče náš", ktorý prevyšuje všetky knihy".

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

"Keď študujeme "Pater noster", nepocitujeme potrebu ničoho iného"⁴. Málo. Sv. Terézia, veľký Učiteľ Cirkvi z Ávilly, hovorí, že na zvuk slova "Otče náš" "naša myseľ má byť tak unesená a naša vôľa tak preniknutá, aby sme neboli schopní vysloviť slovo"⁵.

"Abba" v Kristových ústach je svedectvom jeho zjednotenia s Otcom plného nevysloviteľnej lásky.

"Abba" v našich ústach to je svedectvo našej detskej dôvery voči nebeskému Otcovi zvlášť vo chvíľach utrpenia.

"Abba" to je naša moc.

Vo väzení v Tarnove natlačení v celách väzni očakávali prvý odvoz do vyhladzovacieho tábora v Osvienčime. Do jednej z cieľ priviedli väzňa, odsúdeného na smrť. Bol to radikál a neveril v Boha. Mlčky chodil po cele sem a tam. Druhovia mu dali čítať Evanjelium, ktoré im potajomky doniesli do väzenia zvonku. Začal ho čítať. Keď ho zakrátko gestapo odvieďlo na smrť, povedal, "Ďakujem vám, že ste mi pomohli poznať Boha - Otca. Ja už nebudem mať čas oplakávať hriechy, ktorými som Ho urážal. Robte to vy za mňa."

"Abba" to je moc každého Božieho dieťaťa.

Je mojou každodennou rečou moje každodenné "Abba" v mojej každodennej Getsemanskej záhrade?

Duchovné otcovstvo slova a sviatosti

Boh chcel, aby apoštoli a ich nástupcovia, biskupi a kňazi, boli nielen synmi skrze adoptívnu milosť. Boh sa rozhodol podeliť s apoštolmi a ich nástupcami, biskupmi a kňazmi, so svojím otcovstvom, duchovným otcovstvom.

Kňazské otcovstvo nesie v sebe stigmatu sviatosti. "Kňazi Nového zákona vzhľadom na sviatosť kňazstva vykonávajú v Iude Božom a pre Iud Boží vznešenú a potrebnú funkciu otca" - hovorí II. vatikánsky koncil v Dekréte o kňazskom účinkovaní a živote (9).

"O veriacich, ktorých duchovne zrodili krstom a učením, nech sa starajú ako otcovia v Kristu" - učí Konštitúcia o Cirkvi (28).

Druhý vatikánsky koncil v tomto výklade duchovného

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

otcovstva kňazov sa odvoláva na slová sv. Pavla z Prvého listu Korinťanom 4, 15. Neudivuje to. Totiž tieto slová majú zvláštnu výrečnosť v Pavlovej teológii otcovstva. Sv. Pavol adresuje Korinťanom slová výstrahy: "Toto nepíšem, aby som vás zahanbil, ale aby som vás napomenul ako svoje milované deti. Veď keby ste mali hoc aj desaťtisíc vychovávateľov v Kristovi, otcov nemáte mnoho, lebo v Kristovi Ježišovi ja som vás splodil skrze evanjelium" (1 Kor 4, 14-15).

Pavol pripomína Korinťanom, že nebol pre nich len "paidagogos", to jest dôveryhodným otrokom, ktorý bdel nad dieťaťom a vodil ho do školy, ale stal sa pre nich duchovným otcom. Priniesol im totiž svetlo evanjelia.

Telesný otec spôsobuje, že jeho dieťa začína vidieť svojimi očami materiálne svetlo. Duchovný otec ukazuje svojmu dieťaťu duchovné svetlo.

Čítame o slávnom francúzskom premiérovi z čias prvej svetovej vojny, Georgeovi Clémenceauovi, vyhlásenom za otca víťazstva, hlavného tvorcu Versaillskej dohody, že pracoval v pracovni, ktorú zatienoval strom patriaci neďalekému kláštoru jezuitov.

Antiklerikalizmus nedovoľoval významnému politikovi, ktorého nazývali "tiger", napísať v tejto veci rehoľníkom. Urobil to jeho priateľ z vlastnej iniciatívy. Po dvoch dňoch strom bol vyťatý a pracovňa premiéra sa kúpala v slnku.

Naradovaný Clémenceau chytil pero a napísal superiorovi jezuitov: "Môj otče. Nevieť ako mám poďakovať za preukázanie mi službu. Prosím nečuduj sa, že som Ťa nazval mojím otcom, veď si ma obdaroval svetlom."

Na to superior odpovedal: "Môj synu. Čo by sa neurobilo pre "otca vlasti". Služba, akú som Ti preukázal, je skutočne maličkosťou. Prosím, neuraz sa, že som Ťa nazval mojím synom, ale otvoril som Ti nebo".⁸

Duchovné otcovstvo spočíva v prinášaní druhým svetla evanjelia, svetla Božieho slova. Zo svetla Božieho slova sa rodí viera. "Viera je z hlásania a hlásanie skrze Kristovo slovo" (Rim 10, 17). Preto kňazi skrze hlásanie Božieho slova sa stávajú "rodičmi viery, otcami viery".

Ale Božie slovo hlásané a počúvané vedie nielen k viere. Vedie aj k sviatostiam a k životu milosti, aké dávajú, zvlášť Eucharistia.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Viera a sviatosť sú úzko spojené korelačným spôsobom. Hlásanie Božieho slova je spasiteľnou udalosťou. V diele spásy Božie slovo a sviatosť sa navzájom spájajú a vzájomne sú na sebe závislé.

V diele spásy sa spájajú navzájom dva stoly: stôl chleba Božieho slova a stôl chleba Pánovho tela. Toto spojenie vycítil autor *"O nasledovaní Krista"*. Píše: "Božie slovo je svetlom mojej duše, a Eucharistia chlebom života.

Možno tiež povedať, že sú to dva stoly, postavené z jednej i druhej strany pokladnice svätej Cirkvi.

Jeden stôl - to je svätý oltár, na ktorom leží svätý Chlieb, to jest drahé Kristovo telo.

Druhý - to je stôl Božieho Zákona, ktorý obsahuje posvätnú náuku, učí pravej viere a uvádza neomylné do vnútra za oponu, kde sa nachádza Sväté Svätých.

Vďaka Ti, Pane Ježišu, svetlosť večného svetla za tento stôl posvätnéj nauky, ktorú si nám podal prostredníctvom svojich služobníkov: prorokov apoštolov a iných duchovných učiteľov."⁷ (voľný preklad).

Duchovné otcovstvo biskupov a kňazov spočíva v tom, že privádzajú ľudí k stolu Božieho slova a k stolu sviatostí a skrze to sa stávajú otcami ich viery a života milosti v Kristovi Ježišovi, otcami ich Božieho synovstva. Robia to nie svojou mocou, ale mocou Boha Otca, ktorý "je svetlo" (1 Jn 1, 5).

Sv. Ján píše: "A toto je zvesť, ktorú sme od neho počuli a vám zvestujeme: Boh je svetlo a niet v ňom nijakej tmy" (1 Jn 1, 5).

Telesní otcovia prinášajú svojim deťom materiálne svetlo, slnka, mesiaca, hviezd.

Ale my, kňazi, sme duchovnými otcami, pretože prinášame ľuďom svetlo Božieho slova, Boha, ktorý "je svetlom".

Od vekov sa ľudský rozum zamýšľal nad javom šírenia sa svetla nielen materiálneho, ale aj duchovného. Koľko pozornosti filozofia venovala tzv. metafyzike svetla.

Boh, ktorý je svetlom, dokonal akoby posvätenie metafyziky svetla. Boh vyzdvihol svetlo na sviatostnú úroveň nášho kňazstva, ktoré je duchovným otcovstvom. Preto nás kňazov urobil "otcami svetla", otcami "synov svetla" (por. 1 Sol 5, 5).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Som svedkom nebeského Otca, šíriac okolo seba vždy svetlo a nikdy nie tmu?

Aby sme neboli sirotami

Raz sv. Augustín komentoval Ž 45, v ktorom nachádzame slová: "Miesto tvojich otcov zaujmú tvoji synovia" (Ž 45, 17). V tomto komentári vysvetľuje Učiteľ z Hippo, že Cirkev, po odchode apoštolov z tejto zeme, nie je sirotou. Pretože miesto apoštolov na celom svete zaujali biskupi, ktorých Cirkev posadila na stolice otcov. Nemožno teda považovať Cirkev za opustenú, za sirotu, hoci už v nej nevidíme "Petra, Pavla a tých, skrze ktorých sa zrodila". Totiž z potomstva Cirkvi vyrástli noví duchovní otcovia a nové duchovné otcovstvo. "Miesto tvojich otcov zaujmú tvoji synovia"⁸.

Nie je sirotou dnešný svet a dnešné ľudstvo? Ako často, žiaľ, je sirotou. Pretože dnešný svet má desaťtisíce učiteľov, ale chýbajú mu duchovní otcovia, ktorí majú účasť na otcovstve Boha a skrze to prinášajú Božie svetlo svojim synom a dcéram. V dnešnom svete sa veľa hovorí o bratstve ľudí. Ale tento svet zabúda, že nemôže byť bratstvo bez otca. Dnešnému svetu chýbajú svedkovia Otca, podobní Kristovi.

Nie je dnešná Cirkev, vzdialená od Augustínovej Cirkvi o 1600 rokov, sirotou? Závisí to vo veľkej miere od toho, či dnešní biskupi a kňazi denno denne sú duchovnými otcami podľa vzoru "Petra, Pavla a tých, skrze ktorých sa zrodila Cirkev."

Pavol pripomínal Galaťanom svoje každodenné obetavé duchovné otcovstvo vo vzťahu k nim: "Deti moje, znova vás v bolestiach rodím, kým vo vás nebude stvárnený Kristus" (Gal 4, 19).

"Znova" - aká je veľký výrečnosť tohto slova. Pavol sa neznechutil, že jeho prvé zrodenie Galaťanov pre vieru znetvorili falošní učители. **"Znova"** rodí Galaťanov pre Krista, nevšímajúc si bolesť, akú prežíva kvôli tomu.

Duchovné otcovstvo, ktoré neustále vykonávajú kňazmi so sebazaprením a so zabudnutím na seba spôsobuje, že Cirkev

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

nie je sirotou.

Cirkev potrebuje nie natoľko kňazov učiteľov, ako skôr kňazov, ktorí sú "svedkami Otca".

Silou Cirkvi je kňaz, ktorý volá k Bohu "Otče" a snaží sa byť pre ľudí duchovným otcom. Silou Cirkvi je kňaz, ktorý volá k Bohu "Abba" a snaží sa byť pre ľudí "Abba" - otcom plným nežnosti voči svojim duchovným deťom.

Len kňaz - otec, kňaz - "Abba" dokáže uskutočniť "dušpastiersku lásku", ktorá je "ohnivom dokonalosti", ako to zdôraznil II. vatikánsky koncil⁹.

Stolica otcovského svetla

Pred osirelosťou chráni ľudstvo a Cirkev Petrova stolica, na ktorej sedí Otec. "Abba". Z Petrovej stolice vyžaruje na celý svet svetlo duchovného otcovstva, bez ktorého by sme boli sirotami. Preto sv. Katarína zo Sieny volala o pápežovi: "*Ocinko mój (babbo mio), sladký Kristus na zemi.*"

Predovšetkým Peter našich čias, Ján Pavol II., má právo opakovať slová sv. Pavla z Listu Solúnčanom: "Viete predsa, že sme každého z vás, ako otec svoje deti, prosili, povzbudzovali a zaprisahávali, aby ste žili, ako sa patrí vzhľadom na Boha, ktorý vás volá do svojho kráľovstva a slávy" (1 Sol 2, 11-12).

Petrovo otcovstvo dnešných čias je zvlášť poznačené tým Pavlovým "znova" - "znova vás v bolestiach rodím" (Gal 4, 19).

Mám česť hovoriť k tým, ktorí slúžia Petrovej stolici. Služba tejto Stolici je ťažká a zodpovedná. Totiž Apoštolská stolica je tým "mestom postaveným na návrší" (por. Mt 5, 14).

Aby ste slúžili vatikánskemu mestu postavenému na návrší, ktoré sa nedá ukryť, treba sa rozhodnúť zabudnúť na seba a viesť, "ukrytý život s Kristom v Bohu". "Myslite na to, čo je hore, nie na to, čo je na zemi! Veď ste zomreli a váš život je s Kristom ukrytý v Bohu" (Kol 3, 2-3).

Čím je služba ťažšia, skrytejšia a nezištnejšia, tým hlbšiu motiváciu si vyžaduje, tým silnejšiu potrebu

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

odpovedať na otázku: Prečo? Služba Petrovej stolici má takú motiváciu. Je totiž službou duchovnému otcovstvu voči celému ľudstvu.

Seemnásteho februára 1967 zomrel o. Robert Leiber, spolupracovník Pia XII. V súvislosti s jeho smrťou Pavol VI. poslal kondolenčný telegram. V tomto telegrame Pavol VI. zdôraznil, že chvíľa smrti ukazuje v spravodlivom svete zásluhy a príklad o. Leibera, ktorý bol celkom oddaný "vernej, ustavičnej a veľkodušnej službe jeho predchodcovi Piovi XII". Poznamenáva pritom, že "často sám bol svedkom tejto služby s obdivom a pohnutím"¹⁰.

V roku 1967 sa ukázala v Poľsku kniha "Bronzová brána" - *rímsky zápisník*. Napísal ju Tadeusz Breza, kultúrny attaché poľského veľvyslanectva v Ríme v rokoch 1955-1958. Táto kniha vo všeobecnosti nie je naklonená Cirkvi, Apoštolskej stolici, a zvlášť Piovi XII. Autor v tejto knihe charakterizuje medzi iným postavu o. Leibera. Píše o ňom: "Pápež má po svojom boku Leibera polovicu svojho života. Sú spolu 40 rokov. Leiberovi pri pápežovi ubehol jeho mladý vek, dospelý vek a roky staroby. Pápež mu zabral celý život. Leiber sa považuje za neobyčajne schopného. Ale on sám, samozrejme, na vedeckú prácu nemá čas.

Na Gregoriáne je profesorom 26 rokov, ale nepresadil sa. Ráno a večer je pri pápežovi, stále a stále, päť, šesť, sedem hodín denne."

Breza potvrdzuje, odvolávajúc sa na svoje kontakty, že o. Leiber "múdry, schopný, výborne orientujúci sa vo svetovej politike, najprv bol sluhom pápeža, potom jezuitom, a nakoniec »formou treťoradej psychickej vrstvy«, Nemcom"¹¹.

Takto charakterizovalo pápežovho spolupracovníka laické pero spisovateľa, ktorému neboli cudzie pozemské tendencie.

"Najprv bol sluhom pápeža." Čo to znamená? To znamená, že o. Leiber nadovšetko kládol službu svetlu, aké z Kristovej vôle vyžaruje otec kresťanstva, duchovný otec ľudstva. Pre Stolicu otcovského svetla venoval bezozbytku svetlo svojho rozumu, života a srdca.

"Pápež mu zabral celý život." Čo to znamená? To znamená, že celý život o. Leiberovi zabrala služba duchovnému otcovstvu Petrovej stolice, ktorá bráni ľudstvo pred osirelosťou.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Hlboký zážitok duchovného otcovstva je motívom vernej, stálej a veľkodušnej služby Apoštolskej stolici.

Život sluhu Petrovej stolice to je "život s Kristom ukrytý v Bohu" (por. Kol 3, 3), v Bohu, ktorý predovšetkým s Petrom a jeho nástupcami sa podelil o duchovné otcovstvo ľudstva.

"Myslite na to, čo je hore, nie na to, čo je na zemi! Veď ste zomreli a váš život je s Kristom ukrytý v Bohu" (Kol 3, 2-3).

Pripomeňme si ešte raz slová II. vatikánskeho koncilu: "Kňazi Nového zákona vzhľadom na sviatosť kňazstva vykonávajú v lude Božom a pre ľud Boží vznešenú a potrebnú funkciu otca"¹².

Naše kňazské otcovstvo, ktoré pochádza od Boha Otca, potrebujú ľudia, aby neboli sirotami.

Naše kňazské otcovstvo, ktoré pochádza od Boha Otca, potrebujú ľudia, aby mohli byť bratmi, lebo niet bratstva bez Otca.

S Kristom budme "svedkami Otca"! Toto svedectvo potrebuje ľudstvo XX. storočia vystavené osudu osirelosti.

Poznámky ku textu:

1 SV. ATANÁZ, *De incarnatione* 8 (PG 26, 1106).

2 Por. *Slovník teologie biblické*, red. de Xavier Léon-Dufour, Poznaň 1973, s. 626.

3 SV. TERÉZIA Z ÁVILLY, *Cammino di perfezione*, v: Opere, Roma 1969, 21, 4).

4 *Tamže*, č. 3.

5 *Tamže*, 27, 1.

6 FRATEL REMO DI GESU, *Virtù in esempi*, Erba, vol. I, n. 2196.

7 TOMÁŠ KEMPENSKÝ, *O naśladowaniu Chrystusa*, IV, IX, 4-5.

8 SV. AUGUSTÍN, *Enarrationes in Ps.* 44 [45], 32 (PL 36/37, 513; CC 38, 516).

9 II. VAT. KONCIL, *Dekrét o kňazskom účinkovaní a živote*, č. 14.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

¹⁰ *Encicliche e discorsi di Paolo VI*, vol. 12, 1967, s. 202.

¹¹ T. BREZA, *Spiżowa brama - notatnik rzymski*, Warszawa 1976. ss. 71-75.

¹² II. VAT. KONCIL, *Dekrét o kňazskom účinkovaní a živote*, č. 9.

WWW.EVANJELIZACIA.EU

VIII. PREDNÁŠKA

SVEDKOVIA ZMŔTVYCHVSTANIA

"Boh ho tretieho dňa vzkriesil a dal mu, aby sa zjavil - nie všetkému ľudu, ale svedkom, ktorých Boh vopred určil, nám, čo sme s ním po zmŕtvychvstaní jedli a pili" (Sk 10, 40-41), (Slová, ktoré sv. Peter povedal v Kornéliovom dome).

Človek vo svojej prirodzenosti je svedkom. Zem je plná svedectiev. Metafyzika svedectva určuje činnosť a rozvoj ľudského ducha, jeho vzlety a pády. A prvé i druhé sú svedectvom, ktoré človek vydáva o sebe samom.

Ale jedno svedectvo je najdôležitejšie. Je ním svedectvo vydávané Kristovmu zmŕtvychvstaniu. Totiž Kristovo zmŕtvychvstanie predstavuje hlavnú udalosť v dejinách spásy, ktoré sú najdôležitejšími dejinami.

Velkonočná pedagogika

Svedectvo zmŕtvychvstania sa začalo približne pred 2000 rokmi. Začali ho ženy, ktoré vo veľkonočné ráno prišli "pozrieť hrob" (Mt 28, 1). K vydávaniu tohto svedectva ich vyzval "Pánov anjel", keď im povedal: "Viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný. Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal. A rýchlo choďte povedať jeho učeníkom: »Vstal z mŕtvych a ide pred vami do Galiley. Tam ho uvidíte.«" (Mt 28, 5-7).

Sám Kristus vyzval ženy, aby vydávali svedectvo o jeho zmŕtvychvstaní. "A hľa, Ježiš im išiel v ústrety a oslovil ich: »Pozdravujem vás!« ... Nebojte sa! Choďte, oznámte mojim bratom, aby išli do Galiley; tam ma uvidia.«" (Mt 28, 9-10).

Ženy podľa židovského práva nemohli byť svedkami. Ale Ježiš rozhodol, aby práve ony boli prvými svedkami jeho zmŕtvychvstania pred prekvapenými apoštolmi.

Zo začiatku nechceli uznať svedectvo žien za pravé. Sv.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Lukáš píše, že "im sa zdali tieto slová ako blúznenie a neverili im" (Lk 24, 11), ale hneď sa presvedčili o pravdivosti ich slov. Ten istý sv. Lukáš hovorí na začiatku Skutkov apoštolov, že Ježiš po svojom umučení "poskytol (apoštolom) mnoho dôkazov, že žije, keď sa im štyridsať dní zjavoval a hovoril o Božom kráľovstve" (Sk 1, 3).

Zvláštnu výrečnosť má štyridsať dní po Kristovom zmŕtvychvstaní. Sú totiž obdobím "veľkonočnej pedagogiky" zo strany Krista vo vzťahu k apoštolom¹. Počas štyridsiatich dní Kristus vychovával apoštolov pre vydávanie svedectva o jeho zmŕtvychvstaní a o jeho veľkonočnej prítomnosti. Túto pedagogiku štyridsiatich dní Kristus zakončil prisľúbením: "A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta" (Mt 28, 20).

Bolo to prisľúbenie veľkonočnej radosti, ktorú po "všetky dni" budú čerpať z Kristovej prítomnosti jeho svedkovia.

Apoštoli si uvedomovali, že Boh ich vyvolil zvláštnym spôsobom, aby vydávali svedectvo o zmŕtvychvstalom Kristovi. Sv. Peter nazval seba a iných apoštolov "svedkami, ktorých Boh vopred určil" (por. Sk 10, 41), aby svedčili o Kristovej Pasche.

Apoštoli považovali vydávanie svedectva o zmŕtvychvstalom Kristovi za svoje základné povolanie. Za nástupcu Judáša vybrali Mateja, aby sa "stal s nami svedkom jeho zmŕtvychvstania" (Sk 1, 22). Sv. Pavol hovorí, že bez hlásania pravdy o Kristovom zmŕtvychvstaní, v ktorom vstanú z mŕtvych všetci mŕtvi, nemožno byť pravým svedkom Boha:

"Ale ak nebol Kristus vzkriesený, potom je márne naše hlásanie a márna je aj vaša viera... [a my] sme falošnými Božími svedkami" (1 Kor 15, 14-15).

Apoštoli nechcú byť "falošnými Božími svedkami". Preto poslanstvo, ktoré odovzdávajú ľuďom, ich "apoštolská kerygma", je predovšetkým svedectvom vydávaným o Kristovom zmŕtvychvstaní. V tomto poslanstve, v tejto kerygme, apoštoli odovzdávajú nielen svoju vieru v Kristovo zmŕtvychvstanie, ale predovšetkým to, čo osobne a spolu zakúsili, svoje individuálne a spoločné skúsenosti, keď Ježiš "sa im štyridsať dní zjavoval a hovoril o Božom kráľovstve" (Sk 1,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

3).

"Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás" (Jn 15, 16).

Nás, biskupov a kňazov, si Boh vyvolil, aby sme podľa vzoru apoštolov, boli svedkami Kristovho zmŕtvychvstania. To je naše povolanie.

Kristovou veľkonočnou pedagogikou sú zvláštne poznačené dni každých kňazských exercícií. Z exercícií máme vyjsť predovšetkým ako horliví svedkovia zmŕtvychvstania.

Čo to znamená byť svedkom Kristovho zmŕtvychvstania? Aby sme boli svedkami Kristovho zmŕtvychvstania nestačí veriť v to, že Kristus po troch dňoch vstal z hrobu a dokonala sa v Ňom Pascha, to jest Prechod zo smrti do života a slávy. Kristus totiž chcel, aby sme sa stávali účastníkmi jeho Paschy a živou účasťou na nej zakusovali obšťastňujúce ovocie jeho zmŕtvychvstania a slávy. Kristus sa chcel svojou Paschou podeliť s nami. "Veď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus" (1 Kor 5, 7).

Byť svedkom Kristovho zmŕtvychvstania, to znamená jeho Paschu urobiť svojou Paschou. Byť svedkom Kristovho zmŕtvychvstania, to znamená mocou jeho Paschy prechádzať každodenne z falše do pravdy, z hriechu do čnosti, zo smrti do života, aby sme nakoniec prešli zo zeme do neba.

Sv. Pavol napomína Korinťanov, že urážajú Krista, ktorý sa stal ich veľkonočným Baránkom. Veď Kristus ich vyviedol z falše do pravdy, z hriechu do čnosti, zo smrti do života. A oni sa vrátili k smilstvu "o akom ani medzi pohanmi nepočuť, aby mal niekto manželku svojho otca" (1 Kor 5, 1).

Pavol je rozhorčený nad tým, že Korinťania neodsudzujú tento čin a netrešcú ho. Preto ich vyzýva, aby nemárnili ovocie Kristovej Paschy, ktorá sa stala ich Paschou: "Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom. Ste totiž akoby nekvasený chlieb. Veď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus" (1 Kor 5, 7).

Sú tri základné vlastnosti svedka zmŕtvychvstania:

- a. veľkonočné zmýšľania,
- b. veľkonočná práca na sebe
- c. veľkonočné očakávanie.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Velkonočné zmýšľanie

"Veď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus" (1 Kor 5, 7).

Z Kristovho zmŕtvychvstania vyžaruje svetlo. Toto svetlo spôsobuje, že svedok Kristovho zmŕtvychvstania prechádza z kategórií myslenia čisto ľudských a pozemských do výšin kategórií veľkonočného myslenia, ktoré sa vznáša nad zemou.

Velkonočné myslenie sa opiera o pravdu, ktorú vyjadril Kristus v predvečer jeho Paschy k Pilátovi: "Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo z tohto sveta, moji služobníci by sa bili, aby som nebol vydaný Židom. Lenže moje kráľovstvo nie je stadiaľto" (Jn 18, 36). Učenikom a apoštolom bolo ťažko prejsť na cestu veľkonočného myslenia. Kategórie politického myslenia prevládali v ich myšlienkach nad veľkonočným myslením.

Učeníci, ktorí šli vo veľkonočné ráno do Emauz, hovorili so smútkom a sklamaním: "A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael" (Lk 24, 21). Ježiš bol prinútený povedať im vyčítavé slová: "Vy nechápaví a ťarbaví srdcom" (Lk 24, 25). Nechápavosťou totiž je Kristovu Paschu stotožňovať s politickou paschou.

Apoštolí na zakončenie veľkonočnej pedagogiky štyridsiatich dní položili Božskému Vychovávateľovi, tesne pred jeho nanebovstúpením, naivnú otázku: "Pane, už v tomto čase obnovíš kráľovstvo Izraela?" Ježiš odpovedal rozhodne, bez diskusie: "Vám neprislúcha poznať časy alebo chvíle, ktoré Otec určil svojou mocou... budete mi svedkami" (Sk 1, 6-8).

Svedkovia Kristovho zmŕtvychvstania nie sú politikmi. Politici totiž chcú riešiť problémy človeka len na zemi bez prechodu s Kristom "do slávy".

Velkonočné myslenie vidí konečné riešenie problému človeka a ľudstva mimo zeme, v nebeskej sláve. Cesta do tejto slávy vedie cez kríž. Učenikom, ktorým boli vzdialené kategórie veľkonočného myslenia, Kristus položil otázku, ktorá bola zároveň odpoveďou: "Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy?" (Lk 24, 26).

Myslenie nie veľkonočné treba odmietnuť ako hrozné

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

satanské pokušenie. Poučil nás o tom sám Kristus. Diablovi na púšti Spasiteľ povedal dôrazné slová: "Odíď, satan" (Mt 4, 10). Tieto isté slová povedal Petrovi. Keď totiž "začal Ježiš svojim učeníkom vyjavovať, že musí... mnoho trpieť..., že ho zabijú, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych" (Mt 16, 21), "Peter si ho vzal na bok a začal mu dohovárať: »Nech ti je milostivý Boh, Pane! To sa ti nesmie stať.«" Vtedy Spasiteľ povedal tie isté slová, ktoré kedysi povedal na púšti: "Choď mi z cesty, satan! Na pohoršenie si mi, lebo nemáš zmysel pre Božie veci, len pre ľudské!" (Mt 16, 22-23).

Kto myslí po Božom, ten myslí vo veľkonočných kategóriách: "per cruce ad lucem" - "skrze kríž k sláve".

Kto myslí len ľudsky, ten nechápe tajomstvo pozemského utrpenia, ktoré nás vedie do nebeskej slávy. Pred týmto myslením čisto ľudským, nie veľkonočným, treba sa nám rozhodne brániť, ako pred zvlášť hrozným satanským pokušením: "Odíď, satan" (Mt 4, 10).

Pravý svedok Kristovho zmŕtvychvstania myslí veľkonočným spôsobom. Svetlo vyžarujúce z Kristovej Paschy mu dáva konečnú odpoveď na rozličné výčitky sveta. Svetlo vyžarujúce z Kristovej Paschy nám dáva konečnú odpoveď na výčitky sveta proti učeniu Cirkvi o čistote, celibáte a manželskej vernosti. Odpoveď na tieto výčitky musí byť veľkonočná, aby bola skutočne konečná, tzn. spájala v jedno zem a večnosť.

Na výčitku sveta proti učeniu Cirkvi o čistote svedok zmŕtvychvstania dáva veľkonočnú odpoveď, ktorá je definitívnou, slovami Krista: "Je pre teba lepšie, keď vojdeš do života zmrzačený alebo krivý, ako keby ťa mali s obidvoma rukami a s obidvoma nohami hodiť do večného ohňa" (Mt 18, 8).

Na výčitku sveta proti učeniu Cirkvi o celibáte svedok zmŕtvychvstania dáva veľkonočnú odpoveď, ktorá je definitívnou, slovami Spasiteľa: "Lebo sú ľudia neschopní manželstva..., [pretože] sa takými urobili pre nebeské kráľovstvo. Kto to môže pochopiť, nech pochopí" (Mt 19, 12).

Na výčitku sveta proti učeniu Cirkvi o manželskej vernosti Kristov svedok dáva veľkonočnú odpoveď, ktorá je definitívnou, slovami sv. Pavla: "Čas je krátky, aby napokon

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

aj tí, čo majú ženy, boli, akoby ich nemali... lebo tvárnosť tohto sveta sa pomíňa" (1 Kor 7, 29.31).

Svedok zmŕtvychvstania odvážne hlása "Veľkú noc večnosti", kde - podľa Kristových slov - "sa ľudia neženia, ani nevydávajú, ale sú ako anjeli v nebi" (Mt 22, 30).

Túto Paschu Kristus odvážne hlásal svojim súčasníkom, saducejom. Túto Paschu máme hlásať odvážne aj my - súčasným saducejom XX. storočia, ktorí neraz preukazujú priam obsesiu tela a sexu.

Pomíňa sa tvárnosť tohto sveta. Ostáva a trvá len Kristova Pascha a naša Pascha v Kristovi. On určuje smer myslenia pravého svedka zmŕtvychvstania.

Počas týchto duchovných cvičení sa opýtam sám seba, či moje myslenie je veľkonočné?

Či žijem tou pravdou, že Kristovo kráľovstvo a moje kráľovstvo "nie je z tohto sveta" (Jn 18, 36)?

Či moje veľkonočné myslenie prevažuje u mňa nad kategóriami myslenia čisto ľudského a politického?

Či moje názory na ľudské telo sú veľkonočné?

Či moja odpoveď, akú dávam na výčitky sveta, je veľkonočná, a tým definitívna?

Či satanovi, nepriateľovi mojej Paschy v Kristovi, vždy hovorím s mocou "Odíď, satan" (Mt 4, 10)?

Či som svedkom Kristovho zmŕtvychvstania?

Veľkonočná práca na sebe

Črtou svedkov Kristovho zmŕtvychvstania je nielen veľkonočné myslenie, ale aj v jeho uskutočňovaní veľkonočná práca na sebe.

Rozličná je ľudská práca: pod zemou, na zemi, v mori, na jeho povrchu, vo vzduchu. Ťažko by bolo dnes vypočítať všetky práce, aké vykonáva človek. Ale je taká práca, ktorú máme vykonávať všetci, spoločná pre všetkých. Je to práca na sebe samom, aby sme denne prechádzali od nenávisti a ľahostajnosti k láske k Bohu a ľuďom, od pýchy k pokore, od hriechu k čnosti.

Práca na sebe je každodenným prechádzaním z nížin do duchovných výšin. Práca na sebe je každodennou paschou.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Pre túto prácu nutne potrebujeme Božiu milosť. Túto milosť nám zaslúžil Kristus svojou veľkonočnou obetou. "Veď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus" (1 Kor 5, 7).

Mocou zmŕtvychvstalého Krista sa koná naša Pascha čiže prechod zo smrti hriechu do života milosti. Začala sa krstom. "Krstom sme teda s ním boli pochovaní v smrť, aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený z mŕtvych..., aj my žili novým životom" (Rim 6, 4).

Tento nový život udržiavame a rozvíjame prácou na sebe, podporovaní mocou Kristovho zmŕtvychvstania.

Kristovo spasiteľné dielo sa nekončí obetou na kríži, ktorú dokončil Kristus na Golgote, ale nachádza svoj koniec v zmŕtvychvstaní, ktoré prináša duchovné znovuzrodenie človeka. Kristovo zmŕtvychvstanie má spasiteľný účinok. Preto sv. Pavol napísal, že Kristus vstal z mŕtvych "pre naše ospravedlnenie" (Rim 4, 25).

Kristovo zmŕtvychvstanie nám dáva silu pre každodenné prechádzanie od hriechu k čnosti, od smútku k radosti, od smrti k životu. Naša práca na sebe je našou Paschou v Kristovi. Naše spytovanie svedomia, a zvlášť exercičné, je spytovaním svedomia z našej Paschy v Kristovi.

Pred rokmi taliansky grafológ Girolamo Moretti zverejnil výsledky svojich výskumov rukopisov svätých, prevádzaných počas štyridsiatic rokov. Zverejnil ich po váhaní a konzultáciach, pretože ho znepokojovalo to, že rukopisy svätých poukazovali na ich prirodzené zlé sklony. Z 58 typov rukopisov len tri poukazovali na prirodzenú anjelskú povahu: rukopis pápeža sv. Pia X., sv. Jána Berchmansa a sv. Margity Márii Alacoque. Grafologická analýza ostatných 55 typov rukopisov svätých poukazovala na zlé sklony ľudskej prirodzenosti.

Rukopis sv. Františka Assiského poukazoval na sklon k pýche; rukopis sv. Karola Boromejského na sklon nevážiť literu zákona; rukopis sv. Ignáca z Loyoly sklon k egoizmu; rukopis sv. Terézie z Ávily sklon k zmyselnosti.

Možnože sv. František z Assisi mal sklon k pýche, ale prešiel z nížin tohto sklonu do výšiny úplného zabudnutia na seba. Pozemskému otcovi dal posledný odev, aby Boha v nebi mohol naplno nazvať Otcom, obliekol si vrece, zasnúbil sa s "Paňou Chudobou". Urobil tento prechod sám, vlastnými

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

silami? Ó, nie. Dokonala sa v ňom tá Pascha mocou Kristovho zmŕtvychvstania. "Veď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus" (1 Kor 5, 7).

Možnože sv. Karol Boromejský mal sklon k vzburе, k odmietaniu litery zákona. Ale z nížin tohto sklonu prešiel do výšin lásky k Božiemu a cirkevnému zákonu. Stal sa jedným z veľkých tvorcov a realizátorov Tridentského koncilu. Tridentský koncil, ako napísal historik Pastor, stal sa pre sv. Karola "*Leib und Blut*" - "*telom a krvou*". Bojoval za uskutočňovanie rozhodnutí Tridentského koncilu s vystavením nebezpečenstvu svoj vlastný život.

Urobil tento prechod sám, vlastnými silami? Nie. Dokonala sa v ňom tá Pascha mocou Kristovho zmŕtvychvstania. "Veď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus" (1 Kor 5, 7).

Možnože sv. Ignác z Loyoly mal sklon k egoizmu. Ale on z nížin tohto sklonu prešiel do výšin úplného oddania sa službe druhým. Keď ležal smrteľne chorý, nechcel zavolať k sebe rehoľných spolubratov, aby ich nevyrušoval v práci. Boli totiž zaujatí prípravou zásielok pre misie v Indii.

Urobil tento prechod sám, vlastnými silami? Nie. Dokonala sa v ňom tá Pascha mocou Kristovho zmŕtvychvstania. "Veď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus" (1 Kor 5, 7).

Možnože sv. Terézia z Ávily mala sklon k zmyselnosti a nečistote. Ale ona z nížin tohto sklonu sa vzniesla do výšin panenstva, na znak ktorého Kristus jej zavesil na hrdlo mystický náhrdelník svojej nevesty.²

Urobila tento prechod sama, vlastnými silami? Nie. Dokonala sa v nej táto Pascha mocou Kristovho zmŕtvychvstania. "Veď bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus" (1 Kor 5, 7).

Exercície sú zvláštnym spôsobom našou Paschou v Kristovi. "Ak ste teda s Kristom vstali z mŕtvych, hľadajte, čo je hore, kde Kristus sedí po pravici Boha! Myslite na to, čo je hore, nie na to, čo je na zemi! Veď ste zomreli a váš život je s Kristom ukrytý v Bohu" (Kol 3, 1-3).

Tieto slová sv. Pavla dobre vyjadrujú veľkonočný charakter našej práce na sebe, a zvlášť veľkonočnú atmosféru

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

exercičnej práce. Preto počas exercícií sa mám spýtať samého seba:

Či prostredníctvom práce na sebe sa koná moja každodenná Pascha v Kristovi?

Či moje každodenné spytovanie svedomia dáva môjmu životu stigmu Kristovho zmŕtvychvstania? Či som svedkom Kristovho zmŕtvychvstania svojou veľkonočnou prácou na sebe?

Veľkonočné očakávanie

Tretou črtou svedka zmŕtvychvstania je veľkonočné očakávanie.

"Smrť tvoju, Pane, zvestujeme a tvoje zmŕtvychvstanie vyznávame, kým neprídeš v sláve."

Opakujeme tieto slová počas sv. omše. Sv. omša je totiž Paschou (veľkonočnou obetou). Vo sv. omši sa sprítomňuje totiž nielen Kristovo utrpenie a smrť, ale aj jeho zmŕtvychvstanie a prechod do slávy – celé jeho veľkonočné tajomstvo.

Každodenne zmŕtvychvstalý Kristus prichádza k nám ustavične prinášajúc nám svoju milosť, zvlášť v Eucharistii na oltároch našich kostolov.

Na konci sveta Ježiš, ako sám povedal, "príde v sláve svojho Otca so svojimi anjelmi a vtedy odplatí každému podľa jeho skutkov" (Mt 16, 27).

Preto skutočný svedok Kristovho zmŕtvychvstania žije v stave stáleho očakávania na príchod Pána. Svedok zmŕtvychvstania je človekom veľkonočného očakávania. To veľkonočné očakávanie prežíva hlavne v Pánov deň, ktorým je každá nedeľa.

Nedeľa je podľa definície sv. Augustína "Sviatosťou zmŕtvychvstania". Nedeľa totiž je nielen pamiatkou či spomienkou Kristovho zmŕtvychvstania, ale dňom, v ktorom zmŕtvychvstalý Kristus zvláštnym spôsobom je prítomný a účinkuje v nás, aby nám udelil ovocie svojho zmŕtvychvstania.

Charakter nedele je nielen memoračný a komemoračný, ale aktuálne spasiteľný.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Druhý vatikánsky koncil predstavil hlbokú teologickú skutočnosť liturgického roku "predkladajúceho celé tajomstvo Kristovo", od jeho príchodu na svet až po naše očakávanie na jeho príchod v sláve.

Skrze sviatky liturgického roku [Cirkev] "otvára veriaci poklady čností a zásluh svojho Pána a takrečeno im ich neprestajne sprítomňuje (quodammodo praesentia), aby z nich čerpali a naplnili sa spasiteľnou milosťou"³.

Nedeľa "je prvotný sviatok", je "základom a jadrom celého liturgického roku"⁴.

Liturgický rok ako prameň a milosti výnimočným spôsobom sa prejavuje v každej nedeli. Nedeľa totiž akosi sprítomňuje tajomstvo Kristovho zmŕtvychvstania, a skrze to každý týždeň otvára pred nami bohatstvo zásluh zmŕtvychvstaleho Pána, aby sme mohli čerpať z nich pre naše zmŕtvychvstanie a spásu.

Hneď v nasledujúcu nedeľu po svojom zmŕtvychvstani sa Spasiteľ ukázal apoštolom vo Večeradle, aby pred ich očami ukázal svoje rany neveriacemu Tomášovi a akosi ho prinútil vyznať vieru: "Pán môj a Boh môj!" (Jn 20, 24- 29). Bola tzv. "nedeľa Tomáša", od ktorej, možno povedať, začalo sa kresťanské slávenie nedele. Nepochybne táto nedeľa pre apoštola Tomáša, ktorý nechcel uveriť v Kristovo zmŕtvychvstanie, a s Tomášom pre celú Cirkev, sa stala sviatosťou viery.

A tiež v nedeľu, na päťdesiaty deň po svojom zmŕtvychvstani, Kristus zoslal Ducha Svätého na apoštolov, dajúc im moc hlásať evanjelium a začať činnosť Cirkvi (por. Sk 2, 1-4). Nedeľa Turíc sa stala pre apoštolov a pre celú Cirkev sviatosťou moci.

V nedeľu na ostrove Patmos milovaný Kristov učeník, sv. Ján evanjelista, "bol vo vytržení" a v knihe Zjavenia apoštola Jána začal opisovať tajomstvo, aké mu Boh zjavil. Tu sú jeho slová: "Čo vidíš, napíš do knihy a pošli siedmim cirkvám" (Zjv 1, 10-11). Sv. Ján nazval nedeľu Pánov deň. V ten deň totiž Kristus svojím zmŕtvychvstaním potvrdil, že je Pánom sveta, ktorému patrí konečné víťazstvo. Pre Jána evanjelistu, ktorého cisár Domicián vyhnať na ostrov Patmos, a pre celú Cirkev sa nedeľa stala sviatosťou víťazstva.

Kristus predpovedal, že nám dá "prúdy živej vody, keď bude oslávený" (por. Jn 7, 38-39). Z týchto prúdov pijeme

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

zvlášť v nedeľu. Ona je totiž "sviatosťou zmŕtvychvstania a oslavy Krista".

Nedeľa, ako to výstižne povedal jeden z teológov, "nie je sviatkom viditeľného sveta, ale patrí do nového stvorenia"⁵, do ktorého nás uviedol Kristus svojím zmŕtvychvstaním.

Nedeľa, to je záruka nášho víťazstva s Kristom. Preto predovšetkým nedeľa je dňom veľkonočného očakávania.

Každý deň sme povinní očakávať príchod Pána, ale zvlášť v nedeľu. Sme skutočnými svedkami Kristovho zmŕtvychvstania, ak každú nedeľu prežívame v duchu veľkonočného očakávania.

Sv. Ján, vyhnaný na ostrov Patmos "pre Ježišovo svedectvo", píše: "V Pánov deň som bol vo vytržení (v nedeľu) a počul som za sebou hlas mohutný" (Zjv 1, 9-10).

V nedeľu zmŕtvychvstalý Kristus sa nám prihovára mocným hlasom svojej a našej Paschy.

Nás, biskupov a kňazov, postavil Kristus, aby sme strážili a bránili nedeľu, aby bola vždy dňom očakávania na Pánov príchod.

Hodnota človeka závisí od toho, čo očakáva: "Povedz mi, čo očakávaš, a ja ti poviem, kým si."

O hodnote nášho kresťanského a kňazského života rozhoduje volanie, ktorým sa končia knihy Sv. písma: "Príď, Pane Ježišu" (Zjv 22, 20).

Toto volanie je vždy účinné, ale zvlášť v nedeľu, ktorá je "sviatosťou zmŕtvychvstania".

Desakralizácia, zlahčovanie, porušovanie nedele je jedným z najhlbších úpadkov dnešného sveta, dnešného kresťanstva. Je zároveň jednou z najhroznejších prognóz, čo sa týka budúcnosti, aká čaká ľudstvo.

V tichu exercícií sa spýtam samého seba: Čo očakávam? Sú všetky moje očakávania podriadené volaniu: "Príď, Pane Ježišu" (Zjv 22, 20)?

Ako prežívam každú nedeľu?

Čo robím, aby nedeľa bola dňom veľkonočného očakávania v mojom živote a v živote iných ľudí?

Som presvedčený, že každý útok na nedeľu, je útokom na Kristovo zmŕtvychvstanie?

Bez svedectva Kristovho zmŕtvychvstania a nášho

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

zmŕtvychvstania v Kristovi, boli by sme "falošnými Božími svedkami" (1 Kor 15, 15) pred súčasným svetom.

Na aténskom areopágu stál Pavol a odvážne hlásal učenie o zmŕtvychvstaní. Muži na areopágu "ako počuli o vzkriesení z mŕtvych, niektorí sa posmievali, iní hovorili: »Vypočujeme ťa o tom inokedy.«" (Sk 17, 32).

Súčasný svet sa stáva čoraz viac podobný mužom na aténskom areopágu.

Pred týmto svetom máme byť svedkami zmŕtvychvstania s odvahou a trpezlivosťou apoštola Pavla. Je to zvláštnym spôsobom misia Petrovej stolice. Misia Apoštolskej stolice, to je veľkonočná misia.

Plnením tejto misie Petrova stolica obnovuje svet a uvádza ho napriek medzinárodným ťažkostiam na cestu Kristovej Paschy: od násilia k spravodlivosti, od nenávisti k láske, od hriechu k čnosti, od smrti k životu.

Dnešné ľudstvo potrebuje zvlášť Paschu - prechod od rozdelenia k jednote, od mnohých srdiec a duší, ako veľmi často navzájom pohádaných a plných nenávisti, k jednému srdcu a jednej duši. Táto pascha sa môže dokonáť jedine mocou zmŕtvychvstalého Krista.

Skutky apoštolov nás učia, že v prvotnej Cirkvi "množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu dušu" (Sk 4, 32), pretože "apoštolí veľkou silou vydávali svedectvo o zmŕtvychvstaní Pána Ježiša a na všetkých spočívala veľká milosť" (Sk 4, 33).

Preto základnou misiou Cirkvi je svedectvo Kristovej Paschy, ktorá sa stala našou Paschou..

Tú Paschu, keď bol obetovaný Kristus, nenahradí žiadna ľudská pascha intelektuálov, technokratov či politikov.

Alessandro Manzoni napísal: "Keď z temnoty vyšlo božské telo, vydalo silný dych nového života."⁶

Dnešné ľudstvo sa dusí. Potrebuje silný "dych nového života", dych zmŕtvychvstania.

Preto pre dobro ľudí máme byť svedkami zmŕtvychvstalého Krista, "ktorých Boh vopred určil" (Sk 10, 40).

Splňme to naše povolanie.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Poznámky ku textu:

¹ Por. R. POELMAN, *Le signe biblique des 40 jours*. Paris 1951, ss. 143-145.

² SV. TERÉZIA Z ÁVILY, *Autobiografia*, v: *Opere*, Roma 1969, 33, 14.

³ II. VAT. KONCIL, *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 102.

⁴ *Tamže*, č. 106.

⁵ YVES CONGAR, *Le jour du Seigneur*, Paris 1948, ss. 134-135; 143-152.

⁶ A. MANZONI, *La Pentecoste*, 17-20.

IX. PREDNÁŠKA

MÁRIA - SVEDOK KULTÚRY

"Vošla do Zachariášovho domu a pozdravila Alžbetu" (Lk 1, 40). (Tretia Máriina výpoveď zaznamenaná v Evanjeliu.).

Evanjelium nepodáva nám, akými slovami Mária pozdravila Alžbetu. Ale samotný fakt tohto pozdravu má neobyčajnú výrečnosť svedectva. Je to totiž svedectvo najvyššej duchovnej kultúry, ktorú dosiahol človek.

Vidme Máriino pozdravenie Alžbety na pozadí hlbokého a rozsiahleho učenia II. vatikánskeho koncilu o kultúre.

Príroda a kultúra

V živote človeka "príroda a kultúra sú v tom najužšom vzťahu"¹. Človek prostredníctvom kultúry rozvíja svoje prirodzené schopnosti a skrze to môže dosiahnuť "plnosť pravej ľudskosti"².

Prirodzenosť človeka je rozumná a spoločenská. Preto kultúra zdokonaľuje rozumnú a spoločenskú prirodzenosť človeka a skrze to ho vedie k plnej dokonalosti ľudskej osoby, ktorá slúži celej ľudskej spoločnosti.

Prirodzené možnosti človeka, tak duchovné, jeho rozumu a vôle, ako aj telesné, sú neobyčajne bohaté. Keď človek prostredníctvom kultúry uskutočňuje tieto možnosti, uskutočňuje seba samého, stáva sa naplno človekom. Takto ľudská kultúra sa stáva sebarealizáciou, sebauskutočňovaním človeka.

Rozvoj človeka riadi zákon sebarealizácie: "Staň sa tým, kým si - uskutočni svoju definíciu." Možno povedať, že definícia človeka je pre neho imperatívom³. Človek má rozvíjať to, čím je. Je "animal rationale" (rozumným zvieraťom). Preto má rozvíjať tak svojho ducha, ako aj svoje telo. Je "ens sociale" (spoločenským bytím). Preto má

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

rozvíjať svoj život nielen individuálny, ale aj v spoločnosti.

Takto ľudská kultúra je imperatívom zmyslovo-rozumnej a spoločenskej prirodzenosti človeka.

Druhý vatikánsky koncil povedal, že "kedykoľvek je reč o ľudskom živote, príroda a kultúra sú v tom najužšom vzťahu"⁴.

Výnimočným spôsobom príroda a kultúra sa spojili v Máriinom živote.

Nepoškvrnená Mária od prvej chvíle pozemského jestvovania mala prirodzenosť neoslabenú hriechom. Pre Kristove zásluhy bola uchránená od stavu "skazenej prirodzenosti" (natura lapsae). Jej rozum jasne poznával pravdu, jej vôľa nemeniteľne smerovala k dobru, jej panenské telo sa vyznačovalo usporiadanosťou a harmóniou medzi zmyslami a rozumom. Jej prirodzený životný postoj spájal vertikalizmus s horizontalizmom, bola nasmerovaná na Boha i na ľudí.

Mária nestála na mieste, ale rozvíjala schopnosti svojej prirodzenosti, neskazenej hriechom. Rozvíjala ich cestou osobnej práce a spolupráce s Božou milosťou.

Tento rozvoj naberal výnimočné rozmery, pretože Boh výnimočným spôsobom obdarovával svojou milosťou Pannu z Nazareta.

Božia milosť neničí prirodzenosť človeka, ale ju zdokonaľuje. A z tejto "spolupráce prirodzenosti s milosťou" sa rodí náboženská, kresťanská a katolícka kultúra. Kedysi v chráme Boh prebýval v oblaku nad archou zmluvy. Na tento fakt nadväzuje anjel, keď hovorí Márii: "Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni" (Lk 1, 35). Máriina prirodzenosť za účinkovania Ducha Sv. "zatienená mocou Najvyššieho" sa vzniesla do výšin kultúry. Táto kultúra sa prejavila v pokornom pozdravení, aké adresovala Alžbete, keď navštívila jej dom.

Kedysi Dávid vítal v Jeruzaleme archu zmluvy slovami plnými strachu, vedomý si, že v arche prebýva Pán: "Akože by mohla prísť Pánova archa ku mne!" (2 Sam 6, 9). Podobnými slovami, ale v radostnom údive, Alžbeta privítala Máriu: "Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne?" (Lk 1, 43). Mária bola vždy príbytkom Boha, spojená

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

s Ním mysticky a fyzicky ako Matka Božieho Syna. V Márii nastala dokonalá zmluva medzi Bohom a jej ľudskou prirodzenosťou.

Mária, skrze Božiu prítomnosť v nej a skrze svoje nemeniteľné "*Fiat*", akým odpovedala ma jeho milosť, sa vzniesla na vrcholy kultúry. Z tejto kultúry pochádzal pokorný pozdrav, aký adresovala Alžbete. Evanjelium nám nepodáva slová tohto pozdravu, ale ako poznamenáva jeden z exegetov, v tomto prípade "nie slová boli dôležité", dôležitý bol Boží hlas v Márii⁶. Tento Boží hlas v človeku je vlastne hlasom kultúry. Mária je archou zmluvy medzi Božou milosťou a ľudskou prirodzenosťou, a tým samým archou kultúry.

Zmluva prirodzenosti a milosti, aká sa uskutočnila v živote Márie, ju vyniesla na vrcholy kultúry a skrze to ju urobila skutočným človekom. Takto Panna z Nazareta sa stala pre nás svedkom kultúry a zároveň svedkom človečenstva. Na nasledovaní tohto svedectva Panny z Nazareta musíme budovať našu kultúru a naše človečenstvo.

Sv. Ľudovít Mária de Montfort používa pre Máriu slová žalmu 86, 5 "ten i tamten sa v nej narodil". Odvolávajúc sa na niektorých Cirkevných otcov, vysvetľuje, že "prvým človekom narodeným v Márii je Človek - Boh: Ježiš Kristus; a druhým čistý človek, syn Boha a Márie skrze adopciu"⁷. Takto je Matkou Boha, Hlavy mystického tela a všetkých ľudí - údov tohto tela.

"Ten i tamten sa v nej narodil". Rozjímajúc o slovách sv. Ľudovíta Mária možno povedať, že Mária je matkou skutočnej kultúry a skutočného človečenstva. Keď človek nasleduje Svätú Panu v jej čnostiach, nadovšetko v láske, dosahuje skutočnú kultúru a stáva sa skutočným človekom.

Zvláštnym spôsobom je matkou kultúry kňazského života, bez ktorej sa on stáva karikatúrou.

Keď sv. Pius X. bol biskupom v Mantove, istý kupec z toho mesta napísal knihu plnú ohováraní proti svojmu biskupovi. Tým, ktorí mu radili, aby súdne stíhal ohovárača, odpovedal: "Ten nešťastník potrebuje viac modlitbu než trest." Po určitom čase tento kupec zbankrotoval. Veritelia vystúpili proti nemu ako podvodníkovi, hoci v tomto prípade sa nedopustil podvodu. Keď všetko bolo stratené, neznáma

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ruka všetko napravila. Biskup Mantovy Sarto pozval k sebe staršiu paniu, ktorá vykonávala charitatívnu prácu.

"Poznáte - povedal - toho nešťastného človeka, ktorý zbankrotoval? Prosím, choďte k jeho žene a dajte mu toto" - a vytiahol z písacieho stola obálku s peniazmi. Keď ju dával, dodal: "Povedzte, prosím, že táto suma pochádza od najmilosrdnejšej Panej, totiž od Panny Márie ustavičnej pomoci."

"*Filii matrizant*" - hovoria fyziognómovia(?). Synovia preberajú črty matky.

Pius X. prebral od nebeskej Matky kultúru odpúšťajúcej lásky.

"Ten i tamten sa v nej narodil."

V mystickom lone Márie za účinkovania Ducha Sv. sa rodí kňaz, ktorý je skutočným človekom skrze kultúru lásky.

"*Filii matrizant*". Kňaz, ktorý je skutočne synom Márie, nepodľahne zhubným vplyvom antikultúry zrodenej z egoizmu, konzumnosti či nenávisti.

Podriaďuje sa podľa príkladu Márie moja ľudská prirodzenosť účinkovaniu Božej milosti a skrze to vzrastám v náboženskej, kresťanskej a katolíckej kultúre?

Nasledujem čnosti Márie, nadovšetko jej lásku a skrze to stávam sa denne tým, čím som, tzn. človekom stvoreným na Boží obraz a podobu?

Má môj život jas mariánskej kultúry?

"*Cultura est diffusiva*" - Kultúra sa rozlieva

"*Bonum est diffusivum sui*." Dobro nemožno uzavrieť ani do najhermetickejšej nádoby. Skôr či neskôr rozbije nádobu a začne sa rozlievať dookola. Tekutosť a expanzia je zákonom, ktorý riadi dobro.

Podobne, kultúra vybudovaná na spolupráci prirodzenosti s milosťou sa rozlieva, udeľuje, šíri. "*Cultura est diffusiva sui*".

Totíž prirodzenosť človeka, ktorá sa najužšie spája s jeho kultúrou, je spoločenskou prirodzenosťou. A Boh skrze svoju milosť neničí ľudskú prirodzenosť, ale ju zdokonaľuje,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

povzbudzujúc človeka k službe druhým, spoločnosti, všeobecnému dobru. Svedectvo kultúry sa spája so svedectvom služby.

Pouča nás o tom veľmi výrazne Máriin príklad, keď navštívila Alžbetu. Mária, "archa kultúry", hneď po zvestovaní sa ponáhľala do hôr ku svojej príbuznej Alžbete, aby jej slúžila. "Vošla do Zachariášovho domu a pozdravila Alžbetu. Len čo Alžbeta začula Máriin pozdrav, dieťa v jej lone sa zachvelo a Alžbetu naplnil Duch Svätý" (Lk 1, 39-41).

Mária je "*Regina urbanissima*" podľa slov sv. Bernardína zo Sieny, najláskavejšia Kráľovná, s najvyššou ľudskou kultúrou. Preto prvá navštevuje a pozdravuje Alžbetu. Kultúra sa totiž predbieha v pozdrave a spája sa s predbiehajúcou zdvorilosťou.

Mária je "*Regina urbanissima*". Preto koná ťažkú cestu do hôr ponáhľajúc sa, aby "asi tri mesiace" (Lk 1, 56) slúžila a pomáhala Alžbete. Kultúra sa totiž ponáhľala, aby slúžila.

Mária je "*Regina urbanissima*". Preto prináša Alžbete Ducha Sv. Duch Sv. totiž skrze lásku zdokonaľuje ľudskú prirodzenosť a vyzdvihuje ju na vrcholy kultúry. Najvyššia kultúra sa rodí zo zmluvy prirodzenosti človeka s Duchom Sv., ktorý je substanciou láskou. Duch Sv. je duch skutočnej ľudskej kultúry.

Teológia Východu nazvala Máriu "Nositeľkou Ducha Sv." (Pneumatofores). Ako "Nositeľka Ducha Sv." zaslúžila si aj titul "Nositeľka kultúry".

Mária svojím nepoškvrneným človečenstvom, svojím božským materstvom a s ním spojeným duchovným materstvom vo vzťahu k všetkým ľuďom, svojou kráľovskou hodnosťou, ktorá zároveň je službou a obetou, už dve tisíc rokov prináša ľudstvu nepominuteľné hodnoty kultúry.

"Vo všeobecnom zmysle menom kultúra sa označuje všetko, čím človek zdokonaľuje a rozvíja mnohoraké schopnosti svojho ducha a tela"⁸. Aký veľký je prínos Márie do celku tohto materiálneho a duchovného výsledku ľudstva, ktorú nazývame kultúrou.

O koľko chudobnejšia by bola kultúra ľudstva bez Márie, bez jej stáleho pozdravovania a navštevovania človeka, bez

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

jej príkladu a orodovania v Duchu Sv.! Bez Márie by spustli umelecké galérie, a ešte viac ľudské srdcia.

Máriin prínos do ľudskej kultúry hlboko prežil protestant Fr. W. Foerster. Vo svojej knihe "*Kristus a ľudský život*" predstavil rozhovor medzi dedinským učiteľom a populárnym redaktorom robotníckych novín. Náhodou zastali pred sochou Panny Márie, zakrytou hrubou vrstvou snehu tak, že len tvár Márie bola odkrytá. Vtedy učiteľ povedal: "Vidíte tú zasneženú Panu Máriu? Dlho tu už nebude stáť, z tváre jej i tak už skoro nič nevidno. Tak sa dnes stáva so všetkými tými starými vecami. Nerozbíjajú sa už hlučne na kúsky, nie, ony sami spokojne a nepostrehnuteľne sa prepádajú do zeme a jedného dňa neostane po nich ani stopy."

Na to redaktor robotníckych novín sa postavil na obranu "starých vecí", bez ktorých ľudskej kultúre hrozí zničenie. Začal vysvetľovať svojmu spolubesedníkovi, že "Virgo Immaculata urobila viac pre ľudskú kultúru, než moderná technika. Lebo kultúra to je krotenie zverskosti."

"S pádom slušnej ženy upadá aj ľudská kultúra." Pred týmto pádom bráni ženu Svätá Panna. "Žiadostivosť Evy je prirodzenosťou, a žiadostivosť Márie kultúrou a ochranou samej kultúry pred zvrhnutím sa." Ten redaktor nadviazal pritom na to, čo mu povedal nedávno istý starší robotník: "V mojom prostredí Panna Mária je jedinou slušnou ženou."

"Len Mária dokáže vytrhnúť dušu muža spod nadvlády zmyselného egoizmu" - hovorí Foerster ústami redaktora. Ona môže priviesť rozvadených mužov z "náruživých a hodných súdu slov" k zmieru. Svätá Panna totiž "uprostred celej prirodzenosti" mužského sveta vytvára miesto pre "nadprirodzenosť". Preto všade, "kdekoľvek budujú, organizujú alebo akýmkoľvek iným spôsobom spolupracujú spolu muži, má zniet "Salve Regina". Salve Regina totiž dvíha mužskú dušu vysoko nad samotnú mužskosť do výšin náboženskej kultúry" - uzatvára Foerster⁹.

Skutočne "Salve Regina" má kultúrnotvornú moc. Mária totiž to je "Regina urbanissima", ktorá vyžaruje kultúrou svojej lásky a čistoty a delí sa s ňou s ľuďmi.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Pri hľadaní človeka

Základnou ťažkosťou dnešného sveta je predovšetkým sám človek: človek, ktorý sa nestáva človekom, ale kompromituje svoju rozumovú a spoločenskú prirodzenosť materializmom, nenávisťou, vykorisťovaním, násilím, klamstvom, sexualitou, narkomániou.

Kedysi Nietzsche o sebe napísal: "Som dynamitom, nie človekom." Vieme dobre, koľko nešťastia môže spôsobiť človek, ktorý nie je človekom, ale dynamitom. Človek s malým "č".

Ťažkosť mudrca Diogena zo Sinopy zo IV. storočia, ktorý nadarmo hľadal na aténskom námestí v žiari gréckeho slnka s lampu v ruke skutočného človeka, je ťažkosťou aj XX. storočia.

Nedávno bol nakrútený krátkometrážny film, ktorý predstavoval zem po atómovej katastrofe. Po vypálenej, zničenej zemi ide opica, ktorá nesie smútočný veniec. Kladie ho na hrob, na ktorom vidno nápis "Homo sapiens". Výrečnosť tohto filmu si nevyžaduje komentár.

Ludstvo potrebuje predovšetkým živé svedectvo skutočného človečenstva.

Ale cesta k plnému človečenstvu vedie cez kultúru, ktorá sa rodí z Ducha Sv., aby sa potom rozlievala, udeľovala, šírila. Preto ludstvo potrebuje svedectvo náboženskej kultúry.

Najdokonalejším svedkom duchovnej kultúry a človečenstva bola a je Nepoškvrnená Mária, Matka Boha a Matka naša. Preto je veľkou vychovávateľkou ľudskej rodiny.

"A pozdravila Alžbetu... Len čo Alžbeta začula Máriin pozdrav... naplnil [ju] Duch Svätý" (Lk 1, 39-41).

To je program nášho kňazského účinkovania pre lepší svet.

Máme pozdravovať ľudí živým svedectvom nášho skutočného človečenstva, vydávaného denne.

Máme pozdravovať ľudí živým svedectvom našej kultúry, ktorú dosahujeme denne, dovoľujúc a pomáhajúc Duchu Sv. zdokonaľovať našu prirodzenosť, aby sa nedostala na scestie antikultúry.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Svedectvo Cirkvi to je svedectvo kultúry, ktorou pozdravuje človeka a prináša mu humanizujúcu milosť Ducha Sv. Toto svedectvo sa neprežíje. Je vždy aktuálne.

Vždy je aktuálny, a takým ostane František z Assisi, ktorý v Pian d'Arca beží k rozospievaným vtákom a pozdravuje ich slovami: "Moji bratia, nech vám Boh zošle pokoj", František, ktorý vlka z Gubia nazýval bratom; František, ktorý v Aviane, lastovičky, ktoré si stavali hniezdo a prekážali mu svojim štebotom v kázaní, uspokojoval slovami: "Sestry moje, lastovičky, teraz je na mne rad hovoriť, vy ste už hovorili dosť"; František, ktorý pobozkal tvár malomocného; František, ktorého súčasné dejiny filozofie počítajú medzi čelných predstaviteľov humanizmu, hoci nevypracoval žiaden filozofický systém, ale zanechal po sebe živé svedectvo skutočnej kultúry a človečenstva.

Vždy je aktuálny, a takým aj ostane druhý František, akého dala Cirkev, sv. František Saleský, ženevský biskup, ktorého hlavnou zásadou bolo: "Neodtrhovať náboženstvo od života." Stal sa tvorcom radostného humanizmu, v protiklade k smutnému a skeptickému humanizmu Montaigna a iných. Slávny poľský historik filozofie Wladislaw Tatarkiewicz, ospevovateľ ľudskej dôstojnosti a šťastia, vo svojej nádhерnej "*Histórii filozofii*" vyjadril túžbu po "druhom Františkovi Saleskom"¹⁰.

Možno povedať, že v Cirkvi počas stáročí stále znie Máriin pozdrav z Ain-Karín, adresovaný každému človeku a celému ľudstvu, a patrí k všeobecnej spasiteľnej misii Cirkvi.

Opýtam sa sám seba, či vždy pozdravujeme ľudí a ako ich pozdravujem? Som vždy svedkom kresťanskej kultúry? Vidím vo svedectve, vydávanom tejto kultúre, zmysel svojej práce vo Vatikáne?

Mária Nositeľka Ducha Sv. a Nositeľka kultúry sa stala anticipáciou Cirkvi, ktorá dve tisíc rokov prináša ľudskej prirodzenosti Ducha Sv. a s Ním kultúru.

Mária je "Regina urbanissima" a sv. Bernardín dodáva, že na každý pozdrav odpovedá pozdravom: "Ak tisíc ráz cez deň povieš "Zdravas', Mária", ona, Panna, tisíc ráz ti odpovie pozdravom."

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Preto s dôverou prosme Máriu, aby sme podľa jej príkladu a na jej orodovanie boli svedkami skutočnej náboženskej, kresťanskej, katolíckej kultúry.

Poznámky ku textu:

- 1 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 53.
- 2 *Tamže*.
- 3 Por. J. PIEPER, *Die ontische Grundlage des Sittlichen nach Thomas von Aquin*, Münster 1929, s. 44.
- 4 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 53.
- 5 W. GRANAT, *O lasce Božej udzielanej przez Chrystusa Odkupiciela*, Lublin 1959, s. 493.
- 6 A. NIKOLAS, Ks. E. Dabrowski, *Życie Maryi Matky Bożej*, Warszawa 1954, s. 110.
- 7 S. Luigi Maria de Monfort, *Trattato della vera devozione alla santa Vergine*, 4 ed., Roma 1963, ed. Paoline, s. 31.
- 8 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 53.
- 9 F. W. FOERSTER, *Chrystus a życie ludzkie*, Warszawa 1926, ss. 140-151.
- 10 W. TATARKIEWICZ, *Historia filozofii*, Kraków 1946, zv. I, s. 24.

SVEDKOVIA EUCHARISTIE

*"Nasledujte, čo vysluhujete"*¹

Nemožno byť Kristovým svedkom bez toho, aby sme neboli svedkami Eucharistie. Eucharistia totiž to je, podľa definície II. vatikánskeho koncilu, "sám Kristus, náš veľkonočný Baránok"²

Preto sv. Gregor Veľký, pápež, teológ a liturgista, napísal v VI. storočí vo svojich "Dialógoch": "My, ktorí slávime tajomstvo Pánovho utrpenia, máme nasledovať to, čo konáme"³.

Dokonalosť duchovného života

Sv. Gregor mal neobyčajný vplyv na rozvoj askézy a liturgie katolíckej Cirkvi. Neudivuje teda, že uvedené jeho slová si získali domovské právo, stále miesto, v Rímskom pontifikále, napriek zmenám, ku ktorým v ňom došlo.

Do dnešného dňa biskup hovorí diakonom, ktorí prijímajú kňazskú vysviacku: "Agnoscite quod agitis, imitamini quod tractatis" - "Myslite na to, čo konáte, a nasledujte, čo vysluhujete"⁴.

Kňaz má nasledovať Eucharistiú, ktorú slávi. Keď ju nasleduje, stáva sa svedkom eucharistického Ježiša.

Sv. Tomáš napísal, že "Eucharistia je akoby vyplnením duchovného života a cieľom všetkých sviatostí"⁵.

O tieto slová sv. Tomáša sa opierať II. vatikánsky koncil, ktorý povedal, že "v najsvätejšej Eucharistii je všetko duchovné dobro Cirkvi, to jest sám Kristus, náš veľkonočný Baránok"⁶.

Eucharistia je dokonalosťou duchovného života, pretože v nej je sústredené všetko, čo Kristus urobil a chce urobiť v ľuďoch a skrze ľudí.

Preto Eucharistia má formovať náš duchovný život.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Zvláštnym spôsobom duchovnosť kňaza má byť eucharistickou duchovnosťou. Kňaz totiž je vysluhovateľom Eucharistie. Každý kresťan, ale výnimočným spôsobom kňaz, má byť svedkom Eucharistie.

Čo to znamená byť svedkom Eucharistie? Byť svedkom Eucharistie znamená byť s eucharistickým Kristom chlebom pre druhých, s eucharistickým Kristom byť vždy s druhými.

Byť obetou za druhých

Počas poslednej vojny vo vyhladzovacom tábore v Dachau sa ocitol kňaz, vynikajúci vedec, historik, Stanislaw Bednarski SJ (1896-1942). Na Veľký piatok v roku 1942 bol odsúdený na trest "stôpika" za "zle ustlanú posteľ".

"Stôpik" to bol najťažší trest používaný v koncentračných táboroch. Spočíval v tom, že odsúdenému vykrútili ruky dozadu a za ne ho zavesili na hák, upevnený v hrubom tráme. Na takomto stôpiku visel o. Bednarski v hrozných bolestiach, zaliaty potom, za triašky, ktorá sa ho zmocňovala. Priblížil sa k nemu gestapák a povedal posmešne: "*Bist du ein Pfaff?*" Služil si sv. omšu? A možno by si to teraz skúsil? Čo na to odpovedal ten kňaz? S veľkou námahou začal hovoriť: "In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Introibo ad altare Dei ad Deum qui laetificat animam meam." Pristúpil k nemu esesák a posmieval sa kopúc ho do členkov: "Už si skončil?" Na to tento mučeník ďalej hovoril: "Confiteor Deo omnipotenti" a po "Confiteor" "Gloria in excelsis Deo." "Gloria" nedokončil, lebo omdlel. Utrpenie trvalo jednu hodinu⁷. Nasledoval to, čo vysluhoval. Nasledoval sv. omšu, ktorú toľkokrát v živote slávil. Bol svedkom Eucharistie.

"*Agnoscite quod agitis*" - "Myslite na to, čo konáte."

Sv. omša je obetou. Je obnovením nekrvavým spôsobom krvavej obety na kríži s tou istou žertvou a tým istým kňazom. Tou žertvou a tým kňazom je Kristus.

"*Agnoscite quod agitis*" - "Myslite na to, čo konáte."

V každej sv. omši "zvestujete Pánovu smrť" (1 Kor 11, 26).

Ale naša účasť na sv. omši sa nemôže obmedziť na hlásanie Pánovej smrti, ale má obsahovať v sebe nasledovanie

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

eucharistickej Kristovej obety.

"*Imitamiini quod tractatis*" - "Nasledujte, čo vysluhujete." Prečo? Sv. Gregor Veľký vo svojej klasickej výpovedi vysvetlil, že "máme nasledovať to, čo slávime", pretože "len vtedy prinášame Bohu obetu pre nás užitočnú, keď zo seba samých robíme žertvu."

V čom spočíva táto žertva? Rímsky pontifikál, ktorý zaväzoval do roku 1968, vysvetľuje, že nasledovanie Eucharistie, ktorá je slávením tajomstva Pánovho utrpenia, spočíva v umŕtvovaní svojich údov, aby nepodliehali žiadostivosti a nedostatkom.⁸

Podľa nového Pontifikálu, ktorý začal platiť od roku 1968, biskup, keď dáva novovysvätenému kňazovi paténu s chlebom a kalich s vínom, hovorí: "Mysli na to, čo budeš konať, nasleduj, čo budeš konať a veď život v zhode s tajomstvom Pánovho kríža."⁹(voľný preklad).

Nový Pontifikál neostáva pri tomto, ale okrem toho pripomína, že sv. omša je nielen slávením "tajomstva smrti", ale aj "tajomstva Pánovho zmŕtvychvstania". Preto, keď ho slávime, musíme odstraňovať "všetky nedostatky, ale aj rozvíjať v sebe nový život", ktorý je ovocím Kristovho zmŕtvychvstania. "Myslite na to, čo konáte, nasledujte, čo vysluhujete, a sláviac sviatostnú obetu Pánovej smrti a zmŕtvychvstania, snažte sa odstrániť v sebe všetky nedostatky a rozvíjať nový život"¹⁰ (voľný preklad).

Svedectvo Eucharistie je svedectvom kríža. Kňaz, ktorý je svedkom Eucharistie, s Kristovým telom obetuje na oltári denne svoje telo, s Kristovou krvou svoju krv za vlastné hriechy a za hriechy sveta.

Eucharistia dáva každodennému jeho životu štýl Kristovej askézy. Oltár vedie kňaza - svedka Eucharistie cestami každodenného "bieleho mučeníctva", a je schopný zaviesť ho aj na vrcholy krvavého mučeníctva. Preto neporovnateľný svedok Eucharistie sv. Pavol o sebe napísal: "Ja nosím na svojom tele Ježišove znaky" (Gal 6, 17). Preto sv. František Borgiaš povedal: "Koľkokrát dvíham hore kalich, prosím o kalich."

Svedectvo Eucharistie je zároveň svedectvom zmŕtvychvstania, lebo sv. omša to je Kristova Pascha. "Smrť tvoju, Pane, zvestujeme a tvoje zmŕtvychvstanie vyznávame,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

kým neprídeš v sláve."

Aké veľmi výrečné sú tieto slová z omše. Kňaz, skutočný svedok Eucharistie, na oltár kladie svoj život, ku ktorému vstal z mŕtvych vďaka Kristovej milosti. Veď milosť tohto života stráži a bráni, opakujúc neustále "Introibo ad altare Dei" - pamätajúc dnes, že zajtra v stave milosti má prísť k Pánovmu oltáru.

V rukách drží pri oltári Kristovo telo nielen umučené, ale aj zmŕtvychvstalé telo Krista Víťaza. Preto nikdy si nezúfa. K oltáru prichádza neraz gniavený ťarchou života, ale odchádza od neho povznesený na duchu a plný veľkonočného optimizmu.

Kňaz, ktorý je svedkom Eucharistie, prežíva to, čo prežíval sv. Ignác Antiochijský, že "Eucharistia je telom nášho Pána Ježiša Krista, ktoré trpelo za naše hriechy a ktoré Otec milostivo vzkriesil z mŕtvych".¹¹

Preto kňaz, svedok Eucharistie, aj v najťažších chvíľach má radosť a optimizmus sv. Ignáca, ktorý v predvečer umučenia napísal list "s eucharistickými termínmi", v duchu eucharistického svedectva: "Som Božím zrnom a zomelú ma zuby divokých zvierat, aby som sa stal čistým Kristovým chlebom... Hľadám toho, ktorý za nás zomrel, chcem toho, ktorý za nás vstal z mŕtvych. Neteším sa zo zničiteľného pokrmu ani z rozkoši tohto sveta. Chcem Boží chlieb, ktorý je telom Ježiša Krista, z Dávidovho rodu, chcem ako nápoj jeho krv, ktorá je nezničiteľnou láskou."¹²

"Som Božím zrnom, čistým Kristovým chlebom. Hľadám toho, ktorý za nás vstal z mŕtvych" - tieto slová sv. Ignáca ukazujú štýl života skutočného svedka Eucharistie, ktorý s eucharistickým Kristom sa stáva žertvou, aby s Kristom vstal z mŕtvych a zvíťazil.

V tichu exercícií sa spýtam samého seba: Som skutočne svedkom sv. omše? Spájam pri oltári s Kristovou obetou obetu svojho tela za ľudí? Skutočne hlásam vo sv. omši smrť Krista a svoju smrť, smrť mojim nedostatkom a žiadostivosťami? Vyznávam vo sv. omši zmŕtvychvstanie Krista a moje zmŕtvychvstanie? Nosím pri oltári na svojom tele víťazné rany zmŕtvychvstalého Krista? Odchádzam od oltára plný moci zmŕtvychvstalého Krista?

Byť chlebom pre druhých

Jednou z najkrajších postáv katolíckej Cirkvi v Poľsku posledných čias je nepochybne Boží sluha brat Albert Chmielowski (1845-1916).

"Najkrajší človek môjho pokolenia", taký titul dal svojej knihe o bratovi Albertovi A. Nowaczyński.¹³

Z čoho pochádzala duchovná krása brata Alberta? Z jeho "teológie chleba".

Takto hovoril a písal: "Máme byť dobrí ako chlieb. Máme byť ako chlieb, ktorý pre všetkých leží na stole, z ktorého si každý môže pre seba odkrojiť kus, najesť sa, ak je hladný." To bola jeho základná zásada.

Túto zásadu teológie chleba realizoval s neobyčajnou dôslednosťou. Bol národným hrdinom, v Januárovom povstaní v roku 1863 prišiel o nohu v boji za slobodu vlasti. Bol vynikajúcim maliarom a teoretikom umenia, ktorý rozvíjal svoj talent v Paríži, ... Mníchove a zvlášť v jeho milovaných Benátkach. Jedného dňa odhodil elegantné oblečenie šľachtica, obliekol si vreće, opásal sa povrazom, podľa vzoru sv. Františka sa zasnúbil "s Pani Chudobou", aby sa stal chlebom pre najchudobnejších, pre bedárov. Zakladal pre nich útulky, domy, kde sa o nich starali, založil rehoľnú spoločnosť bratov a sestier, ktorí slúžia chudobným v III. ráde sv. Františka. Žil teológiou chleba. Koľkokrát šiel na audienciu k svojmu protektorovi kard. Dunajowskému, krakovskému arcibiskupovi, niesol ako dar pre neho bochník čierneho chleba.

Kto brata Alberta naučil tejto nádhernej teológii chleba, ktorá ho urobila "najkrajším človekom"? Nikto iný ako Kristus, ktorý sa v Eucharistii stal chlebom pre ľudí. Brat Albert nasledoval Eucharistiu, nasledoval Krista stanúc sa pre ľudí chlebom. Bol svedkom eucharistického Ježiša, svedkom svojho každodenného sv. prijímania.

"Nasledujte, čo vysluhujete."

Skrze kňazskú službu Kristus sa stáva chlebom, pokrmom pre ľudí. "Ja som chlieb života... A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta" (Jn 6, 48. 51) - hovoril Kristus prekvapeným Židom. Máme Eucharistiu nielen prijímať, ale nasledovať, stanúc sa jej svedkami. Skutočný svedok

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Eucharistie sa stáva podľa Kristovho vzoru chlebom, ktorý pre všetkých leží na stole, z ktorého si každý môže odkrojiť kus pre seba, nasýtiť sa.

Kristus, ktorý v Eucharistii pre človeka sa stal chlebom, učí nás vážiť si dôstojnosť druhého človeka a milovať ho až po zničenie samého seba. Kristus, ktorého prijímame vo svätom prijímaní, volá k nám s neobyčajným dôrazom: "Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom... ako som ja miloval vás" (Jn 13, 34).

O slávnom profesorovi na Sorbonne, Antoinovi Frédéricovi Ozanamovi, čítame, že po svätom prijímaní šiel do domu ochrnutého človeka a vykonával pri ňom najnižšie služby. Podľa Kristovho vzoru, ktorý sa pre neho vo svätom prijímaní stal každodenným chlebom, on pre svojho brata chcel byť každodenným chlebom. Nasledoval Eucharistiu. Bol skutočným svedkom Eucharistie.

Nasledovaním Eucharistie sa stávame chlebom života pre ľudí, pre svet. Preto Eucharistia je príčinou spoločenstva medzi ľuďmi.

Eucharistia je znakom jednoty medzi nami skrze to, že požívame v nej ten istý "živý chlieb, ktorý zostupuje z neba" (por. Jn 6, 51).

Ale Eucharistia je nielen znakom, ale aj príčinou jednoty medzi nami. Požívanie toho istého "nebeského chleba" nás zaväzuje, aby sme jeden pre druhého boli chlebom v duchu lásky Eucharistického Ježiša.

Takto Eucharistia nás vychováva k životu pre druhých, k životu pre rodinu, pre spoločenstvo, pre ľudskosť.

Eucharistia nás vychováva k spoločenskému životu účinne, pretože najsilnejšiu motiváciu spoločenskej výchovy obsahuje vždy Kristov príkaz: "aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás" (Jn 13, 34).

"Ako som ja miloval vás...". Láska chleba, akú nám ukazuje denne Kristus v Eucharistii, zaväzuje nás k činnej láske, ktorá robí nás každodenným chlebom pre druhých. Preto Pavol VI. povedal, že svätá omša je pokojnou, ale záväznou školou kresťanskej sociológie.

Nech nám v ušiach a srdciach zaznejú slová Svätého Otca Jána Pavla II. z posledného Zeleného štvrtku: "Skutočná úcta voči Eucharistii sa stáva potom školou činnej lásky

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

k blížnemu. Vieme, že taký je skutočný a dokonalý poriadok lásky, ktorému nás naučil Pán: "Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať" (Jn 13, 35). Eucharistia nás k tejto láske vychováva najhlbším spôsobom, ukazuje totiž, akú hodnotu v Božích očiach má každý človek, náš brat a sestra, keď každému takým spôsobom Kristus dáva seba samého pod spôsobmi chleba a vína. Ak praktizujeme pravý Eucharistický kult, v našich očiach musí rásť dôstojnosť každého človeka. A pocit tejto dôstojnosti sa stáva najhlbším motívom nášho vzťahu k blížnym."¹⁴

Spýtam sa samého seba: som skutočným svedkom môjho každodenného svätého prijímania.

Stávam sa s Kristom každodenným chlebom pre druhých?

Pre koho nie som chlebom, ale nezdravým zákalom?

Riadi eucharistická motivácia môj vzťah k druhým?

Byť vždy s druhými

Neskoro večer okolo kostola prechádzala matka so synčekom. Synček sa jej spýtal: "Mamička, čo teraz robí Pán Ježiš v kostole, spí?" Na to matka odpovedala: "Dieťa, Pán Ježiš v bohostánku nikdy nespí, ale vždy, vo dne i v noci sa modlí za nás."

Zastavme sa pri tom jednom slove "vždy". Obsah tohto slova je podstatou Kristovho kňazstva. Kristus, ako čítame v liste Hebrejom, "žije stále, aby sa za nás prihováral" (por. Hebr 7, 25).

Kristus totiž vykonáva večné kňazstvo, "kňazstvo, ktoré neprechádza na iného" (Hebr 7, 24).

Zmŕtvychvstalý a oslávený Kristus sa vždy prihovára za nás, ukazujúc nebeskému Otcovi rany svojho tela, ktorými nás vykúpil. Ale večná obeta Krista, večného Kňaza, sa stáva časovou v obeti každej svätej omše.

"Večná obeta Krista, večného kňaza, sa uskutočňuje v nebeskom chráme, kde pozemské časové následníctvo viac neexistuje."¹⁵

Táto večná obeta večného Kňaza Krista sa stáva časovou v pozemských chrámoch, to znamená, v bohostánkoch kostolov

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

a kaplniek celého sveta. V týchto bohostánkoch totiž pod spôsobom chleba je živý Kristus - "totus et integer Christus". Telo a krv Krista znamenajú živú osobu Krista. Súčasná exegéza zvlášť zdôrazňuje osobný zmysel eucharistickej prítomnosti Krista.

Kristus je prítomný všade tam, kde sa nachádzajú sviatostné spôsoby chleba, aj mimo eucharistického slávenia, mimo svätej omše. Je prítomný v bohostánkoch našich kostolov a kaplniek vo dne i v noci, vždy, v rámci nášho pozemského, časového "vždy", do konca sveta. Možno povedať, že večná obeta Krista večného Kňaza v nebeskom bohostánku, "kde žije vždy, aby sa prihovárал za nás", nachádza "svoju sviatostnú reprezentáciu"¹⁶ v jeho prítomnosti v našich pozemských bohostánkoch.

Nepomýlila sa tá matka, ktorá hovorila dieťaťu, že Pán Ježiš v kostole nikdy, ani v noci nespí, ale vždy sa modlí. V bohostánkoch našich kostolov a kaplniek Kristus vždy žije, aby sa prihovárал za nás. Preto každý nový bohostánok, to je prílev novej Božej milosti, vyprosovanej nám vo dne i v noci orodovaním eucharistického Krista.

Eucharistickému Kristovi aj mimo svätej omše prislúcha adorácia. Slávime a vzdávame úctu Božiemu slovu aj mimo svätej omše, o koľko viac máme sláviť a uctievať si aj mimo svätej omše Slovo, ktoré sa stalo telom a prebýva v našich bohostánkoch.

Keď adorujeme Ježiša Krista v našich kostoloch, vtedy nám dáva ako dar "ovocie svojho vykúpenia". Bohostánok skrýva v sebe akoby skamenelú moc Kristovho utrpenia a Kristovho zmŕtvychvstania. Preto II. vatikánsky koncil adresoval kňazom poučenie: "Aby mohli verne plniť svoju službu, nech si dajú záležať na dennom rozhovore s Kristom Pánom pri návštevách a osobnom uctievaní Najsvätejšej Eucharistie"¹⁷.

Pravý osobný kult Najsvätejšej Eucharistie spočíva v jej nasledovaní a skrze to vo vydávaní svedectva o nej celým svojim životom. "Nasledujte, čo konáte." Nasledujte Ježiša, ktorého svojou službou uvádzate do bohostánkov. Ježiš žije v bohostánkoch, aby bol vždy s ľuďmi a prihovárал sa za nich. Preto skutočný svedok Eucharistie pri bohostánku sa učí byť vždy s ľuďmi, vždy milovať ľudí, napriek ich

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

nedostatkom, vždy hľadať ich duchovné a materiálne dobro.

Skutočný svedok Eucharistie podľa vzoru eucharistického Ježiša, Vážna lásky, je vážnom činnej lásky voči každému človeku, doživotným vážnom, vždy, vo všetkých okolnostiach života.

Je dobré si pripomenúť tú teologickú pravdu, že Eucharistia je tiež rozoslaním do sveta, misiou.

Cirkev sa zhromažďuje na slávení Eucharistie. Preto Eucharistia je znakom spoločenstva Cirkvi, jednoty Cirkvi. "Sviatosťou eucharistického chleba sa zároveň predstavuje a uskutočňuje jednota veriacich, ktorí tvoria v Kristovi len jedno Telo"¹⁸.

"Pri lámaní eucharistického chleba skutočnou účasťou na tele Pánovom povznášame sa k spoločenstvu s ním a medzi sebou."¹⁹ "Keďže je jeden chlieb, my mnohí sme jedno telo, lebo všetci máme podiel na jednom chlebe" (1 Kor 10, 17).

Eucharistia zhromažďuje Cirkev. Ale na druhej strane skrze Eucharistiu sa Cirkev rozchádza, aby hlásala Krista, aby bola znakom jeho prítomnosti, Kristovou Epifániou medzi ľuďmi.

V Cirkvi, úzko spojenej s Eucharistiou - lebo veď Cirkev slávi Eucharistiu a Eucharistia buduje Cirkev - je dvojnásobný rytmus, pohyb: systoly a diasystoly, zhromažďovania ľudí a ich rozosielenia do sveta. Preto po svätej omši počujeme výzvu: "Ite, missa est", "Chodte teda, učte" (Mt 28, 19), "Buďte s ľuďmi". "Chodte" - toto volanie vychádza z každého bohostánku. Ježiš, ktorý je s nami, vo dne i v noci v toľkých bohostánkoch, nás vyzýva, aby sme šli medzi ľudí a podľa jeho vzoru boli s nimi, prinášajúc im Božiu pravdu a Božiu lásku.

Na Svetovom eucharistickom kongrese vo Filadelfii medzi inými hovorila matka Tereza z Kalkaty. Hovorila o ťažkej práci svojich sestier. Povedala, že silu pre túto prácu čerpajú z každodennej hodinovej adorácie Najsvätejšej Sviatosti, že bez tejto adorácie by boli príliš slabé, aby splnili svoju úlohu. Pre matku Terezu a jej sestry Eucharistia je rozoslaním. Takto sú svedkami Eucharistie, svedkami bohostánku. Podľa príkladu a mocou Krista, ktorý vo dne i v noci z bohostánkov celého sveta je s ľuďmi, oni sú tiež s ľuďmi a majú silu, aby boli s ľuďmi.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Eucharistia je misijným rozoslaním. Je misijným rozoslaním pre tých, ktorí sú jej svedkami, svedkami bohostánku.

Posledná doba je poznačená ďalekými, ťažkými cestami pápežov. Čím sú tieto cesty? Sú eucharistickým svedectvom vydávaným Kristovi, ktorý ostal navždy s nami v bohostánkoch.

Podľa Kristovho príkladu jeho zástupca na zemi chce byť vždy s ľuďmi, so všetkými ľuďmi. Cesty pápežov sú dôsledkom eucharistického Kristovho "Chodte".

Kedysi slávny apoštol Najsvätejšieho Srdca Ježišovho o. Mateo na súkromnej pápežskej audiencii sa vyjadril, že v jeho očiach "pápež je akoby druhotná Eucharistia". Otec Mateo píše, že pápež potvrdil jeho presvedčenie, keď povedal: "Hovoríš veľmi dobre, synu, lebo pápež skutočne je akoby druhotnou Eucharistiou."²⁰

Nepochybne Kristus chce, aby Eucharistia určovala štýl nášho kňazského života. Zvláštnym spôsobom Kristus chce, aby Eucharistia určovala štýl činnosti pápeža, Petrovej stolice, Vatikánu.

V tichu exercícií si položím otázku: Som svedkom Eucharistie?

Posiela ma Eucharistia k ľuďom?

Milujem bohostánok a som jeho svedkom?

Chcem podľa príkladu Eucharistického Krista byť vždy s ľuďmi pre ich materiálne a duchovné dobro?

"Nasledujte, čo vysluhujete."

S eucharistickým Kristom:

byť obetou za druhých,

byť chlebom pre druhých,

byť vždy s druhými.

To je náš program, program svedkov Eucharistie.

Poznámky ku textu:

¹ Pontificale Romanum, De Ordinatione diaconi, presbyteri et episcopi, Typis Polyglottis Vaticanis 1968, s. 33.

² II. VAT. KONCIL, Dekrét o kňazskom účinkovaní a živote, č.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

- 3 SV. GREGOR VELKÝ, *Dialogi*, IV, 69 (PL 77, 428).
- 4 *Pontificale Romanum, De Ordinatione diaconi, presbyteri et episcopi*, s. 46.
- 5 SV. TOMÁŠ AKVINKSKÝ, *Summa Theologiae* III, q. 73, a. 3 c.
- 6 II. VAT. KONCIL, *Dekrét o kňazskom účinkovaní a živote*, č. 5.
- 7 A. BACHOWSKI SJ, *Losy a śmierć O. Stanisława Bednarskiego S.J. v obozie*, Archivum Provincji Malopolskiej T.J. w Krakowie, Rkp. Nr 2487, ss. 93-97.
- 8 *Pontificale Romanum, Pars I*, Typis Polyglottis Vaticanis 1962. s. 48.
- 9 *Pontificale Romanum, De Ordinatione diaconi, presbyteri et episcopi*, s. 46.
- 10 *Tamže*, s. 33.
- 11 SV. IGNÁC ANTIOCHIJSKÝ, *Ad Smyrn.*, 7, 1 (PG 5, 713).
- 12 SV. IGNÁC ANTIOCHIJSKÝ, *Ad Rom.*, 4 (PG 5, 689).
- 13 A. NOWACZYŃSKI, *Najpiękniejszy człowiek mego pokolenia*, Poznań 1936.
- 14 List Sv. Otca Jána a Pavla II., *O tajemstve a kulte Eucharistie*, Vatikán 1980, s. 6.
- 15 *L'epistola agli ebrei*, v: *Grande Commentario Biblico*, Brescia 1974, ss. 1340, 1342.
- 16 *Eucharystia*, v: *Dizionario enciclopedico di spiritualità*, Roma 1975, ss. 748-752.
- 17 II. VAT. KONCIL, *Dekrét o kňazskom účinkovaní a živote*, č. 18.
- 18 II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 3.
- 19 *Tamže*, č. 7.
- 20 O. MATEO, *Jezus Król miłości*, Potulice 1938, s. 339.

XI. PREDNÁŠKA

SVEDECTVO NEROZDELENÉHO SRDCA

"Pre mňa a pre evanjelium" (Mk 8, 35).

Nemožno byť svedkom Krista bez čistoty, ktorá spôsobuje, že užívame naše telo podľa Božieho plánu. Prečo? Na to nám odpovedá svätý Pavol v 1 Liste Korintňanom.

Nepatríte sebe

Naše telo je vlastníctvom Boha. "Telo nie je na smilstvo, lež pre Pána" (1 Kor 6, 13). "Oslavujte teda Boha vo svojom tele" (1 Kor 6, 20). "Nepatríte sebe" (1 Kor 6, 19).

Boh, ako stvoriteľ ľudského tela, má právo určovať morálne normy, ktoré sa týkajú tela človeka.

Naše telo na základe svätého křtu, je "chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máme od Boha" (por. 1 Kor 6, 19). Ako chrám Boha má slúžiť Božiemu kultu, a nie kultu tela. Nemá byť podobné tomu chrámu Afrodity v Korinte, v ktorej sa vzdávala úcta neresti.

Telo sa stalo chrámom Boha za cenu krvi Božieho Syna, Ježiša Krista. "Nepatríte sebe. Draho ste boli kúpení" (1 Kor 6, 19-20). Nesmieme premárniť ovocie Ježišovej Krvi.

"Naše telá sú Kristovými údmi" (por. 1 Kor 6, 15). Sú určené, aby s Kristom vstali z mŕtvych. "Boh aj Pána vzkriesil a vzkriesi aj nás svojou mocou" (1 Kor 6, 14). Preto hriechy proti čistote sú hriechami nielen proti vlastnému telu, ale aj proti Kristovmu telu a majú znak svätokrádeže. "Môžem teda vziať Kristove údy a urobiť ich údmi neviestky? Vonkoncom nie!" (1 Kor 6, 15).

Nie, vonkoncom nikdy nemožno byť Kristovým svedkom bez čistoty, dopúšťajúc sa hriechov proti čistote. Hriech proti čistote je antisvedectvom vydávaným Kristovým údom. Pretože skutočný Kristov svedok svedčí, že patrí Kristovi, a "tí, čo patria Kristovi Ježišovi, ukrižovali telo s vášňami

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

a žiadosťami" (Gal 5, 24).

Dnešné ľudstvo zalievajú vlny potopy pansexuality. Od tejto potopy môže zachrániť ľudstvo kresťanský pohľad na ľudské telo. Preto Cirkev má povinnosť hlásať ľuďom, že ich telo je vlastníctvom Boha a chrámom Ducha Svätého a ľudské údy mystickými údmi Krista za cenu jeho krvi.

Dnešný človek stratil "sensus limitis", "zmysel pre hranice" pri morálnom oceňovaní svojho tela. Aby tento zmysel, a skrze to duchovnú rovnováhu znova získal, musí pochopiť slová sv. Pavla: "Nepatríte sebe" (1 Kor 6, 19).

Nedávno som čítal, že istý muž, ktorému sa manželstvo rozbilo, povedal po získaní rozvodu: "Mám dojem, že som sa rozviedol s Bohom, Kristom a Cirkvou."

Treba priznať, že ten človek pochopil, že jeho rozvod je jednoducho antisvedectvom vydávaným Bohu, Kristovi a Cirkvi, a on je antisvedkom Boha, Krista a Cirkvi.

V tichu exercícií si položím otázku: Angažujem sa mojimi názormi a mojím konaním v boji Cirkvi za čistotu človeka?

Chcem byť s pápežom a som svedkom Kristovho učenia o čistote "uprostred zvrhľého a skazeného pokolenia" (Flp 2, 15)?

Pre mňa

Čistota zachovávaná podľa životného stavu je svedectvom vydávaným Kristovi. Svedectvom vydávaným Kristovi je čistota tzv. relatívna - predmanželská a manželská. Zvláštnym spôsobom svedectva vydávaného Kristovi je "dokonalá čistota", čiže panenstvo. "Kristus totiž ostal po celý svoj život v stave panenstva, ktoré znamená jeho úplné oddanie sa službe Bohu a ľuďom" - ako povedal Pavol VI. v encyklike o celibáte.¹

"Stav panenstva" sa spája v Kristovi v dokonalej harmónii s jeho misiou "Prostredníka medzi nebom a zemou" a "Večného kňaza".²

Boží Syn prijal ľudské telo a úplne sa daroval svojmu Otcovi, dajúc mu úplnú a výlučnú lásku svojho srdca. Vyplýva

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

to z hypostatickej únie, tzn. z nerozlučiteľného zväzku medzi Božstvom a človečenstvom v Kristovi.

Nestačí povedať, že Kristov život bol čistý, panenský, že Kristus bol čistý, panenský. Panenstvo totiž nie je čímsi pridaným k pozemskej existencii Krista, ale predstavuje jeho podstatu. Kristus je samým panenstvom a nemôže ním nebyť. Preto sv. Ambróz so správnou znalosťou problému napísal: "Nevidíš, že Kristus je čistotou, že Kristus je neporušenosťou".³

Kristus svojím úplným oddaním sa Otcovi je vzorom panenstva.⁴ Človek, ktorý sa rozhoduje nasledovať tento vzor, hoci nie je schopný uskutočniť ho úplne, výnimočným spôsobom sa stáva svedkom Krista.

Spasiteľ predpovedal, že na zemi nebudú chýbať svedkovia jeho panenstva. Evanjelium sv. Matúša nám podáva, ako to Kristus povedal s mocou pred úskočnými farizejmi, že manželstvo je nerozlučiteľné na základe Božieho ustanovenia. "Kto prepustí svoju ženu a vezme si inú, a kto si vezme prepustenú" nie je svedkom Boha, ale vydáva svedectvo "tvrdosti svojho srdca" (por. Mt 19, 8.9). Rozvod je antisvedectvom pred Bohom; "čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje" (Mt 19, 6).

Kristus sa neznechutil, keď jeho učeníci na toto tvrdenie o nerozlučiteľnosti manželského zväzku odpovedali šomraním: "Keď je to takto medzi mužom a ženou, potom je lepšie neženit sa" (Mt 19, 10).

Ježiš napriek nechápavosti svojich učeníkov sa rozhodol ukázať im vrchol svedectva, na aký sa môže pozdvihnúť človek.

Povedal: "Sú ľudia neschopní manželstva, pretože sa takí narodili zo života matky, iných takými urobili ľudia a iní sa takými urobili sami pre nebeské kráľovstvo" (Mt 19, 12).

Človek sa nemusí deliť o svoje srdce so ženou či mužom. Človek, keď ostane neženatý, môže svoje nerozdelené srdce darovať Bohu, podľa vzoru jeho Syna, Ježiša Krista. Vtedy dobieja vrchol nad všetkými vrcholmi, vrchol kresťanského svedectva.

Tajomstvo a dar

Tento vrchol svedectva nerozdeleného srdca je tajomstvom viery, nadprirodzeným tajomstvom. Veď Pán Ježiš povedal: "Nie všetci pochopia toto slovo... Kto to môže pochopiť, nech pochopí" (Mt 19, 11-12). Niektorí exegeti si myslia, že Matúš účelovo postavil bezprostredne vedľa seba Ježišovo učenie o nerozlučiteľnosti manželstva a učenie o bezženstve. Chcel totiž obrátiť pozornosť, že nerozlučiteľnosť manželstva je počiatkom ľudskej prirodzenej skutočnosti, a bezženstvo je počiatkom nadprirodzenej skutočnosti.⁵

V posledných časoch sme svedkami diskusie o celibáte. V tejto diskusii sa nejednakrát dopúšťajú omylu, ktorý starovekí nazývali "ignorantia elenchi", tzn. "neznalosť predmetu". Táto neznalosť môže byť úmyselná alebo neúmyselná. Diskutujúci nejednakrát berú kňazský celibát ako prirodzený životný stav, neberúc do úvahy jeho nadprirodzený stav, neberúc do úvahy, že je predovšetkým nadprirodzeným tajomstvom. Takto sa dopúšťajú omylu "ignorantiae elenchi". Je to omyl, ku ktorému - ako poznamenal sv. Tomáš, môže viesť každé mylné rozumovanie; hrozný omyl, lebo podľa slov Descarta vedie k "zničeniu pravdy"; častý omyl, lebo ako povedal kardinál Mercier, "veľmi málo je schopných udržať sa v hraniciach predloženého problému".⁶

Kňazský celibát, to je nadprirodzené tajomstvo. "Kto to môže pochopiť, nech pochopí" (Mt 19, 12). Kto to neberie do úvahy, ten nemôže oceniť celibát v zhode s pravdou.

Svedectvo nerozdeleného srdca v kňazskom celibáte je tajomstvom a zároveň Božím darom.

Kristus povedal: "Nie všetci pochopia toto slovo, iba tí, ktorým je to dané" (Mt 19, 11).

Nie všetkých Boh povoláva na vrchol úplného darovania sa mu v dokonalej čistote podľa Kristovho vzoru. Nie všetkým Boh dáva poznať a pochopiť vznešenosť tohto úplného darovania.

Druhý vatikánsky koncil nadväzujúc na slová Evanjelia sv. Matúša a VII. kapitoly 1. Listu Korinťanom sv. Pavla, zdôraznil, že "Otec podaktorým udeľuje, aby sa ľahšie nerozdvojeným srdcom zasvätili jedine Bohu v panenstve alebo celibáte".⁷

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Na vrchol nerozdeleného srdca oddaného Bohu v celibáte sa nemôže človek dostať vlastnými silami, bez zvláštneho Božieho povolania a pomoci.

Svedectvo nerozdeleného srdca je cenným darom Božej milosti, je zvláštnou milosťou Ducha Svätého, ktorá sa dostáva pre úžitok Cirkvi a spoločné dobro, čiže charizmou. Táto pravda má byť základom všetkých úvah o kňazskom celibáte. Kto vynecháva charizmatický charakter celibátu a berie ho jedine ako ľudské dielo, dopúšťa sa úmyselne alebo neúmyselne omylu "ignorantiae elenchi" (neznalosti predmetu).

Raz prišiel ku mne istý muž a povedal, že neverí v kňazský celibát. Odpovedal som mu, že aby sa uverilo v kňazský celibát, treba uveriť v Boha a jeho milosť. Všetkých, ktorí pochybujú o kňazskom celibáte, treba priviesť "do samarijského mesta menom Sychar", "k Jakubovej studni" (Jn 4, 5.6), aby sa tam započúvali do rozhovoru Ježiša so Samaritánkou, ktorej Kristus, Prorok povedal: "Mala si päť mužov a ten, ktorého máš teraz, nie je tvoj muž" (Jn 4, 18). Tejto žene s "rozdeleným srdcom" Kristus povedal: "Keby si poznala Boží dar a vedela, kto je ten, čo ti hovorí: »Daj sa mi napit,« ty by si poprosila jeho a on by ti dal živú vodu" (Jn 4, 10).

"Keby svet poznal Boží dar", prestali by útoky na celibát. "Keby všetci kňazi poznali Boží dar", ich srdce by bolo skutočne nerozdelené. Je to divné, že dnes niektorí chcú desať kategórií Aristotela nahradiť jedinou kategóriou daru Heideggera, a tak ťažko im padne prijať základnú kategóriu Božieho daru pre pochopenie dokonalej kňazskej čistoty.

V tichu exercícií sa prenesiem myslou k Jakubovej studni a spýtam sa samého seba: Považujem dokonalú čistotu môjho celibátu za veľké tajomstvo viery odohrávajúce sa vo mne napriek mojej slabosti? Beriem tajomstvo celibátu za predmet mojej častej reflexie pri modlitbe.

Som skutočne vďačný Kristovi, že podľa jeho príkladu môžem denne prinášať Bohu Otcovi nerozdelené srdce? Robím všetko, som schopný vnútornej a vonkajšej disciplíny, aby som nedopustil rozdelenie môjho srdca?

Široký dosah čistoty

Dokonalá čistota kňazského celibátu spočíva na láske. Spočíva na láskyplnom darovaní Bohu nerozdeleného srdca podľa vzoru Ježišovho Srdca. To Srdce je "hlbokostou všetkých čností". Preto nerozdelené srdce sa netýka len samotného sexuálneho života, ale prináša so sebou svedectvo dávané iným rozličným Kristovým čnostiam.

"*Cor Pauli - Cor Christi*" - "Pavlovo srdce - Kristovo Srdce", hovoril o apoštolovi národov sv. Ján Chryzostom. Nerozdelené srdce svätého Pavla malo jas dokonalej čistoty celibátu, ktorý odporúčal iným, píšuc: "Chcel by som, aby boli všetci ľudia tak, ako som ja" (1 Kor 7, 7). Ale srdce sv. Pavla, pretože bolo nerozdelené, okrem jasu dokonalej čistoty malo jas iných čností vyplývajúcich z pripodobenia sa Ježišovi ukrižovanému. Preto mohol napísať: "Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus" (Gal 2, 20).

Dokonalé čnosti, prostredníctvom ktorých sme Kristovými svedkami, vyznačujú sa tým, že jedna priťahuje za sebou iné. Existuje spojenie medzi čnosťami (nexus vitutum). Preto svedectvo nerozdeleného srdca má ďaleko širší dosah než pohlavie.

Vynikajúci spisovateľ Anatolij Golubjev v "*Listoch priateľovi*" napísal: "Navykli sme si pojem čistoty spájať jedine s otázkou pohlavia a zmyselnej lásky, ale to je nesprávne zužovanie. Či žráč, pýta sa Golubjev, ktorý celú svoju osobnosť a ľudskú dôstojnosť podriaďuje rozkošiam podnebia, ktorý stráca pocit každej hodnoty pri kačke s jablkami, rýdzikmi na smotane, vodky pred ostrým predkrmom, ktorý sa nevie zdržať zjesť kúsok torty, či obloženého chlebiča s lososom, aj keď mu to prinesie škodu, nazveme čistým človekom? Či spomínaný žrút z Andriolliho karikatúry pod názvom "S pôstom" je v našich očiach čistý? Či notorik, ktorému sa trasú ruky a svet prestáva byť pre neho dôležitý, keď siaha po narkotiku (nezávisle od toho, či ide o cigaretu, či ampulku s morfiom - to je otázka stupňa; mám právo o tom hovoriť, lebo poznáš, priateľu, moje problémy s nikotínom) je dokonalo čistý? Či skupáň, ktorému žiadostivosť po zlate zacláňa svet, nevyvoláva u nás dojem niekoho veľmi vzdialeného od čistoty - práve toto podvedome

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

cíti herec, keď na konci Molièrovej hry (jednej z najsmutnejších komédií sveta) hladká škatuľku so zlatom pohybom milenca, ktorý hladí telo milenky. Príklady by sa dali uvádzať donekonečna. Pojem čistoty sa určite neomedzuje na sexuálne otázky."8

Dokonalú čistotu nemožno dosiahnuť a zotrvať v nej, jednoducho ona nezostáva v atmosfére egoizmu, obžerstva, narkománie, zmyselnosti či lakomstva.

Najhlbšiu príčinu celibátu možno zhrnúť do Kristových slov: "Pre mňa a pre Evanjelium" (Mk 8, 35). Tieto slová Kristus povedal na veľmi širokom pozadí. Týmto pozadím bola výzva k dokonalému nasledovaniu jeho kríža a všestrannému zapieraniu sa. Kristus povedal: "Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma... Kto stratí svoj život pre mňa a pre Evanjelium, zachráni si ho" (Mk 8, 34-35).

Kňaz, ktorý pre Krista chce byť čistý v celibáte, musí vziať na ramená celý Kristov kríž a obetovať Kristovi celý svoj život. Musí milovať Boha v človeku a nielen človeka pre samého človeka, bdieť nad svojimi pudmi, byť pokorný, zriekať sa mnohých vecí v mene Pavlovej zásady: "Všetko smiem. Ale nie všetko osoží" (1 Kor 6, 12). Preto sebvýchova a výchova k dokonalkej čistote ďaleko prekračuje sféru pohlavia a zahrňuje celého človeka, vždy až po hrob a všade, v samote i v spoločenstve, vo dne i v noci, v kostole i pri televízore, na prechádzke i s knihou v ruke, doma i na ulici.

Dokonalá čistota, to je nerozdelené srdce podľa Kristovho vzoru, čiže celý človek oddaný veľkému Bohu. Preto celibát dobre chápaný a verne uskutočňovaný prináša so sebou rozvoj osobnosti formátu samého Boha. Naopak odmietnutý celibát vedie k zruinovaniu osobnosti toho, ktorý sa k nemu zaviazal. Uskutočňuje sa vtedy smutná, ale pravdivá zásada: "Corruptio optimi pessima". Čím vznešenejšie tajomstvo, väčší dar, vyššie povolanie, tým hlbší pád. Tu treba hľadať vysvetlenie zarážajúcich foriem, rozmerov a dôsledkov, aké naberajú neraz kňazské hriechy proti čistote.

V tichu exercícií sa spýtam sám seba: Zapájam do zachovávanía nádherného daru kňazskej čistoty celého seba,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

myšlienky, city, túžby, slová, predovšetkým oči a uši človeka XX. storočia využívajúceho audovíziu, celý svoj život?

Je moje srdce, ktoré prinášam Bohu, skutočne nerozdelené? Nie sú v ňom rezervované miesta pre pozemskú lásku?

Pre evanjelium

"Kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho" (Mk 8, 35).

Exegéti zdôrazňujú, že Kristus v týchto slovách akosi sa stotožňuje s hlásaním radostnej zvesti.

Kristus, ktorý "seba samého zaprieť nemôže" (2 Tim 2, 13), jasne povedal, že "evanjelium sa musí hlásať všetkým národom" (por. Mk 13, 10). Preto, kto skutočne daruje nerozdelené srdce Kristovi, ten zároveň daruje nerozdelené srdce službe evanjeliu, službe druhým.

Celibát je charizmou, tzn. zvláštnym darom Ducha Svätého, ktorý zadarmo dostávajú niektorí pre úžitok Cirkvi a pre spoločné dobro.

Vďaka celibátu kňaz sa môže úplne odovzdať hlásaniu evanjelia a práci pre duchovné a materiálne dobro druhých, nemusí deliť svoje srdce medzi rodinu a iných, lebo jeho rodinou sú všetci ľudia, ktorých je duchovným otcom. Preto II. vatikánsky koncil pripomenul, že kňazský celibát je "význačným zdrojom duchovnej plodnosti vo svete".⁹

Celibát vyžaduje od nás každodenné umieranie sebe: "Každý deň zomieram" (1 Kor 15, 31). Ale toto naše umieranie prináša život našim bratom a sestrám.

Pavol VI. vo svojej encyklike o celibáte zvlášť zdôraznil, že Kristus svoje kňazstvo spojil so stavom panenstva. Preto katolícka Cirkev od svojich kňazov požaduje dokonalú čistotu v celibáte. Nepochybne charizma kňazského povolania sa líši od charizmy celibátu, ale charizma slúži výnimočným spôsobom charizme kňazstva, kňazskej službe ľuďom. Vedia to vycítiť aj ľudia neveriaci. Kedysi Hitler povedal, že životnosť Cirkvi má svoj prameň v celibáte jeho kléru, ktorý je stále obnovovaný injekciou živej krvi do

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

organizmu Cirkvi. Celibát má charakter vynikajúco ekleziálny a spoločenský. V ňom sa prejavuje základná črta kňazstva, to, že "každý veľkňaz vybratý spomedzi ľudí, je ustanovený pre ľudí" (Hebr. 5, 1).

Človek má právo na rozvoj. Ale duchovný rozvoj človeka závisí od toho, čoho a čím svedkom je. Povedz mi, čomu a komu vydávaš svedectvo, a ja ti poviem, či tvojim údelom je duchovný rozvoj, rozvoj tvojej osobnosti.

"Pre mňa a pre evanjelium" - to je znak a preverenie skutočného duchovného rozvoja. Človek, ktorý denne vydáva svedectvo, že vo svojich bratoch a sestrách vidí Krista, a preto podľa jeho vzoru s nerozdeleným srdcom slúži im predovšetkým skrze hlásanie evanjelia, sa duchovne rozvíja. Rozvíja svoju osobnosť podľa vzoru Kristovej lásky, ktorú "nik nemá väčšiu" (Jn 15,13). Nikto nerozvíja viac svoju ľudskú osobnosť, než ten, ktorý má prameň v Kristovej láske, ktorá dáva život za bratov (por. Jn 15, 13).

A práve takáto láska je základom dokonalej čistoty kňazského celibátu.

Kňazský celibát je výrazom integrálneho rozvoja vlastnej osoby aj skrze to, že je slávnostným záväzkom prijatým na **celý život**.

Veľkosť človeka totiž spočíva v tom, že má duchovné "ja", ktoré spája v jedno neraz veľmi vzdialené chvíle času, dni a roky jeho života. Vďaka tomuto duchovnému "ja" môže robiť záväzky "navždy", pred Bohom a ľuďmi, Kristom a evanjeliom, platné dnes a zajtra, až do smrti.

Vďaka duchovnému "ja" človek na večnú lásku Boha môže odpovedať Bohu láskou "navždy". V tom "navždy" je veľkosť človeka.

Naopak, človek umenšuje svoju osobnosť, keď hľasa, že je schopný prijať len provizórne, dočasné, prechodné záväzky, že nie je schopný záväzkov "navždy".

Útoky proti doživotnému záväzku celibátu útočia na veľkosť osoby človeka. Treba zdôrazniť túto vec v dnešných časoch, ktoré nesú na sebe stigma "provizória" a "pomínutelnosti".

Pre nebeské kráľovstvo

Skutočný rozvoj sa nekončí na zemi, ale siaha do neba, kde nachádza svoju hranicu a svoju dokonalosť. Takýto rozvoj nám zaručuje čistotu v celibáte. Sám Kristus nás poučil, že "nebeské kráľovstvo" bude odmenou za dokonalú čistotu (por. Mt 19, 12). Sám Kristus uistil Petra, že za svedectvo nerozdeleného srdca nás čaká už teraz na zemi stokrát väčšia odmena a v budúcnosti večný život - duchovný rozvoj už v čase pozemského putovania a po smrti dokonalosť rozvoja. "Veru hovorím vám: Niet nikoho, kto by pre mňa a pre evanjelium opustil dom alebo bratov a sestry alebo matku a otca alebo deti, alebo polia, aby nedostal stonásobne viac; teraz, v tomto čase... hoci s prenasledovaním, a v budúcom veku večný život" (Mk 10, 29-30).

Svedectvo nerozdeleného srdca je svedectvom eschatologickým. Vo večnosti totiž nebude rozdelenie srdca. Saducejom Kristus povedal: "Pri vzkriesení sa ľudia neženia ani nevydávajú, ale sú ako anjeli v nebi" (Mt 22, 30). Dnešný svet je pohrúžený v hmote a tele. Nie jedenkrát sa zdá, že nevidí nič mimo problému saducejov "ženy, ktorú všetci mali" (por. Mt 22, 28). Preto v dnešnom svete je zvlášť potrebné eschatologické svedectvo ľudí čistých, ľudí s nerozdeleným srdcom, ľudí Božích, už tu na zemi "rovných anjelom".¹⁰

Svedectvo nerozdeleného srdca je "zvláštnym znakom nebeských dobier". Tieto nebeské dobrá dáva vo večnosti sám Kristus ako odmenu za zachovanie čistoty. Eschatológie nie je len učením o veciach: o očistci, nebi a pekle, ale skôr o Kristovi, ktorý odmieňa každého podľa jeho skutkov, pretože "Otec dal mu moc súdiť" (por. Jn 5, 27).

Svedectvo nerozdeleného srdca v celibáte je Velpiesňou, akú kňaz spieva Kristovi, Božskému Ženíchovi s celou Cirkvou počas procesie svojho pozemského života. Kristus vo večnosti zaradí kňaza za tú Velpieseň do nebeskej procesie "tých, ktorí sú panici, nasledujú Baránka kamkoľvek ide a spievajú novú pieseň" (por. Zjv 14, 3-4), pieseň večného šťastia.

V tichu exercícií sa spýtam samého seba: Ako prežívam svoj celibát?

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Prežívam svoj celibát ako znak a pohnútku k láske voči druhým, ako dar, ktorý som dostal pre dobro ľudí a pre dobro Cirkvi?

Vidím v celibáte rozvoj svojej osobnosti až po výšiny neba, a v jeho doživotnom záväzku svoju duchovnú veľkosť?

Chcem byť svedectvom nerozdeleného srdca na zemi svedkom neba?

Dnešný svet zvláštnym spôsobom je svetom rozdelených, a skrze to nešťastných srdc. Preto zvlášť potrebuje svedectvo nerozdeleného srdca zo strany kňazov, biskupov, Petrovej stolice.

"Pre mňa a pre evanjelium."

Poznámky ku textu:

¹ PAVOL VI., *Sacerdotalis coelibatus*, č. 21.

² *Tamže*.

³ SV. AMBRÓZ, *De virginitate*, 18 (PL 16, 271).

⁴ Por. W. BERTRAMS, *Il celibato sacerdotale*, s. 12.

⁵ J. HOMERSKI, *Evangelia wg św. Mateusza*, Wstęp, Przekład z oryginału, Komentarz, Pallotinum, Poznań-Warszawa 1979, s. 273.

⁶ D. MERCIER, *Logika*, przekład W. Kosiakiewiczza, Warszawa 1900, s. 192.

⁷ II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 42.

⁸ A. GOLUBIEV, *List do przyjaciela*, Warszawa 1955, s. 62.

⁹ II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 42.

¹⁰ SV. CYPRIÁN, *De habitu virginum*, 22 (PL 4, 462).

XII. PREDNÁŠKA

SVEDECTVO SMRTI

"Ó, smrť, aké je dobré tvoje ustanovenie"
(Sir 41, 3).

Čím je smrť, to je otázka, ktorú si stáročia kladie človek. Je významné, že túto otázku zvlášť naliehavo si kladie súčasný človek. Preto v poslednej dobe sa veľmi rozvíja tanatologická literatúra, tzn. literatúra o smrti.

Tajomstvo

Svätý Augustín a svätý Tomáš Akvinský nám zanechali definíciu smrti ako "oddelenie duše od tela"¹. Táto definícia sa dodnes považuje za klasickú, ale je jedine opisom, a neodhaľuje nám podstatu smrti.

Nemáme bezprostredné, osobné zakúsenie smrti, pretože ako hovoril Epikuros v známom sofizme o "nestretnutí sa", pokiaľ žijeme, niet smrti, a keď je smrť, nás už niet. Naše obmedzené vedomosti o smrti čerpáme jedine z pozorovania smrti iných ľudí. Dnes veľmi známe vyznania hrdinov "Života po živote", ktoré predstavil R. Moody, týkajú sa jedine stavu ich "klinickej smrti", po ktorej sa vrátili do života, a nevzťahujú sa na neodvratnú "biologickú smrť", ktorej sa im ešte podarilo na určitý čas uniknúť.

Nepochybne smrť je tajomstvom. Devätnástročný Augustín veľmi prežil nečakanú smrť svojho priateľa. "Moje oči - píše - všade ho hľadali, a jeho nebolo. Nenávidel som všetko, lebo bolo zbavené jeho prítomnosti. Stal som sa sám pre seba veľkou otázkou."²

Nepochybne smrť spôsobuje, že človek pre samého seba sa stáva otázkou.

Pastorálna konštitúcia o cirkvi v súčasnom svete "Gaudium et spes" venovala jednu zo svojich kapitol "Tajomstvu smrti", v ktorom hovorí, záhada údely človeka

vyvrchoľuje pred tvárou smrti" (č. 18). Totiž myšlienka o bolestiach smrti a s ním spojeným postupným rozkladom tela sa stáva pre človeka trápením. Zvláštnym spôsobom človek s odporom odmieta myšlienku o úplnej záhube a konečnom zničení svojej osoby. "Počiatok večnosti, ktorý človek v sebe nosí, ako nevzťahujúci sa na samotnú hmotu, sa búri proti smrti."

"Zoči voči smrti zlyháva akákoľvek predstavivosť."³ Ale zoči voči tajomstvu smrti nesklame Kristovo evanjelium. Kristovo evanjelium totiž rozjasňuje tajomstvo smrti. Koncil v jednej zo svojich najradostnejších viet hovorí: "Skrze Krista a v Kristovi sa objasňuje záhada utrpenia a smrti, ktorá nás ubíja mimo Kristovho evanjelia."⁴ Kristus rozjasnil tajomstvo smrti. Skrze svoje evanjelium tajomstvo smrti premenil vo svedectvo smrti, smrť urobil svedkom. Kristus skrze svoje evanjelium smrť, skrze ktorú človek sa stáva pre seba samého otázkou, urobil odpoveďou na základné otázky týkajúce sa zmyslu ľudského života. V Kristovom evanjeliu svedectvo smrti je svedectvom pozemskej pominuteľnosti, svedectvom konečnej zodpovednosti a svedectvom slobody.

Svedectvo pozemskej pominuteľnosti a radostného očakávania

"Incerta omnia, sola mors certa" - "Všetko je neisté, len smrť je istá" - ako napísal sv. Augustín. Denne umiera okolo 40 miliónov ľudí. Skôr či neskôr sa k nim pripojí každý z nás.

Človek nechce myslieť na vlastnú smrť, ale si myslí, že "smrť je záležitosťou iných", ako napísal Thomas Mann v *"Čarodejnej hore"*. Tolstoj vo svojej novele *"Smrť Ivana Iljiča"* predstavuje chorého človeka, ktorý si pripomína školský sylogizmus: "Kai je človekom, ľudia sú smrteľní, a teda Kai je smrteľný". Ten biedny chorý bol presvedčený o pravdivosti toho sylogizmu, ale si myslel, že on je iný človek ako Kai a iní ľudia, a preto smrť nevzťahoval na samého seba.⁵

Avšak žiadne uvažovanie či rozumové úniky človeka

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

nemôžu vziať istotu smrti, ktorá sa ho musí dotknúť. Zákon smrti je neúprosný. Sotva začne biť srdce dieťaťa, v jeho prvom údere počuť posledný, prvá slza nemluvňata je predpoveďou poslednej, aká skanie po jeho tvári vo chvíli smrti. Kolíska sa tak veľmi podobá truhle.

Istota smrti prináša so sebou druhú istotu, že človek, umierajúc je obraný o dobrá tejto zeme. Jedného dňa niekto zo zástupu povedal Kristovi: "Učiteľu, povedz môjmu bratovi, aby sa so mnou podelil o dedičstvo." Na to Kristus odpovedal, že sa nechce miešať do materialných vecí, vystríhal pred každou chamtivosťou a zakončil podobenstvom: "Istému boháčovi prinieslo pole veľkú úrodu. Premýšľal a hovoril si: »Čo budem robiť? Veď nemám kde uložiť svoju úrodu.« Potom si povedal: »Toto urobím: Zrúcam svoje sýpky a postavím väčšie a tam uložím všetko obilie i ostatný svoj majetok. Potom si poviem: Duša, máš veľké zásoby na mnohé roky. Odpočívaj, jedz, pi a veselo hoduaj!« Ale Boh mu povedal: »Blázon! Ešte tejto noci požiadajú od teba tvoj život a čo si si nahonobil, čie bude?«" (Lk 12, 13.16-20).

Smrť vydáva svedectvo, že sa pomiňajú dobrá tejto zeme a bláznivý je ten človek, ktorý z ich užívania robí cieľ svojho života.

Smrť vydáva svedectvo, že "čas je krátky... tvárnosť tohto sveta sa pomiňa" (por. 1 Kor 7, 29-31). Toto svedectvo smrti prežil Alexander Veľký, mocný macedónsky kráľ. Preto sa kázal položiť do truhly s jednou rukou visiacou von, aby všetci vedeli, že si nezobral nič so sebou.

Či zoči voči tomu smrť nie je nezmyslom? Či zoči voči tomu nemal pravdu Jean Paul Sartre, keď napísal: "Il est absurde que nous soyons nés, il est absurde que nous mourions"⁶ - "Je absurditou, že sme sa narodili, je absurditou, že umierame".

Nie. Smrť nie je absurditou, je jedine zakončením pozemského putovania, "stavu putovania" - "status viatoris", po ktorom nás čaká stretnutie s Kristom, ktorý nám pripravuje nekonečné šťastie. Preto v Evanjeliu sv. Lukáša Kristus krátko po podobenstve o nerozumnom boháčovi adresuje "všetkým" nasledujúcu výzvu: "Bedrá majte opášané a lampy zažaté! Buďte podobní ľuďom, ktorí očakávajú svojho Pána, keď sa má vrátiť zo svadby, aby mu otvorili hneď ako príde

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

a zaklope. Blahoslavení sluhovia, ktorých Pán pri svojom príchode nájde bdieť" (Lk 12, 35-37).

Smrť je svedkom pozemskej pomínutelnosti, ale zároveň smrť robí náš život radostným očakávaním na konečné stretnutie s Kristom v šťastnej večnosti.

Očakávanie na konečné stretnutie s Kristom je zásadnou otázkou a úlohou človeka. Dôležitosť tejto otázky a úlohy hlboko prežil Ján Krstiteľ, ktorý z väzenia poslal učeníkov ku Kristovi s jednou zásadnou otázkou: "Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?" (Mt 11, 2-3).

Očakávanie na Krista bolo mocou Jána Krstiteľa. Ján čakal na Krista s "opášanými bedrami". Z tohto očakávania čerpal moc pre život v umŕtvovaní, aby dal ľuďom príklad pokánia pri Jordáne, kde "nosil odev z ťavej srsti a okolo bedier kožený opasok" (Mt 3, 4). Ján čakal na Krista "so zapálenou lampou". Toto očakávanie mu dávalo silu pre to, aby sa sám stal "lampou, ktorá horí a svieti podľa svedectva samého Krista" (por. Jn 5, 35). Očakávanie Krista bolo mocou Jána zvlášť v Herodesovom väzení.

Očakávanie na eschatologické, konečné stretnutie s Kristom, je silou človeka vždy, aj v najťažších životných okolnostiach. Nadovšetko spôsobuje, že človek sa dokáže postaviť proti smrti, považujúc ju nie za absurditu, ale za dielo Božej logiky.

Čítame, že počas poslednej vojny nemecký filozof Landsberg, nosil so sebou ampulku silného jedu, ochotný ju použiť v nutnosti, keby sa stal predmetom nacistického prenasledovania. Uprostred vojny, v lete roku 1942 zničil tento jed a do svojho denníka napísal: "Stretnol som Krista, On sa mi zjavil."⁷ Stretnutie Krista ho oslobodilo od strachu pred zlými ľuďmi, ktorí číhali na jeho život.

"Ubi amor, ibi oculus" - "Kde je láska, tam je oko". Človek, ktorý miluje Krista, za hranicou smrti vidí radosť stretnutia s Ním naveky. Preto, keď počuje svedectvo smrti o pozemskej pomínutelnosti: "Ešte tejto noci požiadaajú od teba tvoj život a čo si si nahonobil, čie bude?" (Lk 12, 20), nezúfa si, ale zotrváva na zemi pokojne očakávajúc konečný príchod Pána.

Taký bol postoj Jána XXIII., ktorý umierajúc povedal: "Moje veci sú zbalené a môžem v každej chvíli odísť so

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

spokojným srdcom."

Postoj očakávania na konečné stretnutie s Kristom vnáša pokoj do nášho každodenného života vystaveného mnohým búrkam a otrasom. Z tohto postoja sa rodí naša životná rovnováha a pohoda.

Posledné slová Svätého písma: "Príď, Pane Ježišu" (Zjv 22, 20), *Maranà tha!*, predstavujú radostné doplnenie svedectva smrti o pozemskej pominuteľnosti.

Spýtam sa samého seba, či očakávanie Krista určuje môj postoj voči smrti? Či žijem volaním, "*Maranà tha*"?

Svedectvo konečnej zodpovednosti

Dôstojnosť človeka sa prejavuje v tom, že ako osoba, obdarená rozumom a slobodnou vôľou, má pocit zodpovednosti. "Zásada osobnej a spoločenskej zodpovednosti" má riadiť celý život človeka a využívanie všetkých slobôd, hovorí koncil⁸.

Ale zodpovednosť človeka za beh svojho pozemského života naberaá konečný charakter, keďže tento život sa končí vo chvíli smrti.

Prežitie tejto zodpovednosti našlo svojský výraz v tzv. "teórii konečného rozhodnutia". Podľa tejto teórie človek až pri smrti sa stáva sebou, definitívnou osobou, samostatným ústredným bodom definitívneho rozhodnutia. Smrť ho totiž oberá úplne o to, čo je vonkajšie a robí ho naplno vnútorným človekom. Vďaka tomu človek pri smrti dosahuje vrchol svojho duchovného rozvoja a môže urobiť definitívne rozhodnutie pre Boha⁹.

Teória definitívneho rozhodnutia vo chvíli smrti vzbudzuje zásadnú výhradu a nedá sa žiadnym spôsobom preveriť. Pretože samotná chvíľa smrti je mimo ľudského vedomia. Viac menej vedomá môže byť len agónia, a nie samotná smrť¹⁰.

Avšak smrť človeka sa určite spája s konečnou zodpovednosťou človeka.

Táto zodpovednosť je prekvapujúca, pretože smrť je najistejšia a zároveň najviac neistá. Nevieme totiž kedy, kde a za akých okolností zomrieme.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Túto prekvapujúcu zodpovednosť jasne predstavil Kristus. Povedal: "Bdejte teda, lebo nevíete, v ktorý deň príde váš Pán. Uvážte predsa: Keby hospodár vedel, v ktorú nočnú hodinu príde zlodej, veruže by bdel a nedovolil by mu vniknúť do svojho domu. Preto aj vy buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej nevíete" (Mt 24, 42-44).

Deň, v ktorý budeme musieť urobiť posledné účtovanie, sám Kristus prirovnal k "prekvapeniu", aké príde neočakávane. Preto sa máme snažiť byť stále pripravení na Boží súd. Spasiteľ povedal: "Dávajte si pozor, aby vaše srdcia neotiažili obžerstvom, opilstvom a starosťami o tento život, aby vás onen deň neprevapil" (Lk 21, 34).

Kristus premenil tajomstvo smrti vo svedectvo smrti o našej definitívnej a prekvapujúcej zodpovednosti pred Bohom a za Boha.

Budeme stáť pred Kristom - Sudcom. Neslobodno toto stretnutie oberať o vážnosť a hrôzu. Ježiš používal niekedy formuláciu zjavenia: "Ja Som", s ktorou sa stretávame zvlášť na stránkach Evanjelia sv. Jána. Táto formulácia vyjadrovala najvyššiu, Božskú autoritu. Preto Židia odpovedali hnevom a pobúrením, keď Kristus s mocou hovoril: "Ja som chlieb života" (Jn 6, 48 nn.), ba dokonca "zdvihli kamene a chceli ich hádzať do neho", keď Kristus povedal: "Prv ako bol Abrahám, Ja som" (Jn 8, 58-59).

Iná bola reakcia Židov v Getsemanskej záhrade. Tu v záhrade na Olivovej hore "Ježiš, keďže vedel všetko, čo malo naňho prísť, popodišiel a opýtal sa ich: »Koho hľadáte?« Odpovedali mu: »Ježiša Nazaretského.« Povedal im [Ježiš]: »Ja som.« Bol s nimi aj zradca Judáš. Ako im povedal: »Ja som,« cúvli a popadali na zem" (Jn 18, 4-6). Nechytali už kamene, ale padali na zem, zhodení na ňu mocou Kristovho "Ja som".

Podľa zhodnej exegézy, Ježišovo "Ja som" v Getsemanskej záhrade znamenalo konfrontáciu Boha so zlom, Boha s Judášovou zradou a Boha so satanom. Táto konfrontácia urobila zázrak. Majestát Krista zhodil na zem jeho prenasledovateľov, zhodil zlo.

V deň súdu Kristus zhodí hriešnikov i naše zlo.

A raz, hneď po smrti, na osobitnom súde, budem stáť

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

pred Kristom a budem Ho počuť "Ja som." Nastane konfrontácia svätosti Boha nielen s dobrom, ale aj so zlom môjho života. Nebudem zhodený?

Kedysi veľký, múdry a svätý kardinál Mercier, umierajúc opakoval: - "Ak si budeš, Pane, v pamäti uchovávať nepravosť, Pane, kto obstojí?" (Ž 130, 3), a vtedy z jeho oka skanula veľká slza, s ktorou odišiel na večnosť.

Nemám sa i ja báť Kristovho "Ja som" - konfrontácie Krista s mojimi hriechami v deň smrti, ktorá je najistejšia a zároveň najviac neistá?

Čaká nás definitívna zodpovednosť nielen pred Bohom, ale aj za Boha.

Čaká nás zodpovednosť za Boha v nás. Budeme súdení za to, či sme Kristovi dovolili, aby každodenne prebýval v našich srdciach prostredníctvom lásky.

Budeme sa zodpovedať aj za Boha v druhých. Budeme súdení za to, či sme Krista uvádzali do srdca našich bratov a sestier a nikdy ich pohoršením neodtíhali od jeho pravdy a milosti.

Budeme sa zodpovedať za Boha v druhých. Budeme súdení za to, či sme Krista videli v každom človeku. Budeme súdení zvlášť za to, či sme videli znak rovnosti, aký Kristus postavil medzi sebou a človekom "hladným, smädným, pcestným, nahým, chorým, vo väzení" (por. Mt 25, 31-46).

Kiežby sme, pretože nie vždy vidíme Boha v druhých za života, nepočuli vo chvíli smrti strašné Kristove slová: "Odídte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablove a jeho anjelom" (Mt 25, 41).

Sv. Otec v encyklike "*Redemptor hominis*" napísal, že naša zodpovednosť sa stáva zvlášť výrazná v obraze posledného súdu z Evanjelia sv. Matúša. Preto "ten eschatologický obraz stále treba primeriavať k dejinám človeka, stále treba robiť mierou ľudských činov, akoby základným dotazníkom pri spytovaní svedomia každého a všetkých"¹¹.

Spýtam sa samého seba, či obraz Božieho súdu primeriavam k mojej histórii, k histórii mojej duše, ktorá sa odohráva tu na Vatikánskom kopci?

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Svedectvo slobody

V roku 1978 sa ukázala v Poľsku kniha, ktorú napísal Jan Szczepański, vynikajúci vedec, pod názvom "Ludské věci". Píše: "Smrť je definitívnym oslobodením vo vonkajšom svete, a ak niekto ašpiruje na slobodu vo svete vecí a ľudí, tak ju môže nájsť len v smrti, ktorá stavia mimo dosah každú tyraniu, všetky závislosti, dokonca "from hope and fear set free". Je teda definitívnou a absolútnou slobodou, a nech na to myslia ideológovia a apoštoli slobody, ktorí zabili toľko ľudí v mene svojich ilúzií, že vo svete vecí a ľudí sa podarí vytvoriť stav slobody, a predsa ako výrazne ukazujú dejiny všetkých vojen o slobodu, z ľudskej potreby sa končia vždy ustanovením novej tyranie, inakšie nazývanej. Skutočnou slobodou je len smrť, - končí Szczepański - pretože vo svete ľudského života je vždy len závislosť alebo vzájomná závislosť, ale nikdy nie sloboda."¹²

Je to významná výpoveď v krajine, kde sa propaguje marxizmus, ktorý sa problémom smrti nerád zaoberá. A vôbec, Marx sa len jediný raz vyslovil na tému smrti, definujúc ju ako "kruté víťazstvo druhu nad určitým jednotlivcom"¹³.

Smrť skutočne prináša definitívne oslobodenie, je definitívnou a pravou slobodou. Je ňou však nie preto, že nás stavia mimo ľudí a systémy, ktoré nás obmedzujú a zotročujú, ale vďaka Kristovi, ktorý zvíťazil nad svojou i našou smrťou.

Kristus zvíťazil nad smrťou svojím zmŕtvychvstaním. Ale s týmto víťazstvom sa podelil s nami. "Krstom sme teda s ním boli pochovaní v smrť, aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený z mŕtvych... aj my žili novým životom" (Rim 6, 3-4), v definitívnej, skutočnej slobode.

Smrť je "posledným nepriateľom", ktorého zničí Kristus prichádzajúci v sláve (por. 1 Kor 15, 26).

Nadväzujúc na tieto slová sv. Pavla Dietrich Bonhoeffer v "Listoch z väzenia" napísal, že Sokrates sa ukázal majstrom v umení umierania, ale Kristus zvíťazil nad smrťou ako posledným nepriateľom. "Ars moriendi" - umenie umierania nestačí človekovi. Kvôli tomu, aby sa svet posilnil a posvätil, je potrebné Kristovo zmŕtvychvstanie, hovorí Bonhoeffer.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Zmŕtvychvstalý Kristus pretvoril tajomstvo smrti vo svedectvo smrti o definitívnej, skutočnej slobode. Toto svedectvo nám dáva smrť, preto, že - ako zdôraznil II. vatikánsky koncil - Kristus spôsobil, že smrť "sa stane svätou a nadobudne nový zmysel"¹⁴.

V čom spočíva táto definitívna sloboda, poučil nás sám Spasiteľ. Povedal: "Blahoslavení sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode nájde bdieť. Veru, hovorím vám: Opáše sa, posadí ich k stolu a bude ich obsluhovať" (Lk 12, 37).

Sloboda neba to je "Pán pánov a Kráľ kráľov" (Zjv 17, 14) pri nohách svojich podriadených. Sloboda, aká čaká človeka v nebi, to je "Pán pánov a Kráľ kráľov", ktorý nám posluhuje pri stole pravdy.

"Poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí" (Zjv 8, 32) - povedal Kristus. Poznaná pravda nás robí slobodnými od otázok, ktoré nás tak veľmi trápia. Pravda nás robí slobodnými od omylov, ktoré sú príčinami nášho nešťastia. V nebi nás Kristus oslobodí od trápenia otázok a nešťastia omylu. "Opáše sa a bude nám posluhovať pri stole pravdy", dávajúc nám neomylnú odpoveď na všetky otázky. Archimedes, keď v kúpeli objavil zákon zemskej príťažlivosti vody, pozabudol sa a vybehol nahý na ulicu mesta volajúc "Heureka" - "Objavil som".

Archimedovo "Heureka" je len slabým tieňom popri jasnosti a žiari "Heureka" neba, kde prestane naše pozemské stále "Prečo?".

"Poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí." Pravda vyslobodzuje človeka vtedy, keď ho vedie k láske. Len "keď žijeme podľa pravdy a v láske" (por. Ef 4, 15), vtedy budeme slobodní. Bez lásky totiž nemožno byť slobodným. V nebi sa Kristus opáše a bude nám posluhovať pri stole pravdy, ukazujúc našim očiam lásku nebeského Otca. Pri pohľade na túto lásku sa navždy z našich očí stratí slza otroka a zjaví sa večná radosť Božieho dieťaťa.

Kedysi som videl malého chlapca, ktorý vybehol, nepozerajúc, čo sa okolo neho deje. Myslel som si, že to dieťa postihlo nejaké nešťastie. A zatiaľ tento chlapec bežal naproti otcovi, ktorý sa vracal z práce a s neopísateľnou radosťou sa mu hodil do náručia. Ktože vysloví našu radosť, keď Kristus pri stole nebeskej pravdy

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ukáže našim očiam, bez akejkoľvek pozemskej falošnosti, lásku Boha Otca a dá, že budeme sa môcť ocitnúť v jeho otcovskom náručí.

Teda neudivuje, keď Kristus mystickým spôsobom ukázal túto lásku sv. Tomášovi Akvinskému na konci jeho života v Neapoli v roku 1273; tento veľký učiteľ navždy odložil pero, prestal písať, nedokončil slávnu teologickú summu a bratovi Reginaldovi z Piperna vysvetlil, že nemôže písať ďalej, lebo to, čo písal a učil doteraz o Bohu, sa mu zdá ako sečka.

"Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú" (1 Kor 2, 9). Boh totiž pripravil človekovi vo večnosti oslobodenie a dokonalosť slobody.

Spýtam sa seba samého, či hľadám skutočnú slobodu, ktorou ma môže obdať len Kristus? Opakujem s Pavlom: "Túžim zomrieť a byť s Kristom" (Flp 1, 23).

V dnešnej dobe sa veľa hovorí a píše o liberácii, oslobodení človeka zo všetkých foriem útlaku, na čo má nepopierateľné právo. Vznikla tzv. teológia oslobodenia. Ale nesmieme zabúdať, že naďovšetko je potrebná duchovná "sebaliberácia", duchovné "sebaoslobodenie" dnešného človeka, katolíka a kňaza. Každý deň sme povinní oslobodzovať seba samých z názorov na smrť, aké nám nanucuje súčasný teoretický materializmus, a nebezpečnejší než on, praktický materializmus.

Nech smrť bude pre nás svedkom slobody, akú nám pripravil Kristus posluhujúci svojim verným sluhom pri stole večnosti.

Nejedenkrát počas stáročí filozofia chcela byť "comentatio mortis" - "komentárom k smrti". Filozofiu nášho kňazského života opríme o svedectvo smrti. "Dobrý je totiž jej súd." Vtedy so sv. Františkom z Assisi budeme môcť vítať smrť "Hymnom slobody":

*"Vítaj mi vítaj, sestra smrť biela,
Čo ma vyvádzaš z otroctva tela,
A nad pútnika rozpalenou hlavou,
Zapaľuješ v tichu jasnosť Kristovu."*

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Poznámky ku textu:

- 1 SV. AUGUSTÍN, *Enarrationes in psalmos* 48, *Sermo* 2, 2 (PL 36, 556), Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ, *Compendium theologiae*, I, 230.
- 2 *Vyznania*, Warszawa 1955, s. 57.
- 3 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 18.
- 4 *Tamže*, č. 22.
- 5 L. TOLSTOJ, *Šmierč Ivana Iljicza*, prel. J. Iwaszkiewicz, Warszawa 1968, s. 66.
- 6 J. P. SARTRE, *L'Etre et le Néant*, ed. 18, Paris 1949, s. 631.
- 7 G. BEVILACQUA, *"L'aldilà"*, Torino 1953, s. 372.
- 8 II. VAT. KONCIL, *Deklarácia o náboženskej slobode*, č. 7.
- 9 Por. L. BOROS, *Mysterium mortis, Człowiek v obliczu ostatecznej decyzji*, prel. B. Bialecki, Warszawa 1977.
- 10 Por. Ks. S. KOWALCZYK, *Rozumienie śmierci w głównych kierunkach filozoficznych*, Ateneum Kapłańskie, maj-czerwiec 1980, ss. 373-375.
- 11 JÁN PAVOL II. *Redemptor hominis*, č. 16.
- 12 JAN SZCZEPAŃSKI, *Sprawy ludzkie*, Warszawa 1978, s. 197.
- 13 *Rekopisy ekonomiczno-filozoficzne*, z r. 1844 (v:) K. MARX - F. ENGELS, *Dzieła*, Warszawa 1960, zv. I, s. 581.
- 14 Por. II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 22.

XIII. PREDNÁŠKA

MÁRIA - SVEDOK DEJÍN SPÁSY

"Velebí moja duša Pána a môj duch jasá v Bohu, mojom spasiteľovi" (Lk 1, 46-47).

Dejiny sú svedectvom. Zvykli sme hovoriť o zodpovednosti voči svedectvu dejín. Dejiny tým, že svedčia o ľuďoch a národoch, stávajú sa "magistra vitae", učiteľkou života pre ľudí a národy.

Ale aj ľudia sú svedkami dejín. Ľudia totiž tvoria dejiny, sú ich hrdinami a pozorovateľmi a odovzdávajú ich vo svojich správach.

Človek môže byť svedkom nielen svetských dejín, ale aj posvätných dejín, ktoré sú dejinami spásy.

Dejiny spásy nám predstavujú, ako Boh počas stáročí na podklade svetských dejín ľudí, národov a ľudskosti, uskutočňoval svoj plán spásy vo vzťahu k človeku. Dejiny spásy to sú dejiny dialógu spásy Boha s človekom.

Skutočná Dcéra Abraháma

Neporovnateľným svedkom dejín spásy sa stala Mária na prahu domu Alžbety svojím chválospevom "Magnifikat". "Magnifikat" to je predovšetkým svedectvo. V "Magnifikat" Panna z Nazareta vydala svedectvo dielu spásy, aké Boh dokonal v nej a aké Boh vedie "z pokolenia na pokolenie" (Lk 1, 50).

Mala zvláštne právo na to, aby bola svedkom dejín spásy. Boh totiž zvláštnym spôsobom vtiahol Máriu do dejín spásy človeka už od začiatku jej pozemskej existencie.

Svedčí o tom "prvé evanjelium spásy" zvané protoevanjelium, ktoré nachádzame už na prvých stránkach Sv. písma. Boh sa prihovára k satanovi, ktorý zviedol prvého človeka: "Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu" (Gen 3, 15).

Toto protoevanjelium z knihy Genezis je svedectvom

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

samého Boha, že Mária bude mať zásadnú účasť v boji so satanom o spásu človeka.

Toto Božie svedectvo dostáva špeciálny výraz vo svetle svedectva poslednej knihy Sv. písma o žene z Apokalypsy: "A drak sa postavil pred ženu, ktorá mala rodiť, aby zhltol jej dieťa, len čo ho porodí... Žena potom utiekla na púšť... Drak sa na ženu nahneval a odišiel bojovať s ostatným jej potomstvom, ktorí zachovávajú Božie prikázania a majú Ježišovo svedectvo" (Zjv 12, 4.6.17).

"Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou."

Svedectvo Boha sa stalo dejinami. Spása, ktorú predpovedal Boh, vošla do dejín a stala sa dejinami v Abrahámovi a v skutočnej Dcére Abraháma, ktorou bola Mária.

Dejiny Abraháma sú počiatkom dejín našej spásy. Spasiteľ totiž je skutočným potomkom Abraháma, "synom Abraháma" (por. Mt 1, 1; Lk 3, 34), ako Ho nazývajú Matúš a Lukáš vo svojich rodokmeňoch Krista. Zároveň Spasiteľ je "väčší ako otec Abrahám" (por. Jn 8, 53), ako to sám Kristus vysvetlil Židom hovoriac: "Veru, veru, hovorím vám: Prv ako bol Abrahám, Ja Som" (Jn 8, 58).

V ostrej polemike so Židmi Kristus zdôraznil, že Abrahám "zaplesal, kvôli jeho príchodu na svet". Niektorí pripúšťajú, že Abrahámovi, prebývajúcemu v podsvetí, Boh zjavil príchod Spasiteľa.

"Váš otec Abrahám zaplesal, že uvidí môj deň; i videl a zaradoval sa" (Jn 8, 56). Tieto Kristove slová skutočne harmonizujú so slovami Márie, keď navštívila Alžbetu: "A môj duch jasá v Bohu, mojom spasiteľovi... ako slúbil našim otcom, Abrahámovi a jeho potomstvu naveky" (Lk 1, 47.55).

Abrahám mal svoje potomstvo nielen telesné, ale aj duchovné. Totiž jeho otcovstvo je nielen otcovstvom krvi, ale aj otcovstvom viery.

"Abrahám uveril Bohu" (Gal 3, 6). "On proti nádeji v nádeji uveril" (Rim 4,18).

Vedený touto vierou "odišiel, ako mu rozkázal Pán" (Gen 12, 4), "opustil svoju krajinu, svoju vlasť, dom svojho otca" (por. Gen 12, 1) a vydal sa do zaslúbenej zeme, ktorú mu mal ukázať Boh.

Boh prisľúbil Abrahámovi za jeho poslušnosť požehnanie

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

viery pre neho a pre celé ľudstvo: "Urobím z teba veľký národ, požehnám ťa, preslávim tvoje meno a ty budeš požehnaním... V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme" (Gen 12, 2-3).

Abrahám ako pútnik viery začal cestu k Mesiášovi, ktorý mal byť jeho potomkom, a skrze to začal cestu dejín spásy.

Na tejto ceste dejín spásy Abrahám sa stal vzorom viery, otcom viery.

Výnimočným spôsobom Abrahám sa stal otcom viery pre Máriu. Ona bola Dcérou Abraháma nielen z krvi, ale aj z viery. Mária podľa Abrahámovho vzoru uverila Bohu.

V Harane sedemdesiatpäťročný Abrahám v duchu viery povedal Bohu, "Áno" a ako poslušný pútnik Absolútna a otec veriacich začal púť do neznáma (por. Gen 11, 31).

V Nazarete mladá Mária v duchu viery povedala Bohu "Áno", "Nech sa mi stane podľa tvojho slova" (Lk 1, 38) a začala svoj pochod Matky Spasiteľa a Matky dejín spásy.

V duchu viery Abrahám prosil o milosrdenstvo pre hriechne mestá Sodoma a Gomora (por. Gen 18, 16-33). V Káne Galilejskej Mária v duchu viery Abraháma začala svoje orodovanie u Syna za ľudí, ktoré oživuje dejiny spásy človeka, ktorý stále potrebuje víno Kristovej milosti (por. Jn 2, 1-11).

V duchu viery Abrahám poslúchol Boha, keď "Boh skúšal Abraháma" a povedal mu: "Vezmi svojho syna, svojho jediného syna Izáka, ktorého miluješ, a choď do krajiny 'Morja'! Tam ho obetuj ako zápalnú obeť na jednom z vrchov, ktorý ti ukážem" (Gen 22, 1-2).

Vraj v jednom kostole istá žena, keď počúvala kazateľa, ktorý hovoril o Abrahámovej obeť mala zavolať: "Takú obeť Boh by nežiadal, od matky." A predsa ju požiadal od Matky svojho Syna, a ona, v duchu viery Abraháma, veľkodušne priniesla ako obeť svojho Syna pribitého na kríž. Verila totiž, že ten kríž bude znakom dejín spásy a "zjaví sa na nebi" (por. Mt 24, 30), aby ich víťazne zavíril. Verila, že mocou kríža anjeli zanesú veriacich do nebeského "Abrahámovho lona" (Lk 16, 22), kde dejiny spásy, započaté Abrahámom, budú mať svoj šťastný koniec.

Ján Krstiteľ vyčítal Židom, že nazývajú Abraháma svojim otcom, ale nie sú Abrahámovými synmi, pretože nemajú jeho

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ducha (por. Mt 3, 9). A Kristus im priamo povedal, že nie sú Abrahámovými synmi, pretože nerobia jeho skutky, ale "ich otcom je diabol" (por. Jn 8, 39.44).

Skutočnou dcérou Abraháma nielen, čo sa týka krvi, ale aj čo sa týka ducha, bola Mária. Ona skrze vieru sa stala svedkom dejín spásy. Bola ním nielen slovami, ale predovšetkým svojou účasťou na diele spásy. Práve za účasti a spolupráce svojej Matky Ježiš Kristus uskutočnil a uskutočňuje prisľúbenia dané Abrahámovi, prináša svoje "milosrdenstvo z pokolenia na pokolenie", "povyšuje pokorných", "hladných kými dobrotami".

Na prahu Alžbetinho domu Mária - svedok dejín spásy, vyznáva svoju účasť v nich, účasť "Abrahámovej Dcéry" a Matky Vykupiteľa.

Abrahám sa právom považuje za otca viery v jedného Boha - za otca židovského, kresťanského a tiež islamského monoteizmu.

V islame Abrahám je prvým z mohamedánov. Korán mu vzdáva úctu ako priateľovi Boha. Mohamed vidí seba samého v Abrahámovi ako proroka jediného Boha.

Mohamed akoby opakuje Abraháma. Ale Boh islamu netvorí dejiny. A Boh Abraháma povolal a uzavrel s ním zmluvu, aby začal historický pochod, ktorého cieľom je Kristus. Kristus nenapodobuje Abraháma, ale v priebehu dejín spásy plní spasiteľné prisľúbenia, aké Abrahám dostal od Boha pre svoj národ a celé ľudstvo¹.

V tomto historickom pochode spásy zásadnú rolu zohráva Mária. Ona totiž je skutočnou Abrahámovou Dcérou a zároveň "*Alma Divini Redemptoris Mater*" - "*Matka Živiteľka Božského Vykupiteľa*", ktorá "spolupracovala na diele Spasiteľa celkom mimoriadnym spôsobom, a to poslušnosťou, vierou, nádejou a vrúcnuou láskou, aby tak obnovila nadprirodzený život duší. Práve preto je našou Matkou v poriadku milosti"².

Svedectvo ťažké, ale radostné

Silou prirodzených pút krvi a ducha, verní štvrtému Božiemu prikázaniu a zahľadení na Krista plačúceho nad Jeruzalemom, milujeme dejiny našich národov, pamätáme na ne a tvoríme ich

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

uprostred radostí a trápení. Od stáročí dejiny mnohých národov budujú ruky biskupov, kňazov a veriacich katolíckej Cirkvi. Sú ich svedkami, neraz výnimočne zaslúženými.

Nesmieme byť však len svedkami jedine svetských dejín vlastných národov. Nadovšetko máme byť svedkami posvätných dejín spásy. Až v nich totiž svetské dejiny každého národa nachádzajú svoj zmysel, odôvodnenie a zavŕšenie.

Vzorom svedectva daných dejín spásy je pre nás Mária, ktorá v chválospeve "Magnifikat" vidí údel svojho izraelského národa na širokom pozadí spásy, "všetkých pokolení" (por. Lk 1, 47), odohravajúceho sa "naviky" (Lk 1,55).

Svedectvo dejín spásy je ťažké. "A môj duch jasá v Bohu, mojom spasiteľovi, lebo zhliadol na poníženosť svojej služobnice" (Lk 1,47-48).

Mária má svoju účasť na diele spásy za cenu poníženia, zrieknutia sa seba samej, zničenia, kenózy. Je významné, že slovo "humilitas", v gréckom texte "tapeinosis", sa vyskytuje v druhej kapitole Listu sv. Pavla Filipanom, ktorý opisuje zničenie, zrieknutie sa Krista, ktorý "humiliavit semetipsum" - "uponížil sa (etapeinosen), stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži" (Flp 2, 8).

Skutočným svedkom dejín spásy možno byť, len keď sa uponížíme, zriekneme sa seba samých, zničíme sa podľa Kristovho vzoru, ktorý "vzal si prirodzenosť sluhu" (Flp 2, 7) - podobu Izaiášovho trpiaceho a ukrižovaného "Jahveho služobníka" (por. Iz 42-45), ako aj podľa vzoru jeho Matky, ktorá sa stala bolestnou Služobnicou Boha a ľudí pod krížom.

"Ježiš Kristus sa zriekol seba samého" - (ekenosen) (por. Flp 2, 7). Kenóza až po drevo kríža Ježiša a Márie, ako aj naša každodenná kenóza, je hnacou silou dejín spásy.

Pomáhame Kristovi prinášať spásu ľuďom, ak sme schopní obetovať samých seba. Vtedy skutočne "máme Ježišovo svedectvo" (por. Zjv 12, 17), podľa slov sv. Jána. Je to ťažká cesta, o čom nás dostatočne poučajú dejiny pápežov.

Pred niekoľkými rokmi vyšla kniha s významným názvom "Pápež a diabol"³, myslená ako politicko-náboženská história pápežstva Pavla VI. Táto kniha na mnohých stránkach predstavuje dva údajné omyly, ktorých sa dopustil tento veľký pápež. Prvým z nich bolo, že Pavol VI. v príhovoroch

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

z 29. júna a 15. novembra 1972 potvrdil fyzickú existenciu diabla, a druhým cestu pápeža do Fatimy 13. mája 1967, kvôli ucteniu päťdesiatročného výročia zjavení Panny Márie, aké sa tam odohrali.

Určite to neboli omyly. Boli to ale dve veľké svedectvá, aké ustarostený o osudy ľudstva, pápež vydal dejinám spásy. Totiž beh dejín spásy určujú slová protoevanjelia z knihy Genezis, ktoré predpovedajú víťazstvo Márie a jej Syna nad satanom. "Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom" (Gen 3, 15).

"Pápež a diabol" - táto ťažká, priam dramatická konfrontácia, je nevyhnutná vo svetle dejín spásy, možnože tá konfrontácia tvorí dejiny spásy.

Budem rozjímať, že Boh sa rozhodol vziať ma zvláštnym spôsobom do dejín spásy skrze moje kňazstvo a službu Petrovej stolici. Som svedkom dejín spásy svojím každodenným uponížením, zrieknutím sa seba samého, zničením, kenózou, pre Boha a Cirkvi?

Skutočné svedectvo, aké dávame dejinám spásy, je ťažké, ale radostné. Preto z úst Márie vyšli slová: "A môj duch jasá v Bohu, mojom spasiteľovi" (Lk 1, 47).

Život Márie bol ťažký. Každý deň života Panny z Nazareta bol poznačený zlovestnou predpoveďou Simeona: "A tvoju vlastnú dušu prenikne meč" (Lk 2, 35).

Ale Máriin duch plesal v Bohu. Bola si totiž vedomá, že Boh je Spasiteľom a urobil ju nástrojom spásy pre všetky národy.

Máriina radosť bola veľkou radosťou, ktorá plynula z dejín spásy. V jej radosti bola radosť Abraháma, ktorý na Božie slovo predpovedajúce mu, že napriek starobe bude mať syna a jeho potomkom sa stane Spasiteľ "padol... na tvár a smial sa" (Gen 17, 17). Úsmev Abraháma a úsmev Márie to sú úsmevy dejín spásy.

Mária poznala prisľúbenie, aké Boh dal Abrahámovi: "Preslávim tvoje meno a ty budeš požehnaním... V tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme" (Gen 12, 2-3).

Panna z Nazareta si bola vedomá, že toto prisľúbenie dané Abrahámovi sa splní v nej, skutočnej Dcére Abraháma a zároveň Matke a Spolupracovníčke Vykupiteľa ľudstva. Preto

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

z jej rozplesaných úst, neznámej svetu izraelskej dievčinky, vyšlo prekvapujúce proroctvo: "Hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky pokolenia" (Lk 1, 48).

Všetky časy zaznievajú chválou Márie.

Máriu velebí islamský Korán, ktorý hovorí, že "Boh si vyvolil Máriu a uchránil ju od všetkej poškvرنy, vyznamenal ju spomedzi všetkých žien na svete" 4.

Máriu velebí dokonca Luther vo svojom komentári k "Magnifikatu".

Na jednej strane v Lutherovej teológii niet miesta pre účasť a prostredníctvom Márie v diele vykúpenia. Na druhej strane Luther komentujúc Máriine slová "*fecit mihi magna*" - "*veľké veci mi urobil*", píše: "Veľké veci nie sú ničím iným ako tým, že Mária sa stala Matkou Boha; preto dostala také mnohé a také veľké dobré, že nikto ich nemôže pochopiť. V podstate odtiaľ pochádza jej všetka dôstojnosť a každé požehnanie, a na základe toho patrí jej výnimočné miesto nad všetkými, v celom ľudskom rode. Nikto nie je jej podobný, pretože (len) ona dostala od nebeského Otca Syna - a to Božieho Syna. Preto, že je nesmierne veľký, ona sama nemôže Mu dať meno a musí sa obmedziť na vyjadrenie nekonečnej lásky; ako, že ide tu o veľké veci, ktoré nemožno vyjadriť slovami ani zmerať. Preto tiež celá jej dôstojnosť sa zhrnula do jedného slova, nazývajúc ju "Božou Matkou"; nikto nemôže o nej, alebo jej povedať nič väčšieho, hoci by mal toľko jazykov koľko je lístov a tráv, nebeských hviezd, zrníek piesku v mori. Aj srdce má rozjímať, čo znamená byť Božou Matkou."

"Hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky pokolenia" (Lk 1, 48). Luther komentujúc tieto Máriine slová napísal:

"Mária chcela povedať, že jej kult bude trvať z pokolenia na pokolenie, tak, že nebude nikdy čas, ktorý by nezaznieval jej chválou" 5.

Máriu velebí aj naše XX. storočie. Toto XX. storočie neprináša nám česť. Je to totiž storočie teoretického i praktického materializmu, porušovania Božích práv a pošliapavania dôstojnosti človeka, storočie vojen, koncentračných táborov a atómovej skazy. Ale tieto naše špinavé časy rehabilituje - aspoň čiastočne - veľký rozvoj

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

mariánskej teológie a kultu, napriek toľkým ťažkostiam a protivenstvám.

"Môj duch jasá v Bohu, mojom spasiteľovi, lebo zhliadol na poníženosť svojej služobnice. Hľa, od tejto chvíle blahoslaviť ma budú všetky pokolenia" (Lk 1, 47-48). Toto Máriino proroctvo, spôňajúce sa počas stáročí, nás poučuje, kde sa nachádza prameň pravej radosti.

Prameňom pravej radosti môže byť pre nás jedine každodenná účasť na Kristovom diele spásy skrze našu poslušnosť Bohu, skrze našu modlitbu a skrze našu obeť podľa Abrahámovho vzoru a jeho skutočnej Dcéry Márie.

Účasť na dejinách spásy robí každého z nás "požehnaním" podľa ich vzoru.

Bez svedectva, vydávaného životom dejinám spásy, nemáš požehnanie a pravú radosť.

V jednom z prvých dní pontifikátu Pia X. sa niekto spýtal novozvoleného pápeža, aká bude jeho politika. Na to Pius X. položil ruku na malý kríž, ktorý stál naproti nemu a povedal: "To je moja politika."

Kristov kríž je politikou, ktorá je prameňom radosti a stáva sa požehnaním.

Kríž totiž tvorí dejiny našej spásy čiže nášho definitívneho víťazstva a šťastia.

Som živým svedkom týchto dejín? Jasá môj duch denne v Bohu, mojom Spasiteľovi, podľa Máriinho vzoru, Svedka dejín spásy?

"Magnifikat" je svedectvom definitívneho víťazstva Boha Spasiteľa.

"Ukázal silu svojho ramena, rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmyšľajú. Mocnárov zosadil z trónov a povýšil ponížených. Hladných nakírmil dobrotami a bohatých prepustil naprázdno" (Lk 1, 51-54).

Magnifikat nám ukazuje víťazstvo Boha Spasiteľa. Zvíťazíme, ak podľa Máriinho príkladu, dovolíme, aby nás viedla: "sila ramena Boha" na cestách dejín spásy človeka.

Rozličné sú ľudské úsmevy. Môže byť na perách človeka úsmev bez skutočného vnútorného šťastia, môže byť dokonca tzv. "Galgenhumor", "čierny humor" - ako hovoria Nemci. Úsmev Abraháma a úsmev jeho skutočnej duchovnej Dcéry Márie sú znakom pravej radosti. Pochádzajú totiž z účasti na

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

dejinách spásy.

Nech tieto duchovné cvičenia zanechajú na našich kňazských perách úsmev a radosť z účasti na dejinách spásy. Budme podľa Máriinho vzoru radostnými svedkami dejín spásy. Pomáhajme Kristovi v zjednotení s Máriou prinášať svet spásu.

Poznámky ku textu:

¹ D. BARSOTTI, *Abramo*, v: *Dizionario enciclopedico di spiritualità*, Roma 1973, ss. 10-12.

² II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 61.

³ V. GORRESIO, *Il Papa e il diavolo*, Milano 1973.

⁴ *Koran*, Sura 3, 32-39.

⁵ M. LUTHER, *Commento al Magnificat*, s. 56-56.

XIV. PREDNÁŠKA

ANTISVEDECTVO

"Mojžiša pochytil hnev, odhodil tabule (zákon) z rúk a roztrieskal ich na úpäť vrchu" (Ex 32, 19).

Na pozadí tabúl zákona, ktoré roztrieskal Mojžiš, budeme rozjímať o hroznom tajomstve hriechu.

Prvé antisvedectvo

Hriech je antisvedectvom. Prvý raz k nemu došlo na nebeských výšinách. Bola ním neposlušnosť anjelov voči Stvoriteľovi: "Non serviam". "Nebude Ti slúžiť" - to sú slová, aké padlý anjel-satan povedal Bohu.

"Veď Boh neušetril ani anjelov, keď zhrešili, ale zvrhol ich do tmavých priepastí podsvetia a dal ich strážiť až do súdu" (2 Pt 2, 4).

Sedemdesiatim dvom učeníkom, ktorí po svojej misijnej ceste sa tešili, že "zlí duchovia sa im poddávajú v Ježišovom mene" (por. Lk 10, 17), Kristus povedal: "Videl som satana padať z neba ako blesk" (Lk 10, 18).

Sv. Ján evanjelista videl "boj na nebi" medzi dobrými anjelmi, ktorí boli svedkami Boha a zlými anjelmi, ktorí sa stali jeho antisvedkami. Antisvedkovia "neobstáli a už nebolo pre nich miesto v nebi. A veľký drak, ten starý had, ktorý sa volá diabol a satan,... zvrhnutý bol na zem a s ním boli zvrhnutí jeho anjeli" (Zjv 12, 8-9).

Satan, ako píše sv. Ján, "zvádza celý svet" (Zjv 12, 9). On, ako prvý antisvedok Boha, chce všetkých uviesť na mylné cesty antisvedectva, akým je hriech, na cesty svojho "non serviam".

Na scestia hriechu zviadol satan našich prvých rodičov úskočným pokušením antisvedectva: "Vy budete ako Boh" (Gen 3, 5). Preto po páde žena povedala: "Had ma naviedol" (Gen 3, 13). Satan bojuje predovšetkým s tými: "ktorí zachovávajú

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Božie prikázania a majú Ježišovo svedectvo" (Zjv 12, 17). Hriech, ktorý je antisvedectvom, siaha svojimi počiatkami do neba, ale jeho územím je svet, ktorý "zvádza satan".

Roztrieskané tabule zákona

"A keď s ním na vrchu Sinaj [Boh] dokončil svoj rozhovor, dal Mojžišovi dve kamenné tabule, popísané Božím prstom" (Ex 31, 18), "popísané na oboch stranách... Tabule boli Božím dielom a písmo bolo Božím písmom" (Ex 32, 15.16).

Keď "Mojžiš,... zostúpil z vrchu a v rukách mal dve tabule zákona... zbadal tela", ktorému jeho súkmeňovci vzdávali božskú úctu tančiac pre ním (Ex 32, 15.19).

"Mojžiša pochytil hnev, odhodil tabule z rúk a roztrieskal ich na úpäť vrchu" (Ex 32, 19).

Čo znamenajú tieto tabule, roztrieskané na úpäť vrchu Sinaj? Znamenajú hriech, ktorý je antisvedectvom, čo sa týka jediného Boha.

Znamenajú porušenie zmluvy s Bohom skrze odmietnutie svedčiť o Ňom.

"Roztrieskal tabule zákona." Takéhoto činu sa dopúšťa človek hriešnik, keď prestupuje Dekalóg, desať Božích prikázaní. Hriech totiž je antisvedectvom.

Vo Sv. písme nenachádzame výraz "Dekalóg" na označenie desiatich Božích prikázaní. Tento názov po prvý raz použil Klement Alexandrijský¹. Na označenie Dekalógu Sv. písmo používa názov "zákon", "tabule zákona", "tabule zmluvy". Boh totiž v Dekalógu potvrdil, aké sú základné nábožensko-morálne povinnosti človeka voči Nemu a ľuďom. Zavŕšením tohto starozákonného zákona sa stala »reč na vrchu« v Novom zákone, ktorá je zákonom kresťanskej dokonalosti, ktorú nám odovzdal Kristus.

Vrch Sinaj a vrch ôsmich blahoslavenstiev to sú dva navzájom spojené vrchy zákona.

Dekalóg je zároveň zákonom, aký Boh dal prirodzenosti človeka. V Dekalógu sú totiž vyjadrené základné požiadavky ľudskej prirodzenosti. Neudivuje teda, že stopy "tabúl zákona" z vrchu Sinaj možno vidieť v názoroch najstarších národov.

Boh prisľúbil dať Mojžišovi tabule zákona

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

s prikázaniami Dekalógu napísanými svojou rukou (por. Ex 24, 12), a toto prisľúbenie splnil. Ale Mojžiš tabule zákona roztrieskal pri pohľade na hriech svojich súkmeňovcov. Oni sa totiž za Mojžišovej neprítomnosti obrátili na Árona so slovami: "Urob nám boha" (Ex 32, 1) a urobili si boha zo zlatého teľata. Takto sa stali antisvedkami pravého Boha. Pobúrený Mojžiš označil ich konanie ako "veľké previnenie" (Ex 32, 21). Postavili sa proti zákonu Veľkého Boha.

Antisvedectvo, čo sa týka pravdy a spravodlivosti

"Roztrieskal tabule zákona." Na začiatku týchto tabúl Boží prst vyryl slová: "Ja som Pán, tvoj Boh... Nebudeš mať iných bohov okrem mňa" (Ex 20, 2-3). V týchto slovách Boh vyjadril základný poriadok pravdy a spravodlivosti, ktorý zaväzuje človeka ako Božie stvorenie. Preto hriech je antisvedectvom, čo sa týka pravdy a spravodlivosti.

Boh nás stvoril. "V ňom žijeme, hýbeme sa a sme" (Sk 17, 28). Boh nás vykúpil "nie porušiteľným striebrom alebo zlatom, ale drahou krvou Krista" (1 Pt 1, 18-19). Bez tohto vykúpenia by sme boli "massa damnata", masou určenou na odsúdenie, podľa vyjadrenia sv. Augustína. Preto nie sme svojím vlastníctvom, ale vlastníctvom Boha. On má na nás výlučné a absolútne právo.

V mene pravdy a spravodlivosti Boh, náš Stvoriteľ a náš Vykupiteľ, ma neporušiteľné právo, aby sme plnili jeho vôľu. Keď prestupujeme jeho prikázania, dopúšťame sa bezprávia. Hriech je predovšetkým bezprávím. Tabule Božieho zákona, ktoré roztrieskal človek skrze hriech, sú namierené proti Božiemu dielu stvorenia a vykúpenia, a skrze to proti pravde a spravodlivosti; sú antisvedectvom, čo sa týka pravdy a spravodlivosti.

Sv. Tomáš definoval spravodlivosť ako "silnú a stálu vôľu dávať každému, čo mu patrí"². Ale predovšetkým Bohu, ako nášmu Stvoriteľovi a Vykupiteľovi, patrí úcta a poslušnosť. Poriadok spravodlivosti hlboko prežíval sv. Ignác z Loyoly. Preto si ako devízu postavil: "Všetko na väčšiu Božiu slávu." Táto devíza nestačila blah. Maximiliánovi Kolbemu. Preto ju opravil volajúc: "Všetko na najväčšiu Božiu slávu."

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

"Unicuique suum" - "Každému to, čo mu patrí" - to je základná zásada spravodlivosti. Súčasný človek je neobyčajne citlivý na dodržiavanie svojich práv. Neraz v tomto ohľade trpí priam na alergiu. Ale zároveň pozorujeme u neho objavy necitlivosti na práva Boha.

Sv. Ján píše o "hriechu sveta" (por. Jn 1, 29), ktorý je tajomnou silou v človeku, ktorá sa stavia proti Bohu. Je to kliatba hriechu zaťažujúceho ľudstvo. Táto prekliata sila (amartia) je prameňom "priestupkov" (por. Rim 5, 14), "previnením" por. Rim 5, 15), "neposlušnosti" (por. Rim 5, 19).

Pri začiatkoch tohto hriechu sveta je "boh tohto veku" (2 Kor 4, 4).

Satan - "boh tohto veku zaslepil mysle, aby im nezažiarilo svetlo evanjelia o Kristovej sláve, ktorý je obrazom Boha" (2 Kor 4, 4).

Čo je hriechom sveta (amartia) dnes? Či len otvorený, bojujúci ateizmus? Dnes hriechom sveta výnimočným spôsobom je to, že eliminuje Boha zo svojho života, berie Boha "per non est" - tak akoby Ho nebolo. Na tejto ceste "boh veku" - satan najúčinnnejšie zaslepuje ľudské mysle, účinnejšie než otvoreným bojom s Bohom.

Naberá zvodnú podobu "anjela svetla" (por. 2 Kor 11, 14), nahovárajúč človeku, že sám človek môže byť svetlom sveta. Pri tomto svojom konaní, ako píše sv. Pavol, on a "jeho služobníci vydávajú sa za služobníkov spravodlivosti" (2 Kor 11, 15). Satan v podobe anjela zdanlivej pravdy a spravodlivosti je najnebezpečnejší.

Pavlovu definíciu satana "boh tohto veku" nazval jeden z exegétov: "*grandis et horribilis descriptio satanae*" - veľkou a hroznou definíciou satana" (J. A. Bengel). Dovolím si dodať, že je to tiež "*grandis et horribilis descriptio mundi hodierni*" - "veľká a hrozná definícia dnešného sveta".

Dnešný svet schválil Chartu práv človeka, ale zabudol, že ľudstvo ešte viac potrebuje Chartu práv Boha Stvoriteľa a Vykupiteľa človeka, Chartu práv "Redemptor hominis". Boh Stvoriteľ a Vykupiteľ sa berie ako "per non est", tak akoby Ho nebolo, a to predstavuje najväčší hriech dnešného sveta.

Na obranu práv Boha Stvoriteľa a Vykupiteľa Boh

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ustanovil Petrovu stolicu. Jej úlohou je ukazovať svetu, že hriech je antisvedectvom, čo sa týka stvorenia a vykúpenia človeka, a skrze to, čo sa týka pravdy a spravodlivosti.

"Každý, kto pácha hriech, pácha aj bezprávie, lebo hriech je bezprávie" (1 Jn 3, 4). Hriech je krivdou spôsobenou Bohu. Túto krivdu nám ukazuje zvlášť križ Krista, ktorý "bol prebodnutý pre naše hriechy, strýznený pre naše neprávosti" (Iz 53, 5).

Predstavím si obraz ukrivdeného Boha. Spýtam sa samého seba, či bránim práva Boha predovšetkým v mojej duši, v mojom živote skrze boj s osobným hriechom?

Je Boh v centre môjho života, nevyháňam Boha na okraj života?

Chápem službu Apoštolskej stolici ako obranu práv Boha?

Antisvedectvo, čo sa týka lásky a života

"Roztrieskal tabule zákona." Tabule zákona, tie z vrchu Sinaj, a zvlášť tie z vrchu blahoslavenstiev, svedčia nadovšetko, že Boh sa delí s človekom so svojou láskou a so svojím životom. Skrze svoju lásku a život Boh prináša človekovi skutočné oslobodenie. "Ja som Pán, tvoj Boh, ktorý ťa vyviedol z egyptskej krajiny, z domu otroctva" (Ex 20, 2). Preto hriech je antisvedectvom, čo sa týka lásky a života.

Hriech vo svojej podstate je odmietnutím Božej lásky a pohrdaním ňou. Hriech, ako antisvedectvo lásky, sa nám ukazuje vo svetle "Piesni o vinici" Izaiáša proroka, ktorú zaspieval na začiatku svojho účinkovania.

Vinica, to je symbol Izraela, symbol človeka, symbol ľudskej duše, každého z nás. Symbol vinice si oblúbili proroci Ozeáš, Jeremiáš, Ezechiel. Symbol vinice používal Kristus vo svojich podobenstvách.

Pieseň o vinici je piesňou o "láske k vinici".

"Vinicu mal [Pán] na úrodnom úbočí. Okopal ju, skálie z nej vyzbieral, viničom ju vysadil, postavil uprostred nej vežu a lisom ju vystrojil. Potom čakal, že urodí hrozno, urodila však plánky."

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Sklamaný majiteľ s bolesťou volá: "A teraz,... mužovia... súdte medzi mnou a mojou vinicou. Čo som mal ešte urobiť svojej vinici a neurobil som jej? Prečo, kým som čakal hrozno, urodila len plánky?" (Iz 5, 1-4).

"Čo som mal ešte urobiť svojej vinici a neurobil som jej?" Tieto slová vyjadrujú tú pravdu, že hriech človeka je hrozným antisvedectvom, čo sa týka Božej lásky, je hroznou nevďačnosťou.

Antisvedectvom výnimočných rozmerov je hriech kňaza.

Vo Večeradle, na Zelený štvrtok, Kristus vydal svedectvo tým, že konsekroval apoštolov, biskupov a kňazov na svojich priateľov. Spasiteľ im povedal: "Vy ste moji priatelia... Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán. Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca" (Jn 15, 14-15).

Kristus chce byť pre svojho kňaza nielen Pánom, ale pripúšťa ho k priateľskej dôvernosti.

Preto kňaz, keď hreší, svedčí proti obdržanej konsekrácii na Kristovho priateľa.

Zlobu tohto antisvedectva vyjadrujú Kristove slová adresované Judášovi v Getsemanskej záhrade, ako odpoveď na jeho bozk zradcu: "Priateľu, načo si prišiel!?" (Mt 26, 50).

Hriech kňaza to sú roztrieskané tabule zákona nielen z vrchu Sinaj, ale z Večeradla, roztrieskané tabule zákona jeho sviatosti kňazskej vysviacky, roztrieskané tabule zákona dokonanej prostredníctvom nich jeho konsekrácie na Kristovho priateľa.

Kristus kňazovi, ktorý skrze hriech sa stal antisvedkom jeho božského priateľstva, adresuje slová: "Lebo keby mi zlorečil môj nepriateľ, to by som ešte vedel zniesť;... Ale ty, človeče, ty si predsa mne roveň, môj dobrý známy, ba dôverný priateľ. S tebou ma spájal veľmi nežný zväzok; v sprievode sme kráčali Božím domom" (Ž 55, 13-15).

Hriech ako antisvedectvo, čo sa týka Božej lásky, vedie človeka k oddeleniu sa od Boha. Preto prorok Izaiáš volal k Izraelu: "Vaše hriechy sú priehradou medzi vami a vašim Bohom a vaše viny zakryli jeho tvár pred vami, že nečuje" (Iz 59, 2).

Hriech stavia priehradu medzi Bohom a človekom. Táto priehrada je veľká, keď hreší kňaz. Kňaz totiž bol

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

pripustený k zvlášť úzkemu zjednoteniu, priateľstvu a dôvernosti s Bohom.

"Hlbina hlbine sa ozýva" (Ž 42, 8). Hriech kňaza spôsobuje, že hlбина Božej lásky ku kňazovi priťahuje za sebou hlbinu antisvedectva, čo sa týka tejto lásky.

Hriech ako antisvedectvo, čo sa týka Božej lásky, je zároveň antisvedectvom proti životu. Nadprirodzený život totiž, ktorý sa meria nie krvným obehom, ale posvädujúcou milosťou, je len tam, kde je Božia láska.

"Čo som mal ešte urobiť svojej vinici a neurobil som jej?" Na starozákonný obraz vinice nadviazal Ježiš vo Večeradle a predstavil nám "skutočnú vinicu":

"Ja som pravý vinič a môj Otec je vinohradník... vy ste ratolesti" (Jn 15, 1.5).

"Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal" (Jn 15, 3).

Kristus svojimi slovami zmierenia nás očistil od hriechov a zaštepil do svojho mystického organizmu ako ratolesti. Ak ostávame v ňom, žijeme. Ak sa od Neho oddeľujeme hriechom, strácame nadprirodzený život.

"Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť. Ak niekto neostane vo mne, vyhodí ho von ako ratolesť a uschne. Potom ich pozbierajú, hodia ich do ohňa a zhoria" (Jn 15, 5-6).

Hriech je antisvedectvom, čo sa týka Božieho života. Ťažký hriech ničí v nás nadprirodzený život a ľahký brzdí jeho vzrast, vzrast našej svätosti.

Hriech kňaza je zvláštnym antisvedectvom, čo sa týka života. Kňaz totiž bol povolaný Bohom na vysluhovateľa nadprirodzeného života a jeho obrancu v sebe a druhých. Keď ten život ničí v sebe a druhých, zvláštnym spôsobom svedčí proti Kristovi, ktorý je "pravý vinič" (Jn 15, 1). Preto Kristus biskupovi cirkvi v Sardách adresoval hrozné napomenutie:

"Poznám tvoje skutky, že máš meno, akoby si žil, ale si mŕtvý." "Bdej" (Zjv 3, 1.2).

Okolo roku 180 vynikajúci Cirkevný otec sv. Irenej napísal: "Chválou Boha je, aby človek žil"³.

Cirkev je pre Božiu chválu. Preto slúži životu človeka, prirodzenému, a zvlášť jeho nadprirodzenému životu,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

"skutočnej vinici". Slúži skrze kňazov, a nadovšetko skrze Petrovu stolicu.

V tichu exercícií Kristus mi kladie otázku: "Čo som mal ešte urobiť pre teba, moju vinicu?" Prinášam Kristovi vždy hrozno? Nečaká Kristus na toto hrozno príliš dlho? Nerodím niekedy plánky antisvedectva, čo sa týka Božej lásky a Božieho života?

Antisvedectvo, čo sa týka osoby a spoločenstva

"Roztrieskal tabule zákona." Prikázania napísané Božím prstom na tabuliach zákona bránia osobu a ľudské spoločenstvo. Obranu človeka a spoločnosti vyslovil Boh s mocou na vrchu Sinaj: "Nebudeš... Nezabiješ! Nescudzoložíš! Nepokradneš!" (Ex 20, 3.13.14.15). Preto hriech je antisvedectvom aj čo sa týka ľudskej osoby a ľudskej spoločnosti.

Dôstojnosť človeka spočíva v tom, že bol stvorený "na Boží obraz a podľa jeho podoby" (por. Gen 1, 26), ako o tom svedčí na prvých stránkach sv. Písma sám Boh. Hriech zatemňuje tento obraz a podobu. Preto hriech je antisvedectvom, čo sa týka osoby človeka.

Dôstojnosť osoby človeka spočíva v tom, že skrze posväcujúcu milosť je "účastným na Božej prirodzenosti" (por. 2 Pt 1, 4). Božia prirodzenosť je svätosť a skrze to krása. Človek ako "účastník na Božej prirodzenosti" má účasť na nadprirodzenej kráse Najsvätejšieho Boha.

Hriech oberá človeka o rúcho posväcujúcej milosti a na základe toho ho zbavuje krásy, o akú sa s ním podelil sám Boh. Preto hriech je antisvedectvom, čo sa týka ľudskej osoby, povolanej k nadprirodzenej kráse. Veci totiž vznikajú na Boží rozkaz a osoby sa formujú na Božiu výzvu, na výzvu ku kráse.

Škaredosť tohto antisvedectva videli jasne oči svätých. Jedného dňa v Arse sa objavil poľovník s pekným psom pri nohách. Svätý farár, Ján Vianney, spoznal v ňom antisvedka Boha. Povedal mu, aby sa tešil nielen z krásy svojho psa, ale predovšetkým pomyslel na stratenú krásu svojej duše.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Sv. Ján Bosko mládencovi, ktorý zišiel na scestie hriechu a kvôli tomu stratil nadprirodzenú krásu, odporučil, aby si preložil vetu "olim angelus nunc sus".

Dôstojnosť ľudskej osoby spočíva v tom, že človek ako "účastník Božej prirodzenosti" je príbytkom samého Boha. "Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prideme k nemu a urobíme si uňho príbytok" (Jn 14, 23) - povedal Kristus.

Hriech je najtragickejším vystaňovaním z bytu na zemi, vyhodením z ľudskej duše Boha, Stvoriteľa, Pána a Otca, na dlažbu ulice hriechu. Preto hriech je zásadným antisvedectvom, čo sa týka ľudskej osoby.

Dôstojnosť ľudskej osoby spočíva v tom, že človek na základe posväcujúcej milosti je "chrámom živého Boha" (por. 2 Kor 3, 16-17).

Hriech je zničením Božieho chrámu, vybudovanom skrze jeho milosť vo vnútri človeka. Sv. Pavol píše: "Neviete, že ste Boží chrám a že vo vás prebýva Boží Duch? Kto by teda Boží chrám zničil, toho Boh zničí" (1 Kor 3, 16-17).

Sv. Pavol zvlášť zdôrazňuje, že hriech spôsobuje neprítomnosť Ducha Sv. vo vnútri človeka. Hriech totiž je popretím "Božej lásky, ktorá je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorého sme dostali" (por. Rim 5, 5).

Božia láska dáva pravú veľkosť ľudskej osobe. Preto hriech, raniac v nás Božiu lásku, je antisvedectvom, čo sa týka ľudskej osoby.

Dôstojnosť človeka spočíva v tom, že je adoptívnym Božím dieťaťom. Na základe posväcujúcej milosti má účasť na prirodzenosti Boha, ako dieťa, ktoré od pozemského otca dostáva ľudskú prirodzenosť. Človek v stave milosti je dieťaťom Kráľa kráľov, kráľovským synom, dcérou, v jeho duchovných žilách koluje krv Božieho života. Koluje tak dlho, kým človek nezhrší. Hriech je sebadetronizáciou človeka. Hriechom človek sám sníma zo svojej hlavy a odhadzuje kráľovskú korunu Božieho syna, ktorú mu vložil Boh prijímajúc ho za svoje dieťa. Pekne to vyjadril Jeremiáš v Nárekoch: "Nemáme otca, sme siroty... Koruna padla z našej hlavy, beda nám, zhrešili sme" (Nár 5, 3.16).

Počas jednej z revolúcií dali kráľovského syna obuvníkovi, ktorý ho nemilosrdne týral, bil ho obuvníckom

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

remeňom. Takým nerozumným obuvníkom je každý z nás vo vzťahu k sebe samému koľkokrát hrešíme. Veľkosť ľudskej osoby vyplýva z kráľovského Božieho synovstva, ktoré ju ozdobuje. Preto hriech, ničiac toto kráľovské synovstvo, je antisvedectvom, čo sa týka osoby človeka.

Pavol VI. v encyklike "O rozvoji národov" (č. 42) povedal, odvolávajúc sa na Pascala, že človek nekonečne prevyšuje samého seba, "neuskutočňuje seba, ak nevyrastie ponad seba". Človek sa skutočne rozvíja vtedy, keď jeho osoba vyrastá nad pozemský život, dosahuje k Bohu a žije Božím životom. Takémuto rozvoju človeka prekáža hriech, ktorý ho oddeľuje od Boha hrádzou. Preto ako napísal II. vatikánsky koncil, "hriech oklieštil človeka, prekážajúc mu dosiahnuť svoju plnosť"⁴.

Plnosť duchovného rozvoja človek môže dosiahnuť len v spojení s inými ľuďmi, a zvlášť s Cirkvou. "Človek je totiž vo svojej najhlbšej podstate spoločenským tvorom a bez stykov s inými nemôže žiť ani rozvíjať svoje vlohy."⁵

Proti spoločenskej prirodzenosti človeka, proti vzťahom s ľuďmi, je namierený hriech. Nie sú totiž hriechy, ktoré by boli celkom osobné.

Naše hriechy rania iných, a zvlášť rania Cirkev. Boh sa rozhodol posvätiť a spasť ľudí prostredníctvom ľudí. Našími osobnými hriechmi sťažujeme Bohu posväcovanie a spásu nielen seba samých, ale aj druhých.

Preto hriech je antisvedectvom nielen, čo sa týka osoby človeka, ale aj čo sa týka ľudského spoločenstva, ktoré podmieňuje náš rozvoj a ktorého rozvoj podmieňujeme my.

Určite netreba vysvetlovať, že takýmto antisvedectvom je predovšetkým hriech kňaza, lebo kňaz je predovšetkým pre Boha a pre spoločenstvo, zvlášť spoločenstvo Cirkvi.

Kráľovská koruna, akú hriech kňaza zhadzuje z jeho hlavy, je veľmi ťažká. Jej ťarcha gniavi nielen kňaza, ale spolu s ním iných.

V tichu exercícií sa spýtam samého seba, či nemám volať slovami Jeremiášových Nárekov: **"Stal som sa sirotou, nemám už otca. Padla mi koruna z hlavy. Beda mi, zhrešil som!"**

Rozvíjam v sebe denne skrze boj s ľahkým hriechom a nedokonalosťou Božie synovstvo a stávam sa čoraz krajším

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

chrámom Ducha Sv.?

Modlime sa, aby v našom živote nebolí roztrieskané tabule zákona.

Poznámky ku textu:

¹ KLEMENT ALEXANDRIJSKÝ, *Paedagogus* 3, 89.

² SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ, *S. Th.* II-II ae, q.58.a.1.

³ Sv. IRENEJ, *Adv. Haer.* VI, 20, 7 (PG 7, 1037).

⁴ II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia v súčasnom svete*, č. 13.

⁵ *Tamže*, č. 12.

SVEDECTVO SPOVEDNICE

"Milosť nášho Pána Ježiša Krista a láska Boha Otca i spoločenstvo Ducha Svätého nech je s vami všetkými." (Pozdravenie ľudu, ktorým kňaz začína sv. omšu.)

Nech sa nám v tejto chvíli prihovoria svedcnice postavené v našich kostoloch. Nech sa nám zvláštnym spôsobom prihovoria v tejto chvíli svedcnice zabudnuté svedníkmi a kajúcnikmi, či priamo odstránené z kostola.

Svedcnica je totiž svedkom. Je svedkom lásky Boha Otca, milosti nášho Pána Ježiša Krista a spoločenstva Ducha Svätého.

Svedectvo lásky Boha Otca

"Ordo Paenitentiae" z 2. XII. 1973 vo svojej prvej vete hovorí, že "Otec ukázal svoje milosrdenstvo zmieriac svet so sebou v Kristovi"¹.

V tom istom Ordo čítame, že "skrze sviatosť pokánia Otec prijíma syna, ktorý sa vracia k Nemu" (č. 6).

Obnovená formula rozhrášenia v prvých svojich slovách zdôrazňuje, že prameňom zmierenia je "milosrdný Boh Otec"². Preto kňaz - svedník "plní úlohu otca, ukazuje ľuďom srdce nebeského Otca"³.

"Srdce Otca" predstavil sám Kristus v podobenstve o márnotrátnom synovi, ktoré nám zanechal sv. Lukáš, "evanjelista milosrdenstva".

Toto podobenstvo, krátkymi vetami spojenými s "a" (kai), ako zdôrazňujú exegeti, ukazuje "netrpezlivú lásku" túžiaceho Otca, ktorý hneď ide k márnotrátnému synovi, ktorý vyznáva svoju vinu, ochotný mu všetko odpustiť.

"Vstúpil teda do seba a povedal si: [...] Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti tebe a voči tebe. Už nie som hoden volať sa tvojím synom. Prijmi

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ma ako jedného zo svojich nádenníkov.

Ešte bol ďaleko, keď ho zazrel jeho otec, a bolo mu ho ľúto. Pribehol k nemu, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho" (Lk 15, 17-20).

Naše náboženstvo je náboženstvom očakávania. Človek čaká na Boha, na jeho príchod a milosť. Ale predovšetkým Boh čaká na človeka. Preto Izaiáš, "veľký prorok očakávania", vo svojom duchovnom testamente napísal: "Návratom... budete oslobodený... Pán čaká, aby sa zlutoval nad vami, a preto sa dvíha, aby vás omilostil" (Iz 30, 15.18).

Boh Otec čaká vo sviatosti pokánia na hriešnika, aby na jeho tvár vtlačil bozk sviatostného rozhrešenia. Tento mystický bozk nebeského Otca prinavracia márnotratnému synovi, ktorý zišiel na cestu ťažkých hriechov, dôvernú dieťaťa voči Otcovi. A dobrá častá spoveď z ľahkých hriechov túto dôveru dieťaťa zväčšuje. Zväčšuje sa totiž milosť mocou samotnej sviatosti. Pius XII. v encyklike "*O mystickom tele Krista*" povedal s mocou: "Tí, ktorí spomedzi radov mladšieho kléru oslabujú alebo zhášajú úctu voči častej spovedi, nech vedia, že konajú dielo cudzie duchu Krista Pána a veľmi zhubné pre mystické telo nášho Spasiteľa"⁴.

V tichu exercícií budem rozjímať, že vo sviatosti pokánia, v spovednici, čaká na mňa Otec, aby má obdaril bozkom odpustenia a zvláštnej dôvernosti.

Nečaká niekedy na mňa príliš dlho?

"Syn mu povedal: »Otče, zhrešil som«... Ale otec povedal svojim sluhom: »Rýchlo prineste najlepšie šaty a oblečte ho! Dajte mu prsteň na ruku a obuv na nohy!«" (Lk 15, 21.22).

"Prineste najlepšie šaty!"

Nebeský Otec sa stará o krásu poľných lalií tak, že "ani Šalamún v celej svojej sláve nebol oblečený tak ako jediná z nich" (Mt 6, 28-29).

Ale nebeský Otec "najlepšie šaty" pripravil pre ľudskú dušu. Týmito šatami je posväcujúca milosť. Do týchto šiat Boh Otec oblieka opäť hriešnika vo sviatosti pokánia. Častou dobrou spoveďou tieto šaty sa stávajú čoraz lepšími. Sú predsa symbolom skutočne sa v nás odohrávajúceho vzrastu svätosti.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

"Dajte mu prsteň na ruku!"

Hriech je nielen urážkou Boha, ale aj ranou spôsobenou Cirkvi⁵. Hriešnik sa vzdáva od spoločenstva Cirkvi, z jeho ruky padá prsteň vernej lásky k Neveste, akou je Cirkev.

Boh Otec vo sviatosti pokánia zmieruje márnotratného syna s Cirkvou; kňazom - spovedníkom Cirkvi odporúča: "Dajte mu prsteň na ruku!"

"Dajte mu obuv na (jeho) nohy!" V Liste sv. Pavla Efezanom obuv na nohách znamená pohotovosť a horlivosť hlásať evanjelium pokoja. V posledných vetách tohto listu apoštol národov vyzýva Efezanov: "Stojte teda, ... obujte si pohotovosť pre evanjelium pokoja" (Ef 6, 14.15).

Vo sviatosti pokánia Boh Otec dáva obuv na naše nohy, aby sme pevne stáli pri jeho vôli a vedeli chodiť po zemi hlásajúc jeho evanjelium pokoja. Robí to prostredníctvom sviatostnej milosti, spojenou so spovednicou, ktorá je svedkom Otcovej lásky.

Je významné, že vo všetkých časoch všetci veľkí kňazi - apoštolí katolíckej Cirkvi, vo sviatostnej milosti častej spovede hľadali silu pre účinnú evanjelizáciu. Ak dnes nám chýbajú veľkí apoštolí, tak určite preto, že - ako sa sťažoval už Pius XII. - uprostred duchovenstva "sa oslabuje alebo zhasína" úcta voči častej spovedi.

Na častej spovedi budoval svoj apoštolát Don Orione, nedávno vyzdvihnutý na oltár. V častej spovedi hľadal predovšetkým svetlo Ducha Sv. pre spoznanie Božej vôle. Vždy predtým, ako išiel na pápežskú audienciu, don Orione pristupoval k sv. spovedi vo vatikánskej bazilike. Jedného dňa, keď nenašiel spovedníka v bazilike, ponáhlal sa do kostola "della Traspontina in Borgo Nuovo". Tam začal spoved u sivého o. karmelitána. Spovedník ju pretahoval svojimi mnohými a dlhými poučeniami pri každej vine, z akej sa obžalúval Don Orione. Don Orione sa pozrel na hodinky a presvedčil sa, že sa môže oneskoriť na audienciu vo Vatikáne. Preto prestal sa vyznávať z vín a poprosil spovedníka, aby mu dal rozhrešenie, pretože musí ísť do Vatikánu.

Keď vyšiel z kostola, ocitol sa pred tvárou sv. Pia X. Pius X., ktorý mal dar prenikať ľudské srdcia, mu povedal: "Zrejme si mal ťažké hriechy, ak si cítil potrebu vyspovedať

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

sa z nich predtým, než si išiel k pápežovi." Potom pápež dodal usmievajúc sa: "Nabudúce však povedz spovedníkovi všetko", po čom celú hodinu venoval rozhovoru s Don Orione⁶.

Často a všetko povedať spovedníkovi - to je tajomstvo "obuvi", ktorú milosrdný Otec nám dáva vo sviatosti pokánia, aby sme mali pohotovosť a horlivosť hlásať evanjelium. Veď spovedník, ako pripomína Ordo Paenitentiae, "plní otcovskú úlohu ukazujúc Srdce Otca"⁷

V tichu exercícií budem rozjímať, že nebeský Otec čaká na mňa vo sviatosti pokánia, aby ma obliekol do najlepších šiat posväcujucej milosti, dal na moju ruku prsteň vernej lásky k Neveste - Cirkvi, a mojim nohám obuv horlivého hlásania evanjelia.

Spýtam sa samého seba, či sily pre moju apoštolskú prácu vo Vatikáne hľadám v častej svätej spovedi?

Otec povedal svojim sluhom: "»Privedte vykímené tela a zabite ho. Jedzme a veselo hoduje, lebo tento môj syn bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa.« A začali hodovať" (Lk 15, 23-24).

Deň každej dobrej spovede to je deň sviatočnej radosti. Vo sviatosti pokánia totiž Boh Otec stále nás znova nachádza, aby nás obdaroval a posilnil v nás skutočný život. Spoveď nie je - ako napísal Luther - "mučiarňou duší", ale prameňom nesmiernej radosti aj uprostred pozemského smútku, šťastia aj uprostred pozemského nešťastia, úsmevu aj uprostred pozemských sôz.

Nech deň exercičnej spovede bude dňom sviatočnej radosti. Spovedníca totiž je svedkom Božej lásky a skrze to Božieho šťastia. Kto takéto svedectvo nepočuje, trpí tou najtragickejšou hluchotou. "Láska Boha Otca nech je s vami."

Svedectvo milosti nášho Pána Ježiša Krista

Ordo Paenitentiae hovorí: "Prostredníctvom sviatosti pokánia Kristus berie na ramená stratenú ovcu a privádza ju do ovčince" (č. 6, d.).

Kristus stratenú ovcu berie na ramená, na ktorých dvíhal kríž, a vedie ju znova do Božieho ovčince za cenu

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

svojej smrti a zmŕtvychvstania. Preto obnovená formula rozhrešenia hovorí, že odpustenie nám udeľuje "milosrdný Boh Otec, ktorý smrťou a zmŕtvychvstaním svojho Syna zmieril svet so sebou".

Tieto slová kňazského rozhrešenia, naplňujú naše srdcia veľkou dôverou. Túto dôveru vyjadril sv. Pavol v "Hymne na Božiu lásku":

"Čo teda na to povieme? Ak je Boh za nás, kto je proti nám? Keď On vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás všetkých, akože by nám s ním nedaroval všetko?!" (Rim 8, 31-32).

U sv. Pavla výraz "spolu s ním, spolu s Kristom" má špeciálnu výrečnosť a patrí k tzv. Kristovej mystike. "Spolu s Kristom", pre jeho zásluhy, Boh je ochotný odpustiť nám všetko. Túto pravdu hlboko prežil obrátený Augustín. Preto pri pohľade na svoje hriechy si nezáufal, ale opakoval s dôverou "Vulnera Christi merita mea" - "Moje zásluhy to sú Kristove rany".

Kedysi Boh povedal Mojžišovi v Egypte, "aby Izraeliti namazali baránkovou krvou verajé a prah dverí na domoch, v ktorých ho budú jesť" (por. Ex 12, 3-7). Len izraelské domy pomazané baránkovou krvou boli ušetrené od smrti prvorođených synov. Všetci prvorození egyptskí synovia zomreli. Prekvapenému Mojžišovi a Áronovi povedal Boh: "Ja, Pán. Krv ... bude znamením ... Keď uvidím krv, prejdem" (Ex 12, 12-13).

"Krv bude znamením." Tieto slová sa overili nielen na Mojžišovi, Áronovi a izraelskom ľude. Overujú sa stále na nás, ľuďoch Novej zmluvy. Je to totiž krv nepoškvrneného Baránka Krista. Je pre nás znakom odpustenia, jej vďačíme za odpustenie hriechov v sviatosti pokánia. Z našich spovedníc tečie Kristova krv. Preto každá spovednica, alebo hovoriac jazykom posledného Ordo Paenitentiae, "miesto, v ktorom sa vysluhuje sviatosť pokánia", je svedkom milosti nášho Pána Ježiša Krista.

V synagóge v Nazarete Kristus jasne povedal, že sa na ňom spôňajú Izaiášove slová "Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal... Poslal [...] ohlásiť Pánov milostivý rok" (Lk 4, 18-19). Židia poznali dobre tieto Izaiášove slová, ale nechceli uznať, že "Jozefov syn" môže byť Mesiášom, ktorý

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

prináša milosť, t.j. spásu, tak obrazne predstavenú Izaiášom. Kristus, ktorý preniká vnútro človeka, poznal, že na pery jeho rodákov z Nazareta sa tisnú slová: "Lekár, lieč sám seba!" Nevedeli totiž, že Ježiš "Jozefov syn" sám nepotrebuje lieky, ale bude liečiť druhých svojou vykupiteľskou krvou. Preto Kristus Pán im povedal: "Ani jeden prorok nie vzácny vo svojej vlasti... Mnoho malomocných bolo v Izraeli za proroka Elizea, a ani jeden z nich nebol očistený, iba Sýrčan Náman" (Lk 4, 23.34.27).

Malomocný Náman, vojenský veliteľ aramejského kráľa, nechcel splniť radu proroka Elizea a umyť sa vo vode Jordána. Povedal: "Nie sú rieky Damasku, Abana a Farfar lepšie ako všetky rieky Izraela?!" (2 Kr 5, 12). Ale keď sa nakoniec "sedem ráz ponoril do Jordána podľa slova Božieho muža, jeho telo bolo zasa také čisté, ako telo malého chlapca" (2 Kr 5, 14).

Kristus v siedmich sviatostiach prináša nám svoju očisťujúcu a uzdravujúcu milosť, prináša ju predovšetkým v sviatosti pokánia. Na to prišiel na zem. Veď Ježiš jasne povedal farizejom, ktorí sa pohoršovali, že je a pije s mýtnikmi: "Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí. Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov" (Lk 5, 30-32).

Keby sme sa často ponárali do Jordána sviatosti pokánia, naše Božie synovstvo by žiarilo čoraz väčším jasom.

Milosť nášho Pána Ježiša Krista, ktorá je s nami v sviatosti pokánia, sa nevyčerpá.

V synagóge v Nazarete Ježišovi rodáci nechceli uznať, že práve On, Jozefov syn, prináša im mesiášsku milosť. Preto im Pán Ježiš povedal: "Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti. Ale vravím Vám pravdu: Mnoho vdov bolo v Izraeli za dní Eliáša, keď sa zavrelo nebo na tri roky a šesť mesiacov a nastal veľký hlad po celej krajine. A ani k jednej z nich nebol poslaný Eliáš, iba k onej vdove do Sarepty v Sidone" (Lk 4, 26).

Eliáš urobil, že hrniec, v ktorom chudobná vdova v Sarepte mala priehrštie múky a krčah, v ktorej mala trochu oleja, sa nevyprázdnil až do životodarného dažďu, a malým pecníkom z nich upečeným krmila proroka, seba i syna. Eliáš v mene Boha Izraela ju uistil: "Múky z hrnca neubudne a z krčaha nebude chýbať olej až do dňa, keď Pán dá na zem

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

dážd" (1 Kr 17, 14).

Nevyčerpatelná je milosť odpustenia, akú Kristus nám prináša vo sviatosti pokánia. Nevyčerpatelné sú totiž zásluhy jeho krvi vyliatej na kríži. Môžeme z nich čerpať vždy. Cirkevní otcovia porovnávajú našu situáciu k lodnej katastrofe, ale takej, v ktorej šancou spásy je vždy plávajúce drevo kríža.

Prežitie tejto pravdy nám dáva hôbku nevyčerpatelnej dôvery.

V testamente kardinála Tisseranta čítame: "Ďakujem Bohu za všetky milosti, aké som dostal. Len mi je ľúto, že som na ne dostatočne neodpovedal. Prosím o odpustenie Krista, ktorý toľko vytrpel pre mňa. Mám veľkú dôveru, že sa zlútuje nad mojou krehkosťou a prijme medzi svojich vo večnosti."

"Ježiš, ktorý tak veľa vytrpel pre nás" - to je prameň našej nevyčerpatelnej dôvery. Aby však naše ústa pili z tohto prameňa, musia vyznávať s ľútosťou hriechy vo sviatosti pokánia.

Spovednica je svedkom milosti nášho Pána Ježiša Krista. Židia v synagóge v Nazarete nechceli uznať, že Ježiš im prináša milosť, ktorá očisťuje a je nevyčerpatelná. "Zachvátil (ich) hnev. Vstali, vyhnali ho z mesta a viedli ho až na zráz vrchu, na ktorom bolo ich mesto postavené, a odtiaľ ho chceli zhodiť (Lk 4, 28.29). Takto sa dopustili najtragickejšieho omylu. Tento omyl sa opakuje i dnes. Dopúšťajú sa ho tí všetci, ktorí odmietajú milosť sviatostného Kristovho odpustenia.

Z tragických perí Alberta Camusa raz vyšli slová túžby neveriaceho srdca: "Čo robiť, aby som sa stal svätým bez milosti?". Je isté, že človek potrebuje svätosť a svet potrebuje svätých. Za svätosťou túžia aj neveriaci. Ale pre svätosť je potrebná Božia milosť. Túto milosť nám zaslúžil Kristus, a dáva nám ju vo sviatostnom rozhrešení vedený nekonečnou láskou k človeku. Kňaz, ktorý vyslovuje nad nami slová sviatostného rozhrešenia, je "Vicarius amoris Christi" - "Zástupca Kristovej lásky", ako sa vyjadril sv. Ambróz.

V tichu exercícií vidím lepšie než obyčajne svoju slabosť a hriechy. "Čo teda na to poviem? Ak je Boh za mňa, kto je proti mne? Keď On vlastného Syna neušetril, ale vydal

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ho za mňa, akože by mi s ním nedaroval všetko!?" (por. Rim 8, 31.32). "Vulnera Christi merita mea."

Svedectvo spoločenstva Ducha Svätého

Ordo Paenitentiae predstavuje nám v úvode "tajomstvo zmierenia v dejinách spásy". V tomto tajomstve zohráva zvláštnu úlohu Duch Svätý. Kristus totiž po svojom zmŕtvychvstaní zoslal Ducha Svätého na apoštolov, aby mali moc odpúšťať hriechy. "Dýchol na nich a hovoril im: »Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú mu zadržané«" (Jn 20, 22-23).

Potom Ordo Paenitentiae hovoríac o význame rozhrešenia vo sviatosti pokánia, hovorí, že skrze neho Duch Svätý "svoj chrám", ktorým je duša, "znovu posväcuje alebo plnším spôsobom začína v nej prebývať" (č. 6, d.).

Nová formula rozhrešenia zdôrazňuje zvláštnu rolu Ducha Svätého v tajomstve zmierenia. Hovorí, že "milosrdný Boh Otec, ktorý... zoslal Ducha Svätého na odpustenie hriechov, nech ti službou Cirkvi udelí odpustenie".⁸

Rozhrešenie vo sviatosti pokánia je činnosťou Cirkvi. Pochádza z moci kľúčov, ktorú biskupi a kňazi prostredníctvom biskupov dostali od Krista, na základe apoštolskej sukcesie. Nakoniec však rozhrešenie, ktoré udeľujú kňazi Cirkvi, má prameň v Duchu Svätom. Duch Svätý totiž je "dušou Cirkvi". On "oživuje a hýbe" Cirkvou.⁹ Duch Svätý oživuje a hýbe perami kňaza, ktorý vyslovuje slová rozhrešenia "Ja ťa rozhrešujem". On je dušou, "principium vitale" kňazskej služby, ktorá prináša ľuďom odpustenie. Kňazská služba je dielom Ducha Svätého.

Sviatosť pokánia je sviatosťou dvojnásobného zmierenia. Sviatostným rozhrešením sa hriešnik zmieruje s Bohom, ktorého urazil a zmieruje s Cirkvou, ktorú ranil svojím priestupkom.¹⁰

Rozhrešenie obnovuje hriechom narušenú dvojnásobnú jednotu, jednotu s Bohom a jednotu s inými ľuďmi. Veď nie sú hriechy čisto osobné, súkromné. Naš hriech je vždy namierený proti dobru druhých.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Ale jednota je dielom Ducha Svätého. Duch Svätý v podobe ohnivých jazykov zjednotil apoštolov hovoriacich vo Večeradle rozličným jazykmi pre veľké dielo evanjelizácie všetkých národov v jednej všeobecnej Cirkvi. Jedna, a zároveň všeobecná Cirkev, sa zrodila v deň zoslania Ducha Svätého. Od zostúpenia Ducha Svätého sa začali "Skutky apoštolov", zjednotených v Cirkvi kvôli hlásaniu Evanjelia.

Duch Svätý prekonal "babylonskú rozptýlenosť" zapájajúc rozličné jazyky do služby jednej Cirkvi a jedného evanjelia¹¹.

Duch Svätý stále nás zjednocuje s Bohom a s ľuďmi svojim vnuknutiami. Zjednocuje nás s Bohom a s ľuďmi vo sviatostiach, zvlášť skrze sviatosť pokánia, ktorá je sviatosťou zmierenia.

Preto zvlášť z našich spovední sa ozýva volanie: "Spoločenstvo Ducha Svätého nech je s vami všetkými." Každá spovednica je svedkom jednoty s Bohom a s ľuďmi v Duchu Svätom. Vo sviatosti pokánia Duch Svätý chce stále prostredníctvom našej častej spovede búrať múr, ktorým sa hriechmi oddeľujeme od Boha, Cirkvi a ľudí. Ale čaká pritom na našu spoluprácu.

V dobe cisára Diokleciána, prefektom Ríma bol pohan Kromacius. Trápila ho choroba. Kromacius sa dozvedel, že jeho priateľ Tranclivius bol zázračne uzdravený vo chvíli prijatia krstu.

Zavolať sv. Šebastiána a sv. Polykarpa a prosil o uzdravenie. Sv. Šebastián mu položil tri podmienky: vieru, krst a zničenie všetkých bôžikov vo svojej záhrade a paláci.

Kromacius súhlasil. Zničil vyše dvesto sôch, ale neuzdravil sa. Preto sa sťažoval sv. Šebastiánovi. Sv. Šebastián sa spýtal: "Skutočne si zničil všetkých bôžikov?" Odpovedal, že áno. Na to sv. Šebastián mu povedal: "Ponechal si si však jedného z bôžikov, toho z kryštálu, ozdobného a zvlášť ti drahého. To je príčinou, že Boh ťa neuzdravil."

Kromacius zakrátko rozbil oblúbeného bôžika z kryštálu v jednej zo svojich izieb a uzdravel.

Čas exercícií, to je čas hľadanie. Čas hľadania toho nášho kryštálového bôžika, ktorý sťažuje Duchu Svätému úplné zmierenie nás s Bohom, s Cirkvou a s ľuďmi. Veď kto z nás takého bôžika nemá? Idololatria bola javom nielen

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

v Diokleciánovom Ríme. Neraz v horšej forme je javom dnešného zmaterializovaného a zlaicizovaného sveta. Neobchádza ani duše zasvätené Bohu. V čase môjho pobytu v Spojených štátoch, z príležitosti svetového Eucharistického kongresu vo Filadelfii, istá generálna predstavená mi rozprávala o rehoľnej sestre, ktorá prišla za oceán z Európy a prvý zarobený dolár si zarámovala a zavesila nad posteľ. Zakrátko sa vzdala rehoľného života.

Čas exercícií je zvlášť vhodný na spýtanie sa samých seba, čo zarámovávame a robíme predmetom našej ucty?

"Ducha neuhášajte" (1 Sol 5, 19). Neuhášajme Ducha Svätého, ktorý vo sviatosti pokánia chce nás zmieriť s Bohom, Cirkvou a ľuďmi - celkom, úplne a bezo zbytku.

"Milosrdný Boh Otec, ktorý smrťou a zmŕtvychvstaním svojho Syna zmieril svet so sebou a poslal Ducha Svätého na odpustenie hriechov, nech ti službou Cirkvi udelí odpustenie a pokoj. A ja ťa rozhrešujem od tvojich hriechov v mene Otca i Syna i Ducha Svätého."¹²

Budem rozjímať, že skutočnosť tohto rozhrešenia závisí aj od mojej odpovede na lásku Boha Otca, milosť nášho Pána Ježiša Krista a spoločenstvo Ducha Svätého.

Pred rokmi istý kňaz, neúnavný spovedník, slávil zlaté jubileum Kristovho kňazstva. V deň tohto jubilea ruky jeho kajúcnikov pokryli kvetmi spovednicu, v ktorej "ukazoval im srdce Otca".

V dnešný deň pokryme kvetmi vďačnosti všetky tie spovednice, v ktorých sme kľačali počas celého nášho života. Pokryme kvetmi zvláštnej vďačnosti to miesto, ktoré bude svedkom našej exercičnej spovede. Spovednica totiž je svedkom lásky Boha Otca, milosti Krista a spoločenstva Ducha Svätého.

Poznámky ku textu:

¹ Por. *Obrzedy pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1981.

² *Obrzedy pokuty*, č. 46.

³ *Obrzedy pokuty*, č. 10 c.

⁴ PIUS XII., *Encyklika Mystici Corporis*, AAS, 35 (1943), s. 235.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

⁵ Por. II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 11.

⁶ D. SPARPAGLIONE, *Don Orione*, Bari 1972, ss. 241-243.

⁷ *Ordo Paenitentiae*, č. 10 c.

⁸ *Obrzedy pokuty*, č. 46.

⁹ Por. II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 7.

¹⁰ *Tamže*, č. 11.

¹¹ Por. II. VAT. KONCIL, *Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi* č. 4.

¹² *Obrzedy pokuty*, č. 46.

XVI. PREDNÁŠKA

SVEDECTVO KLÚČOV

"Neboj sa! Mám klúče" (Zjv 1, 17.18).

V jednom z poľských časopisov sa ukázala nedávno reportáž pod názvom *"Svet bez klúča"*¹. Predstavuje sedemnásťročného mládenca, ktorý sa pokúsil o samovraždu otrávením sa plynom. Otvoril si kohútik od plynu v kuchyni, keď jeho rodičia odišli do kina na film *"Sicílsky klan"*. Rodičia ho zachránili, pretože nedostali lístok na tento film, a vrátili sa skôr domov. Rodičia veľmi o neho dbali. Vytvorili mu dobré podmienky pre život a učenie. Niekoľkokrát bol s nimi v zahraničí, zapísali ho aj do bytového družstva.

Zachránený mládenec povedal lekárovi, že napriek tejto starostlivosti rodičov, život prestal mať pre neho cenu. Zvlášť nemohol súhlasiť s názormi otca, povolaním inžinier, ktorý mu radil, aby sa netrápil s morálnymi zásadami, cťou či čistotou mravov, ale sa snažil jedine výhodne si zariadiť život v duchu oportunizmu. Chlapec úprimne povedal, že videl v otcových názoroch faloš, niečo primitívne, čo nedokázal určiť, a preto "krúžili okolo seba, ako dvaja blízki a zároveň vzdialení ľudia". v Podobnom duchu vplývala na neho atmosféra, ktorá vládla v škole, kde si mysleli, že otázky sexu ležia mimo sféry morálky."

Autočka vyššie uvedenej reportáže povedala, že pokus o samovraždu u tohto mládenca možno uznať za svojskú, podvedomú vzburu proti jalovej existencii, a svojej reportáži dala význačný názov *"Svet bez klúča"*.

Nepochybne rodičia neúspešného samovraha dali synovi veľmi skoro kľúč od družstevného bytu, ale nedali mu najdôležitejší kľúč - kľúč od sveta, kľúč od života.

Človek potrebuje kľúč od najdôležitejšieho domu, akým je dom jeho života. Človek potrebuje kľúč k poznaniu cieľu života a kľúč k životnej sile.

Ale človek vystavený pochybnostiam a strachu potrebuje

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

klúč, ktorý otvára a zatvára definitívne, neodvolateľne. Človek potrebuje klúč, ktorý podľa slov Izaiáša "keď otvorí, nikto nezavrie, a keď zavrie nikto neotvorí" (Iz 22, 22). Za takýmto klúčom sa skrýva neobmedzená moc. Len taký klúč môže dať človeku skutočné oslobodenie od pochybností a strachu pozemskej existencie.

Takým klúčom sa stal Boží Syn, vtelený Ježiš Kristus. Sám o tom vydal svedectvo.

Kristove klúče

Na ostrove Patmos sa Kristus ukázal sv. Jánovi, a keď tento padol k jeho nohám ako mŕtvy, položil na neho pravú ruku a povedal: "Neboj sa! Ja som Prvý a Posledný a Živý. Bol som mŕtvy, a hľa, žijem na veky vekov a mám klúče od smrti a podsvetia. Napiš teda, čo si videl, čo je, a čo sa má stať potom" (Zjv 1, 17-19).

"Ja mám klúče", svedčil o sebe samom Kristus. Preto "Učil ako ten, čo má moc, a nie ako zákonníci" (Mk 1, 22). Ako veľakrát opakoval vyjadrujúc svoju moc: "Ja vám hovorím" (Mt 5, 22.28.34.39.44).

"Ja mám klúče..." Preto Kristus povedal ochrnutému: "Synu, odpúšťajú sa ti hriechy" a uzdravil ho, aby ukázal Židom, že "Syn človeka má na zemi moc odpúšťať hriechy" (Mk 2, 5.10).

"Ja mám klúče." Preto Kristus žiadal od ľudí jasný postoj voči Nemu, aby sa výrazne vyslovili za Neho a podrobili sa jeho moci. Povedal: "Kto nie je so mnou, je proti mne, a kto nezhrmažďuje so mnou, rozhadzuje" (Mt 12, 30).

"Ja mám klúče..." Kristus mocou klúčov nás oslobodil od dlhu, aký sme mali voči Bohu pre naše viny. Tú moc vykúpil svojou krvou.

Mocou klúčov "zotrel dlžobný úpis, ktorý bol svojimi nariadeniami proti nám". Ale tento dlžobný úpis zotrel, preškrtol nie škrtom ceruzou, či perom, ale "že ho pribil na kríž" (Kol 2, 13-14). Z Kristových klúčov steká jeho vykupiteľská krv, ktorú preliat na kríži.

"Ja mám klúče." Kristus svojou mocou klúčov víťazí nad

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

satanom. Sv. Ján píše: "Potom som videl z neba zostupovať anjela, čo mal kľúč od priepasti... chytil draka, toho starého hada, ktorým je diabol a satan a... Hodil ho do priepasti, zavrel ju a zapečatil nad ním, aby už nezávádzal národy" (Zjv 20, 1-3).

Kristove kľúče, to sú víťazné kľúče, silnejšie než všetky "pekelné brány" (Mt 16, 18).

Boží Syn, Ježiš Kristus, zostúpil na zem, aby sa stal Svedkom. Vydal svedectvo, že len On má kľúče. Kristus sa stal "verným svedkom", pretože svoje svedectvo kľúčov spečatil smrťou na kríži. Takáto pečať robí svedectvo dokonalým a výrečným. Svedectvo Krista, verného svedka, sa stáva naším svetlom a silou na tmavých a ťažkých cestách nášho života. Preto sv. Ján napísal: "Milosť vám a pokoj... od Ježiša Krista, verného svedka" (Zjv 1,4-5).

Preto tomu istému sv. Jánovi, a v ňom každému z nás Kristus povedal: "Ja mám kľúče."

Počas týchto exercícií mám s Jánom evanjelistom padnúť na tvár pred Kristom a vzdať mu hold za to, že On "Prvý a Posledný" má kľúče.

Počas týchto exercícií mám s Jánom evanjelistom pocítiť na sebe Kristovu pravicu a počuť jeho upokojujúce slová: "Neboj sa! [...] Ja mám kľúče" (Zjv 1, 17.18).

Kľúče Cirkvi

"Ja mám kľúče." Kristus chcel mať kľúče nielen pre seba. Rozhodol sa s nimi podeliť s Petrom, svojím zástupcom. Preto povedal Petrovi v okolí Cézarey Filipovej: "Ty si Peter [čiže Skala] a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu. Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi" (Mt 16, 18-19).

Ale nielen Peter dostal od Krista kľúče od nebeského kráľovstva. "V Petrovi" - ako píše sv. Augustín - "kľúče od nebeského kráľovstva, tzn. moc zväzovať a rozväzovať hriechy dostala Cirkev, ktorú založil Kristus."²

Peter a s ním celá Cirkev majú vydávať svedectvo pred

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

svetom, že dostali moc kľúčov od Krista a vykonávajú ju.

Pripomeňme si Kristovo učenie o bratskom napomenutí. Toto bratské napomenutie má mať charakter ekleziálneho svedectva. Kristus povedal: "Keď sa tvoj brat prehreší proti tebe, chod' a napomeň ho medzi štyrmi očami... Ak ťa nepočúvne, priber si ešte jedného alebo dvoch, aby bola každá výpoveď potvrdená ústami dvoch alebo troch svedkov. Keby ani ich nepočúvol... nech ti je ako pohan a mýtnik. Veru hovorím vám: »Čo zviažete na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi«" (Mt 18, 15-18).

Zámeno "vy" v tejto Kristovej výpovedi nás poučuje, že Kristus moc kľúčov dal Petrovi, a v Petrovi dal Cirkvi, ktorá účinkuje prostredníctvom predstavených, ktorí ju riadia.

Preto Cirkev môže a má opakovať a uskutočňovať Kristove slová z ostrova Patmos: "Ja mám kľúče." Má to robiť pred svetom, pretože tento svet je "svetom bez kľúča" a hrozí mu sebadeštrukcia, duchovné a materiálne "sebazničenie".

Kľúče poznania

"Ja mám kľúče." V Petrovi Cirkev dostala od Krista "kľúče poznania (vedomosti)". Týmto kľúčom má vydávať svedectvo hlásaním evanjelia. Je to povinnosť, určenie a potreba Cirkvi.

Kedysi Kristus adresoval farizejom hroznú "beda" za premárnené "kľúče poznania". "Beda vám, zákonníci, lebo ste vzali kľúč poznania! Sami ste nevošli, a tým, čo chceli vojsť ste zabránili" (Lk 11, 52).

Kristovo "beda" sv. Pavol apoštol vzťahoval na seba. Volá: "Veď ak hlásam evanjelium, nemám sa čím chváliť; to je moja povinnosť a beda mi, keby som evanjelium nehlásal" (1 Kor 9, 16).

Na označenie tejto povinnosti používa sv. Pavol grécke slovo "ananke". "Ananke" v gréckych tragédiách znamenalo to, čomu sa nebolo možné vyhnúť, determináciu, predurčenie.

Hlásanie evanjelia, hoci sa koná ľubovoľným spôsobom, je povinnosťou, potrebou, determináciou a predurčením

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Cirkvi, pretože evanjelium dáva človeku "klúče vedomostí".

Beda Cirkvi, keby nehlásala evanjelium všetkým ľuďom. Hlásanie evanjelia totiž patrí k podstate Cirkvi.

Ale evanjelium skutočne dáva človekovi "klúče vedomostí", vtedy, keď sa hlása celé, bez vynechávania a deformovania. Boh poučil proroka Ezechiela, že ak nebude odovzdávať ľuďom celé, úplné Božie Slovo, bude zodpovedný za ich duchovnú smrť, za ich krv (por. Ez 3, 16-21).

Túto zodpovednosť veľmi prežil sv. Pavol. Keď sa lúčil v Miléte so staršími Cirkvi v Efeze, apoštol národov sa im priznal, že mal len jednu životnú túžbu "svedčiť o evanjeliu Božej milosti". Chcel im však odovzdať celú Božiu vôľu, celý Boží plán, ktorý sa ich týkal, aby nemal vinu "na ich krvi, na ich duchovnej smrti". Hovorí: "Preto vám dnešný deň dosvedčujem, že som čistý od krvi všetkých, lebo som neušiel bez toho, žeby som vám nezvestoval Božiu vôľu celú" (Sk 20, 24.26-27).

Zvlášť dnes leží na Cirkvi ťarcha zodpovednosti za svedectvo vydávané celému Kristovmu evanjeliu, za odovzdávanie celej Božej vôle, za hlásanie celého Božieho plánu. Je to "zodpovednosť krvi", zodpovednosť za život ľudských duší. Ony majú totiž právo žiadať od Cirkvi, aby im podala "klúče vedomostí", ktoré by im otvárali Kristovo kráľovstvo, a nezatvárali pred nimi jeho brány. Je to zodpovednosť za nebeské kráľovstvo vlastné a cudzie, učiacich i poučovaných.

Túto zodpovednosť zdôraznil Kristus v reči na vrchu, keď povedal: "Kto by teda zrušil jediné z týchto prikázaní, čo aj najmenšie, a tak by učil ľudí, bude v nebeskom kráľovstve najmenší" (Mt 5, 19).

Kristovo evanjelium má dôslednosť a poriadok moci klúčov, ktorú má Kristus. Biskupovi vo Filadelfii ústami sv. Jána Kristus hovorí, že On "Svätý, Pravdivý [svojím klúčom], keď otvára, nik nezavrie, a keď zatvára, nik neotvorí" (Zjv 3, 7).

Preto skutočné svedectvo vydávané evanjeliu musí zahrňovať celé evanjelium v súlade so zásadou: "Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu."

Integrita je základnou požiadavkou evanjeliového svedectva. Túto dôslednú integritu, vyplývajúcu z moci

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

klúčov, ktorú Cirkvi odovzdal Kristus, potrebuje zvlášť teológia. Nemôže pripomínať náhodne zostavovanú "križovku". V roku 1954 kardinál Ottaviani istej francúzskej skupine povedal, že žiaľ v Cirkvi "sú dnes istí ľudia, ktorí by sa usilovali skladať teológiu tak, ako sa skladajú slová do križovky, a nachádzajú takto novú teológiu".

Svedectvo klúčov majú vydávať zvlášť biskupi v úzkom spojení s Petrovým nástupcom, Rímskym biskupom. Na neho, totiž, ako na "najvyššieho učiteľa všeobecnej Cirkvi, sa zvlášť viaže charizma neomylnosti samotnej Cirkvi. Cirkvi prisľúbenú neomylnosť má aj biskupský zbor, keď vykonáva najvyšší učiteľský úrad spolu s Petrovým nástupcom"³.

Ignác Antiochijský adresoval kedysi biskupovi Smyrny Polykarpovi, slová: "Bdej ty, pretože máš ducha, ktorý nespí."⁴

Biskupi majú zvláštny dar Ducha Svätého, aby hlásali Kristovo evanjelium a skrze neho odovzdávali "klúče poznania".

"Duch", charizma pravdy nespí v nich, ale robí ich schopnými vydávať svedectvo klúčov. Majú však bdieť, aby túto charizmu nepremárnili kvôli strachu či zanedbaniu odvážneho hlásania celého Kristovho evanjelia.

Vydávať svedectvo "klúčom poznania", ktoré v Petrovi Kristus zveril Cirkvi, predstavuje podstatu služby Svätej stolice. Je to služba veľmi veľkého významu. Tento význam hlboko prežil sv. Augustín, keď napísal: "Neveril by som evanjeliu, keby ma k tomu nenútila autorita Cirkvi."⁵

V tichu tohto vatikánskeho večeradla sa spýtam sám seba, či svedectvo, ktoré vydávam evanjeliu, sa stalo pre mňa "ananke" - povinnosťou, determináciou, predurčením? Je všetko, čo robím, usmernené na evanjelium?

Mám veľký pocit zodpovednosti za svedectvo celého evanjelia, za odovzdávanie celej Božej vôle, za hlásanie celého Božieho plánu?

Strážim "ducha" - charizmu pravdy, ktorý nespí v Cirkvi, do ktorej svedectva vtiahol ma Boh zvláštnym spôsobom službou na Vatikánskom pahorku?

Klúče vlády

"Ja mám klúče". V Petrovi Cirkev dostala od Krista nielen "klúče poznania", ale aj "klúče vlády".

Rozličné sú predmety našej kontemplácie. Kontemplovať máme aj najvyššiu a všeobecnú moc Cirkvi. Kvôli tomu si pripomeňme základné zásady teológie moci Cirkvi:

a. Moc Cirkvi pochádza od Krista a má byť vykonávaná v Kristovom mene pre doplnenie jeho spasiteľného poslania;

b. V Kristovi je moc jedna vo svojej plnosti. Túto jednu svätú moc Ježiš Kristus zveril Cirkvi;

c. Moc svätení a moc jurisdikcie predstavujú dva doplňujúce sa prvky tej jednej moci, akú Cirkev dostala od Krista.

Moc svätení a jurisdikcie, to je "jednota v dvojitosti".

Druhý vatikánsky koncil povedal, že "biskupskou vysviackou sa so svätiteľskou mocou udeľuje aj učiteľský úrad a právomoc; tie sa však vzhľadom na svoju povahu môžu vykonávať iba v hierarchickom spoločenstve s Hlavou a údmi biskupského kolégia"⁶.

Moc jurisdikcie ustanovuje poriadok udelením kánonickej misie. Ona rozkazuje a súdi, ukladá určité povinnosti a oslobodzuje od určitých tiarch. Moc jurisdikcie sa vykonáva v mene "dokonalej spoločnosti".

Takto moc Cirkvi má svoju vnútornú a vonkajšiu štruktúru.

d. Hierarchia je prvou, základnou charizmou, ktorú dostala Cirkev od Ducha Svätého.

Dvadsiateho piateho mája 1969, na slávnosť Zoslania Ducha Svätého, Pavol VI. koncelebroval v bazilike sv. Petra svätú omšu s 24 novokňazmi. Počas tejto sv. omše v homílii Pavol VI. nadviazal na to, že Turíce sú sviatkom Ducha Svätého a zároveň sviatkom Cirkvi. Potom povedal, že "určite Duch veje, kam chce" (por. Jn 3, 8), ale v ekonómii, ktorú ustanovil Kristus, milosť Ducha Svätého sa udeľuje apoštolskou službou, smery účinkovania Ducha Svätého sú smermi inštitúcie Cirkvi. Duch Svätý účinkuje skrze hierarchiu. Tento svoj výklad zakončil Pavol VI. jasným

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

osvedčením, odvolávajúc sa na II. vatikánsky koncil a teológov: "Boh urobil hierarchiu - služobné kňazstvo (por. konštitúcia o Cirkvi č. 10) - a tak sa veľmi účinne postaral o potreby Cirkvi až do konca sveta."⁷

e. Moc Krista v Cirkvi je otcovskou mocou a má charakter služby, ale kvôli tomu neprestáva byť mocou. Cirkev je otcovskou monarchiou, a Kristus v Cirkvi slúži vládnuť a vládne slúžiť.

f. Cirkev potrebuje moc. Cirkev potrebuje, aby pod vedením Petrovho nástupcu biskupi a kňazi vydávali svedectvo "kľúčom vlády", ktoré dostali od Krista.

Toto svedectvo kľúčov vlády potrebovala mladá Cirkev za čias sv. Pavla. Preto Pavol poslal z Milétu do Efezu a pozval starších Cirkvi a keď k nemu prišli, povedal im: "Dávajte pozor na seba a na celé stádo, v ktorom vás Duch ustanovil za biskupov, aby ste pásli Božiu Cirkev, ktorú si získal vlastnou krvou" (Sk 20, 17.28).

Pavol pripomenul biskupom, že majú "pásť Cirkev", pretože po jeho odchode "vniknú medzi vás draví vlci... ba aj z vás samých povstanú muži, čo budú prevrátené hovoriť, aby strhli učeníkov za sebou" (Sk 20, 29-30).

Svedectvo "kľúčov vlády" potrebuje zvlášť dnešná Cirkev, aby mohla zadržať vonkajšie a vnútorné nebezpečenstvo prítomnej chvíle.

V dnešných časoch totiž je kríza autority, sloboda sa stáva svojvôľou a absolútnu pravdu chcú nahradiť relativizmom. Preto zvláštnu výrečnosť a význam dostávajú slová, aké hovorí konsekrátor novokonsekrovanému biskupovi, keď mu dáva pastorál: "Prijmi palicu, znak pastierskeho úradu, bděj nad tým stádom, v ktorom Duch Svätý ťa ustanovil biskupom, aby si pásol Božiu Cirkev."

Nepochybne, keby sme vlastnými rukami odhodili pastorál, alebo dovolili si ho vytrhnúť z rúk, zaslúžili by sme si hrozné Kristovo "beda". "Beda vám..., lebo ste vzali kľúč poznania! Sami ste nevošli, a tým, čo chceli vojsť, ste zabránili (Lk 11, 52). Tieto Kristove slová obsahujú základnú výstrahu aj pre nás a pre dnešné časy.

Cirkev má povinnosť vydávať svedectvo "kľúčom poznania a vlády". Pri vydávaní tohto svedectva sa Cirkev opiera o Petra, za ktorého sa modlil sám Kristus: "Šimon, Šimon,

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

hľa, satan si vás vyžiadal, aby vás preosial ako pšenicu. Ale ja som prosil za teba, aby neochabla tvoja viera. A ty... posilňuj svojich bratov" (Lk 22, 31-32).

Nepriatelia Cirkvi si uvedomovali, že sila svedectva kľúčov, ktorú vydáva Cirkev, sa prejavuje zvlášť v primáte pápeža. Preto dva roky po skončení I. vatikánskeho koncilu slávny nemecký kancelár Bismarck, berúc úskočne biskupov pod ochranu pred pápežom, napísal, že na základe rozhodnutí tohto koncilu práva a jurisdikcia biskupov sa rozplynuli v jurisdikcii pápeža, čo môže mať vážne následky pre vzťahy medzi biskupmi a štátom, ako aj medzi pápežom a štátom. Obavy Bismarcka boli pochopiteľné. Ťažšie je totiž bojovať s biskupom a podriaďiť svetskej moci biskupa, ktorý má oporu v Petrovi. Na námietky Bismarcka odpovedali samotní nemeckí biskupi slovami, ktoré bude dobré tu uviesť:

"Podľa učenia katolíckej Cirkvi, pápež je biskupom Ríma, a nie biskupom nejakej inej diecézy ani nijakého iného mesta: nie je biskupom Wroclawu ani biskupom Kolína a pod. Ale ako biskup Ríma je v tom istom čase pápežom, t.j. pastierom a hlavou všeobecnej Cirkvi, hlavou všetkých biskupov a všetkých veriacich a jeho vládu majú uznať a počúvať vždy a všade, a nielen vo zvláštnych alebo výnimočných prípadoch. V tomto postavení pápež má bdieť, aby každý biskup plnil svoju povinnosť v celom rozsahu svojho úradu. Ak sa biskupovi prekáža vykonávať jeho úrad, alebo si to vyžaduje iná potreba, pápež má právo a povinnosť zariadiť to všetko, čo je potrebné pre administráciu diecézy, nie ako biskup tej diecézy, o ktorú ide, ale ako pápež."⁸

Pius IX. pochválil túto odpoveď nemeckých biskupov osobne dvakrát v priebehu 15 dní a povedal, že "pápež nepotrebuje k tomu čokoľvek dodávať"⁹.

"Svedectvo kľúčov", aké vydáva Cirkev, sa opiera o Petra a jeho nástupcov. Cirkev - svedok čerpá silu z Petrovej stolice. Ako často cirkevné umenie nám predstavuje Krista, ktorý odovzdáva Petrovi kľúče.

Ale prastaré mozaiky v rímskych chrámoch predstavujú tiež, ako sv. Peter prináša kľúče Spasiteľovi ako obeť. Prináša ju v mene Cirkvi. Cirkev totiž obetou vykupuje "svedectvo kľúčov".

Nech nás poučí o tom život veľkého misionára sv.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Bonifáca. Mal on, v duchu mystiky a askézy VIII. storočia, len dve veľké náruživosti, "bázeň pred Kristom" a "lásku k misijnému putovaniu". Odsúdil seba samého na "dobrovoľné vyhnanstvo", opustil Anglicko a vybral sa do Nemecka, aby tam hlásal Krista a preliat krv pre jeho meno v roku 754.

Bonifác veľmi pocitoval námahu misijnej práce. Vo svojom liste napísal, podľa slov Žalmu 55, 6: "Úzkosť a triaška idú na mňa a ovládli ma temnoty mojich hriechov."

Zarmútený a blízky zrúteniu chcel zanechať "riadenie Cirkvi".

Nepodľahol však tomuto pokušeniu, odpovedajúc naň s mocou: "Ecclesia non est relinquenda sed regenda" - "Cirkev sa nemá opúšťať, ale treba ju riadiť."

V ťažkých chvíľach si pripomínal "Klementa a Kornélia a mnoho iných v Ríme, Cypriána v Kartágu, Atanáza v Alexandrii, ktorí za pohanskej vlády riadili Kristovu loď, Cirkev, ako jeho najdrahšiu nevestu, učiac, brániac, pracujúc a trpiac až po preliatie krvi."

"Ecclesia non est relinquenda sed regenda" - opakoval sv. Bonifác. Cirkev totiž má pravdu, a "pravda sa môže unaviť, ale nemôže byť premožená a podľahnúť omylu"¹⁰.

"Ecclesia non est relinquenda sed regenda." Totiž kľúče vlády a spojenú s nimi ťarchu vložil na nás Všemohúci, ktorý povedal: "Moje jarmo je príjemné a moje bremeno ľahké" (Mt 11,30).

"Ecclesia non est relinquenda sed regenda." Preto Bonifác, odmietajúc pokušenie proti svedectvu kľúčov, napísal: "Nebudme nemými psami, nebudme mlčiacimi špekulantmi, nebudme nájomníkmi utekajúcimi pred vlkom, ale starostlivými pastiermi, ktorí strážia Kristove stádo, ktorí ohlasujú celú Božiu vôľu, veľkému i malému, bohatému i chudákovi, ľuďom každého stavu i veku, vhod i nevhod, k čomu nám Boh dáva silu"¹¹.

Spýtam sa samého seba, či s Petrom a Cirkvou prinášam Spasiteľovi, ako obeť jeho kľúče svojim vytrvalým vydávaním svedectva o nich?

Vidím a kontemplujem moc Krista v Cirkvi, ktorá slúži vládnuť a vládne slúžiac? Prekonávam, nejednoukrát unavený, túto moju únavu presvedčením, že "pravda sa môže unaviť, ale

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

nemôže byť premožená a podľahnúť omylom"?

"Ecclesia non est relinquenda sed regenda" vždy, dokonca uprostred najväčších búrok.

Poznámky ku textu:

1 "Dookola šwiata", 17. II. 1974.

2 SV. AUGUSTÍN, *Tract.* 124, 5 (CCL 36, 684-685).

3 II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 25.

4 SV. IGNÁC ANTIOCHIJSKÝ, 1, 1 (PG 5, 719).

5 SV. AUGUSTÍN, *Contra titulum epistolae Manichaei*, 5 (PL 42/45, 176).

6 II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 21.

7 *Encicliche e discorsi di Paolo VI*, vol. 28, 1969, s. 322.

8 Y. CONGAR - B. DUPUY, et. al., *L'Episcopato e la Chiesa universale*, Roma 1965, ss. 17-18.

9 *Tamže*, s. 17.

10 SV. BONIFÁC, *Epistolae*, 78 (MGH, *Epistolae* 3, 352-354).

11 *Tamže*, s. 17.

XVII. PREDNÁŠKA

MÁRIA - SVEDOK RODINY

"Syn môj, čo si nám to urobil? Pozri, tvoj otec i ja sme ťa s bolesťou hľadali!" (Lk 2, 48): "Nemajú vína." (Jn 2, 3); "Urobte všetko, čo vám povie!" (Jn 2, 5).

Mária v týchto troch posledných výpovediach, zapísaných na stránkach Evanjelia, vydáva svedectvo o rodine, nielen o nazaretskej rodine, ale o celej ľudskej rodine.

Svedok nazaretskej rodiny

Rodina je **Božím tajomstvom**. Boh totiž je stvoriteľom rodiny a dal jej svoj zákon, ktorý má zachovávať, ak chce nájsť zmysel a šťastie.

Rodina je Božím tajomstvom. Preto potrebujeme v rodine vieru v to, že pochádza od Boha, a je ustanovená Božím zákonom.

"Credo in familiam" - "Verím v rodinu." príkladom tejto viery je Mária. S vierou prijala rozhodnutie Boha, že sa má stať napriek ľudským predpokladom matkou nazaretskej rodiny. Bola totiž presvedčená, že Boh má právo na rodinu ako jej Stvoriteľ. Mária spolu so svojim Synom Ježišom hlásala celým svojim životom, že rodina každý deň má "byť tam, kde ide o Boha" (por. Lk 2, 49). Život Márie - Matky, to je veľká afirmácia charty práv Boha na rodinu.

Pocitujeme potrebu charty práv rodiny, ale nadovšetko potrebujeme chartu práv Boha na rodinu.

Rodina je **Kristovým tajomstvom**. Kristus totiž vyzdvihol manželstvo do hodnosti sviatosti, v ktorej udeľuje manželom a rodičom milosť splniť veľké manželské a rodičovské úlohy. "In persona Christi" - "v osobe Krista" vo veľkom permanentne využívajú jeho milosť, navzájom si ju odovzdávajú a tiež svojim deťom.

Nakoniec predovšetkým sám Kristus, keď prijal ľudské

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

telo v lone svojej Matky, stal sa "Prasviatosťou" (sacramentum primordiale), tzn. hlavným prameňom milosti zvlášť pre rodiny.

Rodina je Kristovým tajomstvom, ktorý ako "Prasviatosť" prináša im milosť. Preto potrebujeme vieru v rodinu, v to, že odovzdáva ona Kristovu milosť.

"Verím v rodinu." Nedostatok tejto viery je základným prameňom krízy rodiny. Príkladom tejto viery je Mária. Verila, že v rodine vyvierá pod spasiteľnou Kristovou rukou prameň jeho milosti pre všetky dni života. Preto v Káne Galilejskej s neochvejnou vierou povedala Ježišovi slová: "Synu, nemajú vína" (por. Jn 2, 3), a bola si istá, že jej Syn - "Prasviatosť", neodmietne milosť novomanželom.

Mária buduje svoju nazaretskú rodinu na hľadaní Krista. Hľadá dvanásťročného Krista, ktorý sa stratil počas návratu z veľkonočných sviatkov. Hľadá ho "medzi príbuznými a známymi" (Lk 2, 44). Vracia sa do Jeruzalema "a tam ho hľadá" (por. Lk 2, 45).

Hľadá ho s bolesťou. Niektorí duchovní spisovatelia si myslia, že bolesť Božej Rodičky hľadajúcej milovaného Syna bola najväčšou zo všetkých jej bolestí. Z Máriiných úst, keď nachádza Ježiša v Jeruzalemskom chráme, sa ozývajú slová obvinenia: "Syn môj, čo si nám to urobil? Pozri, tvoj otec i ja sme ťa s bolesťou hľadali!" (Lk 2, 48).

V tejto piatej vete zapísanej na stránkach Evanjelia, Mária v duchu pokornej úcty a lásky najprv spomína Jozefa - svojho ženícha, a až po ňom seba. Ale nepochybne ona svojím príkladom zapojila Jozefa do každodenného hľadania Krista, ktoré bolo základom ich nazaretskej rodiny.

Najsvätejšia Panna všetko to, čo hovoril a robil Ježiš, a čo sa o ňom hovorilo, už od klaňania sa pastierov, "zachovávala... vo svojom srdci a premýšľala [o tom]" (Lk 2, 19).

Toto premýšľanie sa zosilnilo po návrate s nájdeným Ježišom do Nazareta (por. Lk 2, 51). Prostredníctvom tohto premýšľania stále hľadala Krista a čoraz viac objavovala Jeho tajomstvo.

"Prečo ste ma hľadali? Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho Otca?" (Lk 2, 49). Hľadajúc Ježiša, Mária čoraz hlbšie vnikala do tajomstva jeho Otca.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

S Máriou toto tajomstvo Ježišovho Otca čoraz hlbšie prežíval Jozef, jeho údajný otec v očiach sveta.

"Rodina je **školou úplnejšej ľudskosti**", povedal koncil¹. V rodine totiž, a vďaka nej, človek rozvíja svoju spoločenskú prirodzenosť, učí sa žiť s druhými a pre druhých. Naše človečenstvo sa prehlbuje, keď sa prehlbuje náš vzťah s rodinou, do ktorej patríme a skrze to vydávame o nej čoraz lepšie svedectvo.

A svedectvo, aké vydávame rodine, prehlbuje sa, keď základom nášho rodinného života robíme hľadanie Krista podľa vzoru Márie, ktorá hľadala s Jozefom milovaného Syna.

Kristus urobil Máriu svedkom lásky, ktorou oživoval nazaretskú rodinu. Koľko lásky vyjadrujú Máriine slová: "Syn môj... Pozri, tvoj otec i ja sme ťa s bolesťou hľadali!" (Lk 2, 48). Aj nás Kristus robí svedkami rodinnej lásky.

Len Spasiteľ nás spája s otcom a matkou, bratmi, sestrami a príbuznými putami nadprirodzenej lásky schopnej vydržať najťažšie skúšky života. Táto nadprirodzená láska zdokonaľuje prirodzenú pokrvnú lásku a spôsobuje, že hľadáme materiálne a duchovné dobro našich bližných, a zvlášť spásu ich duší, dokonca s najväčšou bolesťou, ako Mária, ktorá hľadala Ježiša.

Kristus urobil Máriu svedkom pokoja, aký vniesol do nazaretskej rodiny svojou prítomnosťou. Keď chýbala táto prítomnosť, Mária a Jozef ho hľadali s bolesťou.

Aj nás Kristus robí svedkami rodinného pokoja. Spasiteľ totiž, prítomný v našich rodinách, dáva im pokojnú dôveru v jeho Prozreteľnosť.

Dôvera v Božiu prozreteľnosť pomáha manželom a rodičom vykonávať verne všetky manželské a rodičovské povinnosti a nevyhýbať sa žiadnej z nich.

Dôvera v Božiu Prozreteľnosť spôsobuje, že synovia a dcéry našich rodín sú Božími deťmi, a nie deťmi tohto sveta.

Bude dobré spomenúť tu svedectvo, aké v aule II. vatikánskeho koncilu kardinál Alfredo Ottaviani vydal svojej rodine, ktorá sa opierala o Krista. Hovoril, že bol jedenásty z dvanástich detí chudobného robotníka. Jeho rodičia, ako vyznal, nikdy nepochybovali v Prozreteľnosť, verili Kristovým slovám o nebeských vtákoch, ktoré nesejú

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

ani nežnú, ani nezhrmažďujú do stodôl, a nebeský Otec ich živí. Verili Kristovi, že sa majú starať predovšetkým o nebeské kráľovstvo, a vtedy Prozreteľnosť si poradí so životnými potrebami ich rodiny.

Zaiste významné koncilové svedectvo starého kardinála katolíckej Cirkvi, ktorý mal právo hovoriť: "Verím v rodinu."

Dnešné rodiny potrebujú nie natoľko učiteľov, ako živých svedkov lásky a pokoja, ktoré do rodinného života vnáša Kristus a ktoré mimo Krista nemožno nájsť.

Budme takými svedkami! Majme hlbokú vieru v rodinu, ktorá je tajomstvom v Bohu a Kristovi.

V tichu exercícií pomyslíme si na naše rodiny, z ktorých sme vyšli. Pobozkajme Kristovým bozkom lásky a pokoja ruky našich ctihodných otcov a matiek, tváre našich bratov, sestier a príbuzných, živých i mŕtvych. Očakávajú náš exercičný bozk lásky a pokoja v Kristovi.

Modlime sa za nich a hľadáme Krista s nimi a pre nich. Budme svedkami našej pozemskej rodiny podľa Máriinho vzoru, svedka nazaretskej rodiny.

Svedok ľudskej rodiny

Mária je svedkom nielen nazaretskej rodiny. Je aj svedkom celej ľudskej rodiny. Svedkom celej ľudskej rodiny Panna z Nazareta sa stala predovšetkým v Káne Galilejskej a na Golgote.

Pre Máriu rodinou bol nielen Kristus, jej Syn a jeho pestún Jozef, ale aj všetci ľudia. Uvedomovala si totiž, že Kristus sa narodil z nej pre spásu všetkých ľudí.

S Ježišom a jeho učeníkmi Panna Mária sa zúčastnila na svadbe v Káne Galilejskej. "Keď sa minulo víno, povedala Ježišovi jeho matka: »Nemajú vína.«" (Jn 2, 3). Je to šiesta Máriina výpoveď na stránkach Evanjelia.

Sv. Bernardín zo Sieny nazval sedem Máriiných výpovedí, ktoré zapísali evanjelisti, "siedmimi plameňmi jej srdca".²

Takým plameňom sú zvlášť jej slová "Nemajú vína", v ktorých prosila Syna o zázračnú pomoc pre vystavených

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

výsmechu usporiadateľov svadby.

Prv, než Syn splnil prosbu svojej Matky, povedal jej: "Čo mňa a teba do toho, žena? Ešte neprišla moja hodina" (Jn 2, 4). V Káne Galilejskej Ježiš, keď ešte neprišla jeho hodina, svojej Matke povedal "žena". To isté jej povedal, keď odbila už jeho posledná hodina, to znamená na kríži. Spasiteľ z kríža, pod ktorým stála jeho Matka a vedľa nej milovaný učeník, sa ozval k nej: "Žena, hľa, tvoj syn!" (Jn 19, 26).

Medzi Kánou Galilejskou a Golgotou nastáva organická jednota. Kána Galilejská je anticipáciou Golgoty, anticipáciou Ježišovej "hodiny". Na Golgote totiž Mária obetovala **"Bohu svojho ukrižovaného Syna v jeho hodine"** a vlastnú bolesť materinského srdca za ľudstvo, spájajúc Ježišovu "hodinu" so svojou "hodinou". Preto ju Boh urobil duchovnou Matkou ľudstva, aby mu prinášala víno konečného víťazstva nad satanom.

Je významné, že Kristus v čase svadby v Káne a na kríži nazýva Máriu "žena", podobne ako Boh na začiatku ľudstva ju predstavuje satanovi tiež ako "ženu", ktorá zvíťazí nad ním vo svojom potomstve (por. Gen 3, 15).

Žena-Mária svojou vierou rozviazala uzol, akým prvá žena na zemi, Eva, svojou neverou, podliehajúc satanskému pokušeniu, zviazala celú ľudskú rodinu. Preto, ako hovorí sv. Irenej, a za ním opakuje II. vatikánsky koncil v Konštitúcii o Cirkvi (č. 56), "stala sa príčinou spasenia pre seba samú a pre celé ľudské pokolenie".³

"Nemajú vína", týmito slovami Mária oroduje za celé ľudskú rodinu, obracajúc sa ako "ad Mediatorem mediatrix" - "Prostredníčka k Prostredníkovi". Skrze jej orodovanie svadobný dom v Káne Galilejskej sa stáva domom celého ľudstva.

V Káne Galilejskej Najsvätejšia Panna sa ukazuje našim očiam ako "Mater Hospitalitatis" - "Matka pohostinnosti". Kána Galilejská videná vo svetle kríža - ako anticipácia Golgoty - nás poučá, že Máriina pohostinnosť je taká rozsiahla, aké rozsiahle je celé ľudstvo. Mária totiž je ochotná vziať do svojho nežného starostlivého náručia každého človeka. Dobré urobil umelec, ktorý tvoriac sochu "Matka pohostinnosti", Dieťaťu, aké drží v rukách, nedal

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

výrazné črty tváre. Matka Spasiteľa totiž má otvorenú náruč pre každého človeka, bez ohľadu na črty jeho tváre, farbu pleti či pôvod. Ona je "Mater hospitalitatis universalis" - "Matka všeobecnej pohostinnosti".

Panna Mária chce prijať každého, aby každého viedla ku Kristovi. Nežije pre seba, ale pre Ježiša. Nekoná v Káne Galilejskej pre seba, ale pre Syna. Nielen sluhom v Káne Galilejskej, ale všetkým ľuďom hovorí: "Urobte všetko, čo vám povie" (Jn 2, 5).

Preto sú oprávnené slová Pavla VI., ktoré povedal 5. III. 1967, keď posviacal zlatú ružu určenú pre národné sanktuárium Brazílie v Aparecida: "Kult Márie je kultom uvádzajúcim; ideme k Márii, aby sme došli k Ježišovi."⁴

Mária je svedkom celej ľudskej rodiny, privádzajúc všetkých ľudí ku Kristovi, v ktorom ľudstvo môže nájsť rozviazanie bolestných pút, akými hriech spútal jeho históriu. Skrze toto svedectvo je obrazom Cirkvi, ktorá účinkuje pre spásu všetkých ľudí.

Rozšírilo sa naše srdce

Svojím svedectvom Matka Spasiteľa nás povzbudzuje, aby sme dokázali prekročiť okruh našej prirodzenej rodiny a aj prostredie, v ktorom účinkujeme, učinili našou rodinou. Tam, kde účinkujeme, máme podľa Máriinho príkladu vnášať ducha rodinnej lásky, ktorá prináša pomoc v Kristovi.

Sociálna náuka určuje podmienky, ktoré má spôňať pracovné prostredie, aby bolo skutočne prostredím ľudskej práce, a nie miestom otrockej práce či práce pochádzajúcej z trpkkej životnej potreby.

Ale pracovné prostredie je len vtedy skutočne ľudské, keď pre tých, ktorý ho tvoria, je ich druhou rodinou.

Nebude dobre vo svete práce, pokiaľ neprenikne ho duch Kány Galilejskej.

Kardinál Antonio Bacci opisuje epizódu, ktorá sa často opakovala v určitom období práce Mons. Montiniho v štátnom sekretariáte. Substitút Štátneho sekretariátu každý deň na stoly úradníkov kladol spisy na vybavenie. Niektorí z nich, ktorí prišli prv než Mons. Montini, ťažšie spisy, ktoré mali

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

vybaviť, potajomky kládli na jeho stôl. Montini, keď prišiel, pustil sa do práce a ľahko spoznal spisy, ktoré mu podhodili. Vtedy sa usmial na kolegu, ktorý mu dal taký štedrý dar, a začal pracovať.⁵

Nepochybne Apoštolská stolica bola pre Mons. Montiniho, neskoršieho pápeža Pavla VI., nielen miestom práce, ale rodinou.

Aby sme boli svedkom Krista, treba podľa Máriinho vzoru byť svedkom rodinnej lásky, čo sa týka tých, s ktorými sa delíme o námahu každodennej práce. Oni sú našimi otcami, matkami, bratmi a sestrami, hoci nie čo sa týka tela a krvi, ale podľa ducha, ktorého nám dal Kristus. Preto Pavol žiadal od svojho milovaného učeníka Timoteja svedectvo rodinnej lásky, prekračajúcej prirodzenú rodinu. Napísal mu: "Staršieho nekarhaj, ale ho napomínaj ako otca, mladých ako bratov, staršie ženy ako matky, mladšie ako sestry vo všetkej čistote" (1 Tim 5, 1-2).

"Ako otca, ako matku, ako bratov, ako sestry" - či tieto slová určujú môj každodenný postoj voči tým, s ktorými pracujem?

Mária v Káne Galilejskej a pod krížom sa stala svedkom ľudskej rodiny, svedkom "všeobecnej pohostinnosti". Niet človeka, pre ktorého by Mária neprosila o víno Kristovej milosti. Niet človeka, ktorého by Mária nevyzývala, aby robil to, čo prikazuje jej Syn.

V minulom roku, počas návštevy delegácie nemeckých biskupov v Poľsku, v Mariackom kostole pred oltárom Wita Stvosza, významné slová vyslovil kardinál Jozef Ratzinger. Povedal:

"V najlepších časoch Európy nebolo oddeľovanie sa národov od seba, ale za národné hranice siahali základné organizmy spoločenstiev, v ktorých žila v ľuďoch jednota Európy. Tak veľké množstvo nebolo rozporom, ale vzájomným zúrodňovaním sa všetkých navzájom... Ako Wit Stvosz z Norimbergu najväčšie svoje dielo vytvoril tu, v Krakove, tak Jan Polak z Krakova dosiahol umeleckú zrelosť v Mníchove, a tam vytvoril diela nepominuteľnej krásy. Nad národmi účinkovali rehole, koncily a základné prvky európskeho právneho systému. Rím bol stredom puta.

Po zničeníach, aké zanechal po sebe nacionalizmus prvej

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

polovice tohto storočia, musíme sa znova učiť tej prvotnej európskosti; vážiť si odlišnosť druhého; spoločenstva v rôznorodosti." A ďalej kardinál Ratzinger povedal:

"V strede Mnichova, môjho biskupského sídla, stojí stôp s Pannou Máriou, ktorý postavilo bavorské knieža - kurfirst Maximilián v roku 1638 uprostred strašného trápenia tridsaťročnej vojny. Mal byť nielen stredom mesta, ale stredom celej krajiny, a skutočne ešte dnes sa u nás merajú všetky vzdialenosti od tohto bodu: Mária ostala tichým stredom všetkých našich ulíc. Obraz Pánovej Matky patrí do samotného srdca európskej kultúry... Pred Matkou sa všetci chápeme; pred ňou sa spoznávame všetci ako deti... Spoločná Matka nás učí spoločnej reči; hoci piesne a modlitby v jednotlivých krajinách sa môžu líšiť - ale všetky majú ten istý zvuk srdca; pri pohľade Matky sa končí odpor a končí sa nepriateľstvo, ona obdarováva zmierením, ona vedie k Synovi."

Zaiste významné vyznanie.

V súčasnom storočí tak veľa hovoríme o jednote medzi všetkými ľuďmi. Zároveň ľudstvo sa stáva čím viac rozdeleným. Nehľadá totiž pri Máriiných nohách "spoločnú reč".

Podľa Máriinho vzoru máme byť svedkami lásky, čo sa týka celej ľudskej rodiny. Podľa jej príkladu pohostinnosť našich srdc má byť všeobecná, zahrňujúca všetkých ľudí. V tom totiž spočíva misia Cirkvi.

Pred dvoma rokmi som strávil Vianoce v Kongu Brazzaville, kde som navštívil misionárov a misionárky z mojej diecézy. Na Nový rok som sa zúčastnil na pobožnosti v chudobnej kaplnke v hôbke afrického bušu.

Počas modlitieb veriacich černosi a černošky prosili Boha svojimi slovami. Jeden z černochoch sa modlil: "Bože, ďakujeme Ti, že si s nami v tejto džungli. Bez Teba by sme boli ako divoké zvieratá. Ostaň s nami."

Tieto slová černocho z Konga vyjadrujú všeobecnú misiu Cirkvi, ktorej Matkou je Mária, svedok celej ľudskej rodiny, svedok "všeobecnej pohostinnosti".

"Pre vás, Korintania, otvorili sa naše ústa a rozšírilo naše srdce. Nie v nás máte málo miesta, ale vo svojom srdci máte málo miesta... odvdážte sa tak isto, rozšírte sa aj vy" (2 Kor 6, 11-13).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Antisvedectvom pred Kristom, Cirkvou a jeho Matkou je srdce, v ktorom je "málo miesta", ako píše sv. Pavol v Druhom liste Korinťanom.

Antisvedectvom je srdce, v ktorom niet miesta, hoci len pre jedného človeka. Antisvedectvom je srdce, ktoré nie je otvorené pre celú ľudskú rodinu, pre všetky kontinenty.

Som svedkom lásky voči každému človeku, hoci aj tomu, ktorý je voči mne najnepriateľskejší?

Som svedkom lásky pred celou ľudskou rodinou?

"Toto urobil Ježiš v Káne Galilejskej ako prvé zo znamení a zjavil svoju slávu. A jeho učeníci uverili v neho" (Jn 2, 11).

Ježiš zjavil svoju slávu, a my máme žiť pre jeho slávu.

Sláva, akú preukazujeme Bohu, je prameňom nášho šťastia. Len ten človek, ktorý chváli Boha, môže byť šťastný.

To, že môžeme chváliť Boha, je nádherným obšťastňujúcim darom, aký dostávame od Boha. Pravom jedna z nových omšových prefácií má názov "Laus Dei, donum Dei" - "Sláva Boha, dar Boha". Ale Boh je jeden v rodine troch Božských Osôb.

Boh sa stal ľudským Synom v nazaretskej rodine.

Boží Syn so svojou Matkou sa zúčastnil na svadobnej radosti rodiny v Káne Galilejskej.

Bohočlovek zomrel na kríži za celú ľudskú rodinu a svoju Matku urobil jej Matkou.

Preto skutočne chválime Boha a skrze to sme skutočne šťastní len vtedy, keď sme **svedkami rodiny** podľa Máriinho vzoru.

Nech výpovede Márie zapísané evanjelistami, ktoré sú "plameňmi ohňa jej srdca", rozpalujú naše srdcia ohňom rodinnej lásky!

Poznámky ku textu:

1 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 52.

2 SV. BERNARDÍN ZO SIENY, *Sermone IX, La visitazione*.

3 SV. IRENEJ, *Adv. Haer*, III, 22, 4; (PG 7, 959 A).

4 *Encicliche e discorsi di Paolo VI*, ed. Paoline, vol. 12, 262. ⁵ A. BACCI, *Con il latino a servizio di quattro Papi*, Roma 1964, s. 19-20.

XVIII. PREDNÁŠKA

SVEDECTVO MODLITBY

"Ježiš Kristus sa modlí v nás" 1.

V roku 1961 vyšla v Londýne kniha pod názvom "Knižočka".² Autorom tejto knižky bol Jan Bielatowicz, známy literát a zároveň frontový vojak z poslednej vojny. Opísal príbeh svoj modlitebnej knihy, vytlačenej v Krakove v roku 1911, ktorú dostal v detstve od kňaza, ktorý mu udelil svätý krst. Urobil to v presvedčení, že "životy vecí sú nie menej zaujímavé ako ľudské životy".

Autor napísal: "Moja knižočka je nevelká. Možno ju zovrieť v dlani, ale obsahuje určite všetko, čo má človek vedieť o Bohu a čo má Bohu povedať."

V tejto knižočke sa nachádzal obrázok "Krista na kríži", ktorý zvláštnym spôsobom povzbudzoval jej majiteľa k modlitbe.

So svojou knižočkou Jan Bielatowicz šiel životom, prešiel dlhý front vojny, "nikdy sa s ňou nerozlúčil. Opustil ju len na jeden deň v živote". Bolo to počas boja o Monte Cassino. Istej noci musel odísť so svojimi dvoma druhmi z gulometného hniezda. Keď odišiel, uvedomil si, že nechal tam na pahorku chlebník a v ňom knižočku. Neváhal sa vrátiť na opustené, vystavené priamej palbe nepriateľa stanovište, a našiel milovanú knižočku. Bola iba "trošku poškodená od kúsočka úlomku". Neskôr tento spisovateľ a vojak zároveň, navštívil Rím a zašiel "do kostola San Lorenzo in Lucina, neďaleko starorímskeho Oltára pokoja pri rieke Tiber." Už na prahu padol na kolená. Zbadal totiž na hlavnom oltári tohto kostola ukrižovaného Krista z detskej knižočky. Bol to obraz od Guida. Píše: "Ako dieťa som sa s Ním (s Kristom) rozprával v knižočke, teraz som sa mohol rozprávať s Ním na hlavnom oltári rímskeho kostola, nevediac predtým, že sa tam nachádza." A končí: "Najväčšia je láska. Väčšia než viera a nádej. Ukrižovaná v Lucine i v detskej knižočke."³ Svätý Otec, milovaní bratia! Ten vojak

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

plaziaci sa uprostred krupobitia guliek, aby našiel svoju modlitebnú knižočku, vydal svedectvo nielen odvahy, ale predovšetkým svedectvo modlitby a skrze to sa stal Kristovým svedkom.

Kristova modlitba

Nemožno byť Kristovým svedkom bez modlitby. Kristus totiž zostúpil z neba na zem, aby pieseň chvály, ktorá zaznieva v nebi, preniesol na zem. Preto v Konštitúcii o posvätnnej liturgii čítame: "Najvyšší kňaz Nového a večného zákona, Ježiš Kristus, vezmúc na seba ľudskú prirodzenosť, priniesol do tohto pozemského vyhnanstva pieseň chvály, ktorá sa spieva v nebesách po celú večnosť." (č. 83)

Život Krista bol životom modlitby. Kristus sa modlil, keď Otec zjavoval Jeho misiu slovami: "Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zalúbenie" (Lk 3, 22).

"Strávil celú noc v modlitbe s Bohom" (Lk 6, 12) pred vyvolením apoštolov.

Prv, než rozmnožil chleby pred očami zástupov, "pozdvihol oči k nebu, dobrorečil" (Mt 14, 19) a "vzdával vďaky" (Mt 15, 36), rozdával ho učeníkom a zástupom.

Premenil sa pred očami Petra, Jakuba a Jána, keď "vystúpil na vrch modlit sa" a "ako sa modlil" (Lk 9, 28-29).

Uzdravil hluchonemého "pozdvihnúc oči k nebu" (por. Mk 7, 34).

Vzkriesil Lazára, keď "pozdvihol oči k nebu a povedal: »Otče, ďakujem ti, že si ma vypočul«" (Jn 11, 41).

Peter vyznal, že Ježiš je "Boží Mesiáš", keď sa Ježiš "osamote modlil a boli s ním učeníci" (por. Lk 9, 18-20).

"Raz sa na ktoromsi mieste modlil. Keď skončil, povedal mu jeden z jeho učeníkov: »Pane, nauč nás modliť sa«" a Ježiš ako odpoveď naučil ich modlitbu »Otče náš«" (Lk 11, 1-4).

Keď sa sedemdesiat dva učeníkov vrátilo s radosťou z úspešnej misijnej práce "v tej hodine zaplesal [Ježiš] v Duchu Svätom a povedal: »Zvelebujem ťa, Otče, Pán neba i zeme«" (Lk 10, 21).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Keď "mu priniesli deti, aby na ne položil ruky a pomodlil sa", Ježiš "na ne kládol ruky a odišiel odtiaľ" (Mt 19, 13-15).

Kristus prosil za Petra, aby "neochabla jeho viera" (por. Lk 22, 32).

Keď "zvest' o ňom sa tým väčšmi šírila a schádzali sa veľké zástupy, aby ho počuli a dali sa uzdraviť zo svojich chorôb. On sa však utiahol na púšť a modlil sa" (Lk 5, 15-16).

Modlitba oživovala "Kristovu mesiášsku službu". Modlitba oživovala aj jeho "veľkonočný odchod". Pred svojím utrpením na Kvetnú nedeľu sa modlil: "Teraz je moja duša vzrušená. Čo mám povedať?... Otče, osláv svoje meno" (Jn 12, 27-28).

Modlil sa počas poslednej večere slovami nádhernej veľkňazskej modlitby (por. Jn 17,1-26). Po tejto modlitbe sa vybral na Olivovú horu, kde v smrteľnej úzkosti sa ešte vrúcnejšie modlil (por. Lk 22, 43).

Modlil sa na kríži: "Otče, odpusť im, lebo nevedie, čo robia" (Lk 23, 34); so slovami modlitby "Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha ... vydýchol" (Lk 23,46).⁴

Modlitba Cirkvi

Nepochybne Kristus preniesol na zem chválospev, aký na počesť Boha spieva nebo. Ale Kristus chcel, aby tento chválospev spievali všetci ľudia. Preto, ako napísal II. vatikánsky koncil "spája so sebou celé ľudské spoločenstvo a pridružuje si ho pri spievaní tohto božského chválospevu".⁵

Kristus nás zapája do svojej modlitby skrze tajomstvo svojho mystického tela. "Modlime sa k Ježišovi Kristovi ako nášmu Bohu." "Ježiš Kristus sa modlí za nás ako náš Veľkňaz." "Kristus sa modlí za nás, pretože je jediným prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi" (por. 1 Tim 2,5); je jediným Kňazom.

Ale tým sa to nekončí. "Ježiš sa modlí v nás", ako píše sv. Augustín⁶.

Ježiš Kristus je Hlava mystického tela. My sme údmi

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

tohto tela. Preto, keď sa prihovárame k Bohu, v nás k Bohu sa prihovára naša Hlava - Kristus. "Uznajme náš hlas v Kristovi a hlas Krista v nás." Ježiš Kristus, Boží Syn, zostúpil z neba na zem, aby preniesol na zem chválospev, aký na slávu Boha spieva nebo. Preto sa vtelil v nás mystickým spôsobom, urobil nás svojimi údmi a modlí sa v nás. "Nemohol Boh dať ľuďom väčší dar", volá ďalej s nadšením sv. Augustín⁷.

Toto nadšenie sv. Augustína máme prežívať zvlášť vtedy, keď berieme do rúk náš kňazský breviár. Kristus totiž ďalej spieva na zemi pieseň chvály, ktorá sa spieva v nebesách po celú večnosť, prostredníctvom Cirkvi, ktorá neprestajne chváli Pána a oroduje za spásu celého sveta, zvlášť modlitbou breviára".⁸

Breviár, to je "modlitba Krista spolu s vlastným telom (totiž Cirkvou) k Otcovi".⁹ Breviár "je naozaj hlas Nevesty, ktorá sa prihovára ženíchovi".¹⁰ Z toho vyplýva neobyčajná dôstojnosť modlitby breviára. Ústa kňaza, ktorý sa modlí Liturgiu hodín, sú ústami Cirkvi. Cirkev prostredníctvom modlitby breviára sa stáva zvláštnym spôsobom Kristovým svedkom.

Niet súkromného kňazstva. Je totiž len jedno Kristovo kňazstvo, na ktorom máme účasť.

Podobne nie je náš súkromný breviár. Naš breviár je modlitbou Krista v nás, ktorý tvoríme jeho mystické telo, čiže Cirkev, je teda verejnou modlitbou Cirkvi. "Žiaden väčší dar Boh nemohol dať ľuďom."

Ale "noblesse oblige" - "pocta zaväzuje". Preto breviár zaväzuje k svedectvu. Zaväzuje k trojnásobnému svedectvu:

- a. svedectvo širokého srdca podľa vzoru Ježišovho Srdca;
- b. svedectvo spoločenstva modlitby;
- c. svedectvo ustavičnej modlitby.

Svedectvo širokého srdca

"Kristus sa modlí v nás." Preto Liturgia hodín je svojho druhu "celebrovaním", slávením jediného spasiteľného diela Ježiša Krista.¹¹ Liturgia hodín je anamnézou Ježišovho

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

tajomstva. Preto jednotlivé hodiny pripomínajú jednotlivé spasiteľné diela Krista - Ranné chvály - Veľkonočné tajomstvo Krista, Tercia - ukrižovanie alebo Zoslanie Ducha Svätého, Nóna - smrť Krista na kríži.¹²

V žalmoch, ktoré sú základnou časťou breviára, ako píše sv. Ambróz, "Ježiš je nielen predpovedný vo svojom narodení pre nás, ale aj prijíma svoje utrpenie, ako príčinu spásy. Pre nás umiera, vstáva z mŕtvych, vstupuje do neba, sedí po pravici Otca".¹³

Napísal literát - vojak o svojej detskej modlitebnej knižočke, o ktorej som hovoril na začiatku, že "v nej bola ukrižovaná Láska".

"Ukrižovaná Láska" zvláštnym spôsobom je v breviári. Keď sa modlíme breviár, slávime "ukrižovanú lásku".

Breviár ako anamnéza a slávenie Kristovho diela spásy nás zaväzuje, aby sme naše srdcia rozšírili podľa vzoru rozmerov Kristovho Srdca. On totiž sa modlí v nás, v našich srdciach.

Modlí sa v nás Kristus, ten Kristus, ktorého srdce nič neodmietlo Otcovi. Modlí sa v nás slovami 40. žalmu: "Bože môj. Idem plniť tvoju vôľu. Hlboko v srdci mám tvoj zákon" (por. Ž 40, 6-9).

Preto breviár má byť modlitbou nášho širokého srdca, otvoreného podľa Kristovho príkladu pre plnenie celej Božej vôle.

Modlí sa v nás Kristus, v ktorého srdci bolo miesto pre mýtnika, Magdalénu, lotra, prenasledovateľov a hriešnikov; ktorého srdce bolo otvorené pre potreby celej Cirkvi a celého ľudstva. Preto, keď sa modlíme breviár, máme opakovať so sv. Pavlom všetkým ľuďom: "Otvorili sa naše ústa a rozšírilo naše srdce. Nie v nás máte málo miesta" (2 Kor 6, 11-12).

Breviár má byť svedectvom nášho širokého srdca podľa Ježišovho Srdca. Preto arcibiskup Fulton J. Sheen napísal: "Vždy, keď berieme do rúk breviár, berieme do rúk Japonsko, Afriku, t.j. dve miliardy neveriacich; berieme do rúk tých, ktorí sa stratili; beriem do rúk tarchu cirkví celého sveta...

Breviár nie je osobnou modlitbou; je oficiálnou modlitbou, a preto dvíha "celú tarchu Cirkvi". A pokiaľ si

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

neuvedomíme, že v ňom sa vyjadruje modlitba celej Cirkvi, nepochopíme jeho krásu ani jeho ťarchu"¹⁴.

V tichu exercícií sa spýtam samého seba, či breviár je svedkom môjho srdca, ktoré sa denne rozširuje, aby plnilo Božiu vôľu? Či pri každodennom breviári mám právo opakovať so sv. Pavlom všetkým ľuďom: "Otvorili sa naše ústa a rozšírilo naše srdce. Nie v nás máte málo miesta" (2 Kor 6, 11-12)?

Svedectvo spoločenstva modlitby

"Kristus sa modlí v nás." Preto breviár má byť svedectvom spoločenstva modlitby.

Kristus sa modlil nielen sám, ale spoločne s inými. Kristus sa modlil spoločne s inými: "Podľa svojho zvyku vošiel v sobotu do synagógy", ako uvádza sv. Lukáš (Lk 4, 16). Modlil sa spoločne s inými v chráme, ktorý nazýval "domom modlitby" (Mt 21,13). Kristus sa modlil spoločne s inými slovami tradičného izraelského požehnania, pri rozmnožení chleba (por. Mt 14, 19), počas poslednej večere (por. Mt 26, 26), pri lámaní chleba v dedinke Emauzy (por. Lk 24, 30). Kristus spoločne s inými spieval starozákonné chválospevy. Chválospevom začal s apoštolmi cestu na Olivovú horu. "Potom zaspievali chválospev a vyšli na Olivovú horu" (Mt 26, 30). Tak tomu bolo za života Krista na zemi. Po odchode z tejto zeme Kristus sa modlí v nás.

Kristus sa modlí nielen vo mne, ale v toľkých iných mojich brátoch a sestrách, s ktorými tvoríme Cirkev. Preto breviár je "hlasom Cirkvi, čiže celého tajomného tela"¹⁵. Odtiaľ pochádza zvláštna moc a sila modlitby breviára. Neslávim totiž Liturgiu hodín sám. Vo mne ju slávi Kristus a Cirkev. Kristus a Cirkev doplňujú nedostatky môjho breviára. Preto sv. František Saleský vyznal, že rozličné ťažkosti svojho biskupského života riešil prostredníctvom stránok breviára.

Pripomeňme si Kristove slová, o ktoré sa opiera teológia modlitebných skupín: "A zasa vám hovorím: Ak budú dvaja z vás na zemi jednomyselne prosiť o čokoľvek, dostanú

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

to od môjho Otca, ktorý je na nebesiach. Lebo kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi" (Mt 18, 19-20).

Modlitba skupiny má znak prítomnosti Krista a jeho milosti, je akoby jeho sviatosťou. Pavol VI. krátko pred svojou smrťou, 25.6.1978, povedal kolégiu kardinálov, že "modlitebné skupiny rozlievajú v našom svete životodarný kyslík duchovných výšin".

Je dobré dodať, že otec Pio, ako svoje jediné organizačné dedičstvo, nezanechal nič iného než spojené s jeho menom modlitebné skupiny.

Zvláštny, výnimočný znak Kristovej prítomnosti a milosti, akoby sviatosťný znak, je vtlačený na spoločnosti kňazov, rehoľníkov či laikov, ktorí slávia Liturgiu hodín. Takáto spoločnosť totiž reprezentuje, ukazuje a zapája do svojej modlitby celé telo Cirkvi.

Čítame v Skutkoch apoštolov, že Duch Svätý zostúpil na apoštolov vo večeradle v deň Turíc, ktorý je dňom zrodenia Cirkvi, keď "všetci jednomyselne zotrvali na modlitbách" (Sk 1, 14).

Tieto isté Skutki apoštolov, podávajú, že keď Peter a Ján oslobodení veľradou "išli k svojim" a "jednomyselne pozdvihli hlas k Bohu" modliac sa druhý Dávidov žalm, "keď sa pomodlili, zatriaslo sa miesto, na ktorom boli zhromaždení, všetkých naplnil Svätý Duch a smelo hlásali Božie slovo" (Sk 4,23-31).

Breviárový žalm, ktorý sa spoločne modlí, má stigmú Turíc, stigmú stále obnovujúcej sa Cirkvi. Prostredníctvom tohto žalmu Kristus nám posiela Ducha Svätého, "aby sme odvážne hlásali Božie slovo". Kristus sa totiž modlí ten žalm v nás, s celou Cirkvou, ako jej Hlava.

Breviárový žalm, ktorý sa spoločne modlí v liturgickom zhromaždení, je poznačený mocou Ducha Svätého. Totiž spoločná Liturgia hodín zvláštnym spôsobom vyjadruje zjednotenie celej Cirkvi v modlitbe s Kristom - jednotu "hlasu Cirkvi". Preto koncil odporučil, "aby klerici, ktorí nemajú povinnosť chóru, najmä kňazi, čo spoločne žijú alebo sa schádzajú, sa modlievali aspoň časť cirkevných hodiniek"¹⁶.

Naša breviárová tercia nie je len spomienkou na

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Zostúpenie Ducha Svätého na apoštolov, že "hora tertia Spiritus Sanctus in apostolis distributus est". Naša breviárová tertia, zvlášť, keď sa ju modlíme spoločne, stáva sa pre nás skutočnosťou Turíc, skutočným Zostúpením Ducha Svätého. Takto breviár je prameňom našej svätosti a účinného apoštolátu.

Nepochybne Boh osudy Cirkvi a osudy ľudských duší, zvlášť kňazských, urobil závislými v určitom stupni od nášho breviára. Preto nesmieme ho vynechávať "sine gravi causa", ako pripomenula v poslednom čase Cirkev.¹⁷ Ak nemožno ho vynechať "sine gravi causa", tak preto, že je "gravis obligatio" - "veľkým záväzkom".

Predstavme si toho vojaka - literáta, ktorý pod guľkami sa plazil, aby si priniesol svoju modlitebnú knižočku, lebo v nej "bolo všetko, čo človek má vedieť o Bohu a hovoriť Bohu". Ako na pozadí tohto vojaka od Monte Cassino vyzerá kňaz, ktorý cestuje pohodlným autom, autobusom či lietadlom a oslobodzuje sa od breviára kvôli "námahe" cesty?

Nezanedbávajme breviár, nedišpenzujme od neho ľahko seba a druhých, lebo od neho závisí tak veľa, on "dvíha celú tarchu Cirkvi".¹⁸

V tichu exercícií sa spýtam, či prostredníctvom breviára vydávam svedectvo spoločnej modlitby? Či keď sa modlím breviár, som zjednotený s celou Cirkvou? Či sa rád modlím breviár, aspoň jeho časť, spoločne s inými?

Svedectvo ustavičnej modlitby

"Kristus sa modlí v nás." Preto breviár má byť svedectvom ustavičnej modlitby.

Kristus sa totiž modlil ustavične "včas ráno, hneď na úsvite... na pustom mieste" (por. Mk 1, 35), "na vrchu, keď už nastal večer, až do skorého rána" (por. Mt 14, 23-35), dokonca "strávil celú noc v modlitbe s Bohom" (Lk 6, 12).

Je nad naše sily pochopiť a predstaviť si hŕbku ustavičného zjednotenia Božieho Syna s Bohom Otcom v tajomstve hypostatickej únie.

Ale Kristus sa chcel modliť ustavične v každom z nás.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Preto povedal, že "sa treba stále modliť a neochabovať" (Lk 18, 1).

Započúvaní do slov tohto Kristovho mandátu veľkí duchovia Antonov, Benediktov, Bernardov, Augustínov boli zaujatí základným problémom, čo robiť, aby sme sa vždy modlili. Na tento Kristov mandát Cirkev odpovedala "Liturgiou hodín", hodín každého dňa od rána do večera naplnených oslavou Boha.

Základnými hodinami tejto Liturgie sú Ranné chvály a Večerné vešpery, ktoré sú "veluti cardo" - "akoby osou" Božej služby.¹⁹

Hodiny počas dňa: Tercia (9), Sexta (12), Nona (15) nalaďujú na Boha naše predpoludnie i popoludnie, pripomínajúc nám hodiny Kristovho diela spásy, jeho utrpenia a smrti i hodiny práce a modlitby Petra i apoštolov.

Modlitba čítaní (Officium lectionis), ktorá sa modlí v ľubovoľnom čase dňa, je liturgickým slávením Božieho slova, ktoré nás osvecuje počas dňa.

Večerná modlitba (Completorium) završuje "Opus Dei" - "Božie dielo" celého nášho dňa - podľa definície sv. Benedikta.

Tak teda breviár je jedným zo spôsobov, akým Cirkev chce uskutočňovať ideál "ustavičnej modlitby", "stavu modlitby", čiže povediac dnešnou rečou "existenciálnej modlitby".

Preto náš breviár má byť svedectvom ustavičnej modlitby. Je takým svedectvom, ak sa snažíme v ňom zachovať "pravdu času". "Pravda času" breviára, to je modliť sa podľa možností ráno (Ranné chvály), večer (Vešpery), o deviatej, dvanástej či pätnástej hodine aspoň jednu z hodín v určený čas, počas dňa Modlitbu čítaní a na záver Večernú modlitbu.

Kňaz, ktorý sa modlí breviár, ale z vlastnej viny nezachováva v ňom "pravdu času", "robí to, čo nerobí", a tým upadá do určitého druhu hypokrízy. Breviár totiž má byť svedectvom ustavičnej modlitby s Kristom a Cirkvou.

Spýtam sa samého seba, či môj breviár je takýmto svedectvom?

Oživuje breviár celý môj deň?

"Robím to, čo robím", zachovávajúc "pravdu času"

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

v breviári?

"Kristus sa modlí v nás." Preto Liturgiou hodín sa stávame svedkami Krista.

Nech táto liturgia hodín bude svedectvom:

- a. nášho širokého srdca podľa Ježišovho Srdca,
- b. spoločenstva modlitby,
- c. ustavičnej modlitby.

A vtedy naša pozemská Liturgia hodín sa raz premení v nekonečnú nebeskú liturgiu, plnú nevysloviteľného šťastia.

Poznámky ku textu:

1 SV. AUGUSTÍN, *Enarrationes in psalm.* 85, 1 (CCL 39, 1176).

2 J. BIELATOWICZ, *Ksiażeczka*, Londyn 1961.

3 J. BIELATOWICZ, *cit. dielo*, ss. 17-31.

4 Por. *Institutio generalis de Liturgia Horarum*, č. 4.

5 II. VAT. KONCIL, *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 83.

6 SV. AUGUSTÍN, *Enarrat.* 85, 1 (CCL 39, 1176).

7 *Tamže*.

8 Por. II. VAT. KONCIL, *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 83.

9 Por. II. VAT. KONCIL, *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 84.

10 *Tamže*.

11 *Sacramentum mundi*, *Enciclopedia Teologica*, zv. VI, s. 496.

12 *Tamže*, s. 491.

13 *Ex explanationibus psalmorum sancti Ambrosii episcopi*, 1, 4, 7-8 (CSCL 64).

14 F. J. SHEEN, *Il sacerdote non s'appartiene*, Torino 1964, s. 148.

15 II. VAT. KONCIL, *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 99.

16 II. VAT. KONCIL, *Konštitúcia o posvätnnej liturgii*, č. 99.

17 *Institutio generalis de Liturgia Horarum*, č. 29.

18 F. J. SHEEN, *cit. dielo*, s. 148.

19 *Institutio generalis de Liturgia Horarum*, č. 29.

XIX. PREDNÁŠKA

SVÄTYŇA SVEDECTVA

"Toto je naša chvála, svedectvo nášho svedomia" (2 Kor 1, 12).

Má svedectvo svoju svätyňu? Áno. Je ním svedomie. Túto pravdu nám pripomenul II. vatikánsky koncil v jednej zo svojich najkrajších viet, v ktorej povedal: "Svedomie je najtajnejším jadrom človeka, svätyňou, kde zostáva sám s Bohom, ktorého hlas sa mu vo vnútri ozýva."¹

Hlas Boha v nás

V svätyni svedomia človeka zaznieva hlas Boha, ktorý vydáva svedectvo, čo je dobré a čo je zlé, "neprestajne ho vyzýva milovať a konať dobré a chrániť sa zlého;... toto rob, tamtoho sa varuj"². Svätyňou Božieho svedectva sa stala hora Sinaj, keď Mojžiš dostal na nej kamenné tabule zákona.

Boh sa však neuspokojil s kamennými tabuľami, ale svoj zákon napísal na živých tabuľách ľudských sŕdc. Tými tabuľami je svedomie človeka.

Ľudské svedomie je svätyňou Boha, v ktorej On ustavične svedčí, čo požaduje od človeka. Mojžiš roztrieskal kamenné tabule zákona na úpätí vrchu Sinaj. Živé tabule zákona svedomia roztrieskať nemožno, pretože hlas svedomia, ktorý je hlasom samého Boha, stále zaznieva vo vnútri človeka. Vrch Sinaj, hoci sa nad ním rozliehal Boží hlas, neprestal byť mŕtvý. Ale svedomie človeka žije, "obviňuje", alebo bráni" (por. Rim 2, 15). Svedomie volá s mocou proroka Nátana, ktorý Dávidovi pripomínal jeho hriech: "Ty si ten muž, ktorý zhrešil" (por. 2 Sam 12, 7).

"Ty si ten muž" - volá svedomie vo dne v noci. F. W. Foerster vo svojej peknej knihe *"Kristus a ľudský život"* píše o človeku, ktorý po celý deň nechce uznať svoju vinu, že sa stal príčinou hádok a sporov. Avšak v noci medzi

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

treťou a štvrtou hodinou nad ráno sa budí a náhle počuje hlas akoby "anjela, ktorého poslal Boh": "Nie si ty hlavným vinníkom? Áno, hoci by si ním ani vôbec nebol pred ľuďmi a súdmi, si ním však pred Bohom. V hŕbke svojej duše o tom dobre vieš, a preto s takou zúfalou usilovnosťou hľadáš čoraz novšie dôvody, len aby si zhodil zo seba to bremeno, hoci vieš, že všetky sú zbytočné, že to v tebe samom je zdroj toho moru a že všetky tie ochranné kúsky, hoci by neviem ako účinkovali na ľudí, ktoré holdujú zdaniu a chvílkovému úspechu, nie sú na nič. V tebe samom je sídlo hriechu."³

Možno zbúrať rozličné svätyne. Svätyňa neustáleho Božieho svedectva, akým je svedomie človeka, sa neda zbúrať.

Vieroučná konštitúcia o Cirkvi v nádhernej druhej kapitole píše, že Boh svoj vyvolený národ "postupne poučoval tým, že mu v jeho dejinách zjavoval seba samého a svoje úmysly a si ho posväcoval" (č. 9). Počas dejín spásy Boh postupne formoval a zdokonaľoval ľudské svedomie, aby bolo čoraz viac svätyňou jeho svedectva. Boh povedal Abrahámovi: "Odíď zo svojej krajiny... a zo svojho otcovského domu, do krajiny, ktorú ti ukážem" (Gn 12, 1). Nasledujúc hlas svedomia, Abrahám sa stal pútnikom Absolútna.

"Odíď do krajiny, ktorú ti ukážem." Tento Boží hlas zaznieva vo svätyniach ľudských svedomí po tisíce rokov.

Avšak rozličné krajiny ukazuje Boh ľuďom. Do iných duchovných krajín, odlišných od krajiny duchovnosti Abraháma, Boh skrze hlas svedomia viedol svätých katolíckej Cirkvi, Františkov, Terézie, Maximiliánov. Stali sa tiež pútnikmi Absolútna, hoci na iných cestách, než Abraháмова cesta.

Boh totiž stále formuje a zdokonaľuje svätyňu svojho svedectva, akým je svedomie človeka. Stále novým spôsobom sa prihovára človeku, ukazujúc mu čoraz novšie horizonty duchovného rozvoja.

V duchovnej formácii Božieho ľudu sa zvyklo rozlišovať - opierajúc sa o teológiu sv. Pavla, sv. Augustína a Otcov - štyri obdobia: vek svedomie - pohanstva, vek práva - židovstva, vek milosti - kresťanstva a vek slávy - večnosti.

Určite Boh vo svojej pedagogike používa svedomie, zákon

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

i milosť, aby svoj ľud priviedol do slávy. Ale nie je to presné rozdelenie, v ktorom by jeden úsek vylučoval úplne druhý.

Boh na kamenných tabuliach, ktoré dostal Mojžiš, napísal svoj Zákon, a takto potvrdil a rozvinul prirodzený zákon napísaný na živých tabuliach svedomia všetkých ľudí, aj pohanov. Boží Syn, Ježiš Kristus, **"neprišiel zrušiť Zákon"** ale doplniť ho príkazmi a radami evanjelia (Mt 5, 17). Potom svojou krvou "očistil naše svedomie od mŕtvych skutkov" (por. Hebr. 9,14). "Sám seba priniesol Bohu na obeť bez poškrvny" (Hebr. 9, 14) a skrze to nám zaslúžil milosť "aby sme mohli slúžiť živému Bohu" (Hebr 9, 14), "majúc dobré svedomie" (por. Hebr 13, 18), "v čistom svedomí uchovávajúc tajomstvo viery" (por. 1 Tim 3, 9).

Svedomie sa úzko spája so Zákonom, milosťou a slávou. A táto sláva sa ukáže "v deň, keď Boh bude... skrze Krista Ježiša súdiť, čo je skryté v ľuďoch" (por. Rim 2,16).

Dejiny spásy sú poznačené rozvojom ľudského svedomia. Boh totiž chce čoraz viac robiť svedomie človeka svätyňou svojho svedectva.

Samotné svedomie nie je zákonom a nepatrí mu absolútna autonómia. Svedomie je náboženskou skutočnosťou, ktorá má prameň v Bohu. Nie je autonómne, ale teonomne. "V hôbkach svedomia človek odкрýva zákon, ktorý si on sám nedáva"⁴. Toto odкрývanie môže byť mylné, pretože rozum človeka následkom skazenosti prvotným hriechom je vystavený omylom. Preto svedomie potrebuje vedenie, aby nezišlo na scestie. Ako veľmi ľudské svedomie potrebuje toto vedenie, svedčia trebárs posledné diskusie o sexuálnej etike.

Vedenie ľudských svedomí Boh zveril Cirkvi, a zvlášť jej učiteľskému úradu. Boh chce vychovávať ľudské svedomia prostredníctvom Cirkvi, aby nebolí mylné, ale správne.

Svedomie je svätyňou Božieho svedectva. Ako stráž tohto svedomia Boh postavil Petra a Cirkev. Cirkev stráži a bráni svedomie človeka. Skrze to Cirkev stráži Boha v človeku. Skrze to Cirkev bráni Boží hlas v ľudskom srdci. Takto Cirkev stráži a bráni dôstojnosť a šťastie človeka. Totiž z hlasu Boha, ktorý zaznieva v ľudskom vnútri, vyplýva ľudská dôstojnosť a šťastie.

Druhého júla som počúval rozhlasovú reláciu z návštevy

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Svätého Otca Jána Pavla II. v Brazílii. Spravodajca uviedol vetu, ktorú mu povedal istý významný brazílsky verejný a politický činiteľ: "Pápež nám pripomenul, že existuje silnejšia zbraň ako atómová a neutrónová. Je ňou zbraň svedomia."

Nie je to natoľko zbraň, ako predovšetkým poslanie Apoštolskej stolice.

V tichu exercícií sa spýtam samého seba, či tu, vo Vatikáne, som celkom zapojený do služby svätynne Božieho svedectva, ktorým je ľudské svedomie?

Dialóg človeka s Bohom

Svedomie je Božím hlasom v nás, ale nielen. Svedomie je aj dialógom človeka s Bohom.

V svätyni svedomia človek prebýva osamote s Bohom. Boh mu predkladá zákon, čo je dobré a čo zlé. Človek tento Boží zákon alebo odmieta skrze antizákon pýchy, alebo prijíma skrze svedectvo pokorného uznania svojej viny a ľútosti.

Takto svedomie je svätynou svedectva Boha voči človeku a svedectva človeka voči Bohu.

Sv. Augustín píše vo IV. knihe *Vyznaní*: "*Factus sum ipse mihi magna quaestio*" - "Sám pre seba som sa stal veľkým problémom".⁵

Človek sám pre seba je problémom predovšetkým pre hriech.

Problém hriechu sa môže vyriešiť len pod podmienkou, že sa zmôže pokorné svedectvo: "**vedomý som si svojho hriechu**" (por. Ž 50,5). Nielen "poznávam", ale "uznávam". Dávid na svedectvo Boha vyslovené ústami Nátana "Ty si ten muž" (2 Sam 12, 17), odpovedal pokorným svedectvom o sebe samom: "Vedomý som si svojho hriechu" (por. Ž 50,5).

Uznanie hriechu je začiatkom duchovnej premeny (metanoy) človeka, ktorá mu prináša oslobodenie. Nedostatok uznania hriechu je najväčšou tragédiou človeka. Je to najtragickejšia slepota, na adresu ktorej prorok Izaiáš adresuje hrozné "**beda**".

"Beda tým, čo vravia zlému dobré a dobrému zlé, robia

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

svetlo tmou a tmu svetlom, robia horké sladkým a sladké horkým!" (Iz 5, 0).

Sú ľudia, ktorí nechcú uznať hriech za zlo, priestupok za tmu a nepravosť za horkosť. Týchto ľudí Dante umiestnil do pekla, nazval "dušami smutnými a úbohými" a predstavil hrozným spôsobom ich osud po smrti⁶.

Liturgia Cirkvi adresuje nám rozličné výzvy. Základný význam má výzva na začiatku svätej omše: "Bratia! Uznajme naše hriechy, aby sme mohli s čistým srdcom sláviť sväté tajomstvá."

Len ten sa môže s čistým srdcom zúčastňovať na veľkých tajomstvách Boha, Cirkvi, Eucharistie a spásy, kto uzná svoj hriech. Uznanie hriechu sa dokonáva v sanktuárii svedomia, "kde" - podľa slov II. vatikánskeho koncilu - "človek zostáva sám s Bohom, kde sa človek osamote stretáva s Bohom"⁷. Preto spytovanie svedomia nie je účtovníctvom, ale modlitbou. Každá modlitba je svedectvom, ale výnimočným spôsobom svedectva je spytovanie svedomia. Je totiž svedectvom márnوترatného syna, ktorý vyznáva nebeskému Otcovi, že zradil jeho lásku.

Spytovanie svedomia, ktoré nebolo účtovníctvom, ale modlitbou, predstavil nám sám Kristus v podobenstve o márnوترatnom synovi: "Vstúpil teda do seba a povedal si: [...] Vstanem, pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i voči tebe. Už nie som hoden volať sa tvojím synom. Prijmi ma ako jedného zo svojich nádenníkov (Lk 15, 17-19).

Márnوترatný syn "vstúpil do seba", do svojho svedomia, ktoré je svätynou zákona. "Vstúpil do seba nie predovšetkým preto, aby počítal, presne koľko otcovského majetku "hýrivým životom premárnil" (Lk 15, 13). Márnوترatný syn vstúpil do seba preto, aby uznal krivdu, akú spôsobil nebu, Bohu i sámému sebe.

Ako výsledok tohto spytovania svedomia "vstal a šiel k svojmu Otcovi" (Lk 15, 20).

Spytovanie svedomia nás vedie naspäť k Otcovi, znova buduje láskyplnú dôveru medzi nami a Bohom, nie je účtovníctvom, ale dialógom plným nežnosti s Kristom, ktorému chceme vynahrádzať. Takto spytovanie svedomia robí z nášho svedomia svätynú posvätných návratov a vynahrádzajúcej

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

lásky.

V tichu svätýne svedomia sa nám ukazuje veľkosť Boha, predovšetkým veľkosť jeho lásky voči nám. Preto počas modlitby spytovania svedomia jasne vidíme pravdivosť slov sv. Hieronyma: "Non est leve Deum in exigua contemnere" - "Nie je ľahkou vecou pohŕdať Bohom v drobných veciach." Preto modlitba nášho spytovania svedomia nás povzbudzuje k boju s ľahkými hriechmi. Nielen ťažké hriechy, ale aj ľahké hriechy zapájame do pokorného svedectva nášho svedomia: "Moja prevelká vina".

Kde nie je dialóg lásky medzi človekom a Bohom v každodennom spytovaní svedomia, tam sa určite budú množiť ľahké hriechy a nedokonalosti.

Dejiny spásy sú poznačené vývojom ľudského svedomia: od patriarchov a prorokov Starého zákona, ktorí majú radi Boží zákon, otriasali tvrdým svedomím Izraela, cez Jána Krstiteľa, ktorý ako lampa, ktorá horí a svieti, osvecoval ľudské svedomia pre príchod Spasiteľa, až po svätých apoštolov, vyznavačov a mučeníkov katolíckej Cirkvi, ktorí vydali svedectvo predovšetkým kresťanskému svedomiu.

Dejiny spásy trvajú ďalej, pokračujú. Každý z nás je do nich zapojený. Preto Boh chce vývoj svedomia každého z nás. Boh chce, aby sme čoraz výraznejšie počuli jeho hlas, ktorý zaznieva v svätyni nášho svedomia a boli čoraz vernejší tomuto hlasu. Tento hlas totiž, ako hovorí koncil, vyzýva nás "milovať a konať dobré"⁸.

Je jeden znak, podľa ktorého možno spoznať vývoj nášho svedomia. Je v ňom vzrastajúca citlivosť nielen voči hriešnym "myšlienkam, slovám a skutkom", ale aj voči hriešnym "zanedbaniam dobrého".

Vo svätyni nášho svedomia Boh svedčí o dobre, ktoré máme konať. Naše svedomie má byť citlivé na konanie tohto dobra ako celku a vždy.

"Nie som si ničoho vedomý, ale to ma neospravedlňuje. Pán je môj sudca", napísal sv. Pavol Korintňanom (1 Kor 4, 4). Sv. Pavol sa bál, že nevykonával to dobro, ku ktorému ho vyzýval hlas Boha vo svätyni jeho apoštolského svedomia. Pavlovo svedomie prešlo dlhou cestou vývoja. Kedysi "horlil za obyčaje svojich [izraelských] otcov" (Gal 1, 14), po obrátení sa postupne vyzdvihol do výšin citlivosti voči

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

plneniu každého dobra, aké očakával od neho Kristus. Báľ sa, že môže niečo zanedbať, čo očakáva od neho Pán.

Či podobnú citlivosť svedomia nevidíme v živote svätého Pia X.? Keď bol patriarchom v Benátkach, v jednom z benátskych kostolov došlo ku svätokrádeži. Keď sa o tom patriarcha dozvedel, zosmutnel, prestal jesť. Keď to videla jeho sestra, povedala mu: "Veď patriarcha Benátok nemá vinu na svätokrádeži." Na to budúci veľký pápež odpovedal: "Kto vie?"

Kto vie, koľko dobra sme mohli urobiť a sme neurobili. Kto vie, koľkému zlu sme mohli zabrániť a nezabránili sme. Vývoj citlivosti na zanedbané dobro svedčí o vývoji nášho svedomia. "Vyznávam všemohúcemu Bohu i vám bratia, že som veľa hrešil... zanedbaním dobrého" - až týmto svedectvom svätýňa nášho svedomia dostáva plný jas.

Ježišovo miesto

V svätyni zákona, ktorým je naše svedomie, riešia sa osudy človeka. Veľmi dôkladne to predstavil posledný koncil. Na stránkach Pastorálnej konštitúcie o Cirkvi v súčasnom svete povedal, že "človek sa isteže nemýli, keď uznáva svoju nadradenosť nad fyzickým svetom a nepovažuje sa iba za časticu prírody alebo za anonymnú zložku ľudského spoločenstva" (č. 14). Človek prerastá všetky veci "svojím vnútrom". Toto vnútro človeka je hôbkou. Keď sa človek vracia do tohto vnútra - nachádza v ňom Boha, ktorý "skúma myseľ a skúša srdce" (por. Jer 17, 10). Boh očakáva človeka v jeho vnútri. Vo svojom vnútri človek "pred tvárou Božou osobne rozhoduje o svojom osude"⁹. Tieto koncilové slová majú dramatickú výrečnosť. Neudivuje to, lebo drámou je účasť svedomia človeka na jeho spáse. Vo svätyni svedomia "pred tvárou Božou", "človek rozhoduje o svojom osude". Totiž svedectvo dobrého svedomia dovoľuje človeku vydržať najťažšie skúšky pozemského života, a zvlášť zlobu a nenávisť ľudí.

Ťažký bol život sv. Pavla. V Druhom liste Korinťanom píše: "Nechceme, bratia, aby ste nevedeli o našom súžení, ktoré sme podstúpili v Ázii. Doľahlo na nás nadmieru ťažko

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

nad našu silu, takže sa nám už nechcelo ani žiť" (2 Kor 1, 8).

Exegéti sa líšia pri určení tohto Pavlovho súženia. Ponechajme bokom ich skúmania. Je isté, že toto súženie Pavol premohol svedectvom dobrého svedomia. Sotva sa podelil s Korintánmi so súžením, ktoré prežíval, napísal "lebo toto je naša chvála, svedectvo nášho svedomia, že sme žili na svete a zvlášť u vás v Božej jednoduchosti a úprimnosti; nie v telesnej múdrosti" (2 Kor 1,12).

Pavol svojim nepriateľom mohol predložiť svedectvo svätyne svojho svedomia, že konal pred nimi nasledujúc hlas Boha, a to bolo jeho potechou a chválou.

Bude dobré uviesť tu komentár sv. Augustína k vyššie uvedeným Pavlovým slovám. Tento komentár totiž je aktuálny aj v XX. storočí, dokonca viac, než v IV. storočí.

Sv. Augustín píše: "Svedectvo nášho svedomia - to je naša chvála. Sú ľudia: nerozvážni, vynášajúci rozsudky, ohovárači, udávači, vzbúrenci, hotoví odmietnuť aj to, čo nepodozrievajú. Čože ostáva proti nim? Svedectvo nášho svedomia"¹⁰.

"Quid remanet?" - **"Čože ostáva?"** voči našej osobnej telesnej a duchovnej slabosti, ktorú tak veľmi pociťujeme? Svedectvo dobrého svedomia, že chceme konať vo svätosti, ktorá pochádza od Boha, ktorý je "Lumen cordium" - "Svetlom svedomí".

"Čože ostáva" proti zlým ľuďom, ktorí nechýbali za čias Pavla a Augustína a nechýbajú ani dnes? Svedectvo dobrého svedomia, že postupujeme voči nim a uprostred nich s úprimnosťou, ktorá pochádza od Boha, ktorý je "Svetlom svedomí".

"Čože ostáva?" Čo ostáva Petrovi našich čias, keď na jeho stolicu udiera toľko prívalov? Svedectvo dobrého svedomia, že Apoštolská stolica koná "vo svete" "nie v telesnej múdrosti", ale v milosti Boha, ktorý je "Svetlom svedomí".

Lebo konečné víťazstvo patrí svedectvu dobrého svedomia. Osudy Cirkvi sa riešia vo svätyni svedectva, ktorým je svedomie jeho synov a dcér, zvlášť pápežov, biskupov a kňazov. Osudy ľudstva závisia vo veľkej miere od toho, či Cirkev bude vychovávateľkou ľudského svedomia.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Vo svätyni svedomia "pred tvárou Božou [človek] rozhoduje o svojom osude"¹¹. Boh totiž súdi človeka, obdarúva ho svojou láskou, dáva mu spásu, alebo odsudzuje podľa jeho svedomia.

Zvláštnym spôsobom vo svätyni svedomia "pred tvárou Božou" kňaz či biskup "rozhoduje o svojom osude". Boh totiž vložil zvláštne úsilie do formácie a vývoju kňazského a biskupského svedomia. Vo svätyni svedomia Boh hovorí kňazovi a biskupovi to, čo nehovorí iným ľuďom. Nás kňazov a biskupov Boh totiž zaštepil do kňazstva svojho Syna a konsekroval na svojich mimoriadnych priateľov.

Svätýňa kňazského svedomia je svätýňou zvláštneho Božieho svedectva a má zvláštnu konsekráciu. Preto svedomie výnimočným spôsobom rozhoduje o osudoch kňaza a biskupa.

Kristus povedal: "Beda ti, Korozain! Beda ti, Betsaida!...

A ty, Kafarnaum, vari sa budeš vyvyšovať až do neba? Až do pekla zostúpiš! Lebo keby sa v Sodome diali zázraky, ktoré sa diali v tebe, bola by zostala po tento deň. Preto vám hovorím: krajine Sodomčanov bude v deň súdu ľahšie ako tebe" (Mt 11, 21-24).

Kafarnaum bolo Ježišovým mestom, mestom Eucharistie. Mestom Ježiša je svedomie kňaza. Ježiš robí v ňom zázraky svojím hlasom, prostredníctvom štúdia, výchovy, vnuknutí a modlitby. Exercície, ktoré konáme vo Vatikáne, to je ďalšie pokračovanie Ježišových zázrakov vo svätyni môjho svedomia. Ježiš ho totiž chce "vyvyšiť až do neba".

Keby zázraky, ktoré Boh koná v našom kňazskom svedomí, sa konali vo vnútri iných ľudí, možno by sa rýchlo vyzdvihli do nebeských výšin. A my, žiaľ, neraz zostupujeme do pekla.

Každý človek rozhoduje o svojom osude vo svätyni svojho svedomia "pred tvárou Božou". Výnimočným spôsobom vo svätyni svojho svedomia kňaz rozhoduje, aký bude jeho osud v deň súdu.

V tichu exercícií sa spýtam samého seba, či prežívam každodenne svoje svedomie ako svätýňu svedectva - svedectva, ktoré Boh vydáva mne a svedectva, ktoré ja vydávam Bohu? Putujem každodenne do svätyně svojho svedomia?

Je história mojej duše poznačená rozvojom svedomia? Je

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

na Vatikánskom pahorku buzolou môjho života a konania svedomie?

"Quid remanet? Čože ostáva?" "Vždy ostáva svedectvo nášho svedomia ako naša chvála."

Vždy ostáva nám svätyňa svedectva, ktorým je naše svedomie.

Poznámky ku textu:

1 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 16.

2 *Tamže*.

3 F. W. FOERSTER, *Chrystus a życie ludzkie*, Warszawa 1926, s. 305.

4 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 16.

5 *Wyznania*, Warszawa, s. 57.

6 Por. DANTE ALIGHIERI, *Boska komedia, Pieklo*, Piešť 3.

7 Por. II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 16. II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 16.

8 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 16.

9 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 14.

10 SV. AUGUSTÍN, *Sermo* 47, 12-14, (CCL 41, 582-584).

11 II. VAT. KONCIL, *Pastorálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete*, č. 14.

XX. PREDNÁŠKA

SVEDECTVO CIRKVI

*"Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev?
Chcem." (Z obradu konsekrácie biskupa)*

Kristus ustanovil Cirkev, aby Cirkev bola jeho svedkom. Kristus sa vtelil do Cirkvi, ako svojho Mystického tela, aby On sám v Cirkvi po všetky veky mohol byť Svedkom Otca, ako bol ním počas svojho pozemského putovania. Toto svedectvo vydáva Kristus v Duchu Svätom, ktorý je dušou Cirkvi.

Zároveň Cirkev, Kristovo Mystické telo, je svedkom Kristových tajomstiev. Toto tvrdenie nie je Cirkvou definované, ale výrazne ho obsahuje Sväté pismo a podáva sa veriacim prostredníctvom normálneho Magisteria.

Najdôležitejšia otázka

"Postavím svoju Cirkev" (Mt 16, 18) - povedal Kristus Petrovi. Kristus postavil Cirkev, ktorá je jeho Mystickým telom. Toto Mystické telo "rastie" a samo sa buduje mocou (energiou) Krista, jeho Hlavy a spoluúčinkovaním s Ním jeho údov, ktorí "žijú podľa pravdy a v láske" - ako to vysvetľuje sv. Pavol v Liste Efezanom (por. 4, 15-16). Preto máme povinnosť "budovať Kristovo telo" (por. Ef 4,12).

Kristus postavil Cirkev, ktorá je jeho Mystickým telom, aby bola jeho svedkom až po samý kraj zeme. K tomuto svedectvu potrebuje však nás, lebo veď Cirkev, to sme my. Preto Kristus žiada od nás, aby sme budovali jeho Mystické telo čiže Cirkev, vydávaním svedectva jednote, svätosti, všeobecnosti a apoštolskosti Cirkvi.

Nestačí povedať: "Verím v jednu, svätú, katolícku a apoštolskú Cirkev", ale tieto štyri prívlastky Cirkvi sa majú uskutočniť v našich mysliach, pocitoch, túžbach, slovách a skutkoch. Len vtedy môžeme byť Kristovými svedkami v Cirkvi.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

"Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev?" Túto otázku možno považovať za najdôležitejšiu počas exercícií vo Vatikáne. Totiž budovanie Kristovho tela je povinnosťou všetkých, pretože všetci sú "Božou stavbou" (por. 1 Kor 3, 9) podľa slov sv. Pavla. Avšak zvláštnym spôsobom je to povinnosť "apoštolov, prorokov, evanjelistov, pastierov a učiteľov" (por. Ef 4, 11), ktorí tomuto budovaniu majú učiť svojich bratov.

Vatikán to je par excellence miesto budovania Mystického Kristovho tela, t.j. jeho jednej, svätej, všeobecnej a apoštolskej Cirkvi.

Svedectvo jednoty Cirkvi

Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev, ktorá je jedna?

Cirkev je jedna a jediná. Je "jedine stádo Božie"¹. Prečo? Preto, že "jeden je Pán" (Ef 4, 5), Ježiš Kristus, ktorý Cirkev postavil a urobil ju svojim mystickým telom. Cirkev totižto je "celý Kristus, hlava a údy" podľa slov sv. Augustína.

Keď sa apoštol národov dozvedel, že uprostred Korinťanov nastávajú roztržky a spory, jedni z nich sú za Pavla, druhí za Apolla a tretí za Kéfasa, položil im dramatickú otázku: "Je Kristus rozdelený? Vari bol Pavol za vás ukrižovaný? Alebo v Pavlovom mene ste boli pokrstení? (1 Kor 1, 13).

Kristus nie je rozdelený. Kristus je jeden. Preto, ako povedal Pavol IV. na otvorení II. zasadania II. vatikánskeho koncilu, "Cirkev je jedna a jedna má byť"². My máme stále budovať jednotu Cirkvi.

Kristus nie je rozdelený, ale je jeden a jediný vo svojom učení, ktoré hlása v Cirkvi, predovšetkým neomylnými ústami svojho zástupcu na zemi. Keď toto učenie prijímame skrze jednu vieru, budujeme Kristovo Mystické telo, budujeme jeho jednu a jedinú Cirkev. Keď to nerobíme, ničíme jednotu Cirkvi.

Kristus nie je rozdelený, ale je jeden a jediný vo svojej milosti, ktorú nám zaslúžil na kríži a obdarováva nás vo sviatostiach, zvlášť skrze svätý krst. Keď túto milosť

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

účasťou v jedných a tých istých sviatostiach prijímame, budujeme Kristovo Mystické telo, budujeme jeho jednu a jediná Cirkev, keď to nerobíme, ničime jednotu Cirkvi.

Jednotu Cirkvi budujeme zvláštnym spôsobom účasťou na Eucharistii. V Eucharistii totiž "my mnohí" požívame "jeden chlieb" (1 Kor 10, 17), ktorým je Kristus. Skrze to sa stávame čímsi jedným s Kristom a medzi sebou, v láske ku Kristovi a vo vzájomnej láske. Nepochybne Cirkev spôsobuje Eucharistiu, ale zároveň Eucharistia spôsobuje Cirkev. Buduje jej jednotu. Túto pravdu veľmi prežívali biskupi prvých storočí. Preto sa zoznamovali a udržiavali spojenie, posielajúc si "listy eucharistického spoločenstva. a konsekrovaný chlieb pre požívanie pri tom istom eucharistickom stole.

Kristus nie je rozdelený, ale je jeden a jediný v hierarchickej moci, ktorá z jeho ustanovenia a v jeho mene riadi Cirkev. Preto, keď - podľa slov Pavla VI. - "zostávame v organickej harmónii s jedinou riadiacou mocou v Cirkvi"³, budujeme Kristovo Mystické telo, budujeme Jeho Cirkev. Bez tejto harmónie ničime jednotu Cirkvi.

Kristus nie je rozdelený. Preto rozdelenie kresťanov je pohoršením. Kristus toto pohoršenie nemôže akceptovať. "Lebo seba samého zaprieť nemôže" (2 Tim 2, 13), jednotu a jedinečnosť svojej osoby, pravdy, lásky a milosti. Kristus "nemôže zaprieť samého seba", to je základná nepopierateľná príčina, pre ktorú sa musíme snažiť o zjednotenie kresťanov a skrze to budovať jednu a jediná Cirkev.

Vydávanie svedectva jednoty Cirkvi, čiže budovanie jednej a jedinej Cirkvi, nemôže byť niečím len vonkajším. Prejavuje sa navonok, ale pochádza z nášho modliaceho sa vnútra z vnuknutia Ducha Svätého.

Druhý vatikánsky koncil napísal: "Duch Svätý, ktorý prebýva vo veriacich a naplňuje i vedie celú Cirkev, uskutočňuje túto podivnú pospolnosť veriacich a tak úzko spája všetkých v Kristovi, že je základom jednoty Cirkvi."⁴

Duch Svätý, ktorý sa modlí v nás, je "základom jednoty Cirkvi". Len jeho mocou dokážeme byť svedkami jednoty Cirkvi v každej chvíli, budovať jednu Cirkev a nie ničť.

Kristus nie je rozdelený. Ak dnes niekedy kňazi, biskupi, teológovia a zle vedení veriaci delia Krista, ktorý

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

vo svojej podstate je nerozdeliteľný, tak preto je tomu tak vo veľkej miere, že sa nemodlia. Cirkev jedna a jediná sa buduje na kolenách. Uvedomme si, že prvé základné ekumenické svedectvo bolo modlitbou. Boli ním Kristove slová adresované Otcovi vo veľkňazskej modlitbe: "Aby boli jedno" (Jn 17, 22). Základnou cestou pre zjednotenie kresťanov bola, je a bude modlitba. Čím pevnejšie sa pri modlitbe v Duchu Svätom zjednotíme s "nerozdeleným Kristom" v Cirkvi, tým viac urobíme pre odstránenie pohoršujúceho rozdelenia v kresťanstve.

Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev, ktorá je jedna? Chcem.

Za týmto "Chcem" sa skrýva obeta a šťastie.

Aby sme boli svedkami jednoty Cirkvi a budovali jednu a jediná Cirkev celým životom, treba každodenne dokázať "obetu rozumu" a "obetu vôle", ako aj obetu svojho "ja". Práve táto obeta pre jednotu Cirkvi a jednotu s Cirkvou je prameňom šťastia, dokonca aj uprostred pozemskej horkosti, radosti, dokonca aj uprostred pozemského smútku, úsmevu, dokonca aj uprostred pozemských sôz. Pretože skutočné šťastie, nezávisle od menlivých okolností života, môže nám dať len, použijúc jazyk sv. Augustína, "totus Christus", "celý Kristus", tzn. Cirkev, ktorá je Kristovým Mystickým telom a On je jej Hlavou.

V testamente kardinála Tisseranta čítame významné vyznanie: "Vždy som miloval Cirkev. Vo chvíli, keď sa končí šesťdesiat rokov mojej služby Svätej stolici v Ríme, chcem celkom úprimne povedať, že služba Cirkvi bola pre mňa prameňom veľkého šťastia, a to napriek nevyhnutným peripetiám počas takého dlhého obdobia." Pri tom kardinál Tisserant dodáva: "Veľa som trpel, keď som sa musel vzdať práce v Kongregácii pre východné Cirkvi a nadovšetko mojej diecézy."

Zaiste. Služba Cirkvi je príčinou veľkého šťastia.

Druhý vatikánsky koncil zdôraznil, že "zjednotení v jednej jedinej Cirkvi, v jednote, ktorou Kristus obdaroval svoju Cirkev od prvopočiatku a ktorá podľa našej viery neodňateľne zotrúva v katolíckej Cirkvi a dúfame, že sa bude prehlbovať čím ďalej, tým viac až do skončenia vekov"⁵.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Zaiste je to dar nad všetky dary. Nemáš totiž väčší dar, ako je jednota v Kristovi.

Prijímam tento dar?

Som svedkom jednoty Cirkvi?

Svedectvo svätosti Cirkvi

"Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev, ktorá je svätá?"

Cirkev je svätá. Prečo? Preto, že Kristus, ktorý založil Cirkev a urobil ju svojím telom, je "svätý, nevinný, nepoškvrnený, oddelený od hriešnikov, povýšený nad nebesia" (Hebr 7, 26), "solus Sanctus" (Glória).

Ale Kristus sa chcel podeliť so svojou svätosťou s ľuďmi. Preto sa stal "Príčinou a Vykonávateľom svätosti života". Kde? - V Cirkvi. V Cirkvi Kristus skrze svoje sväté učenie a sviatosti zjednocuje hriešnikov s Bohom a skrze to ich vedie k svätosti. Preto Konštitúcia o Cirkvi na prvej strane hovorí, že Kristus, ktorý je "Svetlom národov" jasom svojho svetla osvietil tvár Cirkvi. "Cirkev je v Kristovi akoby sviatosťou, čiže znakom a prostriedkom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudského pokolenia" (č. 1).

Svätý Pavol pouča Efezanov, že Cirkev skrze "očistný kúpeľ vody a slova" čiže skrze svätý krst, je "slávna, na ktorej niet škvrny ani vrásky, ani ničoho podobného, ale svätá a nepoškvrnená". Kristus totiž "miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu" (por. Ef 5, 25-27).

Cirkev, ktorá je Kristovou nevestou, dokonalosť svätosti dosiahne po skončení pozemského putovania, pri zavíšení časov, v nebeskom Jeruzaleme. Ale už na zemi je svätá. Je svätá na zemi, hoci zároveň potrebuje stále očisťovanie. Síce "Cirkev, zahrňuje vo svojom lone hriešnikov", ale ich posväcuje, v čom sa prejavuje vlastnosť jej svätosti. Svätosť Cirkvi, ako povedal Pavol VI. v príhovore na otvorenie tretieho zasadania II. vatikánskeho koncilu, sa prejavuje v tom, že vyprosuje Božie milosrdenstvo pre nás hriešnych a dovoľuje nám čerpať spásu a posvätenie z "Kristovho nevyčerpatelného bohatstva" (por.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Ef 3, 8).

Tak teda Cirkev je zároveň svätou nevestou Krista a matkou svätosti pre hriešnych ľudí.

Svätosť je láskou. Preto každý náš pokrok v láske k Bohu a ľuďom je svedectvom, aké vydávame svätosti Cirkvi, je budovaním Kristovho Mystického tela vo svätosti.

Kostol je chrámom Ducha Svätého, a nie "útulkom" ako ho zlomyselne nazval Luther. Tento chrám vybudoval Kristus, ale jeho stavba stále pokračuje. Budujú ju synovia a dcéry Cirkvi skrze lásku, ktorú uskutočňujú napriek svojej hriešnej slabosti.

Pred dvestoosemdesiatimi ôsmimi rokmi (17. septembra 1693) zomrel v Poľsku v Brzozowe tamojší farára a dekan otec Bartłomej Misiałowicz, veľký almužník, otec a dobrodinca chudobných a sirôt. Do dnešného dňa sa zachovali jeho neporušené ruky potiahnuté kožou, nedotknuté. Biskup Wacław Hieronim Sierakowski zložil na jeho počesť epitaf, na ktorom medzi iným napísal: "*In cuius abundantius praemium etiam in terris manuum hucusq. ingorruptione a Remuneratore Deo donatus*" - "On pre väčšiu odmenu obdarovaný bol Bohom Odmeňovateľom tým, že jeho ruky zachoval v zemi od rozpadu až doteraz". Kristus po celé stáročia zachoval nedotknuté rozpadom ruky svojho kňaza, pretože tieto ruky budovali svätosť jeho Mystického tela a boli svedkom, že Kristova Cirkev je svätá, pretože zjednocuje ľudí s Bohom a navzájom v láske.

Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev, ktorá je svätá?

Pozriem sa na svoje ruky. Budujú tieto ruky v každej chvíli svätú Cirkev skrze lásku k Bohu a ľuďom?

Svedectvo všeobecnosti Cirkvi

"Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev, ktorá je všeobecná?"

Cirkev je katolícka, čiže všeobecná. Prečo? Preto, že Kristus, ktorý založil Cirkev a urobil ju svojím Mystickým telom, chce všetkých ľudí posvätiť a spasť, "aby nezahynul

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život" (Jn 3, 16). Sám Ježiš poslal apoštolov "do celého sveta" hlásať evanjelium "všetkému stvoreniu" (Mk 16, 15) a učiť "všetky národy" (Mt 28, 19), aby boli jeho svedkami "až po samý kraj zeme" (Sk 1,8).

Všeobecná Cirkev nachádza svoju predpoveď v Kristových podobienstvách "o horčičnom zrnku, ktoré... najmenšie zo všetkých semien, ale keď vyrastie... je z neho strom, takže prilietajú nebeské vtáky a hniezdia na jeho konároch" (Mt 13, 31-32), o kvase, ktorý prekvasuje všetku múku (Mt 13, 33), o sieti, ktorá zachytáva ryby všetkého druhu (Mt 13, 47).

Hovorí proti všeobecnosti Cirkvi fakt, že miliardy ľudí žijú mimo nej a ona predstavuje jedine určitú časť ľudstva? Nie.

Cirkev bola všeobecná už vtedy, keď v deň Turíc medzi štyrmi stenami večeradla začínala svoju činnosť. V Cirkvi totiž od jej začiatku Kristus, nezávisle od zemepisných údajov, demografie, či štatistiky, pracuje pre duchovné dobro všetkých ľudí, celého ľudstva. Cirkev to je "mesiánsky ľud, hoci nateraz nezahrňuje v sebe všetkých ľudí, ba neraz sa javí ako maličké stádo, predsa je on pre celé ľudské pokolenie najistejším zárodkom jednoty, nádeje a spásy"⁷.

Apoštoli boli mesiánskym ľudom už medzi štyrmi stenami večeradla.

Cirkev, "ktorú ustanovil Kristus, používa [ju] aj za nástroj vykúpenia všetkých a posiela do celého sveta ako svetlo sveta a soľ zeme (por. Mt 5,13-16)"⁸. Takto sa Cirkev stáva "všeobecnou sviatosťou spásy"⁹. Túto svoju univerzálnu misiu plní Cirkev, hoci sa šíri pomaly a s námahou.

V Starom zákone, zvlášť u prorokov, vystupuje často "zvyšok Izraela" (Reliquiae): "Zvyšok" ľudu, ktorý je verný Bohu, zúčastňujúc sa na jeho svätosti; "zvyšok", ktorý sa zachráni z nešťastí, ostanúť pri živote (tzv. historický zvyšok) a "zvyšok", ktorý v posledný deň dosiahne spásu (tzv. eschatologický zvyšok).

Kniha Sirachova predstavuje Noeho ako "zvyšok." "Noe bol uznaný za dokonalého a spravodlivého: keď nastaval čas hnevu, stal sa zmieriteľom, a preto bol ako zvyšok (žijúci) ponechaný na zemi, keď nastala potopa" (Sir 44,17-18).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

V duchu teológie sv. Pavla z listu Rimanom, v Novom zákone Cirkev je "zvyšok vyvolený z milosti" (Rim 11,5).

Nech nás nezaráža to, že na pozadí štvormiliardového ľudstva, stále rastúceho, neraz Cirkev sa nám predstavuje ako "pusillus grex" - "maličké stádo". Cirkev totiž je "zvyšok vyvolený z milosti", aby v čase hnevu bola zmieriteľom pre celé ľudstvo, zachránila ju z rozličných duchovných potôp podľa vzoru Noeho, ktorý sa stal "zvyškom" pre vtedajšie ľudstvo.

"Neboj sa, maličké stádo, lebo vášmu Otcovi sa zapáčilo dať vám kráľovstvo" (Lk 12, 32).

Cirkev sa môže zdať "maličkým stádom", ale je všeobecná, lebo pracuje pre nebeské kráľovstvo všetkých; pracuje svojou modlitbou, svojimi sviatosťami, svojím pokáním, ale zvlášť Eucharistiou.

Tento zvláštny prínos Cirkvi pre všeobecné dobro ľudstva sa nám naplno odhalí až vo večnosti.

Všeobecnosť Cirkvi je "darom samého Pána"¹⁰. Totiž cieľom a hranicou činnosti Cirkvi je všeobecná rekapitulácia, tzn. návrat a zjednotenie celého ľudstva a celého kozmu v Kristovi ako v Hlave, ktoré sa zavíši pri naplnení časov. Používajúc slová sv. Pavla možno povedať, že Cirkev účinkuje pre "uskutočnenie v plnosti času: zjednotiť v Kristovi ako v hlave všetko, čo je na nebi aj čo je na zemi" (Ef 1,10).

Takto všeobecnosť Cirkvi má svoj eschatologický a zároveň kozmický rozmer.

Ten skutočne miluje Krista - Ženícha, kto po celý svoj život je svedkom všeobecnosti Cirkvi, otvárajúc svoje srdce pre všetky potreby Cirkvi, vždy a všade, až po samý kraj zeme. Sám "Kristus totiž, ako píše sv. Augustín, je Ženíchom Cirkvi hlásanej všetkým národom, rozšírenej a rozvíjajúcej sa až po samý kraj zeme, počnúc od Jeruzalema. Takejto Cirkvi je Kristus Ženíchom. A ty, čo povieš?, pýta sa sv. Augustín. Čím Ženíchom je Kristus? Sekty donatistov? Nie, stokrát nie! Nie, dobrý človeče! Nie, zlý človeče! Uvedomme si zásnuby, prečítajme sobášnu zmluvu a nehádajme sa. Ty si myslíš, že Kristus je Ženíchom sekty donatistov, ja ale čítam zmluvu a viem, že je Ženíchom Cirkvi rozšírenej po celej zemi."¹¹

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

"Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev, ktorá je všeobecná?"

Kardinál Newman píše v "Apológii pro vita sua", že otrasom pre neho bolo uvedenie si, že anglická cirkev sa nachádza v tej istej situácii ako kedysi donatisti v Afrike a monofyzitizmus na Východe.¹² Nech počas týchto exercícií otrasom sa pre mňa stanú slová: "Verím vo všeobecnú Cirkev." Veď služba Apoštolskej stolici, to je služba všeobecnej Cirkvi.

Budujem Cirkev rozšírenú po celej zemi svojou prácou, modlitbou, obetou, misijným zápalom? Je môj životný postoj a duchovnosť naozaj katolícka?

Svedectvo apoštolskosti Cirkvi

"Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev, ktorá je apoštolská?"

Cirkev je apoštolská. Prečo? Preto, že Kristus spomedzi svojich učeníkov "vyvolil si Dvanástich, ktorých nazval apoštolmi" (Lk 6, 13), "ustanovil Dvanástich" (Mk 3, 16), aby sa stali "zárodkom nového Izraela", tzn. nového Božieho ľudu a "zároveň počiatkom posvätnéj hierarchie"¹³.

Apoštoli kňazskú moc dostali priamo od Krista počas poslednej večere a odovzdali ju svojim nástupcom, dajúc Cirkvi nekonečne cenný poklad apoštolskej sukcesie.

Kristus sa stal "uholným kameňom" Cirkvi, a apoštolov urobil jej základom, na ktorom rastie "stavba, chrám" (Ef 2, 21) Cirkvi.

Odo dňa Zoslania Ducha Svätého "sa začali »Skutky apoštolské«"¹⁴.

V určitom význame však skutkami apoštolov sú aj poapoštolské časy, a vo všeobecnosti celé dejiny Cirkvi, a budú nimi až do skončenia vekov. Cirkev totiž sa musí opierať o učenie a moc apoštolov, aby mohla odovzdať neporušený poklad viery a milosti, ktorý dostala od Krista a ktorého oni boli najbližšími a najautentickejšími svedkami.

Cirkev kráča vekmi ponorená do apoštolov, ktorí

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

bezprostredne od Krista dostali ducha a jurisdikciu. Vďaka tomuto ponoreniu Cirkiev je a ukazuje sa našim očiam zároveň ako duchovné spoločenstvo bratskej viery a lásky, a tiež ako hierarchická inštitúcia. Medzi týmito dvoma tvármi Cirkvi je rovnováha a harmónia, ktorú nám odovzdali apoštoli.

Každý z nás má budovať apoštolskú Cirkev. Budujeme apoštolskú Cirkev, keď nezrádzame učenie apoštolov, ale čoraz hlbšie sa snažíme ho poznať a čoraz vernejšie ho uskutočňovať.

Budujeme apoštolskú Cirkev, keď nás oživuje zápal apoštolov pri získavaní duší pre Krista, keď "všetko... pokladám za odpadky, aby som získal Krista" (Flp 3, 8) pre seba a pre druhých.

Keď budujeme apoštolskú Cirkev, kladieme základy pod naše nebo, budujeme si nebo. Totiž nebeský Jeruzalem, ako ho videl sv. Ján, "má dvanásť základných kameňov a na nich dvanásť mien dvanástich Baránkových apoštolov" (Zjv 21, 14).

"Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev, ktorá je apoštolská?"

Dokážem sám pred sebou si položiť otázku: či niekedy miesto budovať, nebúram apoštolskú Cirkev preto, že hľadám vlastný záujem, a nie Kristov?

Nie som niekedy viac svedkom vlastných záujmov než apoštolskosti Cirkvi?

Kedysi počas verejnej audiencie Pius IX. sa spýtal istého seminaristu: "Aké sú vlastnosti pravej Cirkvi?"

- "Štyri: jedna, svätá, katolícka a apoštolská" - odpovedal opýtaný.

"Je ešte piata" - povedal pápež a spýtal sa: "Aká?"

Seminarista nevedel odpovedať.

Vtedy Pius IX. odpovedal: - "Prenasledovaná Cirkev." Nepripomínaš si? "Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás... ale to všetko vám budú robiť pre moje meno" (Jn 15, 20-21).

Máme vlastnosti Cirkvi: jednotu, svätosť, všeobecnosť a apoštolskosť "celebrovať", ako sa vyjadril 14.9.1964 Pavol VI. v príhovore na začiatku tretieho zasadania II. vatikánskeho koncilu. Je to jedna z najkrajších výpovedí o vlastnostiach Cirkvi.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Máme budovať vlastnosti Cirkvi.

Máme o vlastnostiach Cirkvi svedčiť. Toto celebrowanie, budovanie a svedectvo sa však nemôže obísť bez prenasledovania zo strany sveta a satana, ktorý chce budovať svoje vlastné mystické telo, na ruinách jednoty, svätosti, všeobecnosti a apoštolskosti Cirkvi.

Pamätajme však, že keď vydávame svedectvo piatej vlastnosti Cirkvi, "prenasledovanej Cirkvi", podľa uistenia samého Krista sme "blahoslavení". "Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť, lebo ich je nebeské kráľovstvo" (Mt 5, 10).

Svedectvo Cirkvi nikdy neprestane byť slnkom pre ľudstvo. Kostol totiž svieti svetlom samého Krista.

Keď Napoleon uväznil vo Francúzsku Pia VII., kardinál Ercole Consalvi posilňoval a potešoval pápeža - väzňa slovami: "Keď dočasné chmáry zakryjú slnko, kvôli tomu slnko sa nestane chmárou."

Napriek náporu rozličných chmár svedectvo Cirkvi ostane vždy slnkom. Pretože sám Kristus vyžaruje v jednej, svätej, všeobecnej a apoštolskej Cirkvi.

"Chceš budovať Kristovo telo, jeho Cirkev?"

Chcem.

Poznámky ku textu:

1 II. VAT. KONCIL, *Dekrét o ekumenizme*, č. 2.

2 *Insegnamenti di Paolo VI*, Città del Vaticano, I, 1963, ss. 177-178.

3 *Encicliche e discorsi di Paolo VI* (Ed. Paoline), vol. I, s. 18.

4 II. VAT. KONCIL, *Dekrét o ekumenizme*, č. 2.

5 II. VAT. KONCIL, *Dekrét o ekumenizme*, č. 4.

6 II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 8.

7 II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 9.

8 Por. II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 9.

9 II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 48.

¹⁰II. VAT. KONCIL, *Vieroučná konštitúcia o Cirkvi*, č. 13.

¹¹SV. AUGUSTÍN, *Sermo* 183, 11 (PL 38. 992).

¹²Por. CH. JOURNET, *Kościół Chrystusowy*, Poznań 1960, ss. 171-172.

¹³II. VAT. KONCIL, *Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi*, č. 5.

¹⁴Por. II. VAT. KONCIL, *Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi*, č. 4.

XXII. PREDNÁŠKA

VERNÝ SVEDOK

"Môj verný svedok" (por. Zjv 2, 13).

Ludský život je pochodom. Človek musí ísť za niekým, za niečím svedectvom. Tento pochod vyplýva z prirodzenosti človeka.

Žiaľ, nejednakrát človek ide za falošným svedkami, ktorí ho vedú na scestia omylu.

Preto Boží Syn vo svojej nekonečnej добрote zostúpil na zem a stal sa verným svedkom pravdy, aby každý človek mohol ísť za Ním bez obavy, že sa dopustí omylu.

Povolanie k pravde

V hodine svojho utrpenia Kristus na Pilátovu otázku: "Si židovský kráľ?" Odpovedal: "Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta... moje kráľovstvo nie je stadiaľto" (Jn 18, 33-36).

A na všeobecnejšiu Pilátovu otázku: "Tak predsa si kráľ?", Kristus odpovedal: "Sám hovoríš, že som kráľ. Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas" (Jn 18, 37).

Na to rímsky prokurátor povedal: "Čo je pravda?" A "znova vyšiel k Židom" (Jn 18, 38). Totiž pre Piláta, pohrúženého v skepticizme, pravda bola ilúziou, a skutočnosťou bolo svedectvo o moci rímskeho cisára, opierajúcej sa o násilie a krivdu.

V poslednom čase sa robili výskumy poľského jazyka, tak že sa urobil zoznam výrazov podľa frekvencie ich používania v masovokomunikačných prostriedkoch. Na tomto zozname výraz "produkcia" sa dostal na štyridsiate miesto. Výrazy spojené so sférou produkcie, ako "továreň", "podnik" zaujímajú miesto od 41 po 240. Výraz "pravda" sa ocitol na ďalekom 916. mieste.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Ďaleké 916. miesto výrazu "pravda" na zozname výrazov používaných masovokomunikačnými prostriedkami nemá nás dezorientovať a pohrúžiť do skepticizmu Piláta.

Pravda totiž má transcendentálne zákony. Svedectvo vydávané pravde má prenikať všetky masovokomunikačné prostriedky, tlač, rozhlas a televíziu, všetky produkcie, každú továreň či podnik. Celú skutočnosť ľudského života.

Na to sa totiž narodí každý človek, aby vydal svedectvo pravde vo všetkom, čím je a čo má v celej svojej materiálnej a duchovnej produkcii. Bez pravdy ľudský život stráca zmysel.

Boh povoláva každého človeka, aby sa svojou prácou zúčastnil na jeho diele, ale táto účasť sa môže vykonávať len v pravde.

Zvlášť kňaz sa rodí preto, aby vydával svedectvo o Bohom zjavenej pravde. Odsúvať toto svedectvo na okraj kňazského života je omylom a hriechom. Totiž Bohom zjavená pravda má transcendentálne zákony a má prenikať celý kňazský život. Kňaz, to je predovšetkým svedok pravdy, kráľovstva pravdy, ktorá nie je z tohto sveta, ale z Boha.

Amen - meno Krista

Na stránkach Zjavenia apoštola Jána sa predstavuje biskupovi Laodicey: "Toto hovorí Amen, verný a pravdivý Svedok" (Zjv 3, 14). Kristus nazýva seba samého "Amen". "Amen" to je Kristovo meno. Slovo "Amen" totiž nie vždy znamená "nech sa tak stane", ale predovšetkým znamená "určite", "veru", "samozrejme", alebo jednoducho "áno".

V Kristovi nebolo zároveň "áno" i "nie". V Kristovi **sa dokonalo** "áno". Pretože koľko je všetkých Božích prisľúbení, všetky sú "áno" v Ňom - píše sv. Pavol (por. 2 Kor 1, 19-20).

V pochode života máme za sprievodcu Ježiša, verného a pravdivého Svedka, ktorého meno je "Amen", "áno", a nie zároveň "áno" aj "nie". Kristus verný a pravdovravný Svedok, ktorého meno znie "Amen", dáva nám istotu pri voľbe základnej cesty životom.

Túto istotu nám nemôžu dať svedkovia, ktorí podľa slov sv. Pavla sú zároveň "áno" aj "nie". Žiaľ týchto svedkov

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

nikdy nechýbalo a nechýba.

Vo farnosti, v ktorej som kedysi pracoval, istý chlapec sa vrátil domov zo školy. Zo školskej tašky vytiahol fotografiu veľkého odporcu viery a Cirkvi posledných čias a začal ju umiestňovať na stene tak, ako mu to povedala učiteľka v škole. Videl to jeho otec, horkokrvný železničiar, priskočil k synovi a začal ho biť. Chlapec sa rozplakal a volal: "Komu mám veriť, oteckovi či pani učiteľke?"

Človek od detstva potrebuje Krista, ktorý je "áno", a nie zároveň "áno" aj "nie". Zvlášť dnešný človek potrebuje oné apokalyptické "Amen", ktorým je Kristus. Zvláštnym spôsobom je to potreba našich kňazských a biskupských sŕdc. My totiž máme viesť ľudí istou cestou. A nikto nemôže dať druhému istotu, ak ju sám nemá. "Nemo dat quod non habet".

"Skalou je" (Pt 32, 4), spieva o Bohu Mojžiš vo svojej piesni. V pochode životom vedie nás Kristus, ktorý je Skalou. Vedie nás v Cirkvi, ktorá je Skalou, a nie plastelínou. V Cirkvi totiž "Božie prisľúbenia sú »áno«" (por. 2 Kor 1, 20).

Nositeľ Nobelovej ceny Czesław Miłosz vo svojom "Morálnom traktáte" píše o schizofrénii - rozdvojení, ktorú prejavuje neraz dnešný človek a skrze ňu "ženie sa do záhuby". Tou schizofróniou je "pocit, že tieto moje skutky konám nie ja, ale niekto iný". Niekedy "niekto hovorí: zlo je bezmenné a nás použili ako nástroje". Miłosz vykresľuje obraz človeka, pre ktorého "vykrútiť krk je maličkosťou", a potom v mene údajnej kultúry tento človek "číta Božskú komédiu", "tleska starému kvartetu" alebo "diskutuje o avantgarde".

Schizofrenik XX. storočia potrebuje Skalu, ktorou je verný Boh, Kristus, verný Svedok, vtelené "Amen", vtelené "Áno".

Krvavá pečať verného svedectva

Sväté písmo Nového zákona nazýva vernými svedkami tých, ktorí pravdu evanjelia spečatili svojou krvou a skrze to sa stali naplno vierohodnými svedkami.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Na stránkach Skutkov apoštolov nachádzame vyznanie Pavla, že hneď po svojom obrátení počas modlitby v jeruzalemskom chráme vo vytýžení uzel Ježiša a povedal mu: "Pane, ... keď vylievali krv tvojho svedka Štefana a ja som bol pri tom, schvaľoval som to a strážil som šaty tým, čo ho zabíjali" (Sk 22, 19-20).

Na stránkach Zjavenia apoštola Jána Kristus, ktorý sa sa prihovára biskupovi Pergama, spomína Antipasa, ktorého za evanjelium "zabili u vás, kde býva Satan", a nazýva ho dojímavými slovami "môj verný svedok" (por. Zjv 2, 13). Exegéti zdôrazňujú, že takto Kristus pripisuje Antipasovi svoj vlastný titul "verný svedok". Antipas totiž zostal verný Kristovi až po mučenícku smrť.

Kristus, verný Svedok, začal novozákonný pochod verných svedkov, ktorý nasledujúc ho, pravdu evanjelia potvrdzujú svojou smrťou.

"Môj verný svedok." Kto z nás prítomných v tejto kaplnke by si nechcel zaslúžiť Kristove slová zo Zjavenia apoštola Jána.

Ale len ten si zaslúži to nežné Spasiteľovo "môj", kto je ochotný vydať Kristovi aj svedectvo krvi napriek svetu a niekedy proti zlaicizovaným "členom rodiny veriacich" (Gal 6, 10), ktorí zvlášť dnes nechýbajú.

Svetský kancelár Anglického kráľovstva, muž a otec, Tomáš Morus, uväznený Henrichom VIII., keď ho priatelia nahovárali, aby súhlasil s postupovaním monarchu, a takto si zachránil svoj život, tým viac, že skoro celý klérus sa podriadil kráľovi, odpovedal: "Fakt, že všetci biskupi zdieľajú názor monarchu, neoslobodzuje moje svedomie od súdenia všetkého, čoho sa dopustil kráľ." A zomrel mučeníckou smrťou ako verný svedok Kráľa - kráľov. Kráľ - kráľov mohol o Morusovi povedať "môj svedok", čo nemohol povedať o nejednom biskupovi.

"Môj verný svedok, ktorého zabili u vás, kde býva satan" (por. Zjv 2, 13), povedal Kristus biskupovi Pergama. Treba dodať, že v Pergame uctievali pohanského boha Eskulapa, ktorého symbolom bol had a zároveň bol tam rozšírený zvláštny kult cisára.

Smrť verného svedka je víťazstvom. Víťazí totiž nad satanom, víťazí nad hadom a cisárom.

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Jedného z poľských biskupov pred rokmi prijal Ján XXIII. Po audiencii už vo dverách sa obrátil a povedal pápežovi: "Sia lodato Gesu Cristo" (Pochválený buď Ježiš Kristus). Na to Ján XXIII. ho zastavil, zavolať naspäť do miestnosti a povedal: "U nás v Bergame náš múdry a pobožný ľud na "Sia lodato Gesu Cristo" odpovedá i "Sempre sia lodato, Signor curato, e il diavolo si é impiccato" (Nech bude vždy pochválený, pán farár, a diabol sa obesil).

Vitázime nad satanom v sebe a druhých vtedy, keď nasledujúc Krista, verného Svedka, sme vernými svedkami jeho pravdy za cenu obety, červeného či bieleho mučenictva.

Láska dušou vernosti

Starý zákon vernosť Boha (hebrejsky "emet") spája s jeho otcovskou dobrotou (hebrejsky "heset"). Hľa, ako opisuje kniha Exodus, pred očami Mojžiša sa zniesol v oblaku "Boh milostivý a láskavý, zhovievavý, veľmi milosrdný a verný" (Ex 34,5-6).

V Novom zákone láska sa stáva dušou vernosti. Vernosť má dušu, ktorá ňou hýbe. Dušou vernosti je láska. Poučil nás o tom Kristus vo Večeradle vo svojej rozlúčkovej reči: "Ostaňte v mojej láske! Ak budete zachovávať moje prikázania, ostanete v mojej láske, ako ja zachovávam prikázania svojho Otca a ostávam v Jeho láske" (Jn 15, 9-10).

Kristus zostával v láske Otca. Preto bol verný jeho prikázaniam.

A my zotrávame v Kristovej láske, ak sme verní v zachovávaní Jeho prikázaní. Keď sa odlúčime od Kristovej lásky, prestáva naša vernosť. Preto sa pýtal sv. Pavol: "Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie, úzkosť alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč" (Rim 8, 35).

Vernosť spočíva v tom, že podľa slov apoštola "ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi" (Rim 8, 38-39).

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

"Môj verný svedok" - cesta k tejto pochvale z úst samotného Krista vedie našu vrúcnu lásku k Nemu, ktorá sa Ho ustavične pýta: "Pane, čo chceš, aby som robil?"

Oplatí sa...

Ludský život je pochodom. Človek musí ísť za niekym, za niečím svedectvom. Zároveň človek musí niekoho za sebou viesť, vydávajúc mu také či onaké svedectvo. Človek sa nemôže úplne odizolovať od druhých, ísť v sprievode života sám; musí či chce, či nechce viesť v nej iných k dobru alebo zlu. Preto každý človek je zodpovedný za druhých.

"Verný svedok", o ktorom Kristus hovorí s nežnosťou "môj", vedie ľudí ku Kristovi, ktorý je len "Áno", ktorý je oným apokalyptickým "Amen", pretože v ňom sa spôňajú definitívne Božie prisľúbenia dané ľudstvu.

Nositeľ Nobelovej ceny Czeslaw Milosz v uvedenom už "*Morálnom traktáte*" predstavujúc trápenie duše súčasného človeka píše:

"Zatiaľ každý túži po viere,
prosí, aby mu ukázali poradňu."

Máme viesť ľudí do poradne viery, ktorej Kristus, verný Svedok, hovorí nemeniteľne "áno", a nie "áno" aj "nie" zároveň. Skrze to rieši všetky ťažkosti dnešného strateného človeka a prináša mu milosť a pokoj, ako ovocie verného svedectva.

Svätý Ján začína svoju knihu Zjavenie apoštola Jána pozdravom: "Milosť vám a pokoj... od Ježiša Krista, verného svedka" (Zjv 1, 4-5).

Musíme za niekym ísť a niekoho za sebou viesť. Ak ideme za Kristom, verným Svedkom, a iných ľudí za ním vedieme, vtedy pochod nášho pozemského života musí oplývať pokojom dokonca aj uprostred búrok.

Ak vytrváme v našom pozemskom pochode za Kristom, verným Svedkom, vo večnosti "budeme nasledovať Baránka, kamkoľvek ide" (Zjv 14, 4), aby sme sa tešili jeho šťastím.

"Môj verný svedok" - oplatí sa všetko urobiť, oplatí sa všetkého zriecť, oplatí sa dokonca stratiť život, aby sme si zaslúžili túto pochvalu samého Krista. Oplatí sa!

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

OBSAH

Nedeľa

- I. KRESŤANSKÉ SVEDECTVO AKO ODPOVEĎ.....
 - Potreba reflexie.....
 - Homo testis - človek svedok.....
 - Najdôležitejšia odpoveď.....
 - Poslušnosť Kristovmu mandátu.....

Pondelok

- II. DUCH SVEDECTVA.....
 - Kristov duch.....
 - Calor Verbi - žiara lásky vteleného Slova.....
 - Duch svätý sa modlí v nás.....
 - Učená ignorancia.....
 - Otvorenie sa na Ducha Sv.....
 - Tajomstvo duchovnej mladosti.....
- III. LIST SVEDECTVA.....
 - Večné vyvolenie.....
 - Obraz neviditeľného Boha.....
 - V Kristovej škole.....
 - Všetci sme maliarmi.....
 - Rozhodujúca konfrontácia.....
- IV. SVEDECTVO KŇAZSKÉHO ZNAKU.....
 - Alter Kristus.....
 - Pečať Boha.....
 - Tri nebezpečenstvá.....
- V. MÁRIA, SVEDOK DOKONALEJ SLUŽBY BOHU.....
 - Dve legitimácie.....
 - Celý svet očakáva.....
 - Najvyššia dôstojnosť.....
 - Prameň šťastia.....

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Utorok

- VI. SVEDECTVO BOŽIEHO SLOVA.....
 - Boh prehovoril k človeku.....
 - Alchýmia Božieho slova.....
 - Vlastnenie Boha.....
 - Svetlo, ktoré nezhasína.....
 - Spasiteľná moc.....
 - Meč ducha.....
 - Raj na zemi.....
- VII. SVEDKOVIA OTCA.....
 - Abba - najdôležitejšie volanie.....
 - Duchovné otcovstvo slova a sviatosti.....
 - Aby sme neboli sirotami.....
 - Stolica otcovského svetla.....
- VIII. SVEDKOVIA ZMRŤVYCHVSTANIA.....
 - Veľkonočná pedagogika.....
 - Veľkonočné myslenie.....
 - Veľkonočná práca na sebe.....
 - Veľkonočné očakávanie.....
- IX. MÁRIA - SVEDOK KULTÚRY.....
 - Príroda a kultúra.....
 - Cultura est diffusiva sui - Rozlievanie sa kultúry.....
 - Pri hľadaní človeka.....

Streda

- X. SVEDKOVIA EUCHARISTIE.....
 - Plnosť duchovného života.....
 - Byť obetou za iných.....
 - Byť chlebom pre druhých.....
 - Byť vždy s druhými.....
- XI. SVEDECTVO NEROZDELENÉHO SRDCA.....
 - Nepatríte sami sebe.....
 - Pre Mňa.....
 - Tajomstvo a dar.....

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Široký dosah čistoty.....
Pre evanjelium.....
Pre nebeské kráľovstvo.....

XII. SVEDECTVO SMRTI.....
Veľké tajomstvo.....
Svedectvo pozemskej pominuteľnosti
a radostného očakávania.....
Svedectvo konečnej zodpovednosti.....
Svedectvo slobody.....

XIII. MÁRIA - SVEDOK DEJÍN SPÁSY.....
Pravá dcéra Abraháma.....
Svedectvo ťažké, ale radostné.....

Štvrtok

XIV. ANTISVEDECTVO.....
Prvé antisvedectvo.....
Roztrieskané tabule zákona.....
Antisvedectvo, čo sa týka pravdy
a spravodlivosti.....
Antisvedectvo, čo sa týka lásky a života.....
Antisvedectvo, čo sa týka osoby a spoločenstva

XV. SVEDECTVO SPOVEDNICE.....
Svedectvo lásky Boha Otca.....
Svedectvo milosti nášho Pána Ježiša Krista....
Svedectvo spoločenstva Ducha Svätého.....

XVI. SVEDECTVO KLÚČOV.....
Kristove kľúče.....
Kľúče Cirkvi.....
Kľúče poznania.....
Kľúče vlády.....

XVII. MÁRIA - SVEDOK RODINY.....
Svedok nazaretskej rodiny.....
Svedok ľudskej rodiny.....
Rozšírilo sa naše srdce.....

Lubomír Stanček - Budete mojimi svedkami

Piatok

- XVIII. SVEDECTVO MODLITBY.....
Kristova modlitba.....
Modlitba Cirkvi.....
Svedectvo širokého srdca.....
Svedectvo spoločenstva modlitby.....
Svedectvo ustavičnej modlitby.....
- XIX. SVÄTYŇA SVEDECTVA.....
Hlas Boha v nás.....
Dialóg človeka s Bohom.....
Ježišovo mesto.....
- XX. SVEDECTVO CIRKVI.....
Najdôležitejšia otázka.....
Svedectvo jednoty Cirkvi.....
Svedectvo svätosti Cirkvi.....
Svedectvo všeobecnosti Cirkvi.....
Svedectvo apoštolskosti Cirkvi.....

Sobota

- XXII. VERNÝ SVEDOK.....
Povolanie k pravde.....
Amen - meno Krista.....
Krvavá pečať verného svedectva.....
Láska dušou vernosti.....
Oplatí sa.....

Ďalšie duchovné cvičenia prof. Stančeka nájdete na jeho internetovej stránke:

<http://www.evanjelizacia.eu/?name=exercicie&page=7>